

K

997/1955/1

342.533(497.4) "1955"

019560079

COBISS 0

Geografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Tretji sklic)

Seje od 1. januarja do 31. marca 1955.

1955

Ljubljana

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Tretji sklic)

Seje od 1. januarja do 31. marca 1955

1955

Ljubljana

997 /A

Д 20. III. 1956 /79

REPUBLIŠKI ZBOR

8. seja

(27. in 28. januarja 1955)

Predsedoval: Josip Rus, predsednik
Republiškega zbora.

Zapisnikarja: Anton Peternelj in
Dušan Bole.

Začetek seje ob 10.20.

Predsednik Josip Rus: Tovariši ljudski poslanci! Najprej vas obveščam, da bosta seji obeh zborov ločeno. To zaradi tega, da so člani Zbora proizvajalcev, ki so dvorani slučajno navzoči, o tem obveščeni, da je seja njihovega zbora v dvorani Zbora proizvajalcev.

Pričenjam 8. sejo Republiškega zbora, ki jo je po 60. členu ustavnega zakona sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil ljudski poslanec Anton Peternelj.

Ljudski poslanci Miha Marinko, Mica Marinko, Franc Černe, Olga Vrabič, dr. Anton Melik, Jože Molek in Ivo Skerlovnik so opravičili svojo odsotnost. Predlagam, da jim zbor odobri dopust. Se zbor strinja s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Ugotavljam, da imajo ljudski poslanci, ki so opravičili svojo odsotnost, dopust za to sejo.

Prosim zapisnikarja zadnje seje tovarišico Ančko Globačnik, da prečita zapisnik 7. seje. (Zapisnikar Ančka Globačnik prečita zapisnik 7. seje.) Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ni pripomb, menim, da je zapisnik odobren in se podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Tovariše poslance obveščam, da je po 15. členu poslovnika Republiškega zbora potekla enoletna funkcijska doba podpredsednika Republiškega zbora tovarišice Angele Ocepek in zapisnikarjev tovarišev Dušana Boleta, Ančke Globačnik in Antona Peternelja. Zbor mora torej na novo izvoliti svoje funkcionarje.

Nadalje obveščam Republiški zbor, da je prejel od predsednika ljudske skupščine v obravnavo predlog družbenega plana LRS za leto 1955, predlog zakona o proračunu LRS za leto 1955 s proračunom za leto 1955, predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953, predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955, predlog zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper, predlog zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad, predlog odloka o ustanovitvi sveta umetniških akademij in predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film. Vse to so predlogi Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora pa je poslal dva zakonska predloga, in sicer predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah in predlog zakona o zobozdravstveni službi.

Nadalje je svoje poročilo poslal tudi mandatno-imunitetni odbor.

Glede na navedeno predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. volitve podpredsednika in zapisnikarjev Republiškega zbora;
2. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955;
3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem financiranju republiških potreb v januarju 1955;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953;
6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper;
7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad;
8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah;
9. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zobozdravstveni službi;
10. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi sveta umetniških akademij;
11. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film;
12. poročilo mandatno-imunitetnega odbora.

Ima kdo izmed tovarišev poslancev morda kak drug predlog za dnevni red oziroma ima spreminjivalni predlog za dnevni red? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je predloženi dnevni red sprejet tako, kakor je bil predložen.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na volitve podpredsednika in zapisnikarjev Republiškega zbora. Po 14. členu poslovnika se najprej voli posamezno podpredsednik, nato pa skupno zapisnikarji. Tovariše ljudske poslance obveščam, da kandidate lahko predlaga najmanj 10 poslancev. Imate kdo od tovarišev poslancev kak predlog? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Lojzka Stropnik.)

Lojzka Stropnik: Po 14. členu poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS predlagam v imenu naslednjih devetih poslancev in sicer Martina Žuglja, Franca Lubeja, Toneta Boleta, Ivana Janžekoviča, Viktorja Kovača, Viktorja Zupančiča, Albina Dujca, Matevža Haceta, inž. Karmela Budihne in v svojem imenu, naj ostanejo vsi dosedanji funkcionarji Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jim je enoletna funkcijska doba potekla, še naprej na svojih mestih in naj Republiški zbor za naslednjo funkcijsko dobo ponovno izvoli za podpredsednika Republiškega zbora Angelo Ocepek, za zapisnikarje pa ljudske poslance Dušana Boleta, Ančko Globačnik in Antona Peternelja. (Ploskanje.)

Predsednik Josip Rus: Ali ima kdo izmed tovarišev poslancev še kakšen drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni nobenega predloga več, dajem na glasovanje predlog, da se izvoli za podpredsednika Republiškega zbora

tovarišica Angela Ocepek. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko, (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je za podpredsednika Republiškega zbora soglasno izvoljena tovarišica Angela Ocepek.

Preidemo na volitve zapisnikarjev. Predlagano je bilo, da se za zapisnikarje Republiškega zbora izvolijo naslednji ljudski poslanci, in sicer Dušan Bole, Ančka Globačnik in Anton Peternelj. Ima morda kdo izmed tovarišev ljudskih poslancev še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ni nobenega drugega predloga, dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da so za zapisnikarje soglasno izvoljeni tovariši ljudski poslanci Dušan Bole, Ančka Globačnik in Anton Peternelj.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo ljudski poslanec Miran Košmelj prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predlagam, da se prekine seja Republiškega zbora, da se posluša obrazložitev k družbenemu planu po zastopniku Izvršnega sveta na skupni seji obeh zborov, ki bo pol ure kasneje. Se tovariši poslanci s tem predlogom strinjate? (Poslanci se strinjajo.) Prekinjam sejo.

(Seja je bila prekinjena ob 11. uri in se je nadaljevala popoldne ob 16.20.)

Predsednik Josip Rus: Nadaljujemo 8. sejo Republiškega zbora. Zapisnikarja tovariša Antona Peternelja bo za nadaljevanje seje zamenjal zapisnikar tovariš Dušan Bole.

Po 125. členu poslovnika se družbeni plan obravnava najprej v načelu in nato še po delih oziroma po poglavjih, ki jih ima devetnajst. S tem prehajamo na obravnavo družbenega plana v načelu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo k družbenemu planu v načelu? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javlja k besedi, zaključujem razpravo v načelu in preidemo na obravnavanje družbenega plana v podrobnostih.

Pričenjam razpravo o prvem delu družbenega plana, ki ima deset razdelkov in nosi naslov »Pregled razvoja gospodarstva v letu 1954«. Želi kdo od tovarišev ljudskih poslancev besedo k prvemu delu? Na osnovi amandmajev obeh gospodarskih odborov se v tretjem razdelku z naslovom »Gozdarstvo« črta odstavek, ki se glasi: »Poleg navedenih republiških so bili izdani v tem letu tudi nekateri zvezni ukrepi, od katerih je najvažnejši tisti, ki določa progresivni davek na žagan les, smreke in jelke.« Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da se izjavi k temu amandmaju.

Dr. Marijan Brečelj: Strinjam se z amandmajem, ki sta ga dala odbora za gospodarstvo.

Predsednik Josip Rus: Ker se zastopnik Izvršnega sveta strinja s tem amandmajem, je ta amandma postal sestavni del prvega dela družbenega plana. Želi kdo besedo k temu delu? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo o prvem delu družbenega plana in dajem ta del družbenega plana na glasovanje.

vanje. Kdor je za ta del, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del družbenega plana soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o drugem delu družbenega plana, ki nosi naslov »Smernice za razvoj gospodarstva v letu 1955«, in sicer o I. poglavju z naslovom »Industrija«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker ne želi nihče besede, zaključujem razpravo in dajem I. poglavje z naslovom »Industrija« na glasovanje. Kdor je za I. poglavje drugega dela družbenega plana, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je I. poglavje drugega dela z naslovom »Industrija« soglasno sprejeto. Amandmajev v tem poglavju ni.

Prehajamo na II. poglavje tega dela z naslovom »Kmetijstvo«. Dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo od tovarišev poslancev besedo? V tem delu je amandma, s katerim predlagata gospodarska odbora, da se v drugi alineji druge točke popravi odstotek dopolnilne dohodnine od 10 % na 15 %. Velja izjava predstavnika Izvršnega sveta tudi za vse druge amandmaje?

Dr. Marijan Brečelj: Za vse.

Predsednik Josip Rus: Ne želi nihče besede k II. poglavju? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo o tem poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je II. poglavje drugega dela družbenega plana z naslovom »Kmetijstvo« soglasno sprejeto.

Prehajamo k III. poglavju z naslovom »Gozdarstvo«. Pričenjam razpravo o III. poglavju. Želi kdo od ljudskih poslancev besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje, Kdor je za III. poglavje z naslovom »Gozdarstvo«, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je III. poglavje drugega dela družbenega plana sprejeto soglasno.

Prehajamo k IV. poglavju z naslovom »Promet«. Pričenjam razpravo o tem poglavju. Želi kdo od tovarišev ljudskih poslancev besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IV. poglavje z naslovom »Promet« soglasno sprejeto.

Prehajamo k V. poglavju z naslovom »Gradbeništvo«. Pričenjam razpravo o tem poglavju. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za V. poglavje drugega dela z naslovom »Gradbeništvo«, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je V. poglavje z naslovom »Gradbeništvo« soglasno sprejeto.

Prehajamo k VI. poglavju z naslovom »Trgovina in gostinstvo«. Odpiram razpravo k temu poglavju. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VI. poglavje z naslovom »Trgovina in gostinstvo« soglasno sprejeto.

Prehajamo k VII. poglavju z naslovom »Obrt« in dajem to poglavje v razpravo. Kdo želi besedo. (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VII. poglavje z naslovom »Obrt« sprejeto soglasno.

Prehajamo k VIII. poglavju z naslovom »Izvoz« in dajem to poglavje v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotovljam, da je VIII. poglavje z naslovom »Izvoz« sprejeto soglasno.

Prehajamo k IX. poglavju z naslovom »Investicije«. Dajem to poglavje v razpravo. Kdo želi besedo? (K besedi se javi ljudski poslanec Anton Dolgan.)

Anton Dolgan: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Oglasil bi se k temu poglavju družbenega plana, ki govori o investicijah iz sklada za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski. Predvsem pa bi se dotaknil tistega dela proračuna, ki se nanaša na dotacije nerazvitim okrajem, čeprav so dotacije mnogo prenizke in bi jih bilo težko razporediti, da bi zadostili najnujnejšim potrebam, ki jih imamo danes na teh področjih.

Govoril bi predvsem o predelu Ilirske Bistrice, kjer se namerava formirati bodoča komuna. Povedati moram, da je bil ta predel, tako kakor tudi mnogi drugi predeli v državi, opustošen od okupatorja, pri čemer pa je okupator v teh predelih Primorske še zlasti izčrpaval in pustošil naše gospodarstvo, ne da bi mu bilo mar, kako naj bi se gospodarstvo uspešno razvilo. Tu je bilo ravno nasprotno. Razvijal je le lesno industrijo in to v takem obsegu, da smo morali po osvoboditvi ukiniti nekatere obrate, kot na primer parno žago ter večje število veneciank, poleg tega pa tudi rudnik lignita. To stanje je bilo občutiti tudi na političnem področju. Spričo varčevanja z lesom pa je predvideno, da se bo število zaposlene delovne sile še bolj skrčilo, ne glede na to, da imamo že sedaj na razpolago 265 moške in 136 ženske delovne sile. Upoštevati moramo tudi, da so naši okrajji imeli precejšen del dohodkov iz Trsta in Gorice, ki sta danes odrezana od svojega zaledja. Poleg tega pa je treba upoštevati tudi mehanizacijo v kmetijstvu, ki iz dneva v dan sprošča večje število delovne sile. Vse to nam narekuje, da moramo misliti na gradnjo novih oziroma na razširitev že obstoječih industrijskih objektov.

Ugodne pogoje imamo glede razširitve oziroma novogradnje opekarn, ker razpolagamo po oceni strokovnih komisij z zadostnimi in kvalitetnimi sloji gline. Izdelovala bi se opeka z večjo trdoto kot običajna ter imamo v ta namen že izdelan elaborat, ki ga je že pregledala tudi revizijska komisija investicijskih programov, ki pa je ugotovila, da je zaradi predvidenih kvalitetnejših izdelkov rentabilnetni račun nepravilen ter ga je treba predelati na realno bazo, to se pravi, da bi bilo treba zvišati cene.

Težave so tudi pri vodovodnem omrežju v Ilirski Bistrici, ki je bilo v času narodnoosvobodilne borbe precej poškodovano od bombardiranja in v času okupacije malomarno vzdrževano. Nujno bi ga bilo treba vsaj za silo popraviti oziroma pričeti dela po že narejenem načrtu, ki vključuje vodovodno omrežje tudi vseh okoliških vasi, ki so še vedno brez vodovoda. Česti pojavi tifusa in drugih bolezni izvirajo po ugotovitvah zdravstvene inšpekcije iz nečiste vode. Za vodovod Ilirska Bistrica—Starod, ki bo služil višje ležečim vasem hrvaškega predela in deloma sežanskemu okraju, imamo sicer predvidenih

26 milijonov dinarjev, toda v tem znesku ni predvideno vodovodno omrežje za Ilirsko Bistrico samo.

Tudi po statistikah, ki so izdelane glede višine narodnega dohodka za bodoče komune, je videti, da bo narodni dohodek v primerjavi z drugimi predeli Slovenije v tej komuni dokaj nizek, saj je dohodek na enega prebivalca tega predela predviden le na 39.659 dinarjev, kar znaša skupno komaj 30 % povprečnega dohodka na prebivalca v Sloveniji.

Razen tega je po naših vaseh še iz časa narodnoosvobodilne borbe ostalo v ruševinah nad 50 stanovanjskih hiš in precej gospodarskih poslopij, ki si jih ljudje iz lastnih sredstev ne morejo obnoviti. Poleg poslopij jim je bilo uničeno tudi vse gospodarsko orodje ter živina, ne da bi govorili o tem, da so bili pobiti številni gospodarji, ki so pri hiši glavna delovna sila. Zato je nujno, da bi naša ljudska skupščina razpravljala tudi o tem vprašanju ter v ta namen dodelila določeno vsoto. Ker ne vem, kolikšna sredstva so na razpolago, bi zato prosil predstavnika Izvršnega sveta, da bi obrazložil, kakšna je možnost, da bi ljudska skupščina dodelila določeno vsoto za to obnovo.

Iz osnutka družbenega plana je razvidno, da je bilo iz vsote, ki je predvidena za pomoč nerazvitim okrajem, dodeljeno 68 milijonov za hotel »Postojna«. Predlagal bi, da bi iz teh sredstev dodelili za pripravljalna dela nove opekarne v Ilirski Bistrici 8 milijonov dinarjev. S tem bi zaposlili precejšen del brezposelne delovne sile zlasti pri težaških delih. Tako bi glede na to, da so bili v letu 1954 izdelani načrti in celotni elaborat, opravili v letu 1955 pripravljalna dela ter v letu 1956 opekarno dokončali. Za rekonstrukcijo vodovoda v Ilirski Bistrici pa naj bi se dodelilo vsaj 6 milijonov dinarjev, ki naj bi se odvzeli od vsote, predvidene za vodovod Ilirska Bistrica—Starod, za kar je predvideno 26 milijonov in bi bila ta vsota namenjena za popravilo vodovodnega omrežja v sami Ilirski Bistrici, ki bi ga kasneje priključili na celotno omrežje.

Sicer pa se z družbenim planom v celoti strinjam in bom zanj tudi glasoval.

Predsednik Josip Rus: Želi še kdo besedo? Besedo ima zastopnik Izvršnega sveta.

Dr. Marijan Brecejl: Glede vprašanja, ki ga je tovariš Anton Dolgan naslovil na Izvršni svet, če je mogoče predlagati razporeditev sredstev v korist tega področja, konkretno Ilirske Bistrice, moram odgovoriti, da nam to ni mogoče napraviti, ker je celotna razdelitev sredstev v planu in proračunu izvršena in bi seveda vsaka sprememba zahtevala tudi odgovor, od kod dobiti manjkajoča sredstva. Mislim, da je treba pomoč, ki je dana gospodarsko zaostalejšim okrajem, vzeti kot pomoč za konkreten objekt. Opekarna po našem mnenju ni mogla priti sedaj v naš predlog za to pomoč, ker gre tu za povsem nov objekt. Imamo pa v letošnjem letu obveznost, ki izvira tudi iz zveznega plana, da novih objektov ne gradimo. Zato smo, kakor sem to v obrazložitvi povedal, razporedili milijardo dinarjev predvsem za nadaljevanje tistih objektov, ki so bili v letu 1954 začeti. Kolikor pa gre za notranjo razporeditev sredstev, kot na primer za vodovod, kot je omenil tovariš poslanec, se pa to lahko izvrši znotraj okraja Postojna v soglasju z našo upravo za investicije. Skratka, čeprav ni bilo konkretnega predloga, je odgovor na samo vprašanje tako, da Izvršni svet drugačne razdelitve sredstev v korist tega okraja ne more napraviti. Poudaril bi samo to, kar sem že rekel v poročilu, da to vendarle niso edina sredstva za ta področja, ker je bila ravno lesna industrija v Ilirski

Bistrici že lansko leto deležna sredstev in je pričakovati, da bo tudi letošnje leto deležna sredstev iz gozdnega sklada. Ker gre tu za pospeševanje smotrnejše izrabe lesa, zato njihovi dve tovarni za predelavo lesa, to je za izdelavo lesovinskih in vezanih plošč, prideta v poštev ravno pri delitvi teh sredstev.

Predsednik Josip Rus: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo o IX. poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za IX. poglavje z naslovom »Investicije«, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IX. poglavje z naslovom »Investicije« soglasno sprejeto.

Prehajamo na X. poglavje z naslovom »Tržišče in cene, dohodki in izdatki prebivalstva, potrošnja«. Tu je v drugem odstavku 2. razdelka amandma, ki je razviden iz poročila odbora za gospodarstvo, ki vam je bil razdeljen. Dajem X. poglavje v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o tem poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je X. poglavje z naslovom »Tržišče in cene, dohodki in izdatki prebivalstva, potrošnja« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XI. poglavje drugega dela družbenega plana z naslovom »Družbeni proizvod in narodni dohodek«. Odpiram razpravo o tem poglavju. Tudi v tem poglavju je amandma, ki je razviden iz poročila gospodarskega odbora. Želi kdo besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XI. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XI. poglavje z naslovom »Družbeni proizvod in narodni dohodek« sprejeto soglasno.

Prehajamo na tretji del družbenega plana z naslovom »Ekonomski ukrepi za izvršitev plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955«, in sicer k XII. poglavju z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest« in dajem to poglavje v razpravo. Tudi v tem poglavju so amandmaji razvidni iz poročil odborov za gospodarstvo. Želi kdo besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XII. poglavje tretjega dela, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XII. poglavje z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest« sprejeto soglasno.

Prehajamo k XIII. poglavju z naslovom »Razdelitev prometnega davka«. Dajem v razpravo to poglavje. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker ne želi nihče besede, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XIII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIII. poglavje z naslovom »Razdelitev prometnega davka« sprejeto soglasno.

Prehajamo k XIV. poglavju z naslovom »Stopnja dohodnine«. Dajem v razpravo XIV. poglavje. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XIV. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIV. poglavje z naslovom »Stopnja dohodnine« sprejeto soglasno.

Prehajamo k XV. poglavju tretjega dela družbenega plana z naslovom »Uporaba sredstev kreditnih skladov za investicije«. Dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker ne želi nihče besede, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XV. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XV. poglavje z besedilom »Uporaba sredstev kreditnih skladov za investicije« sprejeto soglasno.

Prehajamo k XVI. poglavju z naslovom »Skladi«. Amandma k temu poglavju je razviden iz poročila gospodarskega odbora. Dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o tem poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVI. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVI. poglavje z naslovom »Skladi« sprejeto soglasno.

Prehajamo k XVII. poglavju z naslovom »Določitev cen«. Dajem to poglavje v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVII. poglavje z naslovom »Določitev cen« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XVIII. poglavje z naslovom »Kontingentiranje izkoriščanja gozdov«. Dajem to poglavje v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVIII. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVIII. poglavje z naslovom »Kontingentiranje izkoriščanja gozdov« sprejeto soglasno.

Prehajamo na XIX. poglavje z naslovom »Republiški proračun in skladi«. Amandmaji so razvidni iz poročila odbora za gospodarstvo. Dajem to poglavje v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo o tem poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XIX. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIX. poglavje z naslovom »Republiški proračun in skladi« sprejeto soglasno.

Z amandmajem je predlagano tudi XX. poglavje, ki se glasi: »Ta družbeni plan velja od 1. januarja 1955 dalje«. Dajem v razpravo to poglavje. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XX. poglavje soglasno sprejeto.

S tem so vsi deli in poglavja družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 sprejeti in moramo glasovati o planu še v celoti. Dajem predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 na glasovanje v celoti. Kdor je za družbeni plan LRS za leto 1955 v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 sprejet tudi v celoti soglasno. Družbeni plan bo po določilu 128. člena poslovnika primerjan z besedilom

družbenega plana, ki ga je sprejel Zbor proizvajalcev, o čemer bo Republiški zbor kasneje obveščen.

Prehajamo k nadaljnji točki dnevnega reda, in sicer k obravnavi in sklepanju o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955. Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec **Miran Cvenk** prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.) Želi zastopnik Izvršnega sveta dati obrazložitev? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955 na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955 v Republiškem zboru soglasno sprejet. Odrejam 15 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 17. uri in se je nadaljevala ob 17.50.)

Predsednik Josip Rus: Tovariši poslanci, nadaljujemo sejo. Obveščam Republiški zbor, da sva s predsednikom Zbora proizvajalcev med odmorom ugotovila, da je bil predlog družbena plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 sprejet v obeh zborih v istovetnem besedilu. S tem je družbeni plan dokončno sprejet tudi v Republiškem zboru. Družbeni plan bo poslan predsedniku ljudske skupščine, da ga razglasi in objavi.

Prehajamo na nadaljnjo točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955. Razpravljali bomo najprej o proračunu samem, nato pa še o predlogu zakona o proračunu za leto 1955. V skladu s 125. členom poslovnika Republiškega zbora bomo najprej obravnavali o predlogu proračuna v načelu, nato pa še po razdelkih. Za amandmaje velja enako kakor pri družbenem planu, da se vlagajo pri podrobni obravnavi proračuna in sicer pismeno. Pri začetku načelne razprave o proračunu bi opozoril, da so dohodki razdeljeni na dele, izdatki pa na razdelke. Poslovník zahteva, da moramo proračun obravnavati po razdelkih. Predlagam, da obravnavamo dohodke po delih, izdatke pa po razdelkih.

Prehajamo na obravnavo proračuna v načelu. Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun, ljudski poslanec **Martin Greif** prečita odborovo poročilo. — Glej priloge. — Pri čitanju poročila pripomni pri 5. točki poročila naslednje:)

Martin Greif: Tovariše poslance bi opozoril na naslednji odstavek, ki ga nameravam prečitati, ki ga je odbor za proračun Republiškega zbora spremenil in je resolucijo, o kateri je govora v tem odstavku, umaknil: ter se besedilo odstavka, ki sledi, glasi tako kot ga bom prečital in ne tako kakor je naveden v natisnjemem poročilu: »Ker o tem vprašanju še ni bilo ničesar ukrenjenega, je odbor z večino glasov sprejel sklep, da se te ustanove v letu 1956 prenesejo na proračun Mestnega ljudskega odbora Ljubljana oziroma na proračun bodoče ljubljanske skupnosti komun.«

Predsednik Josip Rus: Obrazložitev predloga proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1955 bo dal zastopnik Izvršnega sveta na jutrišnji skupni seji, ki se prične ob 9. uri dopoldne. Zaradi tega predlagam, da se seja prekine. Se strinjate, tovariši poslanci, s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Prekinjam sejo.

(Seja je bila prekinjena ob 18. uri in se je nadaljevala naslednjega dne, to je 28. januarja 1955 ob 16.20.)

Predsednik Josip Rus: Nadaljujemo sejo. Na dnevnem redu je obravnavana in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955. Dajem predlog proračuna LRS za leto 1955 v obravnavo v načelu. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Miha Berčič.

Miha Berčič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! K diskusiji se oglašam v zvezi s sredstvi, ki so predvidena za kmetijstvo in pa v zvezi s poročilom, ki ga je dal državni sekretar za prosveto.

Splošna prizadevanja za dvig kmetijstva se izražajo v konkretnih oblikah in sredstvih, tako v obliki posebnih skladov pri zvezi, republiki in pri okrajih v določenih odstotkih od dohodnine, v obliki 35 do 80 % regresov za umetna gnojila, stroje in druga sredstva, nadalje v neprimerno večjih količinah teh sredstev, kreditih itd.

Tu ne mislim razpravljati o prenizki ali o previsoki vsoti, ki jo predvideva sklad za pospeševanje kmetijstva, ker sodim, da je predvidena vsota rezultat možnosti v sedanji gospodarski situaciji. Toda v celoti vzeto so vsa sredstva, katera sem navedel, bodisi materialna kot finančna, večja od sredstev v preteklih letih in sodim, da imamo vsi interes, da bi bila ta sredstva tako po namenu kot po učinkovitosti čim bolj izkoriščena. Tu pa se srečamo z vrsto problemov in vprašanj ter z oblikami in možnostmi, ki jih imamo za to, da bi utrli pot sodobnejšemu kmetijstvu, vplivali na dvig proizvodnje in utrjevali socialistične odnose na vasi.

Pri tem bi se ustavil pri vprašanju kmetijsko gospodarskih šol. Strinjam se s splošno oceno pomena in vrednosti teh šol kot jo je dal državni sekretar za prosveto. Ne strinjam se pa z navedbo, da bo morda še v letošnjem letu uvedena obveznost posečanja teh šol. To po mojem mnenju pomeni zavlačevati vprašanje, ki se kot aktualno pojavlja že od 1953. leta. Okrajni ljudski odbor Ljubljana okolica je na tem vprašanju še posebej zainteresiran, saj je na tem področju skoraj četrtina vseh teh šol, to je 40, ki so vse organizirane tako kot predvidevajo navodila Sveta za prosveto in kulturo LRS in imajo ustrezen kader tako za splošne kot strokovne predmete ter zagotovljena sredstva in prostore.

V letu 1954 je bilo 1300 obveznikov, šole je obiskovalo 1023 obveznikov, kar je dokaj lep odstotek udeležbe spričo prostovoljne odločitve. Letos pa je ta uspeh že slabši, to pa zaradi tega, ker se je zvedelo, da ta udeležba ni obvezna. Povprečno se šolanja udeležuje 823 učencev iz vrst kmečke mladine. Toda ne glede na to dokazuje odstotek prostovoljne udeležbe, da bi nadaljnje odlašanje uvedbe obveznega pouka pomenilo samo dajanje koncesij zaostalosti.

Tu so nadalje še tudi drugi razlogi. Sodim, da je kmetijstvo prav tako poklic kot vsi drugi poklici in ne vidim razloga, da bi bilo kmetijstvo v izjemnem položaju nasproti vsem drugim poklicem, pri čemer zlasti mislim na

obrtništvo itd. Menim, da danes, glede na težnje v kmetijstvu ni nobenega razloga več, da bi s tem vprašanjem še ne vem kako odlašali. Poleg finančnih in drugih vprašanj pomenijo te šole za nas tudi maksimalno angažiranost strokovnih kadrov, ki so nam na razpolago. To so veterinarji, agronomi, tehnikiki itd. in mislim, da ni nobene potrebe, da imamo tam, kjer je zaostalost večja, manjšo udeležbo na teh šolah, s čimer ti kadri niso izkoriščeni tako, kakor bi morali biti, in bomo, če se to stanje nadaljuje, morali misliti na začasno ukinitvev nekaterih šol. Nadalje sodim, da je ta kontakt naših strokovnjakov na teh šolah in praktičnih poskusov, ki se uvajajo na teh šolah, lahko ena najbolj učinkovitih demonstracij in propagand za uvajanje sodobnih ukrepov v našem kmetijstvu in bodo s tem tudi pospeševalni odseki kmetijskih združenj in vseh tistih, ki si prizadevajo za doseg dviga teh smotrov, našli prav tu vsestransko in strokovno pomoč. Zato predlagam odboru za prosveto tega zbora in Svetu za prosveto in kulturo LRS, da bi čimprej pripravili zakon o obveznem šolanju in da bi čimprej prišel pred našo skupščino. (Ploskanje.)

Predsednik Josip Rus: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Jože Petejan.

Jože Petejan: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! K razpravi se nisem javil zato, da bi govoril o proračunu kot takem, ker sem prepričan, da je predloženi proračun rezultat družbenega plana, ki je bil včeraj soglasno sprejet. Pač pa sem se oglasil k razpravi zato, da bi opozoril na dve stvari, ki se mi zdita važni glede na boljše razpravljanje o teh naših problemih vsaj v prihodnjem letu.

Prvič, ljudski poslanci imamo po poslovníku pravico, da sodelujemo v vseh skupščinskih odborih in da sodelujemo v razpravi o predlogih, ki so v odborih razpravljajo. Odbor za proračun je na primer razpravljal v času od 18. do 22. t. m., drugi ljudski poslanci pa smo dobili predlog proračuna 21. t. m., to je takrat, ko je bila razprava o proračunu že zaključena ter je bila vsaka udeležba brez osnutka proračuna, se pravi brez predhodnega preštudiranja celotnega osnutka pri tej razpravi brezpredmetna. Zato bi tovariši ljudski poslanci, priporočil, da bi se vsaj za razpravo o proračunu v letu 1956 poslancem izročil predlog proračuna, pa tudi vse druge zakonske predloge takrat, ko se ta zakonski predlog izroči ustreznemu odboru v razpravo, tako da bodo imeli ljudski poslanci možnost, da zakonski predlog preštudirajo in bodo tako lahko v odborih pomagali pri reševanju posameznih problemov.

Drugič, v skoro vseh dosedanjih proračunih nimamo nikjer evidence o številu uslužbencev po posameznih razdelkih naše državne uprave in mislim, da bi bilo tudi tu potrebno, če bi se v bodoče nudila ta možnost, da bi se pri vsakem razdelku predloga o proračunu navedlo število uslužbencev, ki so zaposleni v državni upravi ali pa pri državnih ustanovah, ker bi to pomagalo razčistiti marsikatero pojme, ki sicer niso jasni. Zato predlagam, naj bi se to v prihodnjem proračunu upoštevalo ter navedlo število uslužbencev, na koncu pa tudi skupno število uslužbencev in to, če je mogoče, po sistemiziranih mestih, kjer so bili nameščeni. Toliko v priporočilo.

Predsednik Josip Rus: Želi še kdo od poslancev besedo k proračunu v načelu? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo v načelu in

prehajamo na obravnavanje proračuna po delih in pričenjam razpravo o prvem delu z naslovom »Dohodki iz gospodarstva«. Kdo izmed poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o prvem delu z naslovom »Dohodki iz gospodarstva«. Kdor je za prvi del, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del z naslovom »Dohodki iz gospodarstva« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo drugi del z naslovom »Dohodki od prebivalstva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem drugi del z naslovom »Dohodki od prebivalstva« na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je drugi del z naslovom »Dohodki od prebivalstva« soglasno sprejet.

Dajem v razpravo tretji del z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem tretji del na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo četrti del z naslovom »Ostali dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem četrti del na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je četrti del z naslovom »Ostali dohodki« sprejet soglasno.

Prehajamo k razpravi o sedmem delu z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem sedmi del na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je sedmi del z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest« sprejet soglasno.

Prehajamo k izdatkom proračuna in sicer na 1. razdelek z naslovom »Ljudska skupščina«. Dajem 1. razdelek v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem 1. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 1. razdelek izdatkov z naslovom »Ljudska skupščina« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 2. razdelek z naslovom »Izvršni svet ljudske skupščine«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 2. razdelek z naslovom »Izvršni svet ljudske skupščine« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 3. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za gospodarstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 3. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za gospodarstvo« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 4. razdelek z naslovom »Zavod za gospodarsko planiranje«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 4. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 4. razdelek z naslovom »Zavod za gospodarsko planiranje« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 5. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za splošno upravo in proračun«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 5. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 5. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za splošno upravo in proračun« sprejet soglasno.

Prehajamo na razpravo o 6. razdelku z naslovom »Javno pravobranilstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 6. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 6. razdelek z naslovom »Javno pravobranilstvo« sprejet soglasno.

Prehajamo k 7. razdelku z naslovom »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Dajem ta razdelek v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 7. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 7. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za notranje zadeve« sprejet soglasno.

Prehajamo na 8. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Dajem v razpravo 8. razdelek. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 8. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 8. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 9. razdelek z naslovom »Svet za prosveto in kulturo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 9. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 9. razdelek z naslovom »Svet za prosveto in kulturo« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 10. razdelek z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 10. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 10. razdelek z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 11. razdelek z naslovom »Univerza«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 11. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 11. razdelek z naslovom »Univerza« sprejet soglasno.

Prehajamo na 12. razdelek z naslovom »Svet za zdravstvo in socialno politiko« in dajem ta razdelek v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 12. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj

prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 12. razdelek z naslovom »Svet za zdravstvo in socialno politiko« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 13. razdelek z naslovom »Uprava hidrometeorološke službe«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 13. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 13. razdelek z naslovom »Uprava hidrometeorološke službe« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 14. razdelek z naslovom »Geodetska uprava«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 14. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 14. razdelek z naslovom »Geodetska uprava« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 15. razdelek z naslovom »Uprava za ceste«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 15. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 15. razdelek z naslovom »Uprava za ceste« sprejet soglasno.

Prehajamo k 16. razdelku z naslovom »Zavod za statistiko in evidenco«, ki ga dajem v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 16. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 16. razdelek z naslovom »Zavod za statistiko in evidenco« sprejet soglasno.

Pričenjamo razpravo o 17. razdelku z naslovom »Uprava za investicije«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem 17. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 17. razdelek z naslovom »Uprava za investicije« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 18. razdelek z naslovom »Dotacija za sklad Borisa Kidriča«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 18. razdelku in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 18. razdelek z naslovom »Dotacija za sklad Borisa Kidriča« sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 19. razdelek z naslovom »Subvencije družbenim organizacijam in društvom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 19. razdelku in ga dajem na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 19. razdelek sprejet soglasno.

Dajem v razpravo 20. razdelek z naslovom »Dotacije ljudskim odborom«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 20. razdelku in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 20. razdelek z naslovom »Dotacije ljudskim odborom« sprejet soglasno.

Prehajamo k 21. razdelku z naslovom »Proračunska rezerva«. Dajem ta razdelek v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o 21. razdelku in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 21. razdelek z naslovom »Proračunska rezerva« sprejet soglasno.

Ker smo s tem končali razpravo o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 v podrobnostih, moramo po poslovniku glasovati še o proračunu v celoti. Zato dajem predlog proračuna v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1955 v celoti sprejet soglasno.

Prehajamo na obravnavo o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Ker je bilo besedilo zakonskega predloga vsem poslancem razdeljeno, predlagam, da se besedilo ne čita. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo k zakonu o proračunu? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o proračunu za leto 1955 na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955 soglasno sprejet.

Glede na določila poslovnika moramo še ugotoviti, ali je besedilo sprejeto v Zboru proizvajalcev enako, kakor smo ga sprejeli mi.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953. Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec *Miran Cvenk* prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za proračun k predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953. Pričenjam razpravo o tem zakonskem predlogu v načelu in podrobnostih. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953 na glasovanje. Kdor je za ta zakonski predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953 sprejet soglasno. Treba je še ugotoviti skladnost z besedilom, izglasovanim v Zboru proizvajalcev.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavanje in sklepanje o predlogu zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper.

Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec *Tine Remškar* prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec *Bogomil Vižintin* prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta za obrazložitev tega zakonskega predloga.

Boris Kocijančič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Čeprav že besedilo samega zakonskega predloga kakor tudi poročili obeh odborov v zadostni meri prikazujejo pomembnost tega zakona, ki ga sedaj sprejemamo, mi vendarle dovolite, da dodam nekoliko podatkov in nekaj načel, ki so nas vodila pri sestavljanju tega zakonskega predloga.

Ko je bil po Ljudski skupščini FLRJ sprejet in ratificiran mednarodni sporazum o Svobodnem tržaškem ozemlju z dne 5. oktobra 1954, je prenehala na tem ozemlju dotedanja vojaška uprava, ki jo je v tako imenovani coni B izvajala jugoslovanska ljudska armada. Ta sporazum je namreč določal, da se na ozemlje, ki je bilo pod jugoslovansko vojaško upravo, in tudi na tisti del Svobodnega tržaškega ozemlja, ki je bil priključen temu ozemlju od bivše cone A, ki je bila pod zavezniško vojaško upravo, razširi jugoslovanska civilna uprava. Zvezna ljudska skupščina je na predzadnjem zasedanju sprejela zakon, s katerim je razširila veljavnost ustave, zakonov in drugih predpisov na to ozemlje in s tem izenačila prebivalce tega območja v njihovih pravicah in dolžnostih z drugimi jugoslovanskimi državljani. Na koprskem območju tega ozemlja, to je na območju okraja Koper in na priključenem delu bivše cone A izvršujejo pravice in dolžnosti iz republiške pristojnosti organi oblasti Ljudske republike Slovenije. Ena najosnovnejših državljskih pravic pa je, da državljani volijo člane predstavniških organov, ki so jim za svoje delo odgovorni in po katerih sodelujejo pri sprejemanju zakonskih predpisov in odločajo o vseh vprašanih svoje skupnosti.

Volitve na priključenem ozemlju, to je za okraja Koper in Buje, za volitve v zvezno ljudsko skupščino so določene s posebnim zakonom, ki ga je sprejela zvezna ljudska skupščina na svojem zadnjem zasedanju. Prav tako pa je Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izdal odlok, s katerim je razpisal volitve v občinski oziroma v okrajni ljudski odbor za tisti del ozemlja, ki je bil priključen od bivše cone A Svobodnega tržaškega ozemlja in kjer prebivalci do sedaj še niso volili organov ljudske oblasti. Predlog zakona, ki ga obravnavamo danes, torej le izpolnjuje vrzel, ker ni predpisa, ki bi določal volitve in način volitev tudi za republiško ljudsko skupščino.

V tem primeru ne gre za nadomestne volitve, temveč za nove volitve na ozemlju, ki je bilo priključen k Jugoslaviji šele po volitvah v Ljudsko skupščino LRS, ki so bile v času od 22. do 24. novembra 1953. S priključitvijo koprskega območja se je število prebivalcev Ljudske republike Slovenije povečalo. Po 5. členu ter po 120. do 122. členu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS določa Izvršni svet Ljudske skupščine LRS skupno število poslancev, ki se volijo v Republiški zbor oziroma v Zbor proizvajalcev, in koliko poslancev voli vsaka proizvajalna skupina v Zbor proizvajalcev ter določa volilne enote. Za primer volitev na priključenem ozemlju pa Izvršni svet pri strogem tolmačenju naštetih zakonskih predpisov tega pooblastila nima. Ponovna porazdelitev poslanskih mandatov pa danes ne pride v poštev glede na to, da mandatna doba ljudske skupščine še ni potekla in da po zakonu tak postopek tudi ni predviden. S tega stališča je izhajala tudi zvezna ljudska skupščina, ki je sprejela zakon o volitvah ljudskih poslancev v zvezno ljudsko skupščino na priključenem

ozemlju. Prav tako bo tudi Sabor NR Hrvatske z zakonom uredil vprašanje volitev na območju okraja Buje za republiški sabor.

S tem, da se vprašanje volitev ljudskih poslancev v zvezno oziroma v republiško ljudsko skupščino uredi z zakonom, pa je tudi poudarjena važnost volitev na priključenem ozemlju in dano polno priznanje prebivalstvu novo-priključenega ozemlja za njegovo vztrajno borbo za ljudsko oblast in za priključitev k matični državi. Zakonski osnutek ureja način volitev za ljudske poslance tega sklica, dočim bodo prihodnje volitve že izvedene popolnoma po določbah omenjenega zakona o volitvah republiških poslancev. Zato so tudi nujni in razumljivi nekateri odstopi od predpisov zakona o volitvah republiških ljudskih poslancev.

Glede določitve števila poslancev za okraj Koper so merodajni podatki statistične službe v Kopru, po katerih je štel okraj 36.006 stalnih prebivalcev na dan 31. avgusta 1954 in h kateremu številu je treba prišteti še približno 900 prebivalcev, ki prebivajo na tistem delu ozemlja bivše cone A, ki je bil na podlagi sporazuma z dne 5. oktobra 1954 priključen k okraju Koper. Tako je torej na ozemlju okraja Koper približno 37.000 prebivalcev, kar pomeni zadostno število, da lahko volijo poslance v Republiški zbor Ljudske skupščine.

Pri volitvah v Republiški zbor, ki so bile 22. novembra 1953, je bil količnik 12.000 prebivalcev. Pri volitvah na območju okraja Koper bo torej mogoče izvoliti tri poslance za Republiški zbor. Volilne enote za posameznega kandidata se bodo določile v okviru sedanjega okraja Koper, ker je število prebivalstva tako, da ne pomeni bistvenega odstopa od načel, na podlagi katerih je bila Ljudska republika Slovenija razdeljena na volilne okraje pri zadnjih volitvah v republiško ljudsko skupščino.

Volitve v Zbor proizvajalcev republiške ljudske skupščine, ki so bile 24. novembra 1954, so bile izvedene na podlagi udeležbe volilnih skupin pri ustvaritvi narodnega dohodka. V skupini industrije, trgovine in obrti je bil količnik proizvajalskega prebivalstva 9370, v skupini kmetijstva pa 45.824. Podatki statistične službe v Kopru pa kažejo, da je na območju okraja Koper v skupini industrije, trgovine in obrti proizvajalskega prebivalstva 14.502 ter je tako količnik iz leta 1953 ne samo dosežen, temveč tudi presežen, dočim ga je v skupini kmetijstva le 16.040 proizvajalskega prebivalstva in s tem dosežena le dobra tretjina količnika iz leta 1953. Na podlagi teh ugotovitev bo mogoče izvoliti v skupini industrije, trgovine in obrti za okraj Koper enega ljudskega poslanca v republiški zbor proizvajalcev, v skupino kmetijstva pa zaradi premalega števila proizvajalskega prebivalstva te skupine to ni mogoče. Ker pa je potrebno, da so tudi kmetijski proizvajalci zastopani v republiškem zboru proizvajalcev, zato predvideva predlog zakona, da se koprsko območje, kar zadeva kmetijsko skupino, priključi najbližji volilni enoti, to je volilni enoti, ki sta jo za skupino kmetijstva sestavljala okraja Sežana in Postojna pri volitvah 1953. leta.

Taka rešitev tega vprašanja se nam zdi potrebna ne samo zaradi tega, ker je tudi zvezni zakon predvidel enak način zastopstva v zveznem zboru proizvajalcev, temveč se nam zdi tudi edino smotrna, saj bi sicer bilo treba izvesti novo porazdelitev poslanskih mandatov tudi v ostalih krajih, kar bi pa pomenilo, da bi eventualno posamezni okraji, ki so dobili mandat po ostanku, sedaj izgubili poslanca. Prav tako se nam ne zdi pravilno, da bi le ena tretjina proizvajalskega prebivalstva v skupini kmetijstva volila prav tako enega po-

slanca, ker bi bilo s tem kršeno osnovno načelo enakosti volilne pravice. Ker ne gre za trajno ureditev, temveč predlagani način urejuje volitve le za preostali del mandatne dobe sedanjega sklica, smatramo, da tak način povsem ustreza dejanskim potrebam in da bodo interesi kmetijskega prebivalstva okraja Koper tudi tako dovolj zaščiteni.

Izvršni svet meni, da so s predlaganim zakonom upoštevani tudi politični razlogi, ki zahtevajo nujno izvedbo volitev na priključenem ozemlju ter da so očuvana tudi osnovna načela naše volilne zakonodaje in prakse.

Predlagam, da ljudska skupščina sprejme zakon o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper in s tem omogoči prebivalstvu tega okraja, da bo čimprej vključeno po svojih predstavnikih v najvišjem predstavniškem organu svoje matične republike in da bo lahko neposredno sodelovalo pri njenem zakonodajnem delu, kakor se že samo s svojimi vsakodnevnimi napori vključuje v graditev naše socialistične domovine. (Ploskanje.)

Predsednik Josip Rus: Dajem predlog zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper v razpravo. Tovariši poslanci so dobili predlog zakona pravočasno, zato mislim, da zakonskega predloga ne bi bilo treba čitati. Se zbor strinja s tem predlogom? (Se strinja.) Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko. — Dolgotrajno in navdušeno ploskanje.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper sprejet soglasno s posebnim odobranjem. Ker spada ta zakon samo v pristojnost Republiškega zbora, je predlog tega zakona z izglasovanjem v Republiškem zboru postal zakon.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad. Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Heli Modic prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo k temu zakonskemu predlogu. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Stanek Nunčič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Franc Kimovec: Tovariši ljudski poslanci! Glede zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad bi želel spregovoriti nekaj misli. Nagrade za znanost in umetnost so bile počenši z letom 1946 do sedaj dodeljene 9-krat, in sicer vsako leto na dan obletnice smrti velikega slovenskega pesnika Franceta Prešerna — 8. februarja. Sredstva za nagrajevanje so bila vsa ta leta nazaj sestavni del proračuna republiškega organa za kulturo in prosveto, ker odredba bivšega ministrstva za prosveto narodne vlade Slovenije o podeljevanju nagrad za znanost in umetnost, ki je še v veljavi, ni predvidevala ustanovitve Prešernovega sklada. Lahko rečemo, da so se v tej dobi nagrade uveljavile kot pomembna vzpodbuda pri razvijanju znanstvene in umetniške tvornosti pri nas. Sama praksa podeljevanja Prešernovih nagrad pa je v letih prerasla v omenjenem predpisu obseženo zamisel. Že nekaj let nazaj se je občutilo pomanjkanje

točnejših predpisov, ki bi vnesli potrebno jasnost glede na nastale spremembe. Kakor znano je bilo podeljevanje Prešernovih nagrad vsako leto deležno obilne kritike in razprave s strani naše javnosti. S tem, ko predlagamo Republiškemu zboru Ljudske skupščine LRS osnutek zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad v razpravo in odločanje o njem, sicer ne mislimo zavreti kontrole javnosti nad pravilnim podeljevanjem teh priznanj ustvarjalnemu, znanstvenemu in umetniškemu delu. Nasprotno, želimo, da bi interes javnosti še porasel in tako v širokih plasteh naših delovnih ljudi utrdil načela, ki naj vodijo komisije in Svet za prosveto in kulturo pri izbiranju kandidatov za nagrajevanje.

V določenih predloženega osnutka zakona so zajete doseданje dobre izkušnje in rešene v duhu naših ustavnih načel. Glede na velik pomen te materije je potrebno, da se podeljevanje Prešernovih nagrad uredi z zakonom.

Predloženi osnutek obsega naslednja važnejša določila: Prešernove nagrade se podeljujejo iz Prešernovega sklada, ki se ustanovi pri Svetu za prosveto in kulturo in po njem tudi upravlja. Sredstva za sklad se zbirajo iz dotacij, volil, daril itd. Predlog zakona dalje določa, da se podeli vsako leto po ena prva in po dve drugi nagradi za vsako področje, t. j. skupaj 6 nagrad; tri za znanstvena in tri za umetniška dela. Prva nagrada znaša 300.000 din, druga pa 150.000 din. Niti za prvo niti za druge nagrade pa podelitev ni obvezna, če Svet za prosveto in kulturo ugotovi, da ni ustrežajočih kandidatov ali točneje rečeno, če ni toliko pomembnih umetniških in znanstvenih del, ki bi zaslužila Prešernovo nagrado.

Nagrade se podeljujejo za dela, ki so izšla ali bila izvajana ali bila izvršena v preteklem letu. Nagrade se lahko podelijo posameznim umetnikom in znanstvenikom tudi večkrat, seveda za nova znanstvena in umetniška dela. Priznanja ali nagrajevanja znanstvenikov in umetnikov za življenjsko delo se po tem predlogu ne bodo več dajala s pomočjo Prešernovih nagrad, ampak na poseben drug način.

Postopek pri vsakoletnem podeljevanju Prešernovih nagrad, predviden v predlogu zakona, nalaga Svetu za prosveto in kulturo imenovanje 9-članske glavne komisije in potrebno število 3-članskih področnih, v glavnem strokovnih komisij. Naloga teh področnih komisij bi bila proučevati predložena dela raznih panog umetniškega in znanstvenega ustvarjanja. Da bi se obdržala kontinuiteta dela pri Prešernovih nagradah, hkrati pa preprečilo monopolizem, je v skladu z mednarodno prakso določeno, da se vsako leto menja tretjina članov glavne komisije. Področne komisije imenuje Svet za prosveto in kulturo vsako leto posebej. V predlogu zakona področne komisije za posamezne panoge znanstvenega in umetniškega ustvarjanja torej niso posebej naštetje. S tem je dana Svetu za prosveto in kulturo možnost, da v skladu z razmerami na posameznih področjih umetniškega in znanstvenega dela imenuje komisije vsako leto sproti.

Kandidate za nagrade lahko predlagajo zavodi in organizacije, pa tudi posamezniki. Področna komisija ima možnost, da predlaga tudi kandidate za znanstvena ter umetniška dela, za katere predhodno ni bil podan predlog.

Z amandmajem, s katerim se Izvršni svet strinja, pa je ta pravica razširjena tudi na glavno komisijo.

Da bi se upoštevali tako strokovna kakor družbeno politična pomembnost podeljevanja Prešernovih nagrad, je v zakonskem osnutku določeno, da glavna komisija predlaga kandidate Svetu za prosveto in kulturo, ki o njih dokončno odloči. Odloči pa s tem, da sprejme predlog glavne komisije, če se z njim

strinja, če pa se z njim ne strinja, pozove komisijo, da namesto predloženega kandidata predlaga ustreznega drugega kandidata. Predlogi za nagraditev kandidatov morajo biti utemeljeni, imena nagradjenecv z utemeljitvijo vred pa objavljena v dnevem časopisju.

In končno lahko Svet za prosveto in kulturo izda po potrebi tudi natančnejše predpise, to se pravi pravilnik, za izvrševanje tega zakona.

To so v kratkem osnovna določila zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad in v imenu Izvršnega sveta predlagam, da Republiški zbor Ljudske skupščine LRS o predloženem osnutku zakona razpravlja in ga v obliki kot je predložen sprejme.

Predsednik Josip Rus: Slišali ste poročila in obrazložitev. Amandma, ki je omenjen v poročilih odborov in v obrazložitvi Izvršnega sveta, je bil soglasno sprejet tako s strani odborov kakor s strani Izvršnega sveta in je zaradi tega sestavni del predloga zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad. Ker je bil zakonski predlog razmnožen in razdeljen vsem poslancem, menim, da ni potrebno, da se besedilo čita. Se strinjate s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.)

Dajem predlog zakona v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad na glasovanje. Kdor je za ta zakonski predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta zakonski predlog sprejet in da je s tem postal zakon, ker spada samo v pristojnost Republiškega zbora.

Dajem 10 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 17.20 in se je nadaljevala ob 17.45.)

Predsednik Josip Rus: Nadaljujemo s sejo. Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah. Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Miha Berčič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predlagatelja zakonskega predloga, poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo in obrazložitev.

Jože Petejan: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Predloženi predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah je prvi te vrste zakonov v Jugoslaviji, katerega je diktiral razvoj naše družbene stvarnosti v LRS in neurejene razmere v poslovanju že obstoječih obratnih ambulant, ki zahtevajo, da se temu delu da trdno pravno podlago in omogoči, da se bo za te ustanove, ki so se do sedaj stihijsko razvijale, zanimali čim širši krogi naše javnosti, da njihovo delo dobi širši delokrog in vse možnosti za uspešno zdravljenje in zaščito naših proizvajalcev in drugih državljanov.

Na konferenci predstavnikov naših mest, ki je bila v Splitu, je tovariš Kardelj v svoji diskusiji pravilno podčrtal, da se zdravstvena služba organizira po istih načelih, kakor vse druge panoge našega družbenega življenja. To pomeni, da tudi iniciativa za organizacijo in upravljanje zdravstvene službe mora priti od spodaj, to je od občin, ljudskih odborov, tovarn in podjetij. Tovariš Kardelj je na isti konferenci tudi poudaril, da se vprašanje samostoj-

nega finansiranja zdravstvene službe ne sme razumeti kot vprašanje rentabilnosti, temveč kot vprašanje boljše organizacije zdravstvene službe in boljšega izkoriščanja družbenih in materialnih sredstev. Treba je dati tovarnam pravico, da v okviru materialnih možnosti in praktičnih potreb organizirajo svoje samostojne zdravstvene ambulante zaprtega tipa.

Ta načela tovariša Kardelja so prišla do izraza pri sestavljanju tega zakonskega predloga.

Dosedanje obratne ambulante, katere smo ustanavljali od 1947. leta dalje, so imele in deloma še imajo veliko ožji delokrog in značaj, kakor ga bodo imele obratne ambulante po predloženem zakonu.

O preventivni službi, ki naj bi bila podlaga zdravniške službe, se je govorilo kot o »muziki bodočnosti« in to predvsem zaradi velikega pomanjkanja zdravnikov nasploh, da ne govorim o zdravnikih, specializiranih za preventivno službo v obratnih ambulantah, katerih še danes, razen nekaj posameznikov, ki se trudijo na tem delovnem področju, nimamo.

Ravno tako je bilo absolutno pomanjkanje ostalega medicinskega kadra, brez katerega si ne moremo misliti dobro urejene obratne ambulante. V ambulantah ni bilo potrebnih instrumentov za preiskave, rentgenskih aparatov, diagnostičnih laboratorijev itd.

Kmalu po osvoboditvi smo dobili primerno dobre zakonske predpise za zaščito pri delu (inšpekcija dela), za higieno itd. Ti predpisi se niso izvajali tako, da bi bilo nujno potrebno. Prvič, ker za to delo ni bilo dovolj izučnega ali vsaj priučenega kadra, drugič, ker kolektivi in vodstva podjetij niso imela dovolj razumevanja za izvajanje teh predpisov in se še danes povsod ne uporabljata niti tisto malo tehničnih pripomočkov, ki so bili in so na razpolago. Pri urejanju ambulant so igrali precejšnjo vlogo tudi takratni gospodarski in finančni instrumenti, ki so vezali roke tudi podjetjem, ki so imela razumevanje za potrebe zdravstvene službe. Tudi nejasnost, kdo pravzaprav nosi stroške zdravstvene službe v obratih, je ovirala razvoj.

Navzlic vsemu prej navedenemu bi bilo krivično trditi, da obstoječe obratne ambulante niso dosegle vidnih uspehov. Dokazano je, da je povprečni odstotek bolnikov v obratih, ki imajo ambulante, nižji, kakor v obratih, ki teh nimajo. Koristi za podjetja so tudi v tem, da zavarovancem ni treba izgubljeni polovico dneva ali celo ves dan za enkratni zdravniški pregled v splošni ambulanti izven obrata.

Da ni bilo večjega vidnega uspeha pri preprečevanju obratnih nezgod, smo glavne vzroke navedli že prej, to je pomanjkanje stalnega preventivnega dela za izvajanje zaščitnih ukrepov, higiene, nezadostno poučevanje novih delavcev, velike izmenjave delavcev itd. Obratni zdravniki so bili vedno preobloženi s kurativno in so morali zapostavljati preventivo.

Obratne nezgode so še vedno zelo pereč problem, kateremu bo treba posvečati veliko več pozornosti, kakor smo jo do sedaj. Podatki o obratnih nezgodah v letu 1954, katere zbirajo Inšpekcija dela, Higienski zavod in Zavod za socialno zavarovanje, nam dajejo naslednjo sliko:

Zavod za socialno zavarovanje prikazuje, da je bilo od januarja do oktobra 1954. leta 18.240 obratnih nezgod, pri katerih je bilo prizadetih 11.023 zavarovancev, ki so izgubili zaradi dobljenih poškodb 286.390 delovnih dni. V teh številkah so zajeti predvsem delavci, ki so postali za delo nesposobni in so prejeli hranarino od zavoda.

Na podlagi evidence, ki jo vodi Higienški zavod, je bilo v 1954. letu 37.626 registriranih nezgod ali na vsakih 1000 delavcev 115 poškodb. V letu 1953 pa je bilo 35.676 nezgod ali na vsakih 1000 delavcev 121. Iz tega vidimo, da je bilo v letu 1954 absolutno večje število nezgod, relativno pa nižje, ker je bilo v tem letu okrog 30.000 več zaposlenih. Tu so zajete vse tudi najmanjše poškodbe. Ker se ta evidenca v celoti ne ujema, bo treba poskrbeti, da se bosta evidenci o nezgodah pri obeh zavodih v bodoče ujemali.

Te številke nam potrjujejo potrebo po obširnejši preventivni zdravstveni in zaščitni službi v podjetjih, kakršno predvideva predloženi zakonski predlog.

Smelo trdimo, da bo razvoj našega gospodarstva in socialističnih odnosov, ki je že omogočil neposredno upravljanje naših podjetij po delovnih kolektivih, ki že tudi razpolagajo s presežki dela, omogočil tudi to, da bo našel način in sredstva za dvig zdravstvene in zaščitne službe v podjetjih in sicer tako, da bo to ustrezalo potrebam proizvajalcev in njihovih družin pa tudi gospodarstvu.

V Ljudski republiki Sloveniji je po sedanjem stanju 62 samostojnih obratnih ambulant, ki so jih ustanovila večja industrijska podjetja ali pa ljudski odbori, poleg tega pa je še približno enako število, okoli 57, splošnih ambulant, ki pa delajo v sestavu zdravstvenih domov in ki služijo skoro izključno potrebam gospodarskih organizacij. Obstaja pa tendenca, da se ustanavljajo še nove obratne ambulante.

Obratne ambulante kljub svojemu namenu in povečani skrbi za delavca in za boljšo ureditev higienskih pogojev delavcev pri delu pravno niso še urejene. Potreba po ureditvi te panoge zdravstvene službe in sam razvoj, ki je pripeljal do ustanovitve tako številnih zdravstvenih zavodov te vrste, sta narekovala izdajo zakona.

Temeljno vprašanje pri pravni ureditvi teh ambulant je bilo, ali naj obratne ambulante spadajo v sestav podjetja ali v sestav Zdravstvenega doma ali pa naj bodo samostojni zdravstveni zavodi. Osnutek zakona je to vprašanje po diskusiji zainteresiranih rešil tako, da naj bodo obratne ambulante praviloma finančno samostojne. Inicijativa za ustanavljanje pa se je prepustila podjetjem in tudi ljudskim odborom, posebno, če gre za obratne ambulante za potrebe večjih gospodarskih podjetij. Samostojnost obratnih ambulant je potrebna tudi zato, ker je samo na ta način zagotovljena objektivnost dela zdravnika v taki ambulanti, ki ne sme biti podrejen niti upravi podjetja niti Zdravstvenemu domu, razen v strokovnih poslih.

Drugo vprašanje, ki je povzročalo doslej ponekod tudi spore med ljudskimi odbori in med Svetom za zdravstvo in socialno politiko in gospodarskimi organizacijami, je bilo nerešeno vprašanje stroškov za ustanovitev in investicije za obratne ambulante. Osnutek je te stroške naprtil gospodarski organizaciji, ki je spričo preventivno higienskih nalog, ki jih ima gospodarska organizacija, v prvi vrsti zainteresirana na obstoju ambulant in tudi zaradi koristi samih njenih delavcev.

Potrebo po zakonu je narekovalo tudi sporno vprašanje delokroga obratne ambulant. Doslej so obratne ambulante opravljale v glavnem samo kurativno delo, to je zdravljenje delavcev, čeprav je enako važno, — če ne še bolj — preventivno delo.

Higienško in preventivno delo v podjetjih je sicer urejeno že z drugimi predpisi, zlasti v splošnem pravilniku o higienskih in varnostnih ukrepih pri delu, ni pa bilo v podjetjih skoro nikogar, ki bi se za izvajanje teh predpisov

brugal. Dosti pa je seveda higiensko preventivnih nalog, ki v veljavnih predpisih še niso zajete. Tudi te bodo morale opravljati obratne ambulante, kot so to sistematični pregledi delavcev, nadzor nad odpadnimi surovinami, proučevanje in preprečevanje obratnih nezgod in poklicnih obolenj itd. Tudi nov zakon o zdravstvenem varstvu zavarovancev bo uvedel nove preventivne naloge za gospodarske organizacije, ki jih bo morala izvajati obratna ambulanta.

Zaradi enotnosti zdravstvene službe je osnutek zakona predvidel, da imenuje ljudski odbor — kakor v drugih zdravstvenih zavodih in ne gospodarska organizacija — upravni odbor obratne ambulante na predlog delavskega sveta s to spremembo, da mora biti vsaj polovica članov iz vrst delovnega kolektiva. S to modifikacijo se je osnutek v potrebni meri približal samoupravljanju delavcev v podjetjih. Isto velja tudi glede imenovanja upravnika — zdravnika, glede katerega pa je nujno potrebno predhodno mnenje Zdravstvenega doma, ker je to njegov nadzorni strokovni organ in ker bo moral zdravstveni dom — praktično vzeto — ob odsotnosti zdravnika obratne ambulante poskrbeti za njegovo zamenjavo.

V osnutku zakona je upoštevana celo možnost ustanavljanja pomožnih obratnih ambulant v sestavu Zdravstvenega doma, če ni možnosti za ustanovitev obratne ambulante. V takih ambulantah bi ne bilo zdravnika, ki bi delal polni delovni čas, ampak zaradi manjšega števila delavcev in majhne kapacitete podjetja le dva- ali trikrat tedensko, seveda pa bi tak zdravnik opravljal v tem našem podjetju tudi vso preventivno-higiensko službo.

Osnutek tega zakona je zajel vso glavno problematiko, ki jo je pokazala dosedanja praksa glede obratnih ambulant; posebna prednost in napredek v dosedanem stanju pa je, da je osnutek podčrtal preventivne higienske naloge obratne ambulante. Razumljivo pa je, da so se drobna vprašanja (na primer notranja ureditev) prepustila izvršilnim predpisom Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS.

V predlogu zakona je predvideno, da bodo obratne ambulante upravljali upravni odbori, v katerih mora biti najmanj polovica članov iz vrst kolektivov, katere bodo imenovali ljudski odbori na predlog delavskih svetov. Člane izven kolektivov pa bodo predlagali predvsem zavodi za socialno zavarovanje in zdravstveni domovi.

Naloge upravnih odborov so častne in zelo odgovorne. Ti bodo sestavljali predračune za obratne ambulante, nadzirali izvajanje proračuna in skrbeli za dobro gospodarjenje v ambulantah. Zaradi tega bodo člani odbora morali biti v stalnem stiku z zavarovanci in upravo podjetja, jih obveščati o delu in o težavah v ambulantah, dajati zavarovancem potrebna pojasnila, sprejemati pritožbe glede zdravstvene službe ter slednje obravnavati na sejah odbora. Zlasti pa bodo odborniki morali preprečevati izrabljanje zdravstvene službe in socialnega zavarovanja na škodo skupnosti.

Obratni zdravnik bo moral poznati zdravstvene in higienske razmere v podjetju. Poznati bo moral vsakega delavca, njegovo zdravstveno in socialno stanje; še več, poznati bo moral tudi družinsko stanje zavarovanca, njegov dom in okoliš, v katerem živi. Za vse to pa je treba ustvariti dobro, strokovno in sposobno patronažno službo, to je čimveč medicinskih sester ter drugega medicinskega kadra, socialnih delavcev in podobno, kar imajo že uvedeno v mnogih tehnično razvitejših državah.

Sredstva, ki jih bomo dali v te namene, se bodo že v bližnji bodočnosti bogato obrestovala s tem, da bodo utrdila zdravstveno stanje naših proizva-

jalcev, s preventivno službo pa bomo preprečili mnoga obolenja in nezgode ter z dviganjem zdravstvene prosvete med širokimi ljudskimi množicami vzbujali zavest do skupnosti in do čuvanja zdravja.

Apeliram na vas, tovariši ljudski poslanci, da predloženi predlog zakona s spremembami zakonodajnega odbora soglasno sprejmete in da na vašem terenu pomagate, da bodo obratne ambulante sposobne izvajati v tem zakonu predvidene naloge v korist naših delovnih kolektivov in naše socialistične skupnosti.

Slednjič bi še opozoril na tiskovno pomoto, ki se je vrnila v 2. člen zakonskega predloga, ko je na koncu prvega odstavka tega člena treba zamenjati besedico »mora« z besedico »more«, kar bistveno spreminja besedilo.

Predsednik Josip Rus: Slišali smo poročilo tako zakonodajnega odbora kakor tudi predlagatelja zakonskega predloga, to je odbora za zdravstvo in socialno politiko in so amandmaji, ki jih je predložil zakonodajni odbor, s tem da se predlagatelj z njimi strinja, postali sestavni del predloga zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah. Vprašam zbor, če se strinja s predlogom, da se predlog zakona ne čita. (Poslanci se strinjajo.) Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta.

Matija Maležič: Tovariši ljudski poslanci! Izvršni svet ima dodatni predlog k 3. členu zakonskega osnutka, in sicer je v tretjem odstavku 3. člena določeno, da ustanovitelj obratne ambulante krije eventualni primanjkljaj obratne ambulante oziroma daje potrebne dotacije. V primeru pa, če je več ustanoviteljev obratne ambulante, to se pravi, da več podjetij ustanovi skupno ambulanto, bi bilo pa treba dati dodatno določilo, da morajo v tem primeru ustanovitelji adekvatno, kakor so prispevali k ustanovitvi obratne ambulante, prispevati tudi pri eventualnem primanjkljaju. Konkretno predlagam, da bi se k tretjemu odstavku dodal stavek:

»Če ustanovi obratno ambulanto več gospodarskih organizacij skupaj ali pa ljudski odbor v sporazumu z gospodarskimi organizacijami, se določi s pogodbo, po kakšnem ključu bodo zagotovili ustanovitelji obratni ambulanti potrebna sredstva za primer primanjkljaja obratne ambulante in potrebne dotacije.«

Ta dodatni predlog v bistvu ne spreminja zakonskega predloga, temveč ga v 3. členu samo jasneje precizira, kakšen je postopek v primeru eventualnega primanjkljaja.

Predsednik Josip Rus: Prosim poročevalca odbora, ki je predlagatelj zakona, da se o tem izjavi.

Jože Petejan: Amandma Izvršnega sveta je odbor pregledal, se z njim strinja in ga sprejema.

Predsednik Josip Rus: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da se izjavi o tem amandmaju.

Miha Berčič: V imenu zakonodajnega odbora izjavljam, da se s predlagano dopolnitvijo strinjam.

Predsednik Josip Rus: Ker se zakonodajni odbor in tudi predlagatelj strinjata s predloženim amandmajem, je s tem amandma postal sestavni del zakonskega predloga.

Dajem predlog zakona v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah sprejet soglasno. Ker ta zakonski predlog obravnava oba zbora, moramo predhodno ugotoviti, ali je zakonski predlog sprejet v obeh zborih v enakem besedilu.

Obveščam zbor, da sva s predsednikom Zbora proizvajalcev ugotovila istovetnost besedila predloga zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955, predloga zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953 in predloga zakona o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955. S tem so navedeni zakonski predlogi izglasovani tudi v Republiškem zboru postali zakon in se pošljejo predsedniku skupščine, da jih razglasi in objavi.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o zobozdravstveni službi. Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec **T i n e R e m š k a r** prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec **J o ž e T r a m š e k**, prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca odbora za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo in kot predlagatelj obrazloži predlog zakona o zobozdravstveni službi.

Dr. Marjan Ahčin: Tovariši ljudski poslanci! Zobozdravstvo je bilo pri nas do 1945. leta ena najmanj razvitih panog zdravstva, najmanj urejena v pogledu organizacije kakor tudi vsebine dela. Prav tako ni mogla razviti niti vseh vej svoje dejavnosti. Težišče je bilo na zasebni praksi, obstajalo je le nekaj javnih zobnih ambulant v okviru socialnega zavarovanja v Ljubljani in v Mariboru. Strokovnega osebja je bilo malo in še to je bilo v veliki meri priučeno. Strokovno izpopolnjevanje in s tem izboljšanje kvalitete dela je bilo prepuščeno iniciativi posameznikov. Edino povezavo stroke s splošnim zdravstvom je predstavljalo zobozdravniško društvo, ki pa je zajelo le majhen del strokovnega osebja. Pomena te panoge zdravstva niso omalovaževale samo tedanje oblasti, marveč tudi drugi zdravstveni delavci. Temu podcenjevanju je iskati vzroka v tedanjem družbenem redu in v splošni zaostalosti.

Po vsem tem je razumljivo, da se je zobozdravništvo znašlo ob osvoboditvi pred izredno težkimi problemi in nalogami. Treba je bilo v najkrajšem času ustvariti omrežje javnih zobnih ambulant, dokvalificirati starejše strokovno osebje in šolati novo, da bi kolikor mogoče hitro zadovoljili naraščajoče potrebe. Zaradi nagle industrializacije se je vključevalo vedno večje število prebivalstva v produkcijo, ki je deležno poleg splošnega tudi zobozdravstvenega varstva. Nenehen porast produkcije materialnih dobrin in v zvezi s tem razvijajoči se socialistični odnosi so imeli za posledico, da se je širil tudi obseg zdravstvenega varstva in pravic zavarovancev. To se odraža tudi v naši napredni zdravstveni zakonodaji, v vedno večjih materialnih sredstvih, ki jih družba daje za razvoj zdravstvenega varstva v celoti. Na drugi strani pa se večajo tudi zahteve ljudstva do zdravstva zaradi dviganja kulturne ravni in vedno večje zdravstvene prosvetljenosti.

Vse to je pospeševalo razvoj in večalo obseg zdravstvenega varstva, zobozdravstvenega pa še posebej. Nekaj podatkov naj osvetli ta napredek. Leta 1945 smo imeli 18 javnih zobnih ambulant, leta 1953 pa 109. V teh ambulantah se je leta 1953 zdravilo 888.491 bolnikov, od tega prvič 179.640. V železniških zobnih ambulantah se je 1953. leta zdravilo 33.715 bolnikov, skupno torej 922.206. Od teh je zavarovanih 552.532, šolske mladine 147.154, nezavarovanih pa je 222.520. Poleg raznih terapijskih posegov oziroma storitev je bilo izdrtih 209.568 zob, plombiranih 365.798, napravljenih mostičkov in protez pa 74.895.

Ogromno število izdrtih zob je dokaz, da veliko število bolnikov prepozno prihaja na zdravljenje, medtem ko govori odnos med številom izdrtih zob in drugih storitev za kvaliteto dela in za sorazmerno visoko prosvetljenost ljudi. To delo je opravilo 52 zdravnikov specialistov, 179 zobarjev, 129 zobotehnikov in 210 instrumentark. Na splošno lahko trdimo, da so osebje in zavodi preobremenjeni; največja preobremenjenost je v industrijskih centrih in v večjih mestih. Ozko grlo je predvsem v zobotehničnih laboratorijih zaradi maloštevilnega osebja in premajhne kapacitete prostorov. Zato čakajo bolniki ponekod leto dni in več na proteze. To ozko grlo bo treba čim hitreje odpraviti, ker bo sicer resno oviralo nadaljnji razvoj in napredek zobozdravstva. Potrebe in zahteve do zobozdravstvenega varstva pa bodo vedno večje. Tudi zobne ambulante bo treba zgraditi in njih opremo izpopolniti, ker je dovršen del teh več ali manj provizoričen in nezadostno opremljen.

Zelo kritično je vprašanje strokovnega osebja že sedaj. Zaposlenih je na terenu 274 terapevtov, tako da pride na enega terapevta povprečno 58.000 prebivalcev, medtem ko je srednjeevropsko povprečje do 1500 prebivalcev na enega terapevta. Če upoštevamo, da se bodo z nadaljnjim razvojem povečale tudi potrebe po zdravstvenem varstvu, da se bo širil obseg dela, da se bo morala še posebej in v največji meri uveljaviti zobna preventiva, ki je sedaj še zelo skromna, potem iz tega jasno sledi, da moramo čimprej ukreniti vse, da dosežemo večji priliv kadra v to stroko. V nasprotnem primeru bo v nadaljnjih letih ta problem še bolj pereč.

Pomembno vlogo v razvoju našega zobozdravstva je imela in jo bo tudi v bodoče imela po vojni ustanovljena stomatološka fakulteta oziroma sedaj stomatološki oddelek medicinske fakultete v Ljubljani. S tem je dobilo zobozdravstvo svoj vzgojni, metodološki in znanstveni zavod, ki je v največji meri doprinesel k organizaciji in razširitvi omrežja zobozdravstvenih zavodov, uvedel sodobne metode dela in pri nas nove veje te panoge. Vzgojil je strokovno osebje vseh vrst in skrbi za nadaljnji strokovni napredek osebja s seminarji, tečaji itd. Poleg tega bo v bodoče njegova naloga proučevati problematiko obolevanja zob, ustne votline in čeljusti, razširjenost bolezni in njih posledice za zdravje ljudi, proučevati in uvajati bo moral načine in sredstva za preprečevanje teh bolezni. Za to preventivno delo bo moral zavod usposobiti potrebno zdravstveno osebje in pritegniti k temu delu tudi druge veje zdravstva. Tako dobiva zobozdravstvo po vojni vedno širše področje in obseg dela, novo sodobno vsebino — zlasti preventivo, ki jo osnutek zakona posebej poudarja.

Poznavanje škodljivih posledic, ki jih imajo bolezni zob, ustne votline in čeljusti za zdravje človeka in po njem tudi za gospodarsko-kulturni razvoj družbe, tako kot v vsakem kulturnem svetu tudi pri nas utrjuje spoznanje o pomenu te zdravstvene veje. Zato se mu posveča vedno večja pozornost, saj je znano, da povzroča slabo ali pomanjkljivo zobovje prebavne motnje in slabo

izkoriščanje hrane, kar v veliki meri zmanjšuje delovno sposobnost oziroma delovni učinek, odpornost nasploh, posebno pa še proti nalezljivim boleznim. Vpliva pa tudi na duševno sfero človeka v smislu raznih nevroz. Dalje so bolni zobje pogosto izvor drugih bolezni — bolezni srca, ledvic, revmatizma itd. — ki se pojavljajo pri otrocih in odraslih in povzročajo pogosto delno ali popolno invalidnost. Te komplikacije imajo prav vidno mesto med vzroki smrtnosti tako v detinstvu, še bolj pa v kasnejši starostni dobi, v dobi produktivnosti. V zadnjem času pa se v vedno večjem številu pojavljajo tudi rakasta obolenja čeljusti.

Kolika je razširjenost bolezni zob, ustne votline in čeljusti in kakšen je pomen tega problema, nam zelo nazorno prikazuje dejstvo, da ima v Sloveniji okoli 90 % prebivalstva kariozno zobovje, da je okoli 30.000 otrok potrebnih zdravljenja zaradi abnormalne rasti zobovja. Tudi ta pojav povzroča podhranjenost otrok zaradi nepravilne prebave in druge že prej omenjene posledice.

Zaradi vsega tega je nujno potrebno, da čim hitreje razvijemo zobno preventivo, ki se začenja že pri nosečnici v zgodnji nosečnosti. Nepravilna prehrana, posebno pa pomanjkanje vitaminov, bolezni z visoko vročino, bolezni prebavil itd. usodno vplivajo na razvoj zob in čeljusti plodu že od 6. tedna nosečnosti dalje. Ne gre torej samo za to, da ohranimo zdravo zobovje nosečnici in porodnici, ampak s tem hkrati vplivamo na zdravo rast plodu v razvoju. Prav zato je še posebej potrebno zobozdravstveno varstvo nosečnice in porodnice, pravilna prehrana dojenčka s posebnim ozirom na vitamine, zobozdravstvena skrb za predšolske in šolske otroke itd. Vse to je vsebina zobne preventive, ki nam bo prihranila ogromno škode na zdravju ljudi in pa velika materialna sredstva, ki jih daje danes družba za zdravljenje in jih utрпи kot efektivno gospodarsko škodo.

Iz tega pa sledi tudi zaključek, da bo zobozdravstvo — sicer samostojno področje zdravstva — reševalo te velike zapletene naloge toliko bolje, čim bolj bo povezano z drugim zdravstvenim osebjem v zavodih ali na terenu.

Upravičeno in potrebno je torej, da se zobozdravstvena služba tudi pravno uredi. Predloženi osnutek je prvi naš zakon, ki ureja to službo, upoštevajoč obstoječe stanje in vsebino dela. Sicer je bil leta 1946 izdan »Začasni pravilnik o organizaciji in delovanju oddelkov za javno zobozdravstveno službo pri zdravstveno-zaščitnih ustanovah«. Ta začasni pravilnik je seveda že za tedanje razmere, ko je bila služba še v skromnem razvoju, le zasilno urejal to problematiko. Je pa že davno tudi zastaref.

Kot omenjeno poudarja predloženi osnutek zobno preventivo — zobozdravstveno skrb za nosečnice in porodnice, predšolsko in šolsko mladino, dalje dolžnost širiti zobozdravstveno prosveto in sodelovati z državnimi organi, družbenimi in strokovnimi organizacijami pri delu za dvig zdravstvene ravni ljudstva.

Osnutek dalje določa tipe in delokrog zobozdravstvenih zavodov vseh vrst, ki so lahko ali samostojni ali pa v sestavu drugih zavodov. Za prve in za druge veljajo predpisi o ustanavljanju, upravljanju, finansiranju in delu zdravstvenih zavodov, kolikor s tem zakonom ni določeno drugače.

Prav tako določa pogoje za ustanovitev teh zavodov in strokovno kvalifikacijo za vodstvo posameznih tipov, vrsto in število strokovnega osebja s predpisano izobrazbo, ki ga morajo imeti posamezni tipi zavodov.

V 17. členu razvršča zobozdravstveno strokovno osebje glede na predizobrazbo za njegov naziv in mu v zvezi s tem razmejuje njegov delokrog. To je

prvi osnutek zakona na področju zdravstva, ki ima to utemeljeno določilo. Namen take razmejčitve po stopnji strokovne izobrazbe je predvsem ta, da se preprečijo težke zdravstvene posledice strokovno nepravilno izvršenih storitev, ki bi jih opravile za to nezadostno usposobljene osebe, ne glede na to, iz kakšnih vzrokov to store. Te posledice so često težje kot pa če ne bi bilo nobenega posega. Tu je treba pripomniti, da to nikakor ni specifičen pojav samo v zobozdravstvu. Potreba po taki razmejčitvi delokroga obstaja v zdravstvu na sploh, ker sicer utegnejo biti težke posledice za bolnika in bo treba to vrzel v naši zakonodaji izpopolniti. To bo gotovo v znatni meri dvignilo kvaliteto zobozdravstvenih storitev. Iz istega razloga omejuje v zobozdravstvu bodoče delo zdravnika splošne prakse.

Dalje ureja strokovno nadzorstvo nad zobozdravstvenimi zavodi in nad celotno zobozdravstveno službo. To nalogo opravljajo sveti za ljudsko zdravstvo in socialno politiko na svojih območjih po strokovnjakih, ki jih za to določijo; celotno zobozdravstveno službo pa nadzira Svet za zdravstvo in socialno politiko Ljudske republike Slovenije.

Končno je novost predloženega osnutka zakona tudi v tem, da 20. člen osnutka daje ljudskim odborom konkretnjša določila, pod kakšnimi pogoji lahko izdajo dovoljenje za izvrševanje zasebne prakse. Tako dovoljenje lahko izdaja ljudski odbor, če je zmogljivost zaposlitve zobozdravstvenih delavcev v javnih zobnih ambulantah že polno izkoriščena in obenem dosežena tudi potrebna kvaliteta, če so prostori za zasebno prakso po predpisih urejeni in opremljeni in če se ugotovi, da je poleg javne zobne ambulante še krajevna potreba po zasebni praksi. O tem odloča ljudski odbor po prosti presoji.

Če ti pogoji niso izpolnjeni, ljudski odbor ne more dovoliti zasebne prakse. Prav tako pa lahko prepove izvajanje že obstoječe zasebne prakse, če je kateri teh pogojev prenehal.

Dovoljevanje zasebne prakse je torej pod določenimi pogoji pravica, ne pa dolžnost ljudskega odbora, o čemer pa odloča sam.

Namen tega določila je, zaječiti zasebno prakso, v kateri je denar posredovalec med bolnikom in zdravstvenim delavcem, kot anahronističen pojav, ki ni več v skladu z razvijajočimi se socialističnimi odnosi — in jo postopoma odpraviti. Dalje hoče doseči, da se tam, kjer zobozdravstveni zavod ni polno izkoriščen ali ni izčrpana celotna zmogljivost osebja, poveča priliv bolnikov v javni zavod namesto v zasebno prakso in s tem prepreči izkoriščanje javne ambulante za pridobivanje bolnikov v zasebno prakso na kakršenkoli si bodi način. Dobro opravljeno delo v javni ambulanti, tako številčno kakor kakovostno, ustvarja šele možnost, da ljudski odbor lahko dovoli zasebno prakso.

Natančnejša določila za izvajanje tega zakona bo predpisal Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.

Odbor za zdravstvo je večkrat razpravljaval o osnutku zakona in se trudil, da vnese v zakon določila, katerih izvajanja naj pospešijo razvoj in napredek te dejavnosti, dvigne raven storitev in prepreči morebitno izkoriščanje javne službe za pridobivanje bolnikov za zasebno prakso. Zdaj torej je odvisno predvsem od ljudskih odborov ozir. njihovih svetov za zdravstvo in socialno politiko in od organov družbenega upravljanja in zavodov, v kolikšni meri bo zakon dosegel svoj namen. Zato se bo morala ta problematika v večji meri kot doslej odražati v zdravstveni politiki ljudskih odborov predvsem glede na zobno preventivo.

Tovariši ljudski poslanci, predlagam, da sprejmete predloženi osnutek zakona.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko pa se strinja z amandmaji, ki jih je predlagal zakonodajni odbor.

Predsednik Josip Rus: Ker se poročevalci posameznih odborov strinjajo z amandmaji, so tako postali amandmaji zakonodajnega odbora sestavni del predloga zakona o zobozdravstveni službi.

Dajem ta zakonski predlog v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za ta zakon, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o zobozdravstveni službi sprejet soglasno. Ker spada ta zakonski predlog samo v pristojnost Republiškega zbora, je s tem postal zakon.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi sveta umetniških akademij. Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Ivan Bratko prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev k predlogu odloka o ustanovitvi sveta umetniških akademij.

Franc Kimovec: Tovariši ljudski poslanci! Določilo 63. člena splošnega zakona o univerzah obvezuje republike, da izdajo v skladu s temeljnimi načeli o družbenem vodstvu na univerzah posebne zakone o umetniških akademijah. V naši republiki obstajajo tri umetniške akademije, in sicer: Akademija za glasbo, Akdemija upodabljaljočih umetnosti in Akademija za igralsko umetnost. Da bi se v 63. členu omenjenega zakona izražena misel čim boljše izpeljala, to je da bi se podobno kot na univerzi uvedlo tudi na teh visokih šolah družbeno vodstvo ter ustvarilo hkrati pogoje za najsmotrnejšo organizacijo umetniških akademij, je Izvršni svet organiziral razgovor, katerega so se udeležili tudi rektorji vseh treh akademij. Razprava je pokazala raznotere težave, s katerimi se borijo posamezni zavodi, kakor tudi različne poglede glede na premagovanje teh težav. Dalje je razprava opozorila, da bi bilo primerno probleme posameznih akademij pred nadaljnjimi organizacijskimi spremembami temeljiteje proučiti posebno glede na odnos med univerzo in akademijami. Nadalje se je potrebno seznaniti z izkušnjami podobnih visokih šol z daljšo tradicijo zunaj v svetu. Glede na vse to, kar je pokazal razgovor, je dozorel sklep, naj bi se zaenkrat ustanovil le skupen organ družbenega vodstva umetniških akademij, ki naj med drugim to področje temeljito prouči in po Izvršnem svetu predloži Ljudski skupščini LRS ustrezno rešitev.

Predloženi osnutek odloka o ustanovitvi sveta umetniških akademij je realizacija te zamisli. Svetu umetniških akademij se s tem odlokom nalaga, da v duhu izraženih načel pripravi predlog o bodoči ureditvi umetniških akademij in podobno kot univerzitetni svet za svoje področje ustvarjalno sodeluje pri pripravljanju republiškega zakona o umetniških akademijah.

V tem smislu osnutek odloka predvideva, da do nadaljnega ostanejo vse tri umetniške akademije kot samostojne visoke šole. Druži jih na tej stopnji svet umetniških akademij, ki dobiva smiselno glede na področje dela potrebne naloge, kot jih daje univerzitetnemu svetu določilo 35. člena splošnega zakona o univerzah.

Ker osnutek zakona ne spreminja dosedanje organizacije umetniških akademij, zato ob svetu umetniških akademij ni predviden organ, podoben univerzitetni upravi. Da se izognemo uvajanju nove administracije, predvideva osnutek odloka rešitev, o kateri bo definitivno odločitev izrekel bodoči svet umetniških akademij, to se pravi, da bo sam sporazumno odločil, katera od akademij naj bi prevzela tudi administracijo sveta.

Iz navedenega sledi, da je predlagana rešitev sicer začasna, vendar mislimo, da je dober začetek temeljitega reševanja bodoče ureditve umetniških akademij v duhu vladajočih načel naše družbene ureditve.

Samo še nekaj besed o osnovnih določilih osnutka odloka. Svet umetniških akademij naj bi štel 11 članov. Šest bi jih imenoval Izvršni svet LRS iz vrst umetnikov, kulturnih, prosvetnih ter drugih javnih delavcev, enega bi izvolil Mestni ljudski odbor Ljubljana, nadalje so člani sveta po položaju rektorji vseh treh akademij in en član, ki bi ga izvolili študentje. Vsa druga vprašanja so rešena podobno kot to določa splošni zakon o univerzah.

Zato predlagam v imenu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, da Republiški zbor ljudske skupščine razpravlja o tem osnutku odloka in ga sprejme v obliki kot je predložen.

Predsednik Josip Rus: Ali se zbor strinja s predlogom, da se predlog odloka ne čita? (Poslanci se strinjajo.) Dajem predlog odloka v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka o ustanovitvi sveta umetniških akademij soglasno sprejet. Ker ta odlok obravnava samo Republiški zbor, je s tem tudi dokončno sprejet.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film. Prosim poročevalca odbora za prosveto in kulturo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za prosveto in kulturo ljudski poslanec Bogomil Vižintin prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim poročevalca za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Tine Remškar prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da da obrazložitev.

Franc Kimovec: Glede predloga odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film bi želel dati naslednje pojasnilo.

Naša domača filmska proizvodnja je bila v preteklem letu 1954 tako kot vsa leta doslej potrebna in deležna obilne pozornosti in kritike naše javnosti in to ne samo v ožji, ampak tudi v širši domovini. Moramo pa ugotoviti, da je bila ta proizvodnja z naše strani pa tudi deležna premalo organizirane skrbi. Po uredbi o ustanavljanju podjetij in obrtov iz leta 1953 se šteje tudi izdelava filmov za gospodarsko dejavnost, s katero se ukvarjajo podjetja. Zato je Triglav film — podjetje za proizvodnjo filmov — podobno kot vsa gospodarska podjetja, upravljano po delavskem svetu, upravnem odboru in direktorju. Zaradi izrednega vzgojnega in družbeno političnega pomena njegove proizvodnje pa ne gre tega preprosto primerjati s proizvodnjo drugega potrošnega blaga. Poleg tega dobiva podjetje s strani republike subvencijo, katere namen

je omogočiti podjetju proizvodnjo takih filmskih proizvodov, na katerih je naša družbena skupnost posebej zainteresirana, čeprav sicer ne predstavljajo posebno iskano komercialno blago na tem področju.

S posebno zvezno in republiško uredbo sta bili ustanovljeni zvezna in republiška komisija za pregled filmov, ki morata pregledati filmske proizvode in jih odobriti za javno predvajanje pri nas. Ta način družbene kontrole, ki bo ostal sicer tudi v bodoče, pa kakor znano doslej ni mogel dovolj učinkovito vplivati na samo kvaliteto filmov, saj predstavlja prepoved določenega filma poleg drugega tudi precejšnjo gospodarsko škodo za podjetje in s tem seveda za vso našo skupnost.

Namen predloženega odloka je, omenjene in še druge težave pri naši mladi filmski produkciji kolikor mogoče odstraniti. Zato se je vzelo za izhodišče pri izdelavi predloženega osnutka dvojje dejstev, in sicer prvič, že 109. člen navedene uredbe predvideva glede na značaj filmskih in založniških podjetij in obrtov posebne zvezne predpise; in drugič, pripravljeni osnutek zveznega zakona o založniških in časopisnih podjetjih, ki je toliko dozorel, da bo na enem prihodnjih zasedanj predložen Ljudski skupščini FLRJ v razpravo in odločitev, predvideva v založniških podjetjih poleg organov delavskega upravljanja še poseben organ družbenega vodenja založniške politike podjetij, in sicer založniški svet. Podjetja za proizvodnjo filmov so po svojem namenu in pomenu podobna založniškim podjetjem, zato se je že pred izdajo zveznih predpisov za to področje pokazala potreba po posebnem organu pri podjetju Triglav film. Ta organ bi poleg organov delavskega upravljanja in skladno z načeli delavskega upravljanja skrbel za družbeno pozitivno usmerjanje proizvodne politike podjetja, skladno z našimi napori na vseh področjih kulture, prosvete in znanosti.

Upoštevaloč navedene momente in še posebej izkušnje iz dosedanje prakse je nastal predložen osnutek odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film. Že iz doslej povedanega sledi, da je odlok začasna rešitev prečnega problema in bo v veljavi, dokler ne bodo izdani ustrezajoči zvezni predpisi.

Osnutek odloka predvideva ustanovitev pet- do 15-članskega filmskega sveta, ki bi ga imenoval Izvršni svet LS LRS. Filmski svet naj bi sporazumno z delavskim svetom in upravnim odborom podjetja Triglav film sestavljal program filmske proizvodnje, obenem pa bi opravljal splošno nadzorstvo nad pravilno in smotrno uporabo dotacij, ki jih Ljudska republika Slovenija dodeljuje temu podjetju.

Predlog odloka natančneje ne določa kompetenc upravnega odbora in delavskega sveta podjetja, ker gre v bistvu za podjetje z osnovnimi pravicami, ki so mu dane po zakonu z edino izjemo, da se delavsko upravljanje dopolni z družbenim upravljanjem, ki ga uvajamo s tem osnutkom odloka. V primeru spora med delavskim svetom in upravnim odborom ter filmskim svetom naj bi odločal svet za prosveto in kulturo.

Iz samega besedila osnutka odloka in priložene obrazložitve pa je razvidna podrobnejša izpeljava navedenih načel, zato predlagam v imenu Izvršnega sveta, da glede na pomembnost tega področja Republiški zbor o osnutku odloka razpravlja in ga sprejme v obliki, kakor je predložen.

Glede amandmaja, ki ga k 6. točki osnutka predlaga odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora, izjavljam, da ga Izvršni svet sprejema.

Predsednik Josip Rus: Ker je glede omenjenega amandmaja doseženo soglasje, je ta amandma postal sestavni del predloga odloka o ustanovitvi filmskega sveta. Ta predlog odloka dajem v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film sprejet soglasno. Ker se s tem odlokom ureja vprašanje, o katerem odločata oba zbora, je treba ugotoviti, ali je tudi Zbor proizvajalcev sprejel predlog tega odloka v enakem besedilu.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na poročilo mandatno-imunitetnega odbora. Prosim poročevalca odbora, da da poročilo.

Stane Bobnar: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Od okrajnega sodišča I. v Mariboru smo prejeli naslednji dopis:

»V kazenski zadevi zasebnega tožilca Štefana Lešnika, uslužbenca iz Maribora, Taborska ulica 2, zoper obdolženca Franca Zalaznika, ljudskega poslanca Ljudske skupščine LRS, stanujočega v Mariboru, Šentiljska cesta, zaradi kazenskega dejanja zoper čast in dobro ime po 169/I. členu KZ, storjeno s tem, da naj bi obtoženec v prijavi Zavodu za socialno zavarovanje v Mariboru izjavil o zasebnem tožilcu, da je slednji med narodnoosvobodilno borbo samovoljno opravljal partizanske akcije z nekim drugim, ki je bil zato ustreljen, zasebni tožilec pa zaradi tega prestavljen v kazenski odred, prosimo, da nam po določenih 57. členu ustavnega zakona izdate dovoljenje, da se sme zoper Franca Zalaznika začeti oziroma nadaljevati kazenski postopek.«

Na osnovi tega je mandatno-imunitetni odbor na svoji zadnji seji dne 4. decembra 1954 pretresal o navedem predmetu in soglasno sklenil, da se ljudskemu poslancu Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS ne odvzame imunitetne pravice, ki jo poseduje po 57. členu ustavnega zakona. Mandatno-imunitetni odbor meni, da je spor takega značaja, da se ta lahko reši na drug način in ne s sodiščem. Prosimo Republiški zbor, da sprejme mišljenje mandatno-imunitetnega odbora. Za poročevalca je mandatno-imunitetni odbor določil ljudskega poslanca Staneta Bobnarja.

Predsednik Josip Rus: Želi kdo besedo k poročilu mandatno-imunitetnega odbora? (Ne javi se nihče.) Se zbor strinja s poročilom mandatno-imunitetnega odbora? Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je poročilo skupno z mnenjem mandatno-imunitetnega odbora sprejeto soglasno.

Obveščam Republiški zbor, da se je ugotovila enakost besedil predloga zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah in predloga odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film. S tem je predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah postal zakon in dokončno tudi odlok o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film. Ti zakoni in akti bodo poslani predsedniku skupščine, da jih objavi in razglasi.

S tem je dnevni red današnje seje izčrpan in zaključujem sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 18.50.

ZBOR PROIZVAJALCEV

7. seja

(27. in 28. januarja 1955)

Predsedovala: Mavricij Borc, predsednik in
inž. Vilma Pirkovič, podpredsednik
Zbora proizvajalcev.

Zapisnikar: Pepca Jež.

Začetek seje ob 10.15.

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 7. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, ki jo je na podlagi 60. člena ustavnega zakona sklical predsednik Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Zapisnik te seje bo vodila zapisnikarica Pepca Jež.

Ljudski poslanec Tone Hafner je opravičil svojo odsotnost. Za jutri pa prosi ljudski poslanec Andrej Stegnar, da se mu dovoli dopust. Prosim tovariše ljudske poslance, ali se strinjajo, da navedenim poslancem odobrimo dopust. (Poslanci se strinjajo.)

Prosim zapisnikarja zadnje seje ljudskega poslanca inž. Borisa Pipana, da prečita zapisnik 6. seje. (Zapisnikar inž. Boris Pipan prečita zapisnik 6. seje Zbora proizvajalcev.)

Ima kdo izmed tovarišev ljudskih poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ni nobene pripombe, ugotavljam, da je zapisnik 6. seje našega zbora odobren ter se podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Tovariše ljudske poslance obveščam, da je na podlagi 15. člena poslovnika Zbora proizvajalcev potekla enoletna funkcijska doba predsedniku, podpredsedniku in zapisnikarjem Zbora proizvajalcev, to je ljudskim poslancem Mavriciju Borcu, inž. Vilmi Pirkovič, Pepci Jež, Milanu Lacku in inž. Borisu Pipanu. Zato je potrebno, da zbor izvoli nove funkcionarje.

Dalje obveščam, da je Zbor proizvajalcev prejel od predsednika ljudske skupščine v obravnavo:

1. predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955;
2. predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije, to je republiški proračun za leto 1955 s proračunom za leto 1955;
3. predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1953;
4. predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955 in
5. predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film.

Odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora je poslal predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah.

Predsednik ljudske skupščine je zboru poslal odgovor predsednika Izvršnega sveta na predlog Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS, ki je na svoji 5. seji sklenil, naj bi se na seji Zbora proizvajalcev oziroma Ljudske skupščine LRS obravnavala gospodarska vprašanja o izpolnjevanju družbenega plana in nalog proizvajalnih organizacij na podlagi analize izvršitve plana za leto 1954. Odgovor predsednika Izvršnega sveta je bil razposlan vsem članom zbora v začetku meseca decembra in mislim, da ni potrebno, da bi ta odgovor na seji prebrali. (Poslanci se strinjajo s tem predlogom.)

Poleg tega je odbor za gospodarske organizacije obravnaval pravila Strokovnega združenja kovaške in kovinske industrije v LRS in poslal zboru o tem poročilo.

Prejel sem tudi dopis in poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev o vprašanju finansiranja in organizacije socialnega zavarovanja. Naš zbor je naročil temu odboru na svoji 6. seji dne 4. decembra 1954, naj to vprašanje prouči.

Na podlagi navedenega predlagam za to sejo tale dnevni red:

1. volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev;
2. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955;
3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1953;
6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah;
7. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film;
8. poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS o vprašanju finansiranja in organizacije socialnega zavarovanja;
9. obravnava in sklepanje o potrditvi pravil Strokovnega združenja kovaške in kovinske industrije v LRS.

Ali se ljudski poslanci strinjajo s predloženim dnevnim redom oziroma ali ima kdo kakšne dopolnilne ali izpreminjevalne predloge? (Poslanci se strinjajo s predloženim dnevnim redom.) Ker ni nobenega dodatnega ali izpreminjevalnega predloga, ugotavljam, da je predloženi dnevni red sprejet.

Ker vidim, da je dvorana polno zasedena, ugotavljam, da je večina poslancev navzoča pri seji in mislim, da ni potrebno poimensko klicanje poslancev.

Prehajam na prvo točko dnevnega reda, to je na volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev.

Po določilih 14. člena poslovnika se najprej voli predsednik, nato podpredsednik in nazadnje zapisnikarji. Predsednik in podpredsednik zbora se volita posamič, zapisnikarji pa skupno. Tovariše ljudske poslance obveščam, da mora kandidate predlagati najmanj 10 ljudskih poslancev. Ker je bila ta točka dnevnega reda objavljena že v vabilu na sejo, je mogoče, da ima kdo

izmed ljudskih poslancev že pripravljen kakšen predlog. — Prosim, ljudski poslanec Lojze Ocepek ima besedo.

Lojze Ocepek: Tovariši ljudski poslanci! Na podlagi 14. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije predlagam v imenu devetih poslancev, in sicer Ivana Curka, Franca Stupana, Jožeta Lukača, Jožeta Klanška, Franca Dragana, Viktorja Groma, inž. Antona Koželja, Rudolfa Ganzitija, Jožeta Benedičiča in v svojem imenu, da naj vsi dosedanji funkcionarji našega zbora, ki jim je potekla enoletna mandatna doba, še nadalje ostanejo na svojih mestih. Zato predlagam, da naj Zbor proizvajalcev izvoli ponovno za funkcionarje, in to: za predsednika Mavricija Borca, za podpredsednika inž. Vilmo Pirkovič, za zapisnikarje pa Pepco Jež, Milana Lacka in inž. Borisa Pipana. (Poslanci odobravajo ta predlog s plaskanjem.)

Predsednik Mavricij Borc: Je še kakšen predlog? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenega nadaljnega predloga, preidem na glasovanje. Glede na to, da sem predlagan za predsedniškega kandidata, predlagam, da vodi glasovanje o izvolitvi predsednika tovarišica inž. Vilma Pirkovič. (Poslanci sprejmejo ta predlog.)

Inž. Vilma Pirkovič: Tovariši ljudski poslanci, slišali ste predlog ljudskega poslanca Lojzeta Ocepka in tovarišev, da naj se izvoli ljudski poslanec Mavricij Borc za predsednika Zbora proizvajalcev. Dajem ta predlog na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet ter je ljudski poslanec Mavricij Borc ponovno izvoljen za predsednika Zbora proizvajalcev ter ga prosim, da prevzame ponovno vodstvo te seje kot novo izvoljeni predsednik.

Predsednik Mavricij Borc: Zahvaljujem se vam za izkazano zaupanje. Kakor sem že pri prvi izvolitvi ugotovil, tako poudarjam tudi danes, da dela Zbor proizvajalcev kolektivno, ker sicer ne bo dosegel kakšnih posebnih uspehov. Tako delo je v preteklosti pokazalo uspehe in sem prepričan, da bo naš zbor delal kolektivno tudi vnaprej.

Prehajam na volitve podpredsednika. Ljudski poslanec Lojze Ocepek je predlagal v svojem imenu in v imenu ostalih devetih ljudskih poslancev za podpredsednika ljudskega poslanca inž. Vilmo Pirkovič. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet in je ljudski poslanec inž. Vilma Pirkovič izvoljena za podpredsednika našega zbora.

Za zapisnikarje so predlagani ljudski poslanci Pepca Jež, Milan Lacko in inž. Boris Pipan. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog za zapisnikarje našega zbora soglasno sprejet ter je predsedstvo našega zbora v celoti izvoljeno.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za

gospodarstvo ljudski poslanec Štefan Pavšič prebere odborovo poročilo in popravke ter amandmaje odbora. — Glej priloge.)

Prekinjam sejo Zbora proizvajalcev in obveščam, da bo takoj skupna seja Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev, kjer bomo poslušali ekspozice predstavnika Izvršnega sveta k predlogu družbenega plana. Nadaljevanje seje tega zbora bo objavljeno na skupni seji obeh zborov.

(Seja je bila prekinjena ob 11. uri in se je nadaljevala ob 16.15.)

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši ljudski poslanci, nadaljujemo 7. sejo Zbora proizvajalcev. Na dnevnem redu je obravnava in sklepanje o družbenem planu Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Pred pričetkom obravnave in sklepanja o predlogu družbenega plana mi dovolite, da opozorim na nekatere določbe poslovnika. Po 124. členu našega poslovnika se družbeni plan obravnava najprej v načelu, nato pa še po delih, ki jih ima naš družbeni plan tri, in po poglavjih, ki jih je devetnajst.

Najprej bomo obravnavali družbeni plan v načelu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne želi nihče govoriti, prehajam na obravnavo družbenega plana v podrobnostih. Obravnavali ga bomo po delih in poglavjih.

Pričenjam obravnavo o prvem delu družbenega plana, ki ima deset razdelkov in nosi naslov »Pregled razvoja gospodarstva v letu 1954«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi govoriti o prvem delu družbenega plana? (Ne javi se nihče.) Če ne želi nihče besede, zaključujem obravnavo o prvem delu družbenega plana za leto 1955 in prehajamo na glasovanje. Kdor je za prvi del družbenega plana za leto 1955, ki nosi naslov »Pregled razvoja gospodarstva v letu 1954«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del družbenega plana za leto 1955 z naslovom »Pregled razvoja gospodarstva v letu 1954« soglasno sprejet.

Pričenjam obravnavo o drugem delu družbenega plana za leto 1955, ki nosi naslov »Smernice za razvoj gospodarstva v letu 1955«, in sicer o I. poglavju z naslovom: »Industrija«. Kdo želi besedo? — Morda bi poročevalec odbora za gospodarstvo utemeljil pri vsakem poglavju predloženi amandma, če je to seveda potrebno. (Štefan Pavšič: Če komu izmed poslancev ni kaj jasno, naj prosim vpraša.) Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti o tem poglavju, ki zadeva industrijo, zaključujem obravnavo o tem poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to poglavje družbenega plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je I. poglavje z naslovom »Industrija« soglasno sprejeto.

Prehajamo na II. poglavje z naslovom: »Kmetijstvo«. (Zoran Polič: Potrebno je, da se zbor odloči glede amandmaja, ker sta bila pri elektrogospodarstvu predložena dva različna amandmaja.) Pri poglavju »Industrija« sem prezrl amandmaja, ki sta jih dala tako odbor za gospodarstvo Republiškega zbora kakor odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev in ki zadevata nadaljnjo izgradnjo elektrarne »Lobnica«. Amandma odbora za gospodarstvo Republiškega zbora se glasi: »Zaradi perspektivne rešitve energetske situacije v Sloveniji se nadaljuje s pripravami za izgradnjo akumulacijske centrale »Lobnica«.« Amandma odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev pa se glasi:

»Zaradi perspektivne rešitve energetske situacije je treba izvesti elektroenergetske študije v Sloveniji in nadaljevati z deli na akumulacijski centrali »Lobnica«.«

Ali bi morda predstavnik Izvršnega sveta pojasnil stališče Izvršnega sveta?

Zoran Polič: Tovariši, dovolite mi, da zadevo na kratko pojasnim. Čeprav na videz med amandmajema ni nobene bistvene razlike, ker je navsezadnje vse odvisno od sredstev, s katerimi bomo razpolagali, je Izvršni svet vendarle mnenja, da bolj ustreza amandma odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, ker obvezuje le tisto, kar bomo s predvidenimi sredstvi, s katerimi bomo razpolagali, lahko tudi izvedli. To, kar bomo lahko izvedli s predvidenimi sredstvi, pa se dejansko reducira na nadaljevanje priprav za izgradnjo »Lobnice«. Danes pa je v položaju, kakršen je, izključen vsakršen izgled, da bi mogli v večjem obsegu nadaljevati z deli. Kolikor pa bi se iz kakršnihkoli virov našla kakšna večja sredstva, zlasti pa če bi bilo mogoče — o čemer smo govorili že v odboru za gospodarstvo Zbora proizvajalcev —, da bi mogli mobilizirati sredstva vodnega sklada, potem bi nas tudi obveznost, da je treba nadaljevati s pripravami za izgradnjo, ne ovirala, da ne pričnemo z gradnjo oziroma z deli, ki bi jih lahko s temi sredstvi izvedli. V tem trenutku pa tega ne moremo storiti. Amandma, kakor ga predlaga odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, če ga namreč povežemo z vodnim skladom, bi lahko otežkočil trenutni položaj, v katerem se nahajamo. Pričela se je namreč bitka za priznanje vodnega sklada sploh. Tovariši iz zvezne zakonodaje namreč menijo, da je ta naš sklad, ki obstaja že sicer eno leto, nezakonit in da je treba naš sklep o ustanovitvi vodnega sklada razveljaviti. V tej zvezi bi zahteva, da moramo nadaljevati s pričetimi deli, prejudicirala odločitev zveznih organov ter bi nam naš položaj otežkočila. Mnogo realneje je govoriti o nadaljevanju pripravljalnih del, ker si s tem pustimo odprta vrata, da bomo morda iz posebnih virov, ki bi jih dobili na razpolago, vendarle ta dela nadaljevali. Zato bi predlagal, da se odločite za amandma gospodarskega odbora Republiškega zbora.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se poročevalec odbora za gospodarstvo strinja s tem predlogom.

Štefan Pavšič: Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev je o vprašanju graditve »Lobnice« obširno razpravljal. V komisijah tako Republiškega zbora kakor tudi Zbora proizvajalcev je kljub različnim gledanjem prišlo do skupnega mnenja, kakor je to izraženo v amandmaju. Da pa je odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev vztrajal na svojem amandmaju, so bili odločilni tile razlogi. Najprej dejstvo, da je »Lobnica« že v gradnji. Potemtakem gre samo za nadaljevanje te gradnje. Ni pa odbor za gospodarstvo zavzel svojega stališča glede vprašanja, v kakšnem obsegu naj se ta gradnja nadaljuje, zlasti ne, koliko naj se letos gradi, ker smo upoštevali možnosti, ki jih imamo glede na razpoložljiva sredstva. Odbor za gospodarstvo pa stoji na stališču, da se vendarle dajo na razpolago tolikšna sredstva, da bi ta zadoščevala za nadaljnjo gradnjo »Lobnice«. Odbor za gospodarstvo opozarja v tej zvezi na dejstvo, da danes zelo primanjkuje električnega toka. Zato Kidričevo le delno obratuje, ne obratuje pa elektroplavž v Štorah, ne obratujejo Ruše s polno kapaciteto in je le sedanje ugodno vreme povzročilo, da ne občutimo posebnega pomanjkanja električne energije ter naša industrija, z izjemo že navedenih podjetij, v glavnem lahko nemoteno obratuje. Če bi zaradi mraza

nastopila večja suša, bi bil položaj seveda mnogo težji. Odbor je pri tem tudi računal na to, da bo mogoče dobiti nekaj sredstev iz vodnega sklada. Ker pa predstavnik Izvršnega sveta zagotavlja, da Izvršni svet ne nasprotuje, da bi se nadaljevala gradnja »Lobnice«, bi se strinjal z amandmajem, ki določa, da se nadaljuje s pripravami za gradnjo »Lobnice« in da se da čimveč sredstev za to gradnjo, zlasti če bi se pokazala še kje kakšna sredstva, o katerih porabi bo skupščina posebej obravnavala. Poleg tega pa naj se nameni za ta dela tudi del vodnega sklada tako, da se s tem v največji meri omogoči izgradnja »Lobnice«. Pri tem pa poudarjam, da gre pri tej izgradnji za zelo pomembno gospodarsko investicijo, ker gre za akumulacijsko električno centralo, ki naj bi pomagala prebroditi kritično pomanjkanje toka, ki bi nastalo ob nepredvideni suši, česar ne bi mogli nadomestiti niti elektrarna v Trbovljah niti elektrarna v Šoštanju tudi takrat, ko bosta dograjeni. Zato bi se strinjal z amandmajem odbora za gospodarstvo Republiškega zbora. Mislim namreč, da bi morda z amandmajem odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev stvar le ne bila pravilno postavljena, ker ne moremo niti približno niti točno določiti vsote, zlasti pa ne, kje naj se vzamejo potrebna sredstva in dodelijo za gradnjo »Lobnice«. Na drugi strani pa mislim, da bo v primeru, če najdemo sredstva tako Izvršni svet kakor tudi mi, pripravljen zadostiti potrebi po nadaljnji graditvi »Lobnice«. Zato bi se strinjal s predlogom, ki ga je dal član Izvršnega sveta tovariš Zoran Polič.

Predsednik Mavricij Borc: Potem je doseženo soglasje med odborom za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, Izvršnim svetom ter odborom za gospodarstvo Republiškega zbora v tem smislu, da se amandma glasi, »da se nadaljuje s pripravami za izgradnjo akumulacijske centrale »Lobnica«.«

Še kdo želi besedo k temu vprašanju? (Ne javi se nihče.) Ker ni nasprotnih mišljenj in ker je doseženo soglasje z Izvršnim svetom, je postal amandma odbora za gospodarstvo Republiškega zbora sestavni del tega poglavja družbenega plana.

Prehajamo na II. poglavje republiškega družbenega plana z naslovom: »Kmetijstvo«. Kdo želi besedo? (K besedi se prikladi ljudski poslanec inž. Adolf Tavčar.)

Inž. Adolf Tavčar: Na kratko bi spregovoril nekaj besed o kmetijstvu. V načelu se s predloženim družbenim planom popolnoma strinjam, ker je družbeni plan letos v kmetijstvu res zajel tisto, kar naše kmetijstvo najbolj potrebuje. Vendar pa bi tu opozoril še na nekatere pomanjkljivosti. Kmetijski teden v Beli krajini precej jasno kaže, da naša zemlja v rodnosti močno pada in to zlasti zaradi degradacije, se pravi zaradi zakislevanja. To periodično vedno večje zakislevanje zemlje ustavimo samo s kalcifikacijo, to je z apnjenjem zemlje. S samim humusom tako hitrega zakislevanja zemlje ne moremo ustaviti. Ker pa gre pri tem za vprašanje rodnosti naše zemlje, ki je osnovna baza našega kmetijstva, bi predlagal, da se iz sklada za pospeševanje kmetijstva izloči primeren del in določi za izvedbo analize naše zemlje, ker kalcifikacije ne smemo opravljati na slepo, ampak po planu in po analizah. Potrebno bi tudi bilo izdelati pedološke karte za Slovenijo. Te karte, ki so danes zelo pomanjkljive, bi nam omogočile, da bi s pomočjo kmetijskih zadrug in okrajev oziroma komun pričeli pomembno akcijo, da bi se razpoložljiva sredstva koristno uporabila za apnjenje zemlje. Ker pa sami okrajji oziroma komune vsega

tega sami ne bi zmogli, ker jim zlasti manjkajo primerni laboratoriji in morda tudi finančna sredstva, bi predlagal, da bi se ta akcija izvajala iz republiškega centra. Tako bi morda v nekaj letih dobili jasno sliko, s kakšnimi dozami naj zemljo apnimo. Ta akcija se je po osvoboditvi že s precejšnjim uspehom izvajala, vendar je kasneje zamrla tako, da danes pravzaprav ne posvečamo več prave pozornosti uspešnemu apnjenju naše zemlje, se pravi obvarovanju rodnosti naše zemlje.

Drugi predlog zadeva tako kmetijstvo kakor gozdarstvo. Tudi ta problem je kmetijski teden v Beli krajini prav nazorno prikazal. Gozdarji se večkrat pritožujejo, ker kmetijstvo odvzema gozdovom listje, nastilj itd. Zaradi tega zemlja v gozdu degradira, se pravi postaja vedno bolj siromašna na humusu. Tu nastaja vprašanje, ki ga je treba dobro premisliti, ali bi ne bilo morda pravilneje in z gospodarskega stališča bolj utemeljeno, če bi del gozdnega sklada izločili in ga namenili za nakup slame v žitorodnih krajih tako, da bi kmetje namesto listja uporabljali za nastilj slamo. Na ta način bi gozdovi sčasoma spet pridobili na humusu.

Na tretjem mestu bi se dotaknil državnih posestev. Predlansko leto in deloma tudi lani so dobila državna posestva v izkoriščanje tudi gozdove. Ti gozdovi pa so bili kasneje državnim posestvom odvzeti, vendar z omejitvijo, da imajo v teh gozdovih samo pravico do sečnje lesa na podlagi sečnega dovoljenja, pri čemer morajo les, ki ga v glavnem potrebujejo za popravila in adaptacije poslopij, plačati na panju. S tem pa so državna posestva izgubila enakovrsten položaj v primerjavi s privatnim gozdnim lastnikom. Ker pa državna posestva, katerih poslopja so v precej slabem stanju, potrebujejo velike količine lesa za prekrivanje in adaptiranje svojih poslopij, predlagam, da se ti gozdovi vrnejo v upravo državnim posestvom, ki bi jih izkoriščala pod enakimi pogoji, kakor jih izkorišča zasebnik, se pravi, na podlagi sečnega dovoljenja in proti plačilu gozdne takse. Te tri probleme s področja kmetijstva sem hotel prikazati.

Če pa mi dovolite, bi se vrnil na industrijo, in sicer bi se dotaknil usnjarske industrije.

V Slovenskih Konjicah dela malo podjetje »Remont«, ki popravlja stroje za usnjarsko industrijo. V Jugoslaviji imamo približno 80 podjetij, ki se bavijo s predelavo kož. Imamo pa samo to malo podjetje, ki popravlja stroje za to panogo industrije. V zadnjih letih pa je to malo podjetje pričelo z izdelavo novih strojev, ki smo jih tako pred vojno kakor tudi po vojni dobivali izključno samo iz inozemstva. Za te stroje je podjetje dobilo naročila ne le od domače industrije, ampak tudi iz inozemstva. Ko smo razmišljali o tem problemu, smo prišli do zaključka, da bi bilo pravilno, če bi letos pričeli s pripravami za razširitev tega podjetja, ki ne potrebuje ničesar drugega, kakor veliko lopo za delavnico, v kateri bi bilo zaposlenih 200 do 300 delavcev. Rentabilnost podjetja je zagotovljena že s prvim dnevom obratovanja, ker so stroji, ki jih izdelujejo, v inozemstvu tako dragi, da znaša razmerje med cenami doma in v inozemstvu skoro 1 : 20. To pomeni, da bi z izdelovanjem teh strojev ogromno pridobili.

Predsednik Mavricij Borc: Nisem točno razumel, kaj ljudski poslanec inž. Tavčar konkretno predlaga, zlasti ne, kakšno spremembo družbenega plana predlaga.

In ž. Adolf Tavčar: Ne predlagam nobene spremembe, ampak predlagam, da bi se del sklada za pospeševanje kmetijstva določil za izdelavo pedoloških kart. Gre za tistih 125 milijonov dinarjev, ki so določeni za sklad za pospeševanje kmetijstva. Pri gozdarstvu se konkretno ne spremeni ničesar, razen kolikor bi bil prizadet gozdni sklad za dajanje regresa za nabavo slame, in kolikor gre za to, da bi državna posestva dobila zopet gozdove v svojo upravo. Finančno pa se tu ničesar ne spremeni.

Predsednik Mavricij Borc: Opozoril bi, da odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga spremembo pri tem poglavju in sicer, da se okrajni sklad, v katerega bodo okrajni ljudski odbori odvajali najmanj 10 % dopolnilne dohodnine, zviša tako, da se odstotek zviša od 10 % na 15 %. Ta popravek, ki smo ga pravočasno dobili od Izvršnega sveta, je sestavni del družbenega plana. V isti točki se namreč spremeni tudi drugi odstavek. — Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče več ne želi govoriti k temu poglavju, potem zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Predhodno pa bi še vprašal predstavnika Izvršnega sveta, če se strinja z zvišanjem odstotka od 10 % na 15 % dopolnilne dohodnine.

Zoran Polič: Popravek je izvršen po predhodnem sporazumu med obema odboroma za gospodarstvo in Izvršnim svetom.

Predsednik Mavricij Borc: Preidemo na glasovanje. Kdor je za II. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je II. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na naslednje poglavje z naslovom: »Gozdarstvo«. Kdo želi govoriti k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je III. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na IV. poglavje z naslovom: »Promet«. Kdo želi besedo? (Ljudski poslanec Feliks Razdrih: Dejansko je na vrsti gradbeništvo.) Gradbeništvo je v V. poglavju. Ali želi govoriti kdo o prometu? (Ne javi se nihče.) Če ne želi nihče govoriti, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za IV. poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi to poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na V. poglavje z naslovom: »Gradbeništvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za besedilo tega poglavja družbenega plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je to poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na VI. poglavje z naslovom: »Trgovina in gostinstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni govornikov, zaključujem obravnavo o tem poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za VI. poglavje z naslovom »Trgovina in gostinstvo«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je VI. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na VII. poglavje z naslovom: »Obrt«. Kdo želi razpravljati o tem poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega poglavja družbenega plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je VII. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na VIII. poglavje družbenega plana, ki obravnava izvoz. Kdo želi besedo? Prosim, ljudski poslanec Janez Kermavner ima besedo.

Janez Kermavner: Tovariši, pri izvozu bi se povrnil na isti problem, o katerem sem govoril že lansko leto, ko smo sprejemali družbeni plan, namreč na težave, ki jih ima naša industrija v zvezi s tako važnimi surovinami kakor so baker in barvaste kovine. Prav nobena tajnost ni, da izvažamo precejšnje količine bakra, čeprav so potrebe po tej kovini v naši industriji zelo velike. Ker naša industrija le težko premaguje te težave in močno občuti to pomanjkanje, jo to resno ovira v njenem razmahu. Zato bi prosil, da se upoštevajo potrebe naše industrije in se prepreči, da bi se take kovine, kakor sta baker in aluminij, v večjih količinah ne izvažale. V nasprotnem primeru bodo tudi letos nastopile prav take težave, kakor so nastopile lansko leto. To je moja pripomba k temu poglavju.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi več besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje o VIII. poglavju družbenega plana, ki govori o izvozu. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je to poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na IX. poglavje družbenega plana z naslovom: »Investicije«. Kdo želi govoriti v obravnavi o tem poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti k poglavju o investicijah, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženo besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je IX. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na X. poglavje z naslovom: »Tržišče, cene, dohodki in izdatki prebivalstva in potrošnja«. Kdo želi besedo o tem poglavju? (Ne javi se nihče.) Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev predlaga amandma, ki pa se ujema s predlogom odbora za gospodarstvo Republiškega zbora. Predstavnik Izvršnega sveta vprašam, ali soglaša s stilizacijo teh predlogov. (Zoran Polič: Soglašam.) Potem je ta amandma sestavni del družbenega plana. Kdo želi še govoriti? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti, zaključujem obravnavo in preidemo na glasovanje. Kdor je za predlog družbenega plana, in sicer za X. poglavje, ki govori o tržišču, cenah, dohodkih in izdatkih prebivalstva ter potrošnji, naj prosim dvigne roko. (K besedi se prijavi ljudski poslanec Štefan Pavšič.) Prosim, ljudski poslanec Štefan Pavšič ima besedo.

Štefan Pavšič: V zvezi s tem poglavjem bi se dotaknil vprašanja o našem strokovnem kadru. To vprašanje spada sicer tudi v splošni in načelni del obravnavanja našega plana, vendar pa spada pri podrobni obravnavi v ta del družbenega plana.

Kakor je razvidno iz predloženega plana in kakor nam je predstavnik Izvršnega sveta pojasnil v ekspoziciji, računamo v letu 1955 s povečanjem produktivnosti za 6%. Obenem pa predvideva družbeni plan za letos tudi povečanje plačnega sklada za 13%. To povečanje pa postavlja pred nas vprašanje izkoriščanja kapacitet v naši industriji, kjer lahko že danes opazimo, da so že dane kapacitete, bodisi kapacitete v prostorih, bodisi kapacitete strojnega parka, v veliki meri neizkoriščene. To pa pomeni, da naša podjetja še ne dajejo v svojem bruto produktu toliko sredstev, da bi se vložene investicije amortizirale tako, kakor bi se morale in mogle v tem času, ko so vložene v podjetju. Vzrokov za to stanje je seveda več. Naj med njimi navedem le vprašanje materialnih pogojev, to je vprašanje surovin, vprašanje osnovnega in pomožnega materiala, dalje naj navedem vprašanje organizacije dela, kot tretje pa še sposobnost in kvalifikacijo zaposlene delovne sile.

Če upoštevamo našo proizvodnjo, naše proizvajalne sile same na sebi, predvsem pa proizvajalna sredstva, ki so že precej razvita, potem v določenem smislu ne smemo več govoriti o neki zaostalosti v naši državi. Vsekakor pa moramo v naši republiki govoriti o tem, da zaostaja storilnost. To pa zadeva ravno naš kader v proizvodnji, ki ni kos temu, da bi izkoristil vsa razpoložljiva proizvajalna sredstva. Kako stvar izboljšati?

Predloženi družbeni plan že prinaša enega izmed bistvenih ukrepov, ki bo vodil do povečanja produktivnosti, namreč nagrajevanje po učinku. To nagrajevanje bo po eni strani prineslo mnogo pozitivnih učinkov, bomo pa po drugi strani morali biti zelo previdni, da ne bi nerealne norme dvignile plačilni sklad, ne da bi dvignile tudi storilnosti. Tako plan kakor tudi priporočila opozarjajo podjetja in okraje, naj pazijo, da se ne bi nerealno postavljene norme izkoriščale v škodo storilnosti.

Nakazana rešitev pa je enostranska, ker ne upošteva drugih vprašanj, ki se pojavljajo v tej zvezi. Predvsem je tu vprašanje delovnih pogojev, to je, ali ima delavec na svojem delovnem mestu tudi vse druge pogoje, ki mu omogočajo, da dvigne svojo storilnost do take mere, do katere bi jo lahko, če bi bili potrebni pogoji izpolnjeni. Med te pogoje je vsekakor prištevati potrebna naročila za izdelke, pravilna priprava za delo, urejen in pravilno organiziran tehnološki proces, o pravem času preskrbljene surovine, izdelana dokumentacija, urejen strojni park, pripravljena in urejena druga oprema itd.

Za rešitev teh vprašanj in za ustvaritev teh pogojev pa je brez dvoma potreben zlasti strokovno visokokvalificiran kader kakor tudi druga kvalificirana delovna sila. Vsakdanje izkušnje kažejo, da v našem gospodarstvu ravno te vrste strokovnega kadra najbolj primanjkuje. Na to pomanjkanje kažejo različne težave, ki se pojavljajo. To kaže nizka izkoriščenost strojnega parka oziroma nizko izkoriščanje danih kapacitet. Vzrok tem težavam moramo iskati samo v pomanjkanju dovolj strokovnega kadra. Zaradi tega na splošno tudi osnovna sredstva podjetij niso v zadostni meri izkoriščena, da bi lahko vračala vložene investicije. Iz te okolnosti izhaja tudi preplačevanje in prehajanje kadra iz podjetja v podjetje. Iskanje strokovnega kadra z oglasi v časopisih na eni strani, na drugi strani pa pomanjkanje stanovanj in drugih stvari pa kaže na to, da stvar ni pravilno rešena in jo hočemo popraviti z večjim nagrajevanjem. Pri tem pa po vsej verjetnosti pozabljamo prav na osnovno vprašanje, ali imamo sploh dovolj strokovnega kadra na razpolago. To vprašanje je že danes nerešljivo, še bolj nerešljivo pa bo postalo v bodoče, ker gradimo nova podjetja in razširjamo stara podjetja. Pri tem pa tako pod-

jetja kakor okraji oziroma vsa republika ne posvečajo dovolj pozornosti izboljšanju vzgoje kvalificiranega kadra, številčnemu dvigu tega kadra in izboljšanju njegove kakovosti.

Naj se zato najprej dotaknem visokokvalificiranega kadra.

Visokokvalificiranega kadra nam danes vedno bolj primanjkuje in to v taki meri, da se naša podjetja resno boje, ali bo mogoče izvesti predvideno organizacijo dela v podjetju in to organizacijo voditi tako, kakor je to potrebno. To vprašanje je zlasti pereče tam, kjer mora imeti podjetje močan in sposoben projektivni biro. Z naše univerze oziroma njenih fakultet prihaja v naša podjetja premalo strokovnega kadra. Precejšen del diplomiranih visokošolcev ostaja v raznih inštitutih in birojih tako, da jih naše gospodarske organizacije, zlasti pa podjetja, ne dobijo niti v nujno potrebnem številu.

Enako velja tudi za drugi kvalificirani kader v industriji. Statistični podatki kažejo, da je od leta 1939 poraslo pri nas število delovne sile za 120 %, proizvodnost pa se je v istem razdobju dvignila le za 115 %. To pomeni, da se delovna sila mnogo hitreje zaposluje, kakor pa se dviga proizvodnja. Ob enem pa to pomeni, da proizvodnost oziroma storilnost te delovne sile ni na tisti višini, kakor bi morala biti. Velik odstotek za to nižjo storilnost moramo zato pripisati prav okolnosti, da moramo, ker nam primanjkuje strokovne delovne sile, ki bi bila za svoje delo zadosti kvalificirana, zato zaposliti več delovne sile.

Naj v tej zvezi navedem zanimivo okolnost, da je med 46 podjetji kovinske industrije v naši republiki 17 takih, in to zlasti velikih podjetij, ki navajajo med vzroki, zakaj ne izkoriščajo v celoti svojih kapacitet, ravno pomanjkanje visokokvalificirane delovne sile, zlasti pa visokokvalificiranega vodilnega kadra. Seveda navajajo tudi druge vzroke za neizkoriščanje kapacitet, kot je to zlasti pomanjkanje materiala, pomanjkanje in velika iztrošenost strojnega parka itd. Toda temeljno je med vsemi drugimi vzroki ravno pomanjkanje kvalificiranega kadra. Prav v tem pa tiči vzrok za preplačevanje kadrov in za vse druge nevšečne pojave, ki so s tem v zvezi, kar razumljivo hromi pravilno delo podjetij in povzroča prehajanje kadrov iz podjetja v podjetje. To pa seveda ne more koristiti našemu razvoju in napredku.

Poglejmo še, kako skrbimo za vzgojo našega kvalificiranega kadra, ki ga tako potrebujemo.

V tej zvezi naj navedem primer Maribora, kjer se je v letih 1952—1954 znižalo število učencev v gospodarstvu za 20 % in je bilo ukinjenih približno 6 gospodarskih šol. V vsej Sloveniji je bilo v tem času ukinjenih okoli 30 gospodarskih šol. To pa pomeni, da so se naše strokovne šole ukinjale, namesto da bi se notranje utrjevale. Nisem proti ukinitvi šol, ki nimajo življenjske potrebe. Toda ukinitve tolikih šol kaže na to, da imamo premalo kontrole nad našimi gospodarskimi šolami. Ta okolnost zastruje vprašanje strokovnega kadra tudi za bodoče, zlasti še zaradi tega, ker odhaja naš strokovni kader tudi v druge republike. Nisem proti temu, da odhaja naš kader v druge republike, ker ga tudi tam potrebujejo. Poudarjam pa, da vprašanje kadra ni samo vprašanje, ki ga je treba reševati samo v republiškem merilu, ampak ga je treba reševati tudi v zveznem merilu. Treba je namreč ugotoviti, da so druge republike glede strokovnega kadra celo na slabšem kakor je naša republika. Prav zato pa mislim, da je to vprašanje postalo že družbeno vprašanje, ki ga bo treba rešiti tako glede števila kakor tudi glede ravni tega

kadra. Pri tem seveda puščam ob strani vprašanje kvalitete učencev in njihovega znanja, ko pridejo iz šol.

Da bi se to vprašanje pričelo uspešneje reševati, bi k že obravnavanim priporočilom dodal, naj bi se pri gospodarskem odboru Izvršnega sveta ustanovil organ, ki bi nadziral in koordiniral vzgojo učencev v naših strokovnih šolah, odpravljal nepravilnosti, ki se dogajajo, in vsklajeval nesoglasja. Danes imamo preveč organov, ki to vzgojo vodijo, niso pa med seboj povezani in nihče ne skrbi za reševanje tako perečega problema, kakor je pomanjkanje strokovnih kadrov.

Našim podjetjem in gospodarskim organizacijam pa bi priporočili, naj poskusijo organizirati različne tečaje ter podvzamejo še druge ukrepe, s katerimi bi zagotovili večje število nam tako potrebnega strokovnega kadra.

Pri vsem tem pa moramo posvetiti posebno pozornost kvaliteti kadra. V tej smeri bi bilo treba izdelati določeno analizo in po podatkih te analize storiti vse potrebno, da bi v bodoče pričeli resneje reševati problem vzgoje strokovnega kadra, da se nam ne bo dogodilo to, da bomo na eni strani imeli dovolj prostih kapacitet, na drugi strani pa nam bo občutno primanjkovalo strokovnega kadra, kakor to kaže današnje stanje.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti, preidemo na glasovanje o poglavju »Tržišče, cene, dohodki in izdatki prebivalstva in potrošnja«. Kdor je za besedilo tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je X. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na naslednje XI. poglavje z naslovom »Družbeni proizvod in narodni dohodek«. Tu so popravki odborov za gospodarstvo tako Republiškega zbora kakor Zbora proizvajalcev, ki pa so enaki in jih je sprejel tudi Izvršni svet ter so tako postali sestavni del predloženega družbenega plana. Kdo želi govoriti k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti, zaključujem obravnavo o tem poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za to poglavje v besedilu, kakor je predloženo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je to poglavje soglasno sprejeto.

S tem je drugi del družbenega plana za leto 1955 po poglavjih sprejet. Vprašam tovariše ljudske poslance, ali ima kdo še kakšno vprašanje oziroma želi govoriti o drugem delu družbenega plana? (Ne javi se nihče.) Če ne želi nihče več govoriti, potem zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje o drugem delu predloga družbenega plana za leto 1955, kakor je predložen. Kdor je za celotni drugi del družbenega plana, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je drugi del predloženega družbenega plana soglasno sprejet.

Prehajamo na tretji del družbenega plana, ki nosi naslov »Ekonomski ukrepi za izvršitev družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955« in sicer k XII. poglavju z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest«. Kdo želi razpravljati o tem poglavju? (Ne javi se nihče.) Tudi k temu poglavju so predloženi popravki, ki sta jih soglasno predlagala oba odbora za gospodarstvo in je nanje pristal tudi Izvršni svet ter so zato ti dostavki sestavni del predloženega družbenega plana. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni govornikov, zaključujem obravnavo in pre-

idemo na glasovanje. Kdor je za predlog XII. poglavja družbenega plana, ki govori o deležu Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je XII. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo k XIII. poglavju, ki nosi naslov »Razdelitev prometnega davka«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIII. poglavje, ki govori o razdelitvi prometnega davka, sprejeto soglasno.

Prehajamo na XIV. poglavje z naslovom »Stopnje dohodnine«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi XIV. poglavje družbenega plana, ki govori o razdelitvi prometnega davka, soglasno sprejeto.

Prehajamo na XV. poglavje družbenega plana, ki nosi naslov »Uporaba sredstev kreditnih skladov za investicije«. Kdo želi besedo? K temu poglavju sta dala gospodarska odbora obeh zborov enake pripombe. Ali se Izvršni svet strinja s temi pripombami? (Zoran Polič: Se strinja.) Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog XV. poglavja, ki govori o uporabi sredstev kreditnih skladov za investicije, naj prosim... (K besedi se prijavi ljudski poslanec Milan Zidar.) Prosim, ljudski poslanec Milan Zidar ima besedo.

Milan Zidar: Dotaknil bi se predvsem tistega dela proračuna, ki se nanaša na dotacije nerazvitim okrajem. Čeprav so dotacije mnogo prenizke in jih bo težko razdeliti tako, da bi zadostili najnujnejšim potrebam, ki jih imamo danes na teh področjih, bi vendarle govoril o predelu Ilirske Bistrice, kjer nameravamo ustanoviti bodočo komuno. Pri tem moramo povedati, da je bil ta predel, kakor mnogi drugi predeli v državi, opustošen po okupatorju. Poudariti moram, da je v teh predelih Primorske okupator črpal in pustošil našo zemljo, ni se pa zanimal za to, da bi se naše gospodarstvo razvijalo. Ravnal je ravno nasprotno. Razvijal je samo lesno industrijo in to v taki meri, da smo morali po osvoboditvi ukiniti določene obrate in to rudnik lignita, parno žago in večje število venciljank. Vse to stanje se je občutilo tudi na političnem polju. Zaradi štednje z lesom predvidevamo, da se bo zaposlitev delovne sile še zmanjšala ne glede na to, da imamo že sedaj v evidenci 265 moške delovne sile in 126 ženske delovne sile, ki ni zaposlena. Upoštevati je treba, da so imeli naši kraji veliko dohodkov iz Trsta in Gorice, ki sta danes odrezana od zaledja. Na drugi strani pa mehanizacija našega kmetijstva in gospodarstva na splošno sprošča iz dneva v dan veliko delovne sile. Vse to nam narekuje, da moramo misliti na gradnjo novih industrijskih objektov oziroma na razširitev že obstoječih. Imamo ugodne pogoje za razširitev oziroma za novogradnjo opekarne, za kar imamo po strokovnih komisijah ugotovljeno veliko količino kvalitetne surovine, tako da bi se izdelovala opeka z večjo trdoto kakor običajno. Izdelan imamo celoten elaborat, katerega je že pregledala revizijska komisija za investicijske programe, ki pa je ugo-

točila, da je zaradi kvalitetnejših izdelkov rentabilitetni račun nepravilno izdelan in ga je treba predelati na realno bazo.

Težave imamo tudi z vodovodnim omrežjem v Ilirski Bistrici. To omrežje je bilo med narodnoosvobodilnim bojem z bombardiranjem precej poškodovano, trpelo pa je tudi zaradi malomarnega vzdrževanja. Zato je nujno potrebno, da se to omrežje vsaj za silo popravi, saj imamo že izdelan načrt za omrežje, ki bi zajelo tudi okoliške vasi, ki so še vedno brez vodovoda. Zdravstvena inspekcija je pri pregledu stanja vodovoda ugotovila, da je zaradi nečiste vode nevarnost okuženja po tifusu, enako pa tudi po drugih boleznih. Predvideno je sicer 26 milijonov dinarjev za vodovod Ilirska Bistrica—Starod, ki pa bo koristil le višje ležečim vasem hrvatske Istre in deloma sežanskemu okraju, ne bo pa služil bistriškemu prebivalstvu.

Ker so že izdelane statistike za področja bodočih komun, lahko ugotovimo, da je narodni dohodek na tem področju v primerjavi z drugimi predeli Slovenije zelo nizek. Saj znaša dohodek na enega prebivalca le 39.000 dinarjev, kar znaša skupno komaj 30 % povprečnega dohodka v Sloveniji.

Če pa pogledamo po naših vaseh, vidimo, da je v ruševinah še 50 hiš in nad 200 gospodarskih poslopij, ki so bila porušena med narodnoosvobodilnim bojem. Ljudje sami teh poslopij nikakor ne morejo zgraditi, ker jim je bilo uničeno tudi vse gospodarsko orodje, pobita živina in v veliki meri uničena tudi glavna delovna sila. Zato se mi zdi, da bi bilo prav, če bi naša ljudska skupščina dodelila določeni znesek v te namene. Iz predloga družbenega plana je razvidno, da je od vsote, ki je predvidena za nerazvite okraje, določenih 68 milijonov za hotel »Postojna«. Predlagam, da bi od te vsote dodelili za pripravljala dela za novo opekarno v Ilirski Bistrici 8 milijonov dinarjev. S tem bi zaposlili precejšen del brezposelne delovne sile, ki bi v glavnem opravljala težaška dela. Za rekonstrukcijo vodovoda pa naj se izloči vsaj 6 milijonov dinarjev iz vsote, ki je predvidena za vodovod Ilirska Bistrica—Starod. V ostalem pa se strinjam z družbenim planom.

Predsednik Mavricij Borc: Potreben bi bil konkreten amandma, od kod vzeti sredstva in jih dati semkaj. (Milan Zidar: Saj sem predlagal.) Kakšno pa je stališče Izvršnega sveta?

Zoran Polič: Tovariši ljudski poslanci. V imenu Izvršnega sveta bi se ne strinjal s predlogom zato, ker odvzema sredstva, ki so namenjena za dokončanje objektov, ki so se lansko leto pričeli graditi. Že lansko leto smo ugotavljali, da je treba ta objekt v Postojni zgraditi. Ni mi pa čisto jasno vprašanje glede vodovoda, ker so za vodovod v Ilirski Bistrici predvidena sredstva v tem razdelilniku. (Milan Zidar—pojasnjuje iz klopi: Da, ampak za vodovod Ilirska Bistrica—Starod. Toda ta sredstva je dobila Ilirska Bistrica za pomoč istrskemu vodovodu, za katerega se bo črpala voda v Ilirski Bistrici, voda pa bo tekla v višje ležeče predele hrvatske Istre. To pa ni istovetno z vodovodom v Ilirski Bistrici, ki ga je treba obnoviti, ker je bil razbit. Sredstva zanj pa zahteva tudi zdravstvena inspekcija. Ni pa v ta namen ničesar predvidenega.)

Mislím, da kakor hitro so sredstva za vodovod Ilirska Bistrica—Starod predvidena in je to tudi stvar Ilirske Bistrice same, potem gre le za podrobno obdelavo, pri čemer je treba videti, ali je mogoče dati tam nekaj manj sredstev, ki so jih dodelili za vodovod v Ilirski Bistrici. Vprašanje pa je, ali so

projekti za to napravo izdelani in ali se da tam kaj deliti. Sredstva za hotel v Postojni pa so minimalna in ga še s temi sredstvi najbrže ne bo mogoče dokončati. Zato bi bilo po mojem mnenju bolje dokončati to, kar je v gradnji in v naslednjih letih pričeti z novimi objekti.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? Kakšno je stališče odbora za gospodarstvo do tega vprašanja?

Štefan Pavšič: Ker so sredstva po okrajih že razdeljena in ker ljudski poslanec Zidar ni predlagal, od kod naj se vzamejo sredstva, se strinjam s stališčem Izvršnega sveta. Če hočemo dobiti sredstva za vodovod v Ilirski Bistrici, jih moramo pač nekje vzeti.

Predsednik Mavricij Borc: Ljudski poslanec Zidar predlaga, da se odvzame del sredstev za gradnjo hotela v Postojni in da Ilirski Bistrici za vodovod. (Milan Zidar, govori iz klopi: Da, toda ne za vodovod, ampak zato, da zaposlimo nezaposleno delovno silo, za potrebe vodovoda pa naj se da iz sredstev, ki so določena za vodovod Ilirska Bistrica-Starod.)

Štefan Pavšič: Glede teh prenosov pa mislim, da jih lahko izvrši Izvršni svet sam. Razen tega pa moramo obravnavati take stvari tudi z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora in ne moremo tega vprašanja samo enostransko rešiti. Če pa gre za taka manjša sredstva in za prenos takih sredstev v okviru enega okraja, je za to pristojen okraj sam v sporazumu z Izvršnim svetom. (V dvorani splošen smeh.)

Zoran Polič: Naj mi tovariš poročevalec oprost, če se z njim ne strinjam. Taka sprememba je mogoča samo po odobritvi skupščine. To pa pomeni, če se skupščina strinja s tako razdelitvijo, kakor je predložena, potem bi vsakršna sprememba, ki bi jo hotel izvršiti Izvršni svet, morala biti predložena skupščini.

Svoja izvajanja pa bi hotel dopolniti še z naslednjim. Ker je odgovor na izjavo ljudskega poslanca in poročevalca odbora Štefana Pavšiča izzvenel tako, kakor da gre za zaposlitev delovne sile, ki bi jo zaposlili pri tem vodovodu, bi pri tem opozoril, da bomo verjetno težko dobili potrebno delovno silo na Primorskem, kjer bomo gradili važno cesto do Kopra. Zanja je predvidenih 750 milijonov dinarjev. Bojazen je, da teh sredstev ne bomo mogli porabiti zato, ker ne bo razpoložljive težaške sile. Zato bi priporočal tovarišem poslancem, da se z večjo prizadevnostjo lotimo dograditve že pričetega hotela v Postojni, na drugi strani pa storimo vse, kar je mogoče, da dobimo zadostno število delovne sile za to cesto, ki bo bistveno važna življenjska in gospodarska arterija priključenega koprskega ozemlja.

Predsednik Mavricij Borc: Ali vztraja ljudski poslanec Zidar pri svojem amandmaju? (Milan Zidar govori iz klopi: Dodal bi še to, da gre za zaposlitev te delovne sile le v zimskem času do maja meseca, ker je ta delovna sila v poletju in jeseni zaposlena pri delu v gozdovih.)

Besedo ima ljudski poslanec Marjan Garzarolli.

Marjan Garzarolli: Glede brezposelne delovne sile mislim, da je marsikdo brezposelen zato, ker noče iti delat. Tako n. pr. ne moremo plačevati dodatkov za brezposelnost, če je delo v gozdovih, pa tja nočejo. No in v tem je ravno problem na bistriškem terenu. Če pa že hočemo reševati tak lokalni problem, kot sta vodovod v Ilirski Bistrici in hotel v Postojni, potem bi dejal,

da lahko presodite, kako je s stvarjo, ker ste hodili po teh krajih in tudi veste, da je potreba po vodovodu večja v Postojni, kjer odpro vodo zjutraj večkrat šele ob osmih in to zaradi varčevanja z njo ter zaradi poškodovanih in zastarelih naprav.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se zadovolji ljudski poslanec Milan Zidar z odgovorom predstavnika Izvršnega sveta? (**Milan Zidar:** Se zadovoljim.) Besedo ima ljudski poslanec inž. Vilma Pirkovič.

Inž. Vilma Pirkovič: Predstavnika Izvršnega sveta bi prosila za naslednje pojasnilo. Moje vprašanje zadeva investicije za zaostale kraje Primorske, Kočevske in Dolenjske. Že po prvotnem predlogu, ki je za te namene predvideval 800 milijonov dinarjev, Dolenjska ni dobila sorazmerni delež teh sredstev, ampak je dobila nekoliko manjši del. Sedaj pa, ko so investicije povečane za 200 milijonov dinarjev, tedaj skupno na eno milijardo, je šlo, če izvzamem sredstva za livarno v Črnomlju in še nekaj manjših investicij na Dolenjskem, vse drugo na Primorsko. Človek seveda težko oporeka taki razdelitvi, ker so potrebe na Primorskem in Notranjskem gotovo bolj pereče in velike. Zato dej delitvi ne mislim oporekati in predlagati, naj vzamemo tu in damo drugam, ampak bi le vprašala predstavnika Izvršnega sveta tole: Že lansko leto je bilo predvideno, da se bo v Novem mestu gradila tovarna vodnega stekla ter so bila v ta namen iz pomoči že dana sredstva za graditev te tovarne. Letos pa je ta tovarna iz te pomoči izpadla in je prišel v predlog o pomoči nov objekt in sicer kovinska industrija v Ložu, mislim s 26 oziroma z 29 milijoni. Kolikor vem, ta objekt lani ni bil predviden in gre torej za nov objekt. Zato bi prosila zastopnika Izvršnega sveta, da bi pojasnil, zakaj je prišel v plan nov objekt, izpadel pa stari, ki je bil že v lanskem letu predviden in odobren.

Zoran Polič: Omenil bi samo na kratko prvi del. Mislim, da mora biti tovarišem ljudskim poslancem jasno, zakaj je to zvišanje v približnem znesku 200 milijonov šlo predvsem za potrebe Primorske. Če so tovariši ljudski poslanci dobro prebirali družbeni plan, so lahko ugotovili, da izpadejo letos prav ti okraji, namreč Gorica in Tolmin, in ne dobijo pomoči. To pa pomeni, da ne dobivajo več dotacije, ampak nasprotno plačujejo prispevek, iz katerega mi v glavnem krijemo republiške potrebe. Dejstvo je, da je ta prispevek, ki ga plačujejo tisti primorski okraji, ki ne prejemaajo več dotacije, mnogo večji, kakor pa je vračilo, ki ga s to pomočjo dajemo. Prav zato smo že pri razpravi v obeh odborih za gospodarstvo bili mnenja, da naj to pomoč, kolikor nam jo bo uspelo zvišati, namenimo tem okrajem, ki morajo na drugi strani zaradi ostrejšje lestvice, kakršna je predvidena za obremenitev, dati svoj prispevek republiki. Zato mislim, da je prav, da je teh 200 milijonov šlo prvenstveno za Primorsko.

Kar zadeva ustanovitev novega podjetja, kakor to imenuje ljudski poslanec inž. Vilma Pirkovič, moram sicer reči, da čisto podrobno ne morem odgovoriti, ker vem samo to, da podjetje »Niko« predvideva izdelavo nekaterih novih izdelkov, predvsem gre za vijake. Ker v svojih objektih tega ne morejo napraviti, so se potegovali za to, da se njihov objekt razširi na ta način, da se prenese v drug kraj. Najprimernejši kraj za to pa se jim je zdel Lož. Praktično ne gre za gradnjo novega objekta, ampak samo za razširitev proizvodnje, ki je naši industriji neobhodno potrebna, če hočemo ta prepotrebni

izdelek dobiti. Če pa bi bilo treba dati podrobnejše pojasnilo, za kakšne izdelke gre in kakšni so ti vijaki, bodo potrebne podatke lahko jutri dali strokovnjaki.

Tovarna vodnega stekla pa s tem ni propadla, zadevna proučevanja se bodo nadaljevala, vendar so ta po mišljenju republike takega značaja, da jih morajo vršiti republiški organi, razen tega pa republika meni, da graditev tega objekta za enkrat ne pride v poštev.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se ljudski poslanec inž. Vilma Pirkovič zadovolji s pojasnilom? (Inž. Vilma Pirkovič se s pojasnilom zadovolji.) Ali želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče več ne javi k besedi, zaključujem obravnavo o tem poglavju družbenega plana in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog XV. poglavja, ki govori o uporabi sredstev kreditnih skladov za investicije, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je XV. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na obravnavo o XVI. poglavju družbenega plana, ki nosi naslov »Skladi«. Kdo želi besedo? (K besedi se prijavi ljudski poslanec inž. Miran Mejak.)

Inž. Miran Mejak: V XVI. poglavju družbenega plana pod 4. točko piše: »V sklad za obnavljanje in vzdrževanje rezerv rudnega bogastva vplačujejo rudarska podjetja in podjetja za eksploatacijo nafte 2% od dobička.«

Ko je zakonodajalec izdajal uredbo in to zvezno uredbo, je vsekakor s tem mislil, ko je prepustil republiki, da sama določa odstotek dobička, ki se vplačuje v sklad za vzdrževanje in obnavljanje rezerv rudnega bogastva, da se bodo ustvarili skladi, s pomočjo katerih bi si potem podjetja v resnici obnovljala in vzdrževala rezerve. To pa pomeni za rudarstvo in konkretno za industrijo nafte, da so ta sredstva namenjena v nadaljnje raziskovanje. Odstotek pa, ki ga določa družbeni plan za leto 1955 — pri podjetju za proizvodnjo nafte je določen z 2% —, odkazuje od dobička v približni višini 300 milijonov dinarjev v ta sklad le znesek 6 milijonov dinarjev. Pri tem odstotku pa ni mogoče govoriti o skladu za vzdrževanje in obnavljanje rezerv rudnega bogastva, ker teh 6 milijonov dinarjev praktično ne pomeni ničesar. Kajti raziskovalna vrtina, ki je edina metoda za obnavljanje sklada rudnega bogastva, stane nekaj nad 30.000 dinarjev za meter. Ker pa te raziskovalne vrtine segajo do globine 2600 pa tudi do 2800 metrov, stane taka vrtina približno 100 milijonov dinarjev tako, da pri teh stroških znesek 6 milijonov dinarjev praktično ne pomeni ničesar.

Pri tem stanju se postavlja vprašanje, ali je sploh treba ustanovljati ta sklad, v katerem bo imelo podjetje vloženih komaj 6 milijonov dinarjev, s čimer podjetju ne bo nič pomagano. Sklad je namenjen za vzdrževanje in obnavljanje rudnega bogastva, doseženi sklad pa praktično v primerjavi s stroški za te potrebe ne bi pomenil ničesar. Seveda bi bilo neprimerno zahtevati zvišanje tega odstotka. Taka zahteva bi postavila na glavo ves proračun. Če bi hotelo dobiti podjetje v ta sklad vsaj 100 milijonov, da bi imel sklad nek smisel, potem bi bil proračun okraja Murska Sobota pasiven in bi bila potrebna dotacija v enakem znesku. Zato seveda ne vlagam nobenega amandmaja. Vsekakor pa želim, da bi se te stvari v bodoče reševale tako, da bodisi ustanovimo sklad, ki bo dejansko nekaj pomenil in bo dobil res toliko sredstev, da bo mogoče z njimi nekaj napraviti, ali pa takega sklada sploh ne ustanovimo, ker

s tako nizkim skladom škodujemo sami sebi, prav tako pa škodujemo okraju, kjer je teh 6 milijonov dinarjev vezanih in nekako zamrznjenih, ker ne vemo, kaj naj s tem zneskom počnemo. Če bomo tako počasi ustvarjali ta sklad, se bo v 15 letih nabralo ravno za eno vrtino. To pa podjetju ne daje nobenega izgleda.

S tem pa nočem reči, da morda premogovnikom ne zadostujejo taki skladi, ker ne vem, ali je za njihov sklad 2% prispevek nizek ali zadosten. Po podatkih, ki so v dokumentaciji družbenega plana, je razvidno, da dobi okraj Trbovlje v ta sklad 19 milijonov dinarjev, okraj Šoštanj 13 milijonov dinarjev, okraj Tolmin 26 milijonov dinarjev, okraj Slovenj Gradec pa 10 milij. 700 tisoč dinarjev. To pomeni, da na primer rudnik, ki zbere na tem skladu 26 milijonov dinarjev, kakor je to primer v Tolminu, vsaj nekaj lahko napravi, čeprav morda ne veliko. Priznam, da je težko govoriti o tem, kaj in koliko lahko napravi ta ali oni. Toda že samo enačenje rudnikov s podjetjem za proizvodnjo nafte ni popolnoma v redu, čeprav ne morem trditi, da bi tega enačenja ne smelo biti.

Ko že govorim o tem problemu, izkoriščam to priložnost, da povem nekaj o stvareh, ki vsaj posredno zadevajo problem tega sklada.

Ko smo lansko leto pred tem forumom obravnavali te probleme, sem govoril o tem, da je raziskovanje naftnih slojev in ležišč nafte problem, ki ga je potrebno posebej obravnavati, ker ga je težko vskladiti s sistemom kreditiranja. To okolnost je tudi letošnji zvezni plan priznal s tem, da je bilo vnesenih v zvezni proračun približno 3 milijarde dinarjev ter je ta znesek namenjen za raziskovanje in obnavljanje rudnega bogastva. Če se bo ta sistem dotiranja nadaljeval, kar je edino pravilno in zaželeno in za razvoj industrije tudi nujno, potem ima naftna industrija vsako leto v te namene potrebna sredstva zagotovljena že iz proračuna. Potemtakem izgleda, da je ta problem v bodoče rešen. Če je temu tako, potem je seveda poseben sklad za te namene odveč in bi bilo nesmiselno glede tega vprašanja voditi dvojno politiko, to je politiko ustvarjanja skladov po eni strani, po drugi strani pa politiko dotiranja iz proračuna. Po mojem mnenju bi se morali odločiti za ta ali oni sistem. Treba je sprejeti bodisi način dotiranja, ki ga je letošnja zvezna skupščina že osvojila in bodo sredstva za raziskovanje dana iz proračuna ter bo proizvodnja nafte v Lendavi dobila iz tega naslova približno 300 milijonov dinarjev, ali pa gremo na finansiranje iz skladov, ki pa jih je treba dotirati v izdatnejši meri.

V tej zvezi bi opozoril na neko nevšečnost. Tudi lansko leto je zvezni proračun predvideval sredstva za raziskavo in obnavljanje rezerv naftne industrije. Ta sredstva so bila zaradi izkazane nujnosti in izredno perečega položaja dodeljena nekaterim drugim naftnim podjetjem v Jugoslaviji, kar je popolnoma razumljivo in moram kot strokovnjak priznati, da je bil ta ukrep v interesu skupnosti popolnoma utemeljen. Vendar pa bi bilo pri vsem tem vendarle nekaj urediti. Ko je hrvaško podjetje Nafta-Plin videlo, da ne bo dobilo potrebnih sredstev za vrtanje iz proračuna, je najelo pri Narodni banki kredit v znesku 800 milijonov dinarjev. Mi tega zaradi kreditov za druge investicije nismo mogli. Takrat se je podjetje dogovorilo, da bo dobilo sredstva iz republiškega kreditnega sklada. Zaprošilo je za 250 milijonov dinarjev, dobilo pa 200 milijonov za kritje le najnujnejših potreb. Sicer bi morale podjetje prenehati z vrtanjem in bi nastala tako na eni strani precejšnja brezposelnost,

na drugi strani pa bi precej osnovnih sredstev ne bilo izkoriščenih ter bi jih bilo treba vskladiščiti. Ta osnovna sredstva pa predstavljajo vrednost nekaj milijard dinarjev. Tako bi podjetje kakor tudi skupnost utrpela veliko škodo. Kasneje je hrvaško podjetje Nafta-Plin dobilo iz zveznega proračuna potrebna sredstva in se je najeto posojilo pri Narodni banki spremenilo v proračunsko investicijo. Sedaj se postavlja vprašanje, ali je podjetje Proizvodnja nafte edino dolžno plačati anuitete od teh sredstev, ki jih je uporabilo za raziskovalna dela. Po mojem mnenju tega od podjetja ni mogoče zahtevati. Raziskuje se v interesu celotne družbe in celotne jugoslovanske skupnosti. Kako pride potem podjetje Proizvodnja nafte do tega, da mora edino plačevati anuitete in to že potem, ko se odbije del dobička kot prispevek zvezi, kar zelo zadene podjetje, ki plača te anuitete ne samo enkrat, ampak jih zaradi znanega načina določevanja anuitet plača večkrat. Morda bi se dalo to vprašanje urediti tako — ne vem sicer ali je to mogoče in prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se to vprašanje prouči —, da bi se teh 160 milijonov dinarjev, za katere mora sedaj podjetje plačevati anuitete, krilo iz zveznih sredstev. Kolikor mi je znano po dobljenih vesteh iz Beograda, bi se to vprašanje dalo urediti na ta način. Mogoča pa je še ena rešitev, ki pa je v pristojnosti tega doma, namreč, da bi se ta sredstva in plačevanje teh anuitet prenesla na kreditni sklad okraja Murska Sobota. S tem bi ostalo okraju letno okoli 18 milijonov dinarjev, kar bi se okraju poznalo zlasti, ker je položaj kreditnega sklada pri okraju zelo pereč in se vsak milijon dinarjev zelo pozna. Morda bi se zaradi specifičnosti tega problema, ker se sredstva uporabljajo za vrtanje, dal vendarle doseči nek sporazum, da se prenesejo ta sredstva in plačevanje anuitet na okraj. Pri tem pa bi se z okrajnimi instrumenti o delitvi dalo lažje urediti medsebojno razmerje med nami in okrajem.

Na koncu bi želel poudariti, da nismo lansko leto zastoj govorili, ko smo zahtevali 200 milijonov dinarjev. S temi sredstvi, ki smo jih dobili iz republiškega kreditnega sklada, smo odkrili novo naftno polje, ki bo v bodočnosti, kakor cenijo strokovnjaki, dalo precej nafte in se bo verjetno uvrstilo med najboljša polja. Toliko v pojasnilo, da so bila sredstva dobro porabljena.

Predsednik Mavricij Borc: Prosim, zastopnik Izvršnega sveta ima besedo.

Zoran Polič: Mislim, da ljudski poslanec inž. Mejak, kakor je to tudi sam dejal, ne predlaga nobene spremembe družbenega plana, ker je dejansko nemogoče kakorkoli ta sredstva zvišati, prav tako pa ni drugih sredstev, s katerimi bi lahko pokrili naše potrebe.

Vendar pa je njegovo mnenje glede sklada za raziskovanje in obnavljanje rudnega bogastva toliko napačno, kolikor trdi, da se za podjetje Proizvodnja nafte ta sklad ne izplača. Treba je namreč vedeti, da je letos odstotek odrejen glede na dane možnosti. Pomisliti pa je tudi, da gre tu za sklad, ki ohranja svoja sredstva tudi za naslednja leta. To pa pomeni, da se bodo nabrala v naslednjih letih, pa čeprav šele v petnajstih, vendarle neka sredstva, ki bodo omogočila vrtanje. Ni pa točno, da bodo ta sredstva ležala mrtva in za naše gospodarstvo brez koristi. To so namreč dolgoročna sredstva, s katerimi razpolaga banka in daje iz njih kredite. Zato bodo ta sredstva na vsak način s pridom uporabljena v našem gospodarstvu, zlasti če bo podjetje morda celo izjavilo, da jih ne misli trošiti, ampak jih bo le vlagalo v banko.

Menim pa, da bi bilo napačno, če bi šli na tako gospodarsko politiko, kakor jo priporoča ljudski poslanec inž. Mejak, da bi te potrebe pokrivali namreč iz proračuna. Mislim, da gre naša gospodarska politika ravno v nasprotno smer, to je za tem, da ustanovimo čim več takih namenskih skladov, se pravi da gremo na direktno določanje sredstev za določene namene. Prav tako bo treba, da se tudi za ta primer ustanovijo seveda močnejši skladi. Sam proračun pa bo treba omejiti na najnujnejše tako imenovane administrativne potrebe, ne pa na gospodarske potrebe. To je razumljivo tudi za omenjeno vrtanje, kakor je že sam ljudski poslanec inž. Mejak povedal, da so dosegli tolikšno količino nafte, da bi lahko za letos plačali vse posojilo, ki so ga dobili za vrtanje, ker so dobili najbogatejši vrelec. Zato mislim, da bi ne smela ta naša politika, ki jo letos narekuje ta trenutni položaj in razdelitev sredstev, ko zaradi tega dodelujemo sredstva v te namene iz proračuna, postati načelna gospodarska politika.

Glede predloga za prenos teh kreditnih sredstev na okraj pa bi dejal tole. Točno je, da okraj pride na ta način do večjih sredstev in je tudi verjetno, da se odnosi med okrajem in podjetjem lažje uredijo. Vendar pa mislim, da bi bilo treba ta problem veliko bolj temeljito analizirati, posebno zato, ker sklep skupščine — kakor se boste morda spomnili — dopušča, da se prenesejo na okraje samo tista sredstva, ki so namenjena za komunalne potrebe. Samo ta sredstva se lahko prenašajo na okrajne kreditne sklade in le pri teh sredstvih lahko okrajji črtajo anuitete. Zato je to težji problem, ki ga je treba temeljito analizirati. Zlasti pa je treba vedeti, kaj pomeni za nas tak prenos navzdol in ali je sploh prav za to vrsto industrije, da so ta sredstva zbrana v okrajnem kreditnem skladu, zlasti če pomislimo na to, kar je ljudski poslanec inž. Mejak sam poudaril, da gre za industrijo, ki je velikega pomena za vso našo gospodarsko skupnost. Če se ljudski poslanec inž. Mejak s tem strinja, izjavljam v imenu Izvršnega sveta, da vzamemo ta predlog na znanje in ga bomo preverili, čim prejmemo od podjetja o samem predlogu podrobnejše podatke, ki nam bodo omogočili temeljito proučitev ter bomo nato dali skupščini ustrezen predlog.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo govoriti k XVI. poglavju z naslovom »Skladi«? (Ne javi se nihče.) Če se nihče več ne javi k besedi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog XVI. poglavja s spremembo, kakor jo v sporazumu z Izvršnim svetom predlagata oba odbora za gospodarstvo, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVI. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na XVII. poglavje, ki nosi naslov »Določitev cen«. Kdo želi besedo v obravnavi o tem poglavju? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVII. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na XVIII. poglavje z naslovom »Kontingentiranje izkoriščanja gozdov«. Kdo želi besedo k temu poglavju? (Š t e f a n P a v š i č govori iz klopi: V tem poglavju so spremembe.) Te spremembe so izdelane v obeh gospodarskih odbori in v sporazumu z Izvršnim svetom ter so zato sestavni del predloga družbenega plana. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi,

zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega poglavja družbenega plana s predloženimi spremembami, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVIII. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto,

Prehajamo na XIX. poglavje z naslovom »Republiški proračun in skladi«. Kdo želi besedo? (K besedi se priglasi ljudski poslanec Gregor Klančnik.)

Gregor Klančnik: Oba odbora za gospodarstvo predlagata v tem poglavju pod IV. točko, da se zniža republiški sklad za gospodarske investicije od 665 milijonov dinarjev na 265 milijonov dinarjev. S takim predlogom se ne bi mogel strinjati zato, ker menim, da ogroža izpolnitev družbenega plana, kolikor bi bilo s tem onemogočeno, da bi določena podjetja dobila potrebna investicijska sredstva, ki jih rabijo za dovršitev tistih že začelih objektov, od katerih je odvisna izvršitev proizvodnega plana podjetij in posredno tudi izpolnitev družb. plana republike. V republiki je vrsta podjetij, ki so povečala svoje proizvodne plane z domnevo, da bodo določeni projekti, ki so v gradnji, letos dokončani. Konkretno vem za rudnik Mežica, ki predvideva dograditev topilnice, in za železarno Ravne, ki prav tako predvideva, da bo dogradila desetonsko elektropeč in tako povečala količino jeklene litine ter zvišala proizvodnjo jeklenih vzmeti za potrebe naše avtomobilske industrije. Za ti navedeni dve podjetji niso zagotovljena sredstva iz zveznih skladov in bo treba najti možnost, da se bodo dobila ta sredstva iz republiških skladov. Ker pa znaša ta republiški sklad po sedanjem izpreminjevalnem predlogu samo 265 milijonov dinarjev, bo s temi sredstvi vsekakor težko dokončati že začete navedene objekte in tako izpolniti letošnji družbeni plan, ki predvideva konkretno za Železarno Ravne, od lanske realizacije 5 milijard 800 milijonov dinarjev, povečanje na 6 milijard 500 milijonov. V tej vrednosti mora tedaj železarna pripraviti količino svojih izdelkov. Ta predlog je dan pod pogojem, da se dogradi in montira desetonska elektropeč, ki bi lahko v času, ko električne energije ostaja, dala letno 8.000 ton elektrojekla, ki ga rabi tako Železarna Jesenice, Železarna v Štorah in tudi Železarna Ravne sama za končne izdelke črne metalurgije. Prav tako predvideva družbeni plan povečanje proizvodnje vzmeti od dosedanjih 1200 ton na 3000 ton. Vse to pa je zvezano z investicijami. Z razmeroma nizkimi investicijskimi sredstvi bi lahko železarna v Ravnah povečala svojo sedanjo proizvodnjo jeklene litine od 4500 ton na 7500 ton, tedaj za 3000 ton letno, kar predstavlja po vrednosti eno milijardo dinarjev, potrebne investicije pa bi skupno znašale približno 200 milijonov dinarjev.

Ta konkretni primer povsem jasno kaže, da bodo predvidena sredstva za dokončanje začelih investicij v znesku 265 milijonov dinarjev občutno prenizka. Zato bi bilo vsekakor pravilneje, če bi ostali pri prvotnem predlogu, da ostane za ta sklad 665 milijonov dinarjev. Železarna Ravne si bo še naprej prizadevala, da dobi za svoje potrebe sredstva iz zveznih kreditnih skladov ter se priporoča tako zveznemu kakor republiškemu Izvršnemu svetu, da jo pri tem podpre. Ne glede na to pa je še vrsta drugih podjetij, ki računajo na to, da bodo letos dokončala svoje investicije in tako realizirala družbeni plan. Zaradi vsega tega mislim, da je prvotni predlog plana pravilnejši in predlagam, da ne sprejmemo amandmaja, ki ga predlagata odbora.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta Zoran Polič.

Zoran Polič: Obseg kreditnega sklada ni, kakor domneva ljudski poslanec Gregor Klančnik, prav nič prizadet, ker ostane v višini 665 milijonov dinarjev. V planu se je znesek spremenil samo zato — in to je bilo že pojasnjeno v obeh odborih za gospodarstvo —, ker je Narodna banka kasneje pri podpisovanju pogodb s posameznimi podjetji ugotovila, da se bodo anuitete dvignile od prvotnih približnih 200 milijonov dinarjev na preko 400 milijonov dinarjev. Če tedaj določamo kreditni sklad v višini 665 milijonov dinarjev in se vanj nateče iz prispevkov okrajev 265 milijonov dinarjev, potem to pomeni, da se bo ostanek natekel vsekakor iz anuitet. Zato se tudi amandma glasi, da znaša kreditni sklad 265 milijonov in je tej vsoti treba prišteti še natekle anuitete, ki jih plačujejo v tem podjetju. Tako torej ostane kreditni sklad neokrnjen. Iz razlike, ki smo jo dobili, smo zvišali za 200 milijonov dinarjev pomoč Primorski in za 30 milijonov dinarjev sredstva za kmetijstvo. Zato mislim, da je zahtevi ljudskega poslanca Gregorja Klančnika, naj namreč ostane kreditni sklad v višini 665 milijonov dinarjev, ustrezno. S tem pa seveda ni rečeno, da so ta sredstva že določena za Železarno Ravne. Treba bo najprej iti na natečaj, ki ga bo treba še odobriti.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se ljudski poslanec Klančnik zadovolji z odgovorom? (Gregor Klančnik: Se zadovoljim.) Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče več ne želi govoriti, potem zaključujem razpravo o tem poglavju in preidemo na glasovanje. Kdor je za vsebino predloženega XIX. poglavja družbenega plana, ki nosi naslov »Republiški proračun in skladi«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIX. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na obravnavo o XX. poglavju družbenega plana, ki je bilo sprejeto z amandmajem, in ki se glasi: »Ta družbeni plan velja od 1. januarja 1955.«

Kdo želi besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati o tem poglavju, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XX. poglavje, predlagano z amandmajem, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je XX. poglavje soglasno sprejeto.

Preden pa preidemo na glasovanje o celotnem družbenem planu, vprašam ljudske poslance, ali želi kdo govoriti? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, prehajamo na glasovanje o družbenem planu za leto 1955 v celoti. Kdor je za predloženi družbeni plan za leto 1955, kakor je bil doslej sprejet v posameznostih, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je družbeni plan Ljudske republike Slovenije za leto 1955 v Zboru proizvajalcev v celoti sprejet. O tem, ali je Republiški zbor sprejel enako besedilo družbenega plana, bom zbor obvestil kasneje, ko to ugotovim. (K predsedniku Zbora proizvajalcev pristopi predsednik Republiškega zbora Josip Rus, ki ga obvesti o izidu obravnave in sklepanja v Republiškem zboru.) Ker me je predsednik Republiškega zbora pravkar obvestil, da je Republiški zbor sprejel enako besedilo družbenega plana, kakor ga je sprejel Zbor proizvajalcev, je potem družbeni plan za Ljudsko republiko Slovenijo za leto 1955 dokončno sprejet.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955.

Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Vinko Marinček prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev. Ker je bil osnutek tega predloga pravočasno razdeljen ljudskim poslancem, mislim, da čitanje predloga lahko odpade. (Ljudski poslanci se s tem strinjajo.) Prehajamo na obravnavo tega predloga. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi besede, zaključujem razpravo in preidemo na glasovanje. Kdor je za ta predlog odloka, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda... (Poslanci zahtevajo odmor.) Odrejam desetminutni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 17.50 in se je nadaljevala ob 18. uri.)

Predsednik Mavricij Borc: Nadaljujemo sejo.

Pred prehodom na 4. točko dnevnega reda obveščam ljudske poslance, da je tudi Republiški zbor sprejel predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955 v enakem besedilu kakor Zbor proizvajalcev in stopi s tem ta odlok v veljavo.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o proračunu LRS za leto 1955 s proračunom za leto 1955. Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora ljudski poslanec Vinko Marinček prebere poročilo odbora za proračun. — Glej priloge.)

Ker bo predstavnik Izvršnega sveta dal poročilo k proračunu in zakonu o proračunu LRS za leto 1955 na skupni seji obeh zborov ter bodo na tej seji poročali tudi sekretarji posameznih sekretariatov oziroma svetov, prekinjam sejo ter obveščam ljudske poslance, da bo skupna seja jutri dne 28. januarja 1955 ob 9. uri. Na skupni seji obeh zborov bo tudi objavljeno, kdaj se bo seja Zbora proizvajalcev nadaljevala.

(Seja je bila prekinjena ob 18.15 in se je nadaljevala naslednjega dne, to je 28. januarja 1955 ob 16.15.)

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo. Ekspoze predstavnika Izvršnega sveta kakor tudi poročila posameznih sekretarjev smo poslušali na skupni seji.

Pred prehodom na obravnavo in sklepanje o predlogu proračuna in zakona o proračunu za leto 1955 bi ljudske poslance obvestil, da sem sprejel od Okrajnega sodišča II. v Ljubljani predlog, da bi Zbor proizvajalcev dovolil, da se prične kazenski postopek proti ljudskemu poslancu Viktorju Gromu, ki je član Zbora proizvajalcev. Po določenih 166. členu poslovnika Zbora proizvajalcev odloča o takih predlogih Zbor proizvajalcev na podlagi poročila mandatno-imunitetnega odbora. Zato predlagam, da bi mandatno-imunitetni odbor proučil ta predlog sodišča in proučil vse spise, ki so priloženi, ter nam še na tej seji poročal. Zato naj se dnevni red naše seje, kakor je bil sprejet, dopolni še s poročilom mandatno-imunitetnega odbora. Ali se ljudski poslanci strinjajo s tem, da mandatno-imunitetni odbor prouči predlog in priložene spise, s katerim predlaga sodišče odobritev za začetek kazenskega postopka

proti ljudskemu poslancu Viktorju Gromu? (Poslanci se s tem strinjajo.) Ima kdo kakšno pripombo? (Ne javi se nihče.) Ker je predsednik tega odbora ljudski poslanec Andrej Stegnar dobil za danes dopust, prosim ljudskega poslanca Jožeta Prebila, ki je tajnik tega odbora, da prevzame spise in skliče člane tega odbora, ljudske poslance Milico Omladič, Jožeta Stakuliča in Milana Zidarja na sejo, ki naj bi bila med nadaljevanjem naše seje. Odbor naj prouči celoten material in ob koncu seje da poročilo. (Ljudski poslanec Jože Prebil prevzame od predsednika spise.)

Prehajamo na obravnavo in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Najprej bomo razpravljali o proračunu samem, nato pa še o zakonu o proračunu. Po določbah 124. člena poslovnika Zbora proizvajalcev bomo obravnavali predlog proračuna najprej v načelu, nato pa v podrobnostih. Glede amandmajev velja, da jih je treba vlagati pri podrobni obravnavi proračuna in to pismo.

Pred samim prehodom na obravnavo bi opozoril ljudske poslance, da so dohodki razvrščeni po drugačnem načinu kot izdatki. Dohodki so razdeljeni na dele, pri izdatkih pa so osnovna poglavja razdelki. Poslovník pa določa, da se proračun obravnava po razdelkih. Zato bomo dohodke obravnavali po delih, ker so to osnovna poglavja, izdatke pa po razdelkih.

Prehajamo na obravnavo proračuna v načelu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Karel Grm.

Karel Grm: Tovariši ljudski poslanci! Pri načelni obravnavi o proračunu bi hotel na kratko pokazati na nekatere bistvene probleme, ki zadevajo okraj Kočevje. Včeraj smo po ekspoziciji predstavnika Izvršnega sveta sprejeli družbeni plan za leto 1955. Danes sprejemamo prav tako proračun za leto 1955. Pri sprejemanju družbenega plana je bilo rečeno, da je treba posvečati večjo skrb naši industriji. V tej zvezi bi vas spomnil, da sem s tega mesta že na dveh sejah govoril o kočevskem rudniku. Doslej ta rudnik ni prejel nobenih sredstev, ampak je moral investirati samo svoja sredstva. Rudnik, kakršen je kočevski, pa ne more nikoli zbrati toliko sredstev, kolikor jih za investicije dejansko potrebuje. Razlogi so tile. Lansko leto je bilo v rudniku nakopanih 150.000 ton premoga, letošnji plan pa predvideva le 130.000 ton, to se pravi, da bo letos proizvodnja za 20.000 ton manjša kot lansko leto. Zakaj tolikšno znižanje proizvodnje? Zato, ker rudnik ne more dati več premoga, dokler ne bo proizvodnja tekla vzporedno na dnevnem koku in v jami.

Pri tem položaju se postavlja dvoje vprašanj: gospodarsko in politično vprašanje.

Plan oziroma proračun predvideva, da se določeni odstotek dobička da za stanovanja. Kočevski rudnik pa ne bo mogel doseči niti najmanjšega dobička, ampak bo moral nasprotno celo odpustiti določeno število delavcev zato, ker jih ne more zaposliti. Rudnik namreč nima investicijskih sredstev, čeprav jih nujno potrebuje. Vzemimo izvozni jašek. Kapitalist je postavil izvozni jašek tam, kjer je bil premog pri roki, in ne tamkaj, kjer bi bilo za izkoriščanje najbolj primerno, da se izčrpa vsa zaloga. Če vse to premislimo in če pomislimo tudi na to, da smo že lansko leto predlagali ustrezne ukrepe, da so prihajale komisije, zvezne in republiške, in vsaka je rekla, da je treba dobiti kredit za investicije, vemo pa, da teh kreditov ni, potem res ne vidimo več prave rešitve. Če ni kredita, pomeni to za kočevski rudnik, da je treba rudnik ali zapreti ali pa za rešitev tega vprašanja brezpogojno najti potrebna sredstva. Položaja,

v kakršnem se rudnik danes nahaja, ne bom več razlagal. Da pa bi se stvar vendarle premaknila, predlagam, da Zbor proizvajalcev sestavi posebno komisijo, ki si bo ogledala rudnik in njegove naprave in čimprej proučila celoten problem, ki je dejansko zelo pereč, da bi tako bilo mogoče dobiti kredit, ki bi omogočil nadaljnje izkoriščanje rudnika.

Nadalje bi dal rad nekaj pripomb glede kulturne in prosvetne dejavnosti. Danes smo šlišali o tem obširno poročilo, ki je trajalo več kot eno uro. Tudi glede teh vprašanj se bom ustavil pri Kočevju, kjer smo pričeli graditi dve šolski poslopji, eno celo že leta 1946, ki je v gradnji precej napredovalo, drugo pa smo pričeli graditi lansko leto, ki pa letos še ne bo dokončano. Po mojem mnenju bi bilo treba te objekte, ki so se že začeli graditi, vsaj dokončati. Mislim, da danes ni več nujno, da so šolski prostori po gostilnah. Po mojem mnenju bomo laže prebili brez kakega popravila gledališča v Ljubljani ali v Mariboru ali v Kočevju ali kjerkoli že, kakor pa da ostanejo nedograjene šole, ki so namenjene pouku naših otrok. Mislim, da je nepravilno — po mojem mnenju pa tudi malo verjetno —, da ne bi zbrali toliko sredstev, da bi ne mogli dokončati gradenj, čeprav vemo, da bi potrebovali še veliko investicijskih sredstev in da s temi sredstvi, s katerimi razpolagamo, ne moremo vsega zgraditi.

Na koncu bi se povrnil še k svojemu predlogu, da se namreč osnuje komisija kakih treh strokovnjakov, da prouči dejansko stanje na rudniku, da bi rudnik dobil nekaj investicijskih sredstev. Na drugi strani pa predlagam, da najdemo še nekaj sredstev, da spravimo pod streho navedeni šoli, da ne bo propadlo zidovje, v katerega smo vtaknili sredstva iz lanskega leta. Nobenega dvoma ni, da je to gospodarska škoda, in pa tudi prav nič manjša politična škoda, ki zaradi tega nastaja na terenu.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.)

Mislim, da lahko glede predloga ljudskega poslanca Grma po njegovih navedbah sklepamo, da so v rudniku Kočevje že bile razne komisije in da so te komisije napravile tudi razne analize in da je zaradi tega koristneje, če te analize pošljemo našemu odboru za gospodarstvo. (Karl Grm govori iz klopi: So že na Izvršnem svetu.) Znano je, da velja za našo industrijo predvsem kreditiranje in da ne gre za dotacije. Če govorimo o dotacijah, moramo tudi povedati, od kod naj jih vzamemo. V ekspozeju je bilo dovolj jasno povedano, da je vprašanje nadaljnjih investicij vprašanje standarda. Potreb pa je ogromno. Morda želi predstavnik Izvršnega sveta zavzeti svoje stališče?

Zoran Polič: Ni nobenega predloga za spremembo proračuna.

Predsednik Mavricij Borc: Res je, ni konkretnega predloga. — Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem načelno obravnavo o predlogu proračuna in prehajamo na podrobno obravnavo po posameznih delih in sicer na prvi del z naslovom »Dohodki iz gospodarstva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo o prvem delu ter prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega dela, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del proračuna sprejet... (Inž. Miran Mejak govori iz klopi: Ljudski poslanec Grm je dal konkreten predlog. Po poslovniku moramo na ta predlog konkretno odgovoriti,

se pravi, da moramo ali glasovati o tem njegovem predlogu ali pa poslanec svoj predlog umakne. — V klopek neurejeno razpravljanje.)

Če bi tovariš ljudski poslanec izjavil, da analize še niso pri Izvršnem svetu, potem bi se strinjal s pripombo, da je treba o tem dokončno odločiti. Ker pa so analize na Izvršnem svetu, nastane vprašanje, ali je komisija še potrebna. Ali ljudski poslanec Grm vztraja na tem svojem stališču? (K a r e l G r m : Vztrajam.) Če tedaj vztraja na tem, da pride komisija našega zbora v kočevski rudnik in ugotovi stanje, potem bomo o tem glasovali. Vendar glede gradnje šol ni bilo nobenega konkretnega predloga. (K a r e l G r m : Saj sem navedel potrebe.) Potrebe so nedvomne in so tudi drugod ogromne. Zato bi tovariša ljudskega poslanca opozoril, da je treba po določbah poslovnika vlagati predloge pismeno in jih tako formulirati, da je razvidno, kako naj se spremenjeno oziroma predloženo besedilo proračuna glasi. V nasprotnem primeru se vsaj pri glasovanju ustavimo na vprašanju, ali je to predlog ali ni predlog. Vsekakor je nujno potrebno, da se v določeni meri držimo poslovnika. Glede šol velja načelo, da jih je treba graditi, vsaj tako razumem vso stvar. Toda vprašanje je, od kod dobiti sredstva. To vprašanje pa ni rešeno.

Najprej bi glasovali o tem, ali se ljudski poslanci strinjajo s tem, da bi šla komisija odbora za gospodarstvo našega Zbora proizvajalcev v rudnik v Kočevju, da ugotovi stanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je 39 poslancev glasovalo za. Je kdo proti? (Sedem poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je sedem poslancev glasovalo proti. S tem je predlog ljudskega poslanca Grma, da naj odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev pošlje komisijo v rudnik v Kočevju in ugotovi stanje, sprejet. (V poslanskih klopek živahno in neurejeno razpravljanje.) Komisijo bo imenoval odbor za gospodarstvo. (K besedi se prijavi predstavnik Izvršnega sveta Zoran Polič.)

Zoran Polič: Oprostite, tovariši, da se oglašam po glasovanju. Nisem se hotel vtikati v to razpravo, ker je res pravilno, da vi sami razčistite ta vprašanja. Sedaj pa se pojavi vprašanje, kaj naj stori ta komisija, katero ste pravkar izglasovali. Odbor za gospodarstvo mora izmed sebe izbrati komisijo, ki bo šla v rudnik in pogledala stvari. Mislim, tovariši, da je škoda tega denarja, posebno zato, ker je ljudski poslanec Grm trdil, da so vse analize o položaju v kočevskem rudniku izdelane in predložene Izvršnemu svetu. Priznati moram sicer, da tega ne vem, ker na našem gospodarskem odboru o tem še nismo razpravljali in tudi nismo dobili doslej nobenega materiala v roke. Zato bi bilo pravilneje, da ljudski poslanec Grm ugotovi, ali je ta material v resnici odposlan, bodisi Izvršnemu svetu, bodisi sami skupščini, da gospodarski odbor Izvršnega sveta in odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev vzameta to analizo v obravnavo. Šele, če bomo na podlagi te analize ugotovili, da ni mogoče rešiti vprašanja drugače, kakor z neposrednim ogledom zadeve na terenu, potem bi postavili skupno komisijo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev in gospodarskega odbora Izvršnega sveta, ki bi položaj na kraju samem pregledala. Drugače bi se mi zdelo, kar mi prosim oprostite, če rečem, da gre le za izlet komisije v Kočevje, ki ne bo prinesel nobenega rezultata zato, ker ta komisija ne bo mogla na podlagi nekega materiala razpravljati o stvareh. Vsekakor se mi namreč zdi, da mora biti način za razčiščevanje problemov gospodarskih organizacij tak, da se dobi poprej točen material in točna analiza, ki jo izdelata kolektiv sam, in se potem tako zbrano gradivo obdela ter šele tako ugo-

tovi, ali je potrebna kakršnakoli komisija. Po mojem mnenju je ta postopek veliko pravilnejši, kakor pa samo potovanje v Kočevje.

Predsednik Mavricij Borc: Mislim, da ostane pri izglasovanem sklepu, da odbor za gospodarstvo sestavi komisijo, ki bo dobila morda že izdelano analizo, jo pregledala in, če stvari ne bo mogla rešiti drugače, šla v Kočevje in stvar na kraju samem pregledala. (Vzkliki: Da, tako je.) Ali se ljudski poslanec Grm strinja s tem sklepom?

Karel Grm (govori iz klopi): Strinjam se s sklepom. Pripominjam pa še to, da bo zbrano gradivo prišlo v nekaj dneh, sicer ne bi mogel reči ali na izvršni svet ali v naš odbor za gospodarstvo, vsekakor pa bo prišlo. Prosil bi pa, da se stvar ne bi zavlačevala, da ne bi rudnik čakal vse leto na komisijo in njeno rešitev ter na investicije. Te investicije pa rudnik mora dobiti, ker ga bo sicer konec.

Predsednik Mavricij Borc: Prehajamo na obravnavo prvega dela proračuna, ki nosi naslov »Dohodki iz gospodarstva«. Kdo želi besedo? (Klici v poslanskih klopih: Saj smo ga že izglasovali.) Pomotoma sem prezrl, da smo ga že izglasovali.

Prehajamo na II. del proračuna z naslovom »Dohodki od prebivalstva«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za II. del proračuna z naslovom »Dohodki od prebivalstva«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je II. del proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na III. del proračuna z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti, zaključujem obravnavo o tem delu in prehajamo na glasovanje, Kdor je za III. del proračuna z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta del proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. del proračuna z naslovom »Ostali dohodki«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi četrti del proračuna z naslovom »Ostali dohodki«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je četrti del proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na peti del proračuna, ki je v predlogu označen kot sedmi del, kar je verjetno pomota. (Zoran Polič: Ni pomota, ampak je prevzeta nomenklatura veznega proračuna in republiški proračun po vmesnih delih nima dohodkov.) Potem je v redu in je to sedmi del, ker peti in šesti del ne predvidevata ustreznih dohodkov. Obravnavamo tedaj sedmi del z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest«. Kdo želi govoriti? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasil k besedi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za sedmi del proračuna dohodkov z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je sedmi del proračuna soglasno sprejet.

S tem je sprejet proračun dohodkov.

Prehajamo na obravnavo proračunskih izdatkov in to v načelu. Kdo želi besedo v splošni obravnavi o proračunskih izdatkih? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem splošno obravnavo o proračunskih izdatkih in prehajamo na obravnavo v podrobnostih, in sicer na 1. razdelek z naslovom »Ljudska skupščina«. Kdo želi besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem obravnavo o 1. razdelku proračunskih izdatkov in prehajamo h glasovanju. Kdor je za predložene postavke tega razdelka proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 1. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na obravnavo 2. razdelka proračunskih izdatkov z naslovom »Izvršni svet ljudske skupščine«. Kdo želi besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za 2. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 2. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 3. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Državni sekretariat za gospodarstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče ne želi govoriti, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi 3. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 3. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. razdelek z naslovom »Zavod za gospodarsko planiranje«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne želi nihče govoriti, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za 4. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Ne javi se nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 4. razdelek proračunskih izdatkov za leto 1955 soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. razdelek z naslovom »Državni sekretariat za splošno upravo in proračun«. Kdo želi besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo o 5. razdelku proračunskih izdatkov in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predložene postavke v 5. razdelku proračunskih izdatkov z naslovom »Državni sekretariat za splošno upravo in proračun«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 5. razdelek proračunskih izdatkov v celoti soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Javno pravobranilstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za 6. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Javno pravobranilstvo«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 6. razdelek proračunskih izdatkov v celoti soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi 7. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 7. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Kdo želi besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za postavke 8. razdelka proračunskih izdatkov z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 8. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na obravnavo o 9. razdelku proračunskih izdatkov z naslovom »Svet za prosveto in kulturo«. Kdo želi besedo k temu razdelku? (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Vinko Marinček: Tu je amandma. Zoran Polič: Ne, amandma je pri 11. razdelku z naslovom »Univerza«.) Sedaj pa smo šele pri 9. razdelku. Kdo želi besedo k 9. razdelku? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za 9. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Svet za prosveto in kulturo«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 9. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 10. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti«. Kdo želi besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi 10. razdelek proračuna izdatkov z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 10. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 11. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Univerza«. Pripominjam, da je odbor za gospodarstvo v svojem poročilu dodal novo 20. pozicijo — adaptacija knjižnice Ekonomsko-pravne fakultete. Prejšnja pripomba poročevalca odbora za proračun k 9. razdelku pa se je nanašala na popravek, ki je bil poslancem pravočasno poslan in ki se nanaša na to, naj se doda pod dotacijami še 12. točka, to je subvencija Verski komisiji. Sprememba, ki jo predlaga odbor za proračun v 11. razdelku, pa ne spreminja sredstev, ki so tu predvidena za potrebe Univerze v Ljubljani. — Ali želi kdo besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za postavke 11. razdelka proračunskih izdatkov z naslovom »Univerza« skupaj s predloženim amandmajem, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 11. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na obravnavo o 12. razdelku proračunskih izdatkov z naslovom »Svet za zdravstvo in socialno politiko«. Kdo želi besedo? (K besedi se prijavi ljudski poslanec Štefan Pavšič.)

Štefan Pavšič: Po statistiki vidimo in v ekspezeju sekretarja Sveta za zdravstvo in socialno politiko je bilo poudarjeno, da je v naših podjetjih še ogromno nezgod. V tej zvezi bi pokazal na nekatere stvari v naših podjetjih oziroma bi povedal, kaj naj storimo, da bi se nezgode preprečile.

Poleg bolezní se v naših podjetjih pojavljajo tudi številne nezgode, ki zahtevajo veliko sredstev, ki jih mora plačevati tako republika kakor zveza. Vzrok številnim nezgodam v naših gospodarskih organizacijah je predvsem pomanjkanje zaščitnih sredstev, ki jih ni dovolj niti po kakovosti niti po

količini, zlasti pa ne po asortimaju. Vse to pa je potrebno za učinkovito preprečevanje različnih nezgod.

Razen tega pa gospodarske organizacije premalo poučujejo kader o varstvu pred nezgodami. Mnogo kadra prihaja v tovarne s podeželja. Ker to ni industrijski kader, zato se tudi ne zna dovolj varovati pred nezgodami. Tudi statistika kaže, da je največ nezgod pri delavcih v starostni dobi od 18. do 40. leta. Pri nezgodah so največkrat prizadeti mladi ljudje, kar kaže na to, da so premalo poučeni o tem, kako se naj varujejo pred nezgodami. Res pa je, da delavci dostikrat tudi sami premalo pazijo na svoje zdravje, da bi se tako obvarovali nezgod.

Da bi se v bodoče število nezgod znižalo, bi priporočil naslednje:

1. Zavod za preprečevanje nezgod oziroma za psihologijo dela, ki deluje zasedaj samo v Ljubljani, naj bi svoje delovanje razširil tako, da bi podjetjem bil res dostopen. Če se sedaj obrnejo podjetja nanj na pomoč, te pomoči ne dobijo, ker ta zavod sestavlja danes le nekaj ljudi. Poleg tega pa je treba temu zavodu dodeliti tudi primerna sredstva, da bi lahko svojo nalogo opravljal. Zavod naj bi ustanovil tudi svoje podružnice v drugih mestih, kakor so Maribor, Jesenice, Kranj, Celje, kakor tudi v drugih industrijskih krajih.

2. Ustanovi naj se osrednja revija, ki naj bi pisala predvsem o sanitarnih vprašanjih, zlasti pa o preprečevanju nezgod. Revija naj bi črpala snov tako iz podatkov, ki jih dobimo iz inozemstva kakor tudi iz izkušenj naših podjetij. Tako bi dobila naša podjetja potrebno pobudo in tudi praktične nasvete glede preprečevanja nezgod. Mislim, da bi taka osrednja revija lahko veliko koristila, vsekakor pa več, kakor koristijo danes najrazličnejše revije, ki se s tem vprašanjem le tu ali tam bavijo. Marsikatero podjetje si samo ne zna pomagati ali ne ve, kako bi moglo preprečiti nezgode, zlasti pa ne, kaj naj bi se ukrenilo v tej smeri, ker nima na znanstveni osnovi obdelanih predlogov, niti ne pozna svojih ali pa tujih izkušenj.

3. Predlagal bi, da se čimprej začne z boljšo organizacijo izdelave tehničnih zaščitnih sredstev, ki jih v podjetjih nimamo. Tovarna »Iskra« in druge podobne tovarne bi morda z majhnimi sredstvi lahko izdelale taka zaščitna sredstva ter bi tako obvarovale pred nezgodami veliko število ljudi. V tej zvezi bi priporočil, naj se ukine faktor na uvoz za tehnična zaščitna sredstva, zlasti tista, ki bi jih nikakor ne mogli izdelati doma. Če omogočimo podjetjem, da taka sredstva nabavijo, potem bomo veliko prispevali v boju za znižanje števila nezgod v naših podjetjih.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predložene postavke 12. razdelka z naslovom »Svet za zdravstvo in socialno politiko«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 12. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 13. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Uprava hidrometeorološke službe«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za 13. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam,

da je 13. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Uprava hidrometeorološke službe« soglasno sprejet.

Prehajamo na 14. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Geodetska uprava«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo o tem razdelku in prehajamo na glasovanje. Kdor je za 14. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi ta razdelek soglasno sprejet.

Prehajamo na 15. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Uprava za ceste«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne želi nihče besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za postavke 15. razdelka proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 15. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 16. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Zavod za statistiko in evidenco«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi 16. razdelek proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 16. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 17. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Uprava za investicije«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni govornikov, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi 17. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Uprava za investicije«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi 17. poglavje proračunskih izdatkov soglasno sprejeto.

Prehajamo na 18. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Dotacija za sklad Borisa Kidriča«. Kdo želi govoriti k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če ne želi nihče besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za 18. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Dotacije za sklad Borisa Kidriča«, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 18. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 19. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Subvencije družbenim organizacijam in društvom«. Kdo želi govoriti k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem obravnavo o 19. razdelku in prehajamo na glasovanje. Kdor je za postavke 19. razdelka proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 19. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 20. razdelek proračunskih izdatkov z naslovom »Dotacije ljudskim odborom«. Kdo želi razpravljati o tem razdelku? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predložene postavke 20. razdelka proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 20. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 21. razdelek z naslovom »Proračunska rezerva«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predložene postavke 21. razdelka proračunskih izdatkov, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je 21. razdelek proračunskih izdatkov soglasno sprejet.

S tem so izdatki republiškega proračuna v podrobnostih sprejeti in je končana obravnava v podrobnostih.

Po poslovniku moramo sedaj glasovati še o proračunu v celoti. Kdor je za predloženi proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1955 v celoti z amandmaji, ki jih je predlagal odbor za proračun ter jih sprejel tudi Izvršni svet in so postali tako sestavni del tega predloga, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je s tem proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1955 soglasno sprejet.

Prehajamo na obravnavo o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Ker je bilo besedilo zakona poslano ljudskim poslancem pravočasno, predlagam, da se besedilo ne čita. (Poslanci se s tem predlogom strinjajo.) Želi kdo govoriti o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi osnutek zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 soglasno sprejet.

Po določbah poslovnika Zbora proizvajalcev je treba ugotoviti, ali je Republiški zbor sprejel enako besedilo do sedaj izglasovanih zakonov. Ko bom to ugotovil, bom obvestil o tem Zbor proizvajalcev. Če bi se ugotovile razlike, bomo kasneje razpravljali še o ustreznih členih.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953. Prosim poročevalca odbora za proračun Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun ljudski poslanec Vinko Marinček prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za proračun. Ker je bil predlog tega zakona ljudskim poslancem pravočasno poslan, predlagam, da se besedilo ne čita. (Poslanci se s tem predlogom strinjajo.) Prehajamo na obravnavo o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953. Obravnava je obenem načelna in podrobna. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem obravnavo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953 soglasno sprejet.

Po poslovniku moramo tudi glede tega zakona ugotoviti, ali je bilo enako besedilo tega zakona sprejeto tudi v republiškem zboru, o čemer bom kasneje zbor obvestil.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah. Prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Jože Klanšek prebere odborovo poročilo. — Glej priloge. K napisanemu poročilu še doda:)

Jože Klanšek: Odbor za gospodarske organizacije je dne 27. januarja 1955 na svoji 8. seji proučil tudi amandmaje zakonodajnega odbora in jih je sprejel.

Predsednik Mavricij Borc: Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Mirko Lorger prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker želi predstavnik odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora kot predlagatelj zakona obrazložiti Zboru proizvajalcev predlog zakona o obratnih ambulantah in ker seja Republiškega zbora še traja ter zastopnik njihovega odbora še ni navzoč na tej seji, odrejam 15-minutni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 17. uri in se je nadaljevala ob 17.25.)

Predsednik Mavricij Borc: Nadaljujemo sejo. Na dnevnem redu je predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah. Navzoč je tudi predstavnik odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora, ki je izjavil, da želi obrazložiti ta predlog. Med odmorom pa so nekateri poslanci bili mnenja, da ni nujno tega zakona utemeljevati. (Stane Bizjak govoreč iz klopi: Predlagam, da o tem glasujemo.)

Ljudski poslanec Stane Bizjak predlaga, da bi glasovali o tem, ali naj predstavnik odbora za zdravstvo in socialno politiko zakonski predlog obrazloži. Kdor je za to, da predstavnik odbora za zdravstvo in socialno politiko obrazloži predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah, naj prosim dvigne roko. (Noben poslanec ne dvigne roke. Med poslanci živahno razpravljanje.)

Jože Petejan: Gre samo za to, da zakon utemeljim. (Klici: Ni potrebno, saj vemo, da je zakon potreben.)

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo bodisi k samemu predlogu, bodisi k poročiloma obeh odborov? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede, zaključujem obravnavo in preidemo na glasovanje o predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah. Predlog so vsi poslanci pravočasno prejeli. Kdor je za predloženi predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o obratnih ambulantah soglasno sprejet.

Jože Petejan: Imam še amandma k temu zakonu.

Predsednik Mavricij Borc: Ali je Republiški zbor že sprejel ta predlog?

Jože Petejan: Še ni razpravljal o tem predlogu.

Predsednik Mavricij Borc: Ko bo Republiški zbor izglasoval besedilo predloga tega zakona, bomo ugotovili, ali se bosta besedili razlikovali ter bomo o eventualni spremembi kasneje obravnavali in sklepali.

Prehajamo na sedmo točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film. Prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Ivan Curk prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ker je predstavnik Izvršnega sveta pred odhodom s seje izjavil, da se strinja s popravki, potem to pomeni, da je popravek, ki ga je dal odbor za gospodarske organizacije kot dopolnilo k temu odloku, sestavni del samega predloga odloka.

Pričenjam obravnavo o tem predlogu. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi govoriti, zaključujem obravnavo in preidemo na glasovanje o predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film soglasno sprejet.

Ker morata tudi o tem odloku sklepati oba zbora, bom kasneje ugotovil, ali je Republiški zbor sprejel ta odlok v enakem besedilu, o čemer vas bom obvestil.

Prehajamo na osmo točko dnevnega reda, to je na poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev glede vprašanja finansiranja in organizacije socialnega zavarovanja. To poročilo je bilo naročeno odboru na zadnji seji našega zbora. Prosim poročevalca odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja, da da poročilo. (Poročevalec odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja ljudski poslanec Rudi Peperko prebere odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja glede centralizacije in finansiranja socialnega zavarovanja. Želi kdo besedo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, ugotavljam, da je zbor sprejel poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja v obliki, kakor je bilo predloženo.

K zakonu o obratnih ambulantah je predstavnik Izvršnega sveta dodatno predlagal še amandma oziroma dopolnilo, ki je postalo sestavni del predloženega zakona. Ker pa smo zakon že izglasovali, bi ta amandma prečital. V bistvu to dopolnilo zakona ne spreminja, ampak stvar samo jasno formulira. Amandma se glasi: V tretjem odstavku 3. člena naj bi se dodal nov stavek, ki bi se glasil: »Če ustanovi obratno ambulanto več gospodarskih organizacij skupaj ali pa ljudski odbor v sporazumu z gospodarskimi organizacijami, se določi s pogodbo, po kakšnem ključu bodo zagotovili ustanovitelji obratni ambulanti potrebna sredstva za primer primanjkljaja in potrebne dotacije.«

Ker postane besedilo zakona s tem bolj jasno, mislim, da ni ovire, da tudi mi sprejmemo ta odstavek. Želi kdo besedo o tem predlogu? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, sklepam, da se zbor strinja z dopolnilom, ki postane tako sestavni del že izglasovanega zakona.

Prehajamo na deveto točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o potrditvi pravil Strokovnega združenja kovaške in kovinske industrije LRS.

Prosim poročevalca odbora za gospodarske organizacije, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije ljudski poslanec Franc Jeraj prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za gospodarske organizacije. Pričenjam obravnavo o tem predlogu. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, zaključujem obravnavo in predlagam, da Zbor proizvajalcev sprejme sklep o potrditvi pravil Strokovnega združenja kovaških in kovinskih podjetij v LRS. Prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Sklep o potrditvi pravil Združenja kovaške in kovinske industrije je soglasno sprejet.

Prehajamo na zadnjo točko dnevnega reda in prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo o zadevi, ki je bila odboru poverjena med to sejo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora, ljudski poslanec Jože Prebil prebere odborovo poročilo. — Glej priloge. Poročilo sprejmejo poslanci z odobravanjem in ploskanjem.)

Slišali ste poročilo mandatno-imunitetnega odbora. Želi še kdo besedo o poročilu mandatno-imunitetnega odbora? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem obravnavo o tem poročilu in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi sklep, kakor ga je predlagal mandatno-imunitetni odbor, da se namreč ljudskemu poslancu Viktorju Gromu ne odvzame imuniteta, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.) En vzdržan glas. Stem je predlog mandatno-imunitetnega odbora sprejet ter se ljudskemu poslancu Viktorju Gromu imuniteta ne odvzame.

Ljudske poslance obveščam, da je Republiški zbor do tega trenutka sprejel naslednje zakone: Zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955, kakor tudi zakon o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953. Zakona sta s tem veljavno sprejeta. Republiški zbor pa v tem trenutku razpravlja še o zakonu o obratnih ambulantah, medtem ko predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film še ni prišel na dnevni red. Ker je treba počakati na izid obravnave in sklepanja v Republiškem zboru, odrejam odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 17.55 in se je nadaljevala ob 18.45.)

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši ljudski poslanci, nadaljujemo sejo. Obveščam ljudske poslance, da je Republiški zbor sprejel v enakem besedilu tudi predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah kakor tudi odlok o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film z dopolnitvami, ki so jih dali pristojni odbori in Izvršni svet in sta s tem tako zakon kakor odlok veljavno sprejeta.

S tem je dnevni red seje izčrpan in zaključujem 7. sejo Zbora proizvajalcev. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 18.46.

SKUPNA SEJA

REPUBLIŠKEGA ZBORA in ZBORA PROIZVAJALCEV

7. seja

(27. januarja 1955)

Predsedoval: dr. Ferdo Kozak, podpredsednik
Ljudske skupščine LRS.

Tajnik: dr. Miha Potočnik.

Začetek seje ob 11.35.

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Po predlogu obeh zborov Ljudske skupščine LRS smo se sestali zato, da bi slišali obrazložitev predloga družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955. Začenjam torej 7. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev.

Svojo odsotnost so opravičili ljudski poslanci Miha Marinko, Mica Marinko, Franc Černe, Olga Vrabič, dr. Anton Melik, Jože Molek in Ivo Skerlovnik, vsi iz Republiškega zbora, iz Zbora proizvajalcev pa Tone Hafner. Ali skupščina odobri imenovanim odsotnost? (Poslanci se strinjajo.)

Prosim tovariša tajnika, da prečita zapisnik 6. skupne seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prečita zapisnik 6. skupne seje.) Ima kdo kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je zapisnik odobren in se podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Glede na uvodoma povedano predlagam za današnjo 7. skupno sejo obeh zborov naslednji dnevni red:

1. obravnava o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955 (z obrazložitvijo Izvršnega sveta.)

Ima kdo izmed tovarišev poslancev morda še kak drug predlog ali pa dodatni predlog k dnevnemu redu? (Ne javi se nihče.) Če ne, je sprejet dnevni red, kakor sem ga predlagal.

Prehajamo na 1. in edino točko dnevnega reda, to je na obravnavo o predlogu družbenega plana LRS za leto 1955. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da ta zakonski predlog obrazloži.

Dr. Marijan Breclj: Leto 1954 je bilo za gospodarsko življenje Jugoslavije značilno v tem, da smo v tem letu prvič konkretnije preizkusili delovanje novega ekonomskega sistema, ki je dobil s številnimi predpisi že neko zaokroženo, čeprav še ne popolno pravno obliko. Spremljanje gospodarskega razvoja in analize, ki so bile izvršene kot priprave za letošnji plan, so pokazale veliko aktivnost na vseh področjih gospodarskega udejstvovanja, pomemben razvoj proizvodjalnih sil, izredno obsežno investicijsko dejavnost in zelo razgibano notranje in zunanje tržišče. Istočasno pa je preteklo leto opozorilo na pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti v korist skladnega ekonomskega

razvoja. Zvezni družbeni plan, kakor ga je konec decembra 1954 sprejela zvezna ljudska skupščina, je vsekakor pozitiven rezultat vseh tistih naporov, ki so šli za tem, da na osnovi preteklih izkušenj, na osnovi realne ocene dejanskega stanja, notranje gospodarske moči in ekonomskih odnosov do inozemstva storimo nadaljnji odločilni korak za stabilizacijo našega gospodarstva. Kolikor imamo še opravka z določenimi administrativnimi posegi v gospodarsko življenje, je to nujnost razvojnega procesa, v katerem smo. Važna je ugotovitev, da so ti ekonomski in finančni ukrepi vsekakor usmerjeni v utrjevanje samoupravljanja v gospodarstvu, v nadaljnjo decentralizacijo v korist ljudskih odborov in v okrepitev materialne osnove bodočih komun. Brez dvoma je stvarna vrednost teh posebnih ekonomskih mer prav v tem, da je jasno označena tista meja v našem gospodarskem razvoju, do katere smo že sposobni dovoljevati prosto delovanje tržišča in ekonomskih zakonov sploh, in od katere meje naprej moramo še s posebnimi ukrepi posegati v zavarovanje koristi skupnosti in s tem v prid hitrejšega nadaljnega razvoja. Zato je v letošnjem letu pred nami važna naloga nadaljnje izpopolnitve in ureditve ekonomskega sistema kot točno določenih pravnih norm, na osnovi katerih naj se razvija socialistično gospodarstvo. Prav tako nas čaka naloga, določiti jasno ekonomsko in politično funkcijo gospodarskih planov, tako perspektivnih kakor enoletnih. Te naloge prevzema Zvezni izvršni svet skupaj s skupščinskimi odbori z namenom, rešiti jih sistematično in temeljito. Kolikor bi jih skušali izvršiti na hitro roko, bi brez dvoma tvegali eksperimente, ki pa jih gospodarsko in družbeno življenje brez škode ne more prenesti.

Dejstvo, da temelji zvezni družbeni plan na številnih novih osnovah, kakor so: plačilni sistem, nova orientacija v investicijski politiki, obvezne rezerve, utrditev cen na povprečju drugega polletja 1954, večja skrb za življenjski standard, enakomernejši gospodarski razvoj, izboljšanje plačilne bilance, korektura deviznega sistema, sprememba strukture investicij v korist kmetijstva in družbenega standarda, vse to daje realnejšo osnovo gospodarskemu življenju v letu 1955 in vzbuja upravičeno pričakovanje večje stabilizacije tržišča in izboljšanja življenjske ravni delovnih ljudi.

Izhajajoč iz osnov zveznega družbenega plana in v okviru temeljne delitve sredstev v vsedravnem merilu, vsklaja družbeni plan LRS za leto 1955 ekonomski razvoj v Sloveniji s celotnim jugoslovanskim gospodarstvom, zavedajoč se nujne potrebe obravnavanja Jugoslavije kot enotnega gospodarskega prostora.

Za oceno celotne gospodarske problematike na ozemlju naše republike je potrebno imeti pred očmi, v čem je njegova glavna funkcija v jugoslovanskem ekonomskem življenju, od kod črpa svoje sile in kakšno je razmerje teh sil.

To splošno podobo nam po dosedanji planski metodologiji najbolj očitno predočijo podatki o družbenem produktu, o presežku dela in o količini sredstev, s katerimi more računati LR Slovenija kot z razpoložljivimi sredstvi za leto 1955.

Skupni družbeni produkt (to so plače, amortizacija in akumulacija iz socialističnega, združnega in privatnega področja) je znašal v 1954. letu 201.162 milijonov in se dvigne na osnovi predvidenega razvoja v letu 1955 na 217.647 milijonov. Ta družbeni proizvod ustvarja pretežno industrija s skoro 144 milijardami, dočim kmetijstvo le s 30 milijardami, medtem ko znaša število prebivalstva v kmetijstvu 41,3 % od celotnega prebivalstva v Sloveniji. Ostali

družbeni proizvod ustvarjajo promet, trgovina, gradbeništvo, obrt, gostinstvo in gozdarstvo z znatno manjšo udeležbo. Od skupnega presežka dela, ki bo ustvarjen predvidoma v letu 1955 s 136.466 milijoni, odpade seveda na industrijo večji del, to je preko 111 milijard, na kmetijstvo le 4650 milijonov, na obrt 4500 milijonov, ostale panoge sodelujejo z majhnimi skoraj nepomembnimi zneski. Od tega skupnega presežka se ustvarja seveda 128.305 milijonov v socialističnem gospodarstvu, zopet pretežno v industriji.

Kakšna je skupna razdelitev tega presežka dela, ustvarjenega v družbenem sektorju, to se pravi teh 128.305 milijonov? Prometni davek zajame 38.624 milijonov, obresti od osnovnih sredstev 8468 milijonov, obresti od obratnih sredstev 6421 milijonov, prispevki za socialno zavarovanje skoraj 12 milijard, zemljarina ter investicijski in rezervni skladi trgovine in gostinstva nekaj manj kot eno milijardo. Po odbitku teh postavk se pokaže dobiček v znesku 63 milijard. Od tega dobička odpade na zvezni davek 30.612 milijonov, tako da ostaja od skupnega presežka dela za potrebe republike, okrajev in podjetij po odbitku obveznih skladov 27.770 milijonov. Proračunska sredstva, ki jih zberejo republika, okraj in občine, bodo znesla predvidoma 8790 milijonov. V tem znesku je vsebovan davek od privatnega kmetijstva v znesku 3331 milijonov, kar je seveda v primeri s celotnim ustvarjenim presežkom dela preko 136 milijard dejansko minimalna vsota. Račun tedaj pokaže, da razpolagajo republika, okraj in podjetja v letu 1955 s 36.560 milijoni sredstev, od katerih se odvaja kot prispevek zvezi za pomoč gospodarsko zaostalim področjem 6750 milijonov, tako da ostaja vsota 29.810 milijonov za razdelitev. Letošnji plan predvideva osnovno razdelitev teh sredstev tako, da odpade za proračune republike, okrajev in občin 16.800 milijonov, ostanek pa za investicije in samostojno razpolaganje podjetij ter za kritje dolgov.

Ta osnovni pregled družbenega proizvoda in delitev presežka dela daje jasno sliko o odnosih v gospodarstvu na območju naše republike. Hkrati pa seveda postavlja vprašanje: kam usmeriti težišče naših naporov za nadaljnjo izgradnjo, kakšna naj bo v zvezi s tem najbolj smotrna delitev razpoložljivih sredstev, kakšen položaj se obeta delovnemu človeku v letu 1955, kakšne so možnosti za razvoj lokalne samouprave, in končno, kakšni ekonomski ukrepi so potrebni za usmerjanje zaželenega ekonomskega razvoja v tekočem letu?

Industriji kot glavnemu viru gospodarske moči Slovenije je bila v povojnem času posvečena prvenstvena skrb in so bila vanjo vložena tudi daleč največja sredstva. Zaradi tega tudi uspehi niso izostali ter so nove in povečane kapacitete v industriji omogočile že več kot dvojno raven predvojne proizvodnje. V letu 1953 se je fizični obseg industrijske proizvodnje nasproti letu 1952 povečal za 27 %, v preteklem letu samem kaže indeks nasproti 1953. letu 11 % povišanje. V zvezi s skupnimi jugoslovanskimi potrebami izgradnje in strukture našega gospodarstva je bil razvoj v posameznih industrijskih panogah različen.

V letu 1953 se je proizvodnja sredstev za delo dvignila za 28 %, reprodukcijski material za 10 % in blago za široko potrošnjo za 4 %. V preteklem letu pa že zaznamujemo značilen preokret v korist proizvodnje blaga za široko potrošnjo, ki je bila presežena z 18 %, za reprodukcijski material z 10 % in za sredstva za delo z 9 %. Povečana industrijska proizvodnja v preteklem letu je bila med drugim tudi zaradi novih kapacitet, ki so pričele obratovati v elektrogospodarstvu (predvsem Vuzenica s 16 MW in razdelilni postaji Pekre in

Kleče), v proizvodnji premoga (predvsem Velenje z novimi 300.000 tonami), v črni metalurgiji (predvsem elektroplavž v Štorah z 20.000 tonami grodlja), v kemični industriji (tovarna glinice in aluminija v Kidričevem, žveplena kislina — povečanje za 20.000 ton letno) itd. Investicije iz leta 1953 in deloma že iz leta 1954 so omogočile ustvaritev teh novih in izboljšanje obstoječih kapacitet, medtem ko omejeno koriščenje amortizacije ni omogočilo kritje vseh potreb.

Ključno vprašanje, ki je neposredno vezano na ekonomično izkoriščanje obstoječih industrijskih kapacitet in na nadaljnji razvoj, je električna energija. Tu kaže bilanca, da je porast potrošnje električne energije hitrejši od proizvodnje in so to dejstvo ter slabe vremenske razmere in defekti povzročili v letu 1954 občutne težave. Imeli smo celo situacijo, da je nastopil primanjkljaj 75.000 kW, kar predstavlja skoro eno tretjino celotnega instaliranega učinka. Tak položaj je terjal energične ukrepe in smemo ugotoviti, da so prinesli ti ukrepi zadovoljive uspehe. S sredstvi, ki so bila dana iz republiških virov, se je povečal kredit za elektrarno Vuhred ter se omogočil študij in priprave za akumulacijsko centralo v Lobnici na Pohorju, prav tako pa so bile delno obnovljene termoelektrarne Trbovlje, Velenje in Brestanica, usposobljene so bile številne električne centrale industrijskih podjetij, gradile so se razdelilne centrale in dopolnjevalo se je omrežje. Elektrogospodarska skupnost Slovenije je povezana s sistemom zahodne Hrvatske in na osnovi bilance električne energije za l. 1955 obstaja obveznost dobaviti 112 milijonov kWh LR Hrvatski. Za tekoče leto je predvideno povečanje proizvodnje električne energije za 13 %, dočim se potrošnja sama še vedno povečuje za 39 %. Med letom pričakujemo novih 13.000 kW v elektrarnah Moste in Dravograd, dočim bodo večje kapacitete, skupno 70.000 novih kW, šle v pogon konec leta 1955, in sicer Vuhred in Šoštanj s prvim agregatom, Trbovlje pa s tretjim. Približno 19.000 novih kW bo instaliranih v posameznih večjih industrijskih podjetjih. Zaradi razlike, ki še vedno nastaja med potrebno povečano potrošnjo in povečano proizvodnjo, predvideva naš plan uravnovešene s tem, da bo tovarna Kidričevo obratovala v zimskih mesecih z eno tretjino, v poletnih mesecih pa z dvema tretjinama sedanje kapacitete, tovarna Ruše 9 mesecev in električni plavž v Štorah 6 mesecev, pri čemer računamo na dobavo obvezne količine električnega toka Hrvatski. Ta izračun je napravljen na osnovi tako imenovanega letnega povprečnega stanja voda. Vestno oskrbovanje vseh elektroenergetskih naprav nas lahko v veliki meri obvaruje večjih primanjkljajev.

V letu 1954 smo presegli predvideno proizvodnjo premoga in dosegli količine 3,1 milijona ton. Za bodoče leto se povečuje predvsem produkcija lignita z 200.000 tonami in se s tem dvigne celotna proizvodnja premoga nasproti preteklemu letu za 3,6 %. V zvezi s tem se odpirajo vprašanja glede izgradnje stanovanj, nadomeščanja jamskega lesa z železnim oporjem ter racionalno trošenje premoga tako v industriji kot v široki potrošnji. Ker realno računamo na dvig proizvodnje nafte in plinov za 37 %, bo to nadaljnja olajšava tako za industrijo kot za široko potrošnjo v pogledu energije.

V letu 1954 je bila industrija v pogledu investicij z udeležbo 52 % vseh sredstev še vedno na prvem mestu. Druga področja so sorazmerno preveč zaostajala. Res je, da so že v preteklih letih začete novogradnje in razširitve bazične industrije terjale dokončanje oziroma nadaljevanje in da je bilo zato težko v 1954. letu izvršiti kakršenkoli pomembnejši preokret. V letu 1954 je

bila iz zveznih in republiških virov in za industrijske investicije na razpolago vsota 19.300 milijonov, poleg tega je bilo vloženih iz sredstev okrajnih ljudskih odborov in podjetij ter iz amortizacije čez 15 milijard. Iz teh sredstev pa so bili dani tudi krediti za številne manjše investicije, ki so se rentabilno izkoristili in je večina njih vplivala na neposredni in takojšnji dvig produkcije.

Če si postavljamo vprašanje, kako usmerjati v tekočem letu razvoj industrijske proizvodnje, nam celotni razvoj gospodarstva v Jugoslaviji ter industrijska in občeekonomska struktura v naši republici narekuje dograditev nujno potrebnih kapacitet v elektrogospodarstvu ter dovršitev započetih del v rudarstvu, železarski in jeklarski industriji, strojogradnji in rotopapirju, ostala sredstva pa smotrno razporediti za ekonomično obratovanje že obstoječe predelovalne industrije, predvsem za dvig proizvodnje blaga za široko potrošnjo. Če želimo izvršiti spremembo sedanje strukture investicij na območju naše republike, moramo to spremembo izvršiti na področju industrije, ker se tu odloča o večini naših razpoložljivih sredstev. Nesorazmerja, ki danes obstajajo na škodo družbenega standarda v širšem smislu besede, to je od stanovanjskih do komunalnih potreb do potreb zdravstva, prosvete, kulture, so bila do sedaj rezultat nujno potrebne okrepitev materialne baze celotnega našega razvoja, to je elektrifikacije in industrializacije Jugoslavije. V letošnjem letu smo pa že sposobni napraviti — sicer v okviru manjših sredstev — preokret v korist drugih področij. Predvidoma bo prejela naša bazična industrija iz zveznih kreditnih fondov za leto 1955 okoli 11 milijard, dočim ima naš družbeni plan znatno manjša sredstva v svojem kreditnem skladu kot so bila na razpolago v lanskem letu. Iz splošnih sredstev se odvaja v ta namen okoli 665 milijonov. Nadaljnje potrebe industrije bodo morale biti pokrite iz amortizacijskih in lastnih sredstev podjetij ter iz okrajnih kreditnih skladov. Del sredstev izvoznega in uvoznega sklada bo lahko v smislu naših predpisov porabljenih za investicije v elektrogospodarstvu in v lesni industriji. V najbližji bodočnosti bo treba končno rešiti vprašanje amortizacije, ker omejeno koriščenje v vsej povojni dobi odpira nekatera zelo pereča vprašanja glede nadaljnjega obratovanja starejših industrijskih strojev in naprav.

Od predvidenega 11 % povečanja industrijske proizvodnje bo odpadlo le 2½ % na nove kapacitete, ostalo povečanje temelji na boljšem izkoriščanju obstoječih kapacitet. Predvideno je, da bo industrija v letu 1955 zaposlila 7000 nove delovne sile. Ocena dviga proizvodnosti dela v preteklem letu kaže na zelo minimalne uspehe. Smemo reči, da se praktično proizvodnost ni dvignila (to seveda ne velja za vse panoge industrije, še manj za posamezna podjetja, ampak le v povprečju). Razlog za to je bil predvsem v dosedanem plačilnem sistemu. Ta se z letom 1955 bistveno spreminja in že dosednji poskus v podjetjih kažejo, da bo mogoče v tem pogledu izvršiti bistven korak na boljše. Zato upravičeno pričakujemo dvig proizvodnosti v tekočem letu za najmanj 6 odstotkov.

Industrija prevzema nase tudi večje naloge v izvozu, ki ga bo sposobna povečati od lani za 20 %. V celotnem izvozu naše republike odpade na industrijo 52,1 % in na metalurgijo 22,3 % in na rudarstvo 3,2 %, tako da bo več kakor tri četrtine vrednosti izvoza izvršeno iz teh področij, kar nam bistveno popravlja dosedanjo strukturo. Pričenjamo z izvozom proizvodov črne metalurgije, povečujemo izvoz glinice in cinkove pločevine, turbin, konstrukcij, številnih predmetov električne industrije, končnih izdelkov lesne industrije itd.

V zvezi z mednarodno tehnično pomočjo, ki jo dobiva naša država, je treba omeniti, da je bila v pomembni meri realizirana tudi v korist gospodarstva na območju Slovenije. Od leta 1953 do danes je bilo pri nas na delu 47 inozemskih ekspertov, 147 naših študentov — strokovnjakov pa je bilo na praksi in na študiju v inozemstvu. Poleg tega je bilo deležnih inozemske prakse in študijskih potovanj še 327 študentov. V prihodnje bo treba stremeti še za večje in ekonomičnejše izkoriščanje teh možnosti, ker so pogoji za to dani.

Predvideni rezultati v industriji so seveda odvisni od pravilnega in pravočasnega izvajanja novega plačilnega sistema, od povečanja storilnosti, od boljšega izkoriščanja kapacitet in boljše organizacije, od večjega prizadevanja za dvig kvalitete in za znižanje proizvodnih stroškov in končno od prizadevanja, da se znižajo cene na notranjem tržišču. Zato bo treba povečati aktivnost delavskih svetov, sindikalnih organizacij, zbornic in gospodarskih organov v republiki in v okrajih.

Sklepi naše skupščine v lanskem letu za odločnejšo politiko v pogledu varovanja gozdnega bogastva so rodili prve uspehe. Smemo trditi, da je napravljen korak naprej v tem pogledu in da smo v letu 1954 vendarle uspeli zadržati prekomerno sečnjo in potrošnjo in dati večja sredstva za nego gozdov, izboljšati organizacijo upravljanja gozdov in z uveljavitvijo določenih ukrepov zagotoviti boljše gospodarjenje z lesom. Ukinjenih je bilo okoli 30 % žagarskih kapacitet. Izdan je bil zakon o omejitvi sečnje in predelave lesa iglavcev izpod določene mere, izvršena je bila bistvena reorganizacija v trgovini z lesom, investicijska politika v lesni industriji se je pričela ekonomičneje izvajati itd. Podatki kažejo, da se je v gozdovih občeljudskega premoženja sekalo verjetno okoli 5 % več, kot bi se smelo. Izgleda pa, da se je v kmečkih gozdovih sekalo okoli 30 % preko prirasta, torej manj, kot je bilo predvideno. V preteklem letu so bila vložena za napredek gozdarstva večja sredstva kakor kdajkoli poprej. Samo za gojitvena dela, za investicije v gozdne ceste, gradnje in stavbe, za hüdourniška dela in za pogozdovanje krasa je bilo izdanih čez 1.600 milijonov dinarjev. Vendar je vsa ta delavnost in vsi ukrepi v letu 1954 šele začetek odločnejše politike na tem področju in moramo v letu 1955 in v bodočih letih ta problem še bolj energično reševati. Kakor je znano, so zaloge lesa v gozdovih na področju Slovenije padle na okoli 90 milijonov m³, to je slaba polovica tiste zaloge, ki bi jo lahko dali gozdovi pri varovanju največjega gozdnega prirastka lesne mase. Seveda gre tu za podedovanje tega slabega stanja iz prejšnjih časov. Moramo pa delati na to, da v čim krajšem času izenačimo naš posek z naravnim prirastkom in da tako pričnemo varčevati s tem izredno pomembnim naravnim bogastvom. V letu 1955 znižujemo skupno sečnjo za nadaljnjih 12 %. Predvidevamo v državnih gozdovih posek do 69 % prirasta, v privatnih gozdovih pa ga moramo pri realni oceni še vedno predvidevati s 130 %. Izgleda, da bo potrebna še nadaljnja redukcija nerentabilnih žag in zmanjšanje proizvodnje v tistih obratih, ki še vedno trošijo les nerentabilno, kot so na primer zabojarne. Razviti predvsem kemično predelavo lesa, izpopolniti proizvodnjo končnih izdelkov in povečati izvoz takih proizvodov predstavlja še nadalje resno nalogo naše lesne industrije. Nadaljevati moramo z začetim delom glede zamene lesa z drugim materialom v rudarstvu in gradbeništvu. Spremeniti in zaostri moramo predpise o uporabi lesa v zvezi z odobravanjem projektov, predvsem pri novogradnjah v gozdarstvu samem. Sredstva iz gozdnega fonda moramo usmerjati poleg rednega pogozdovanja tudi v korist drevja z visokim

prirastom, kot so topoli in vrba, odpirati moramo dosedaj zaprta gozdna področja, skratka, treba bo smotrneje pristopiti k izkoriščanju gozdnih skladov in predvsem v letu 1955 izvesti zadovoljivo organizacijo gospodarske službe v komunah. oziroma v skupnostih komun. Plan predvideva, da razdelimo sredstva gozdnega sklada v razmerju 35 : 65 % v korist okrajnih in občinskih skladov. Določen del sredstev je namreč treba upravljati v republiškem merilu zaradi investicij in drugih nalog na območjih, ki iz gozdne takse ne dobivajo zadostnih sredstev. S krediti iz gozdnih skladov, ki so namenjeni tisti industriji, ki zagotavlja racionalno uporabo lesa, bomo pripomogli k smotrnejši industrializaciji na tem področju in k izboljšanju strukture izvoza.

Že v lanskem letu je pokazala analiza gospodarskega razvoja v Jugoslaviji velika nesorazmerja v škodo kmetijske proizvodnje. Zato je družbeni plan že lansko leto napravil odločnejši preokret v naši investicijski politiki, posebno še zato, ker je že itak nizka proizvodnja žita in drugih prehranskih kmetijskih pridelkov pričela resno obremenjevati našo plačilno bilanco. Nesorazmerno velik uvoz žita bodisi iz pomoči, bodisi iz nakupov je posebno v sušnih letih zahteval oddvojitve ogromnih sredstev zaradi varovanja življenjske ravni. Razumljivo je, da ni mogoče naenkrat rešiti tega vprašanja. Treba pa se ga je lotiti sistematično, in to na vseh tistih področjih, ki neposredno in posredno omogočajo dvig kmetijske produkcije. Napačno bi bilo podcenjevati kmetijstvo v naši republici, češ da v jugoslovanskem merilu ne predstavlja upoštevnega činitelja. Določene kmetijske panoge (na primer živinoreja, perutninarstvo, sadjarstvo in vinogradništvo) in produkcija nekaterih proizvodov (na primer krompir, hmelj) so za jugoslovanska in zunanja tržišča pomembna. V letošnjem letu je zagotovil zvezni plan večja sredstva za investicije v kmetijstvu, v predelovalni industriji in za regrese, v namenu stopnjevanja napore za čim hitrejši in uspešnejši dvig kmetijskega gospodarstva v Jugoslaviji. V lanskem letu je imela Slovenija razmeroma dobro letino in se je zato dvignila kmetijska produkcija za 7 % nasproti letu 1953. Toda še vedno smo pod proizvodnjo v letu 1939. Tu gre za starost in izčrpanost nasadov in za škodo, ki jo je povzročil kapar, gre, pa tudi za zmanjšanje kmetijskih površin za približno 30.000 ha, ki so se od leta 1940 postopoma spreminjale v gozd. Produktivnost pa se še ni dovolj dvignila. V letu 1954 je bilo na razpolago kmetijstvu za investicije iz zveznih, republiških, okrajnih in lastnih virov 2.347 milijonov. Poleg tega so bila dana znatna sredstva iz združnih virov. Republiški in okrajni organi so poleg tega razpolagali še z okoli 380 milijoni za pospeševanje kmetijstva.

V skladu z nalogami, ki jih postavljamo za kmetijstvo v okviru celotne države, moramo tudi pri nas v tekočem letu 1955 čim več storiti na tem področju. Predvidevamo povečanje proizvodnje za približno 5 % v primerjavi z letom 1954. Tu je vzeta za osnovo srednja letina s tem, da bomo skušali živinoreji posvetiti večjo pozornost. Dejstvo, da se skupni regresi v Jugoslaviji povečujejo od lanskoletnih 6 milijard na 13.6 milijarde v letu 1955, daje poročstvo boljše in obsežnejše obdelave zemlje. Umetna gnojila so povečana za 100 %, prav tako bodo povečane dobave zaščitnih sredstev, strojev in opreme. 16 milijard, kolikor predvideva zvezni sklad za investicije v kmetijstvu, bodo v določenem meri deležna tudi republiška kmetijska gospodarstva. Privatnim kmetom bodo v večji meri kakor v preteklem letu na razpolago ugodni krediti. Republika in okrajji so zavezani ustanoviti posebne sklade za pospeševanje kmetijstva in računamo, da bodo ti skladi znesli okoli 500 milijonov dinarjev. Tu gre

predvsem za premiranje semenskega, trsnega in drevesnega materiala, za nabavo plemenjakov, za propagando itd. Prav tako predvideva republiški investicijski sklad 150 milijonov za kmetijske namene.

Treba je posebej poudariti, da je zadružništvo v letu 1954 doseglo nadaljnje lepe uspehe. Pri nas je sedaj 830 splošnih kmetijskih zadrug, ki vključujejo nad 60 % kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Te zadruge imajo nad 180 skupnih združnih posestev, 320 obratov za predelavo kmetijskih pridelkov, nad 300 obrtnih delavnic in čez 140 raznih manjših industrijskih in drugih obratov. Zadruge zajemajo z odkupi 60 % vseh tržnih presežkov, od celotnega prometa na drobno pa 42 %. Razvili so se tudi hranilni in kreditni odseki zadrug, ki jih je 431 z 277 milijoni vlog. V letu 1954 so splošne kmetijske zadruge in združne zveze v raznih oblikah investirale v kmetijstvo čez 1 in pol milijarde dinarjev. To je pomemben prispevek in to zato, ker je zbran iz lastnih sredstev. V pospeševanju kmetijstva se kažejo kot rezultat združne aktivnosti predvsem uspehi v živinoreji, kjer posluje čez 700 odsekov v semenski službi, kjer je aktivnih 357 odsekov, nadalje v gozdarstvu in čebelarstvu. K nadaljnjemu razvoju kmetijsko predelovalnih obratov so zadruge prispevale čez polovico svojih sredstev in to za mlekarne v Murski Soboti, Sežani, Ljubljani, Kobaridu in Novem mestu. Tovarna močnih krmil, ki gre zdaj v obrat, je tudi investicija iz zadružništva, prav tako pa je iniciativa zadrug graditev tovarne sladkorja v Prekmurju, vinske kleti v Brdih in Beli krajini, hladilnice, obratov za brezalkoholne pijače itd. Zaradi te aktivnosti smemo seveda upravičeno pričakovati, da bodo tudi v letu 1955 znatnejša sredstva vložena v pospeševanje kmetijstva z njihove strani in da se bo organizacija zadružništva še nadalje izpolnjevala in izboljševala.

Skratka, dani so realni pogoji za nadaljnji smotrni in uspešni razvoj kmetijskega gospodarstva v Sloveniji, in to v poljedelstvu, sadjarstvu, vinogradništvu in živinoreji kakor tudi v predelavi. Obstoj tovarne za umetna gnojila in izvršene priprave za sladkorno tovarno v Prekmurju ter povečana proizvodnja v naši živilski industriji za predvidenih 14 %, vse to govori za boljše perspektive na tem področju, ki so hkrati v neposredni zvezi z izboljšanjem življenjske ravni delovnih ljudi. Zmanjšanje družbenih obveznosti za državna posestva in za zadruge bodo nadaljnji činitelj, ki bo vplival na bodočo produktivnost v našem kmetijstvu in na večjo delovno sposobnost državnih in združnih gospodarskih organizacij.

V tej zvezi je treba na kratko ugotoviti, da je nov način odmere dohodnine v preteklem letu ustvaril neka nesorazmerja in v celoti preveč znižal dohodke okrajev in občin iz tega naslova. Kataster je brez dvoma pravilna osnova za obdavčenje kmetijskih proizvajalcev in ni nobenega razloga odstopati od tega. Gre le za potrebne korekture, ki jih na osnovi izkušenj in analize iz preteklega leta moramo napraviti. Že nekateri dosedanji ukrepi, predvsem pa predpisi, ki se pripravljajo, bodo v tem pogledu omogočili v posameznih republikah pravilnejšo uporabo načela katastrskega obdavčevanja. Kljub znatno povečani kupni moči kmetijskih proizvajalcev v letu 1954 je znašala realizirana dohodnina le 2721 milijonov, kar je pod realizacijo v letu 1953. To stanje vsekakor ni zadovoljivo, posebno še, ker gre, kot že omenjeno, za nekatera nesorazmerja med posameznimi kategorijami kmetijskih posestev. Naš plan predvideva dohodke kmetijstva od prodaje kmetijskih proizvodov v letu 1953 na 13.800 milijonov, kar predstavlja 2,2 % povečanja nasproti preteklemu letu. Predvidena

dohodnina skupaj z občinskimi dokladami, ki naj predvsem odpravijo nastala nesorazmerja, bo znašala 3331 milijonov, kar predstavlja še vedno nekoliko manjšo dohodnino kot v letu 1953. Dohodnina se določa, kot je znano, v okviru, kakršen je dan z zveznim družbenim planom in dopolnjen z lestvico našega družbenega plana, konkretna odmera pa bo kot doslej prepuščena okrajnim ljudskim odborom.

Na novo ustanovljeni sklad za vodno gospodarstvo je omogočil pričetek sistematičnega urejanja tega zelo važnega gospodarskega področja. Organizacija uprave za vodno gospodarstvo ter organizacija tehničnih sekcij in pa skrb okrajnih ljudskih odborov je zagotovila smotrno izkoriščanje sredstev, ki so se natekla v te sklade. Iz republiških virov se je nateklo v preteklem letu 530 milijonov, ki so bili deloma uporabljeni za hudourniška dela, za dotacije okrajnim ljudskim odborom in vodnim skupnostim, predvsem pa za vzdrževanje investicij na vseh večjih rekah v Sloveniji. Ta sklad omogoča tudi dodatne investicije za dvig elektroenergetskih kapacitet. Tako je bil v 1954. letu kreditiran začetek del na Čabranki in pa študij in raziskava za akumulacijsko centralo na Lobnici. Letošnji plan predvideva dotok sredstev v republiški sklad v znesku 900 milijonov dinarjev. Vanj bodo vplačevale vodne elektrarne in javne toplotne centrale 90 par od oddane kWh. Sredstva od ostalih podjetij, ki izkoriščajo vodo, pa se bodo stekala v okrajne sklade.

Gospodarsko življenje terja skladen razvoj tudi tistih panog, ki predstavljajo dopolnitev oziroma podaljšanje proizvodnega procesa, to so promet, trgovina in obrt. Razumljivo je, da so se pokazali že določeni negativni vplivi nesorazmernega razvoja teh panog, ker so bila pretežna sredstva do sedaj namenjena predvsem proizvodnji in to v prvi vrsti industrijski.

Glavno breme v prometu nosijo še vedno železnice. Stanje železnic v vsej državi in smemo reči, da v nekem pogledu v Sloveniji še posebej, nikakor ni zadovoljivo. Gre za veliko iztrošenost strojnega parka in tudi progovnih naprav, tako da znaša celotna izrabljenost vseh osnovnih sredstev železniških podjetij na ozemlju LR Slovenije skoro 60 %. Pri tem pa je na primer obraba lokomotiv 85,5 %, signalnih varnostnih naprav 67 % in zgornjega ustroja 62 %. Iz teh razlogov so predvideni letos za železnice posebni ukrepi, predvsem izkoriščanje celotne amortizacije in oprostitev zveznega davka na dobiček v korist investicijskih fondov. Republika je izvzela dobiček iz osnove za obdavčevanje, prav tako pa je nujno, da okrajni oziroma mestni ljudski odbori pustijo železniškim transportnim podjetjem neokrnjena sredstva. Vse to bo brez dvoma olajšalo dosedanji težki položaj, ne bodo pa še ta sredstva zadostna. Posebna komisija v zvezni ljudski skupščini se ukvarja s temi problemi in ima nalogo, predlagati konkretne ukrepe za čim uspešnejšo asanacijo železnic v naši državi. Predvidena sredstva na območju naše republike, kolikor se da zaenkrat ugotoviti obstoječe možnosti, bodo povečala potniški promet za 2 %, tovarni pa za 4 %, mogoče bo nadaljevati gradbena dela na celjskem vozlišču nadaljevati elektrifikacijo proge Rakek—Ljubljana, dovršiti postajna poslopja v Mariboru in na Jesenicah ter poleg amortizacijskih del izvršiti še nekatere manjše investicije. Letos elektrificirana proga Postojna—Rakek bo vsekakor pomemben doprinos k izboljšanju železniškega prometa na tej progi.

Stanje v poštno-telegrafski in telefonski službi je ugodnejše in so večja investicijska sredstva v prejšnjih letih izboljšala omrežje. Tudi v letu 1955 bo mogoče iz lastnih in republiških sredstev zgraditi UKV zvezo Ljubljana—

Bled, vzpostaviti direktno telefonsko zvezo s Trstom, Ptujem in Krškim, povečati telefonske zveze na odseku Ljubljana—Celje—Maribor ter avtomatizirati telefonske centrale v šestih večjih podeželskih centrih, nadalje povečati telefonske priključke, uvesti nove avtomobilske poštno proge itd. Sam promet bo s tem povečan, pa tudi kvaliteta poslovanja bo boljša.

V letu 1954 smo vložili v izgradnjo cest znatno večja sredstva. Skupaj s potrebno mehanizacijo znaša investirana vsota 1409 milijonov. Izvršili smo v tem letu 26,2% od vseh po vojni moderniziranih cest I. in II. reda v skupni dolžini 87 km. Tu gre predvsem za modernizacijo ceste Maribor—Trst. Poleg tega je bilo iz zveznih sredstev vloženo za izgradnjo avtne ceste Ljubljana—Zagreb 2400 milij. Za vzdrževanje cest je bilo potrošeno iz proračuna in iz drugih izrednih sredstev 1206 milijonov. Kakor je razvidno, so bile te investicije visoke in nam ne bo mogoče v letu 1955 zbrati v ta namen enakih sredstev. Proračun zagotavlja 1300 milijonov za redno vzdrževanje, za investicije pa predvideva predlog za avtno cesto Ljubljana—Zagreb 1500 milijonov iz republiških sredstev. Poleg tega se bo iz zveznih sredstev gradila na teritoriju Slovenije cesta Koper—Senožeče, za katero je predvideno v zveznem planu 750 milijonov. Predlog je tedaj v tem, da se dogradijo še dela na cesti Maribor—Trst v odsekih Vransko in Planina ter da se kot novogradnji nadaljujeta letos cesti Ljubljana—Zagreb in Rižana—Senožeče. Drugih modernizacij cest ne bo mogoče pričenjati v letu 1955. Iz obstoječih sredstev Uprave za ceste in okrajnih ljudskih odborov bo potrebno izvršiti popravila nekaterih popolnoma dotrajanih in lesenih mostov. Čeprav perspektivni plan ureditve cestnega omrežja na teritoriju Slovenije predvideva še obsežna dela, moramo vendar ugotoviti, da do sedaj vložena sredstva za investicije in pa znatna sredstva za vzdrževanje cest omogočajo sorazmerno zadovoljiv promet. V letu 1955 ne moremo računati s povečanjem cestnega prometa, ker večjih nabav novih vozil ni pričakovati, razen na območju Kopra, kjer je določeno število novih vozil nujno potrebno.

Čeprav je trgovina v letu 1954 dosegla znatno povečanje blagovnega prometa v primerjavi z letom 1953 in to za 14%, vendar ne moremo biti v celoti zadovoljni z organizacijo dosedanjega trgovskega omrežja. Monopol v trgovini še ni v celoti preprečen. Prav tako kot so se pokazale za škodljive centralistične tendence, tako se tudi ni obnesla dosedanja osamosvojitve vsake poslovalnice kot samostojne trgovine. Sploh se na tem področju opaža, da ni vloga trgovine v našem gospodarskem procesu zadosti opredeljena in da je vsekakor še premalo zavarovan interes tistega, ki naj mu služi, to je potrošnika. V letu 1955, ko pričakujemo povečanje blagovnega prometa za nadaljnjih 7%, bo treba nadaljevati z utrjevanjem novih organizacijskih oblik ter z odpravljanjem pomanjkljivosti, ki so se pokazale predvsem v odkupnem omrežju, nadalje bo treba vskladiti število grosističnih podjetij z dejanskimi potrebami in odstraniti škodljivi vpliv posredovalcev in nakupovalcev. Brez dvoma je naša zadržna organizacija sposobna prevzeti neposredno nase nalogo prometa kmetijskih proizvodov, kar se mora v bodočnosti izkazati kot najpravilnejši in najcenejši način distribucije živil. V mestih in industrijskih centrih je razširitev trgovskega omrežja potrebna in jo zato naš plan predvideva, obenem z okoli 400 na novo zaposlenimi močmi. Bodoča komuna bo najbolj poklicana, da omogoči tako organizacijo trgovskega omrežja, ki bo brez iskanja dobičkov opravljala tisto edino funkcijo, ki jo ima v gospodarskem procesu, to je točno in uslužno distribucijo blaga potrošnikom.

Za dosego predvidenega obsega izvoza (poleg industrijskega, odpade na kmetijstvo in gozdarstvo 22,4 %) bo treba v naši zunanji trgovini posvetiti večjo pozornost proučevanju in analiziranju zunanjih tržišč, zboljšanju kvalitete in asortimaja, rentabilnosti izvoza na podlagi nižjih stroškov in ne samo na podlagi izvozni koeficientov ter povečanju stikov z zunanjimi tržišči s pomočjo organizacije takih institucij, kakor jo na primer namevara prevzeti ljubljansko razstavišče. Porast števila zunanje trgovinskih podjetij in škodljiva konkurenca nekaterih od njih na inozemskih tržiščih narekuje potrebo, natančneje proučiti te razmere in presoditi, kakšne omejitve bodo umestne. Izkoristiti bo treba pri povečanju izvoza vina, poljedelskih proizvodov in zlasti živine nova tržišča, ki se odpirajo v Južni Ameriki v vzhodni Evropi in Skandinaviji. Trgovinska zbornica je v letu 1954 prevzela pomembnejšo iniciativo v notranji in zunanji trgovini in toliko utrdila svojo organizacijo, da lahko upravičeno pričakujemo njenega večjega in pozitivnejšega vpliva v letu 1955.

Glede razvoja obrti moramo omeniti, da je v letu 1954 prvič dosegla obrt po številu zaposlenih in po proizvodnji l. 1939. Prvič v tem letu se je tudi znatneje okrepil socialistični sektor in dosegel 52 % vse obrtne proizvodnje. V letu 1955 predvideva plan 5 % povečanje storitev in uslug. Z novimi ekonomskimi ukrepi zveznega plana, ki v celoti prepuščajo odnose med obrtjo, gostinstvom, turizmom in lokalnimi podjetji ljudskim odborom samim, se povečujejo možnosti in sredstva za nadaljnji razvoj obrtništva. Neposredno bo mogoče usmerjati razvoj v tiste stroke, ki so kritične, kajti konkretna politika bo stvar komun oziroma skupnosti komun. Ustvarjajo se pogoji za uspešno konkurenco med socialističnim in privatnim področjem obrtništva in s tem za celoten razvoj kakor tudi za pocenitev uslug. Kolikor so tu še težave za socialistično področje v zvezi z večjimi stroški za administracijo, bo mogoče uporabiti določbo o pavšalnih prispevkih družbeni skupnosti in s tem poenostaviti vprašanja, ki so povzročala težave. V teh pogojih se predvideva možnost, da socialistični sektor obrtništva prevzame nase 54 % od skupnih storitev in uslug v letu 1955 in si tako utrdi možnosti nadaljnjega razvoja.

Za razvoj gostinstva in turizma je predvsem važno že omenjeno dejstvo, da odločajo o njeni amortizaciji in obrestih od osnovnih sredstev okrajji, da so zveznega davka na dobiček oproščeni in da imajo tako možnost boljšega in uspešnejšega razvoja kot doslej. Povečanje prometa se pričakuje za 6 %. Zaradi velike popularizacije Jugoslavije v zunanjem svetu se inozemski turizem v naši državi povečuje in ima perspektivo zelo naglega in uspešnega razvoja. Obstoj številnih turističnih društev v Sloveniji in delovanje Turistične zveze je v preteklem letu brez dvoma veliko pripomoglo k izboljšanju razmer na tem področju. Aktivnost teh organizacij, skrb Gostinske zbornice in pa izboljšanje poslovanja večjih gostinskih obratov daje poročstvo, da se bo v letu 1955 lahko povečal obseg turističnega prometa v znatno večji meri kot v letu 1954. Nekatero investicije, ki so bile izvršene lansko leto iz sredstev ukinjenega regresa, so omogočile tudi razvoj domačega turizma, ki bo prav zaradi lanskoletnih vložnih sredstev tudi v letošnjem letu napredoval. Posebnih sredstev za investicije v gostinstvu in turizmu, razen sredstev iz sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski pa republiški plan ne predvideva. Pač pa bo olajšan položaj glede družbenih bremen in povečan interes okrajnih ljudskih odborov pripomogel k temu, da se bo v to, vsekakor rentabilno

panogo našega gospodarstva, vložilo nujno potrebna sredstva iz okrajnih virov ter iz lastnih virov podjetij in organizacij.

V zvezi z doseženimi gospodarskimi uspehi v preteklem letu in na osnovi planiranega razvoja v letošnjem letu se odpira za naše ljudi vsekakor najvažnejše vprašanje: kakšen položaj se obeta delovnemu človeku v predvidenih pogojih našega gospodarstva. Izkušnje iz leta 1954, ko smo z veliko aktivnostjo v ekonomskem življenju dvignili proizvodnjo in vložili veliko novih sredstev v gospodarstvo, so pokazale nekatera nesorazmerja, ki so šla na račun življenjske ravni industrijskega in mestnega prebivalstva. V planiranju za tekoče leto so zato izvršene določene preusmeritve, ki imajo namen zagotoviti dvig življenjskega standarda. Za lansko leto smo računali znižanje cen za 5% glede na povprečje 1953 in na povečanje kupne moči prebivalstva za 1,8%. Tako bi količinska potrošnja porastla v celoti za 9%. Podatki kažejo, da je bilo oktobra 1954 razmerje cen v primerjavi z decembrom 1953 v vsem višje, in sicer pri živilih 9,3%, pri industrijskem blagu čez 7,1%, pri obrtniških uslugah čez 9,1%, pri kulturnih uslugah za 2%, v gostinstvu 1%, pri stanovanjskih najemninah pa za 52,5%. V istem času se je pa tudi kupna moč prebivalstva seveda dvignila in sicer, pri delavcih in uslužbencih za 11,2%, dočim se je pri kmetih dvignila za 27,5%. Povprečje nam tedaj kaže, da se je potrošnja v preteklem letu zvišala, vendar ni dosegla planirane ravni. Treba je povedati, da še nimamo utrjene metodologije in še ne dovolj točnih statističnih podatkov za zasledovanje gibanja tržišča in življenjskega standarda. Zato nam večkrat kažejo podatki drugačno sliko kot pa konkretne življenjske razmere. Priložnostna anketa, ki je bila izvršena pri 90 štiričlanskih delavskih in uslužbenskih družinah, kaže, da more taka delavska družina, kjer je le njen poglavar v stalnem delovnem razmerju, z rednimi dohodki kriti 89,6 odstotkov življenjskih stroškov, v enaki uslužbenki družini pa 91,3 odstotkov. Zaradi tega v vseh teh anketnih primerih nastopajo še izredni dohodki, s katerimi take družine deloma presegajo raven najnujnejših življenjskih stroškov, ker se gibljejo ti izredni mesečni dohodki v povprečju okrog 4000 din. To je seveda preozka anketa, da bi mogla služiti za kakršnokoli merodajno analizo. Potrjuje pa vsaj v grobem stanje, ki ga sicer poznamo. Zanimiv je tudi podatek, da je konec leta 1954 znašalo stanje potrošniških posojil v naši republiki 2075 milijonov, hranilnih vlog pa pri 306.541 vlagateljih 2429 milijonov.

Za leto 1955 predvideva plan, da bodo cene živil na višini povprečnih cen leta 1954, cene industrijskega blaga pa na višini cen drugega polletja 1954. Taka raven cen mora biti rezultat stabilizacije našega tržišča, ki se predvsem pričakuje zaradi ukrepov, storjenih oziroma predvidenih v vsedržavnem merilu. Gre za obvezno ustanovitev rezerv in doseženih dohodkov zveze, republik in okrajev; za vskladitev kreditne politike s politiko stabilizacije tržišča in cen; za vskladitev izvoza blaga z notranjimi potrebami široke potrošnje in hkrati z vskladitvijo dinarske stimulacije z notranjimi cenami; gre za predvidene večje količine uvoženega kolonialnega blaga in industrijskih proizvodov za široko potrošnjo; nadalje za določitev najvišjih cen tistih surovin in polizdelkov, ki vplivajo na splošno raven cen; gre za izboljšanje organizacije in trgovanja s kmetijskimi pridelki. Če bo predvidena proizvodnja blaga za široko potrošnjo povečana za 15% in če bo normalna letina v kmetijstvu, nadalje, če se bo plačilni sklad povečal za 13% (to povečanje gre deloma na račun

na novo zaposlenih, od 8—10 % pa na račun povečanja povprečnih plač) in če se denarni dohodki kmečkega prebivalstva povečajo za okoli 2 %, potem smemo pričakovati dvig kupne moči prebivalstva v povprečju za okoli 6 %, pri delavcih in uslužbencih pa za okoli 8 %. Predvideno povečanje povprečnih plač mora biti rezultat novega plačilnega sistema, ki bo brez dvoma omogočil, zboljšanje položaja delovnega človeka ter s sočasnim povečanjem proizvodnosti ustvarjal tudi večje dohodke komun in skupnosti komun. Ta sredstva bo treba usmerjati v tista področja, ki dvigajo obči standard.

Zato se v zvezi s takim predvidenim osebnim položajem prebivalstva v letu 1955 v nič manjši meri ne odpira aktualno vprašanje, koliko bomo sposobni investirati v zdravstvo, prosveto, za komunalne potrebe in predvsem za stanovanjsko izgradnjo. Vsa ta področja vplivajo neposredno na življenjsko raven in je zato potrebno iz leta v leto intenzivneje misliti na urejanje teh vprašanj, predvsem na ta način, da pri obči razdelitvi nacionalnega dohodka zagotovimo v ta namen zadostna sredstva.

V letu 1954 smo vložili za potrebe zdravstva, socialnega skrbstva ter prosvete in kulture relativno največ sredstev. Odobrenih je bilo 4019 milijonov, od tega 2124 milijonov iz lokalnih virov. V letošnjem letu, ko želimo storiti nadaljnji korak v decentralizaciji, zadržuje republiški budžet investicij le v znesku 1180 milijonov. S temi sredstvi naj se gradijo samo tisti objekti, ki imajo obči republiški značaj, vse druge investicije pa naj se prenesejo navzdol, kar je seveda upoštevano pri obči razdelitvi sredstev. Vsekakor bo dolžnost okrajnih ljudskih odborov, da bodo v svojih planih in proračunih upoštevali potrebe za ta področja in sem usmerjali svoja sredstva.

Tudi komunalni in stanovanjski izgradnji je bila v letu 1954 posvečena večja skrb. V te namene je bilo odobrenih skupnih sredstev v naši republiki 7685 milijonov, od tega iz lokalnih virov in podjetij 5349. Za pomoč pasivnim okrajem je bilo iz republiškega kreditnega sklada, kljub odvzemu presežkov, odobrenih in tudi porabljenih 807 milijonov v komunalne namene. Razumljivo je, da ne more ostati pomoč iz osrednjih virov redna oblika dotiranja komunalne izgradnje. To mora v celoti postati nujni sestavni del sistematične politike komun in njihovih skupnosti. Le stanovanjsko izgradnjo bo treba zaradi posebne aktualnosti usmerjati s skupnimi napor.

Vprašanje stanovanjske izgradnje je pereče v vsej Jugoslaviji. Zato je zvezni plan sprejel določene ukrepe, ki imajo namen sistematičnejše reševati to izgradnjo. Čeprav smo v letu 1954 dali za gradnjo stanovanj pomembne zneske in to iz različnih virov: republika, okraj, občine, podjetja, gospodarske organizacije, zadruge, različni skladi itd. okoli 3 milijarde (privatna sredstva tu niso všteta), vendar še nismo prišli v položaj, da bi mogli v krajšem času premagati to krizo. Splošna preorientacija naše investicijske politike se mora v letošnjem letu pokazati prav v tem konkretnem vprašanju. Potrebe po stanovanjih znašajo v Sloveniji v mestih in industrijskih središčih okoli 23.400 stanovanj. Če bi hoteli v celoti zadostiti potrebam po stanovanjih zaradi naravnega prirasta, bi morali zgraditi letno okoli 1.100 stanovanj. Če bi hoteli tedaj že v desetih letih kriti obstoječi primanjkljaj teh 23.400 stanovanj in pa zadovoljiti potrebo iz tekočega naravnega prirasta, bi morali zgraditi letno okoli 3400 stanovanj. Kakšno perspektivo nam kaže preorientacija v naši investicijski politiki za leto 1955 in s tem tudi za naslednja leta? Republika ustanavlja svoj sklad za kreditiranje izgradnje stanovanj v predvideni vsoti 300

milijonov. Za novogradnje in adaptacije določa predlog proračuna znesek 130 milijonov. Pretežni del sredstev pa je treba seveda zagotoviti iz drugih virov. Izvršitev posebnega določila zveznega plana za gradnjo stanovanj v rudarskih predelih bo zagotovilo okoli 354 milijonov sredstev. Okrajni skladi za kreditiranje stanovanjske izgradnje bodo znašali predvidoma 350 milijonov. Republiški plan predlaga posebno določbo, da se od vseh investicijskih sredstev okrajnih ljudskih odborov obvezno zagotovi 25 % za stanovanjsko izgradnjo, pri čemer se računa tudi tisti del dobička gradbenih podjetij, ki je v smislu zvezne uredbe namenjen za stanovanja. Računamo, da bodo morala podjetja iz svojih skladov za prosto razpolaganje večji del sredstev usmeriti za stanovanjsko izgradnjo, in da bo prav tako naloga drugih gospodarskih organizacij, da z znatnejšimi denarnimi sredstvi priskočijo k reševanju tega vprašanja. Upoštevajoč vse te ukrepe smemo računati, da bo na področju naše republike v letu 1955 dano na razpolago za stanovanja 4,5 milijarde (k čemer moramo prišteti še lastna sredstva privatnikov). To je vendar vsota, ki zagotavlja že sistematično, čeprav še ne dovolj hitro ublažitev težkega stanovanjskega stanja. Iz teh sredstev moramo zgraditi v letu 1955 preko 2000 stanovanj. To se pravi, pričeti moramo pokrivati v celoti potrebe iz tekočega naravnega prirasta prebivalstva to je teh 1000, nadaljnjih 1000 stanovanj pa moramo zgraditi za kritje obstoječega primanjkljaja. Pri tem moramo poudariti, da pri okoli 11 milijardah, kolikor bodo na območju Slovenije nižje investicije v primerjavi z letom 1954, pomenijo letošnja za 50 % večja sredstva za stanovanjsko izgradnjo dejansko preusmeritev, ki smo si jo postavili kot nalogo. Pri tem je treba pa že vnaprej zavrniti vse tiste račune, ki dokazujejo, da ni mogoče ceneje graditi stanovanj, kot smo jih gradili doslej. Nasprotno, tudi v tem je potrebna bistvena preorientacija. Neopravičljiva neskladnost v našem gospodarskem življenju je, da ustvarjajo gradbena podjetja na eni strani sorazmerno ogromne presežke, ki gredo v splošno akumulacijo, na drugi strani pa neprenehno povišujejo cene gradbenim storitvam. Spriči novih pogojev, med katere spada tudi drugačen položaj gradbenih podjetij, bo mogoče ljudskim odborom temeljito spremeniti sedanje stanje. Treba bo spremeniti in dopolniti tudi nekatere predpise, ki zadevajo projektiranje in gradnjo. Nov plačilni sistem bo prav tako zagotovil smotrnejšo in ekonomičnejšo graditev. Ti oficialni ukrepi in pa konkretno razumevanje ljudskih odborov, projektantskih organizacij in seveda samih podjetij nam mora zagotoviti cenejšo gradnjo. To cenejšo gradnjo lahko zagotovi, ker je to vsekakor v interesu splošne življenjske ravni delovnega ljudstva. Mislimo, da je prav, da se to vprašanje prav s tega vidika rešuje pod občo družbeno kontrolo. S povišanjem stanovanjske tarife smo zagotovili večja sredstva za popravilo hiš, vendar še nezadostna, tako da nas v bodoče tudi še čaka ne lahko vprašanje, kakó v celoti zavarovati že obstoječi stanovanjski fond. Toda mimo položaja kakršnega kaže splošna življenjska raven prebivalstva, ne moremo iti in bo treba dokončno tudi to vprašanje rešiti skladno s perspektivo občin življenjskih pogojev.

Tudi letos odvajamo za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski posebna sredstva. Ta sklad je bil z lanskoletnim planom predviden na 2100 milijonov, ter je bil v letu 1954 realiziran v korist teh predelov v višini 1800 milijonov. Iz dokumentacije, ki je priložena družbenemu planu, je razvidna uporaba teh sredstev, in splošna ocena je, da so bila izvršena oziroma začeta na Primorskem, Kočevskem in Dolenjskem taka dela, ki brez dvoma pomenijo resnejšo

pomoč gospodarskemu dvigu teh področij. Zaradi manjših sredstev, s katerimi razpolaga letos republiški plan oziroma proračun, ne bo mogoče vložiti toliko v ta sklad kot preteklo leto. Ena milijarda je po predlogu namenjena predvsem za dovršitev v 1954. letu začelih del, kar smatramo za najbolj ekonomično rešitev. Ni pa seveda to edini vir sredstev, ki gre za investicije v teh krajih, ampak bodo podjetja in gospodarske organizacije na tem območju prav tako kot drugod deležne kreditov in subvencij tudi iz drugih virov.

Predlog družbenega plana LRS za leto 1955 skuša rešiti vprašanje razdelitve sredstev in uporabe ekonomskih ukrepov z vidika bližnje organizacije komun in skupnosti komun. Na osnovi intenzivnih priprav, ki se vrše od srede preteklega leta, moramo pričakovati, da bomo na posameznih območjih v kratkem času izvršili potrebne upravno-teritorialne spremembe in prešli na samostojno finansiranje bodočih občin in okrajev v smislu nove komunalne ureditve. Zvezne in republiške komisije pripravljajo konkretne predloge, tako da bo prihodnja zvezna skupščina že sposobna izdati potrebne ukrepe za pravno ureditev teh vprašanj, ki so v zvezi z organizacijo komun. Republiški plan se je v okviru zveznega plana poslužil samo tistih ekonomskih ukrepov, ki so potrebni za zagotovitev nujnih sredstev republike. Gre predvsem za delitev dobička, ki ostaja podjetjem po zvezni obdavčitvi in ki predstavlja seveda glavni vir dohodkov občine, okraja in republike. Zvezni plan dopušča za potrebe republike le tako obliko, ki zajame dohodke okraja v celoti in s tem onemogoča, da bi republika neposredno obdavčevala podjetja in druge gospodarske organizacije. Izhajali smo s stališča, da zagotovimo čimvečjo samopravo ljudskih odborov s čimvečjo njihovo materialno bazo. Predvidevana razdelitev pokaže, da ostaja okrajnim ljudskim odborom iz dobička in proračunskih dohodkov skupaj 31.827 milijonov. Od tega odvedejo za potrebe republike in za republiški prispevek federaciji 14.586 milijonov. Njihovi proračunski izdatki bodo znašali predvidoma 11.822 milijonov. Upoštevaajoč ostanek iz dobička in proračunskih dohodkov in upoštevaajoč druge vire, ki ostajajo za investicije, bodo razpolagali odbori in podjetja v letu 1955 z 10.389 milijoni. Če tedaj upoštevamo, da je znašala realizacija okrajev in lastnih sredstev podjetij ter prenos iz 1953 v preteklem letu 20.275 milijonov, bodo znašala skupna sredstva v letu 1955, ne upoštevajoč dolgov 20.728 milijonov, to se pravi, slaba polovica milijarde več kot lansko leto. Za republiko je slika drugačna. Od predvidenih dohodkov 17.785 milijonov odvaja republika zvezi prispevek v predvidenem znesku 6750 milijonov (toliko kaže izračun na osnovi zveznega predpisa o 25 % prispevku nad 17.000 dohodkov na glavo prebivalca v republici). Od ostanka 11.035 milijonov so proračunske potrebe 6110 milijonov, ostanek 4925 milijonov gre za investicije po predlogu proračuna. Če k tem sredstvom prištejemo še mogoča sredstva iz samostojnih skladov, anuitete itd., bodo znašale republiške investicije okoli 5 milijard manj kot lansko leto.

Da se zagotovi taka delitev sredstev v korist ljudskim odborom, predvideva naš plan nekoliko drugačen način zbiranja prispevka za republiko kot lansko leto. V želji, da podjetja in okrajni ljudski odbori presežeke svojih dohodkov, ki jih dosežejo z višjo produktivnostjo dela, sorazmerno tudi sami izkoristijo, se predlaga proporcionalni davek, ki bazira na predloženi lestvici. To se pravi, v okviru lestvice se določi okrajnim ljudskim odborom odstotek na osnovi planiranih dohodkov, plačuje se pa po obračunu. Če bodo tedaj dohodki presegli predvideni plan, se odstotek okrajnim ljudskim odborom ne bo zvišal.

Menimo, da je to za podjetja in komune pobuda, ki bo povečala skrb za prosperiteto in ekonomično gospodarsko delavnost. Pri določitvi osnove za republiški prispevek želi plan dvigniti interes podjetij za skupni celotni uspeh njihovega gospodarskega dela s tem, da ne šteje v to osnovo 4 % dobička, ki se odvajajo v fond za samostojno razpolaganje. S tem bo za industrijsko razvitejše predele delna olajšava v primerjavi z lanskim letom, za rudarske okraje bo pa nadaljnja olajšava v tem, da se ne štejejo v plansko osnovo tudi tista sredstva, ki se odvajajo za stanovanjsko izgradnjo, in dobiček od morebitnega nedeljskega dela. In končno, ker se ne upoštevajo sredstva iz obrtništva, gostinstva, komunalnih podjetij, kmetijskih združenj in združnih podjetij v osnovi za obdavčenje dohodka, se pokaže, da vendarle ostaja skupno 7219 milijonov neobdavčenih. To je v okviru danih možnosti gotovo pot k utrjevanju finančne samostojnosti in materialne moči komun.

V letošnjem zveznem planu je odrejena stopnja za socialno zavarovanje 43 %, kar v celoti ne bo zadostovalo za kritje potreb v naši republici (lansko leto je bilo, kot znano, 45 %). Okrajni ljudski odbori bodo morali predpisovati dopolnilne prispevke. Republiški proračun ne predvideva primanjkljajev, ker mislimo, da bodo določene izboljšave sistema socialnega zavarovanja, večje varčevanje in pa konkretna politika ljudskih odborov pri dopolnilnih prispevkih omogočila republiškem zavarovalnemu fondu izpolniti svoje obveze brez dotacij.

Iz znanih razlogov uživa okrajni ljudski odbor Koper v okviru zveznega plana poseben položaj. Isto je upošteval tudi naš plan, ki oprošča OLO Koper plačila prispevka republici in mu omogoča nižji predpis dohodnine.

Tovariši poslanci!

Rezultati gospodarskih naporov v preteklem letu in predvideni razvoj v letošnjem letu, kakor ga skuša pokazati to poročilo, temelji na realni oceni naših materialnih in moralnih sil. Jasno je, da so pred nami še obsežne in pomembne naloge tako za tekoče leto, kot za nadaljnja leta. Toda v celotni naši gospodarski politiki, kakor jo nakazuje v svojih osnovah zvezni plan in seveda s tem tudi naš republiški plan, že prehajamo v umerjenejši tok, kjer naj se ekonomska življenja odvijata skladno z našo zmogljivostjo in skladno z interesi skupnosti in posameznega delovnega človeka. Pot našega razvoja je jasno načrtana, ker so postali temelji nove politične in družbene ureditve nujen življenjski pogoj posameznika in jugoslovanske socialistične skupnosti. Presojati ekonomski sistem, ki temelji na sistematičnem razvijanju samouprave v gospodarstvu in na družbenem upravljanju javnih poslov v okviru porajajoče se komune, skozi temna očala vsakodnevnih težav in pod vtisom vsakovrstnih tujih vplivov, se pravi otežkočati borbo proti ostankom tistih tendenc, ki so našemu razvoju še vedno najbolj nevarni, to je proti birokratskim centralističnim nameram in proti ozkemu nesocialističnemu partikularizmu. Zgolj enostransko in zato tudi napačno je ocenjevati delno zmanjšanje in preusmeritev investicij kot znak nekega slabšega gospodarskega stanja. Če smatramo za ekonomsko nujnost utrditi notranje tržišče in poboljšati našo plačilno bilanco, potem se mora pokazati ta sprememba v drugačni razdelitvi presežka kot je bila doslej. In če je ta predvideni presežek dela v letu 1955 večji kot v prejšnjem letu, potem ne moremo govoriti o kakršnikoli stagnaciji. Narobe! Stopili bomo krepak korak naprej, samo da bo ta korak smotrnejši. Nekoliko nižja investicijska delavnost v industriji in v nekaterih drugih gospodarskih panogah ne

more biti seveda odveza za počitek. Ne samo to, da moramo ekonomičneje in ceneje izvajati predvidene investicije, večja aktivnost vseh samoupravnih in družbenih organov, zbornic, združenj, strokovnjakov in vsega upravnega organizma bo nujno potrebna prav zaradi tega, da izpopolnimo naš svobodni ekonomski sistem v celotnem gospodarskem življenju in da realiziramo idejo komun. Na tem temeljijo postavke letošnjega plana, ki kljub še obstoječim pomanjkljivostim in kljub morebitnim bodočim težavam vsekakor že ustvarjajo pogoje ugodnejšega razvoja.

Zato predlagam, da Ljudska skupščina predloženi plan tako, kakor je bil izpopolnjen v skupščinskih odborih, sprejme. (Ploskanje.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Ker bosta nadaljnjo obravnavo o predlogu družbenega plana opravila oba zbora na ločenih sejah, je s tem 1. točka dnevnega reda izčrpana, obenem pa tudi dnevni red sam. Zato zaključujem 7. skupno sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno z objavo na uradni deski. Ljudski poslanci bodo o tem obveščeni tudi na ločenih sejah svojih zborov.

Prihodnja seja Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev bo danes ob 16. uri.

Seja je bila končana ob 12.55.

8. seja

(28. januarja 1955)

Predsedoval: Jakob Mojškerc, podpredsednik
Ljudske skupščine LRS.

Tajnik: dr. Miha Potočnik.

Začetek seje ob 9.20.

Podpredsednik Jakob Mojškerc: Pričenjam 8. skupno sejo obeh zborov, ki je bila sklicana po sklepu Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev zato, da bi na njej poslušali ekspozice o predlogu zakona o proračunu za leto 1955. Razen tega je Izvršni svet poslal predlog, naj Ljudska skupščina izvoli nekatere sodnike, državni sekretariat za pravosodno upravo pa predlog za razrešitev nekaterih sodnikov.

Svoj izostanek so opravičili ljudski poslanci Republiškega zbora: Miha Marinko, Mica Marinko, Franc Černe, Olga Vrabič, dr. Anton Melik, Jože Molek, dr. Ferdo Kozak in Ivo Skerlovnik ter poslanec Zbora proizvajalcev Tone Hafner. Ali skupščina odobrava dopust tem poslancem? (Odobrava). Hvala.

Prosim tajnika, da prečita zapisnik prejšnje seje. (Tajnik dr. Miha Potočnik prečita zapisnik 7. skupne seje.) Je kaka pripomba k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je zapisnik odobren in se podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Glede na to, kar sem dejal na začetku, predlagam naslednji dnevni red:

1. obravnava o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955;
2. volitve in razrešitve sodnikov.

Ima morda kdo še kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, na obravnavo o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955. Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da obrazloži predlog proračuna.

Zoran Polič: Tovariši ljudski poslanci! Skupščini je predložen proračun za leto 1955 in sklepni račun za leto 1953. Razprava o proračunu za leto 1955 je seveda tesno vezana z razpravo o družbenem planu za to leto. Sredstva, ki so nam na razpolago za kritje proračunskih potreb, izvirajo iz predvidene delitve nacionalnega dohodka po družbenem planu. Zato se pravi govoriti o sredstvih, ki so razpoložljiva za kritje proračunskih potreb, govoriti hkrati tudi o gospodarskih naporih, ki jih je treba izvršiti, da lahko zagotovimo ta sredstva, se pravi govoriti o nalogah, ki nastajajo z nadaljnjo izgradnjo našega gospodarstva o potrebah v zvezi z družbenim standardom ter o sredstvih, ki so potrebna za izvrševanje skupnih državnih nalog v okviru federacije. Treba

je govoriti tudi o plačilni bilanci, to je o gospodarskih odnosih z inozemstvom, o cenah, o produktivnosti dela itd. Šele razprava o vseh teh elementih nam pove, zakaj je mogoče odrediti prav tolikšna sredstva za proračun in zakaj ni mogoče ugoditi vsem tistim zahtevam, ki so jih predložile republiške ustanove in organi.

Ker je poročilo o družbenem planu podrobneje razčlenjevalo omenjene probleme, ne bom tega ponavljal, mislim pa, da je bilo treba na to vsaj opozoriti, da imamo vedno, ko govorimo o proračunu, pred očmi dejstvo, da so sredstva proračuna odvisna od izpolnitve predvidevanj družbenega plana in zato seveda dosegljiva le, če bo dosežen narodni dohodek po družbenem planu. Zaenkrat lahko ugotovimo, da bodo sredstva, kakor so predvidena v družbenem planu za proračun, če upoštevamo jasno nakazano tendenco, da se administrativni stroški v glavnem ne zvišujejo, tolikšna, da bodo zadostovala za kritje neobhodnih potreb republiške uprave, seveda, če bodo pri uporabi sredstev vsi organi razvili največjo štednjo.

Če si, tovariši ljudski poslanci, pogledamo proračun za leto 1955, ugotovimo, da so predvideni skupni izdatki v višini 9 milijard 470 milijonov. V odnosu do leta 1954, ko so bili izdatki 8 milijard 99 milijonov, pomeni to 16 % povišanje, vključujoč pri tem potrebe zdravstva, prosvete, administrativne uprave in proračunskih investicij.

Za prosveto, zdravstvo, ceste, sodstvo, državno upravo in rezervo je predvideno 5 milijard 800 milijonov, za dotacije ljudskim odborom 310 milijonov in za proračunske investicije 3 milijarde 360 milijonov, skupno torej 9 milijard 470 milijonov.

Republiški proračun vključuje 17 centralnih republiških organov in zavodov z 88 podrejenimi ustanovami, 50 finančno samostojnih zavodov in 4 proračunske sklade. Pri tem so v primerjavi s proračunom za leto 1954 upoštevane vse izvršene spremembe med 1954. letom, razne združitve, nove ustanovitve itd. Zasedba delovnih mest v posameznih organih je po realni oceni potreb oziroma točneje, upoštevana so v predlogih vseh ustanov samo dejansko zasedena delovna mesta. Kolikor so pri tem predvidena zvišanja osebnih izdatkov, je to zaradi sprememb v samih plačah. Samo deloma je v proračunu zadovoljeno zahtevam posameznih organov in ustanov, ki morajo nujno povečati svojo dejavnost, prav tako pa je bilo treba v materialnih stroških upoštevati ustvarjeno povišanje cen v letu 1954.

Če si za primerjavo pogledamo izdatke, kakor so jih predvideli v svojih predlogih republiški organi, potem lahko ugotovimo naslednje. Vsi republiški organi in ustanove so za upravne potrebe zahtevali 6 milijard 174 milijonov. Po predvideni razdelitvi nacionalnega dohodka v družbenem planu je bilo mogoče za vse potrebe prosvete, zdravstva in upravnih organov skupno z dotacijami ljudskim odborom in za kritje primanjkljajev zavodov s samostojnim finansiranjem predvideti 6 milijard 110 milijonov. Zaradi tega je bilo neobhodno potrebno zahteve republiških organov in ustanov znižati za eno milijardo 312 milijonov, tako da znašajo v proračunu 4 milijarde 861 milijonov. Razumljivo je, da pomeni znižanje za eno milijardo 312 milijonov bistveno omejitev nakazanih potreb posameznih ustanov in organov, vendar je bilo to v skladu z razpoložljivimi sredstvi po družbenem planu potrebno. Sredstva v višini 6 milijard 110 milijonov so razdeljena takole: 4 milijarde 861 milijonov znašajo izdatki republiških organov in zavodov, 10 milijonov subvencija za sklad Borisa

Kidriča, 200 milijonov subvencije družbenim organizacijam, 310 milijonov dotacije ljudskim odborom in rezerva 728 milijonov. Predvideni izdatki za upravo, zdravstvo, prosveto itd. so torej, če primerjamo ustrezne izdatke v letu 1954, za 629 milijonov oziroma za 11 % višji. Glavna povečanja so bila izvršena za naslednje namene: pri ljudski skupščini za 25 milijonov 800.000 dinarjev, in sicer predvsem zaradi tega, ker bo skupščina morala preiti na obsežnejše reševanje nalog, tako v okviru skupščinskih odborov kakor tudi na pogostejših zasedanjih obeh zborov.

Državni sekretariat za gospodarstvo povečuje izdatke za 32 milijonov, predvsem zaradi povečanja subvencij finančno samostojnim zavodom.

Zavod za gospodarsko planiranje povečuje izdatke za 5 milijonov 900 tisoč dinarjev, kar je predvsem povezano z ustanovitvijo novega ekonomskega inštituta. Ustanovitev tega inštituta je neobhodno potrebna, ker že ves čas pogrešamo pri reševanju ekonomskih vprašanj v naši republiki organ, ki bi analiziral naše gospodarsko stanje na osnovi zbranih podatkov o našem ekonomskem razvoju in ki bi lahko dajal te analize na razpolago vodstvenim organom, da bi lažje spremljali in urejevali razna gospodarska vprašanja.

Sekretariat za pravosodno upravo povečuje izdatke za 56 milijonov, kar je predvsem povezano z vključevanjem sodišč na novo priključenem ozemlju bivše cone B v republiški proračun.

Svet za prosveto in kulturo zvišuje svoje izdatke za 86 milijonov. Tu so predvsem zvišane subvencije založništvu za 35 milijonov, ker se je pokazalo, da dosedanje subvencije v višini 75 milijonov ne morejo zadoščati potrebam našega knjižnega trga. Prav tako je s povečanjem vezana ustanovitev nekaterih šol, kot na primer višje gospodinjske šole, ustanovitev pedagoškega centra itd.

Slovenski akademiji znanosti in umetnosti so povišani izdatki za 19 milijonov, kar je predvsem povezano z raznimi raziskovanji, z izdajanjem znanstvenih publikacij in pa z večjimi subvencijami finančno samostojnim zavodom.

Univerza zvišuje izdatke za 91 milijonov, in sicer predvsem zaradi povečanja funkcionalnih izdatkov v zvezi z nabavami v inozemstvu raznih znanstvenih knjig, kemikalij in instrumentarija. Prav tako pa tudi zaradi povečanja subvencij študentski menzi in nekoliko povečanih osebnih izdatkov.

Svet za zdravstvo in socialno politiko zvišuje izdatke za 96 milijonov zaradi večjih izdatkov za zdravstveno zaščito in pa subvencij nekaterim samostojnim zavodom.

Geodetska uprava zvišuje izdatke za 30 milijonov, in sicer zaradi stroškov izmere in obnove katastra. V preteklem letu smo predvideli, da bodo sredstva za te namene dajali okrajni ljudski odbori. Praksa pa je pokazala, da tako prenašanje obveznosti na okraje ovira izvršitev izmer in povzroča nesistematično delo. Zato je pravilneje, da zaenkrat predvidimo ta sredstva v republiškem proračunu in imamo s tem tudi možnost, da jih usmerjamo tja, kjer je za izmero največja potreba.

Uprava za ceste povišuje svoje izdatke za 205 milijonov, kar je povezano s potrebo po solidnejšem vzdrževanju cest in po povečani varnosti prometa. Že lansko leto smo razpravljali o tem, da so izdatki za vzdrževanje cest minimalni, v letošnjem letu pa je seveda ta potreba še narastla.

Proračunska rezerva je povečana za 226 milijonov, ker so v okviru te rezerve predvidene tako večje funkcionalne potrebe na posameznih sektorjih

državne uprave, kakor tudi eventualna povečanja osebnih izdatkov, predvsem pri zdravstvu in prosveti. Proračun za leto 1955 pa ne kaže v odnosu do proračuna za leto 1954 samo zvišanja, temveč tudi nekatera zniževanja izdatkov. Tako znižuje državni sekretariat za notranje zadeve svoje izdatke za 47 milijonov, kar gre sicer delno na račun prenosa nekaterih poslov na okraje in le delno na račun popolnega znižanja.

Dotacije ljudskim odborom so znižane za 153 milijonov. V tej zvezi je treba pripomniti naslednje. Medtem ko so v lanskem letu prejeli iz republiškega proračuna dotacije okraji Črnomelj, Sežana, Tolmin, Postojna, Kočevje, Novo mesto in Ljutomer, so v letošnjem letu predvidene samo za okrajne ljudske odbore Črnomelj, Ljutomer in Sežana. Do te spremembe je prišlo zaradi tega, ker so se nekaterim od teh okrajev delno zvišali dohodki, predvsem pa je ostrejšje merilo pri odrejanju osnov za obdavčitev okrajev tudi nekatere gospodarsko šibkejše okraje vključilo v obveznost, da plačujejo prispevek republiki, s čimer seveda odpade upravičenost do dotacije.

Situacija se pokaže seveda bistveno drugačna, če upoštevamo, da prepuščamo z družbenim planom za leto 1955 temeljno dohodnino v okrajih Črnomelj, Kočevje, Koper, Ljutomer, Murska Sobota, Novo mesto in Sežana v skupni višini 230 milijonov tem okrajem, dočim smo je prepustili v letu 1954 le 131 milijonov. Tudi to je oblika dotacije, s čimer je skupna višina dotacij v letu 1955 540 milijonov din, kar pomeni v odnosu do leta 1954 znižanje samo za 54 milijonov.

Prednost dotacije v obliki odstopanja temeljne dohodnine je še v tem, da lahko dobro organizirana davčna služba in predvsem pravočasna izterjava dvigne dohodke okrajev preko zneskov, ki so predvideni za odstop.

Dotacije gospodarstva iz proračuna so znižane za 109 milijonov zaradi tega, ker je v letu 1955 ustanovljen poseben fond za pospeševanje kmetijstva, dotacije v proračunu za leto 1954 pa so bile predvsem predvidene za te namene. Ker bo odslej sklad za pospeševanje kmetijstva prevzel skrb za naloge, ki jih je doslej reševal proračun, ni več potrebno, da predvidimo posebne izdatke tudi v republiškem proračunu. Razen tega se tudi natekajo v sklad sredstva, ki bi bila sicer proračunski dohodek.

Če pogledamo izdatke letošnjega proračuna po osnovnih vrstah, to je osebne, operativne in funkcionalne, potem vidimo, da se nam v primerjavi z letom 1954 povečajo osebni izdatki za 44 milijonov, operativni za 53 milijonov in funkcionalni za 523 milijonov. Osebni izdatki so povišani le toliko, kolikor to zahteva ureditev plač, ki je bila izvršena v preteklem letu od 1. marca dalje in pa predvidevanja v letu 1955.

V proračunu predvidene osebne prejeme prejema v 1955. letu 3697 uslužbencev v upravi, zdravstvu in prosveti. Če primerjamo s tem številom stalež uslužbencev leta 1952, ko jih je bilo 9040 oziroma začetkom leta 1954, ko jih je bilo 3337, potem vidimo, da smo dosegli v republiški upravi na eni strani v treh letih skoraj trikratno znižanje, na drugi strani pa se že kaže potreba po postopnem povečanju števila predvsem v zdravstvenih in prosvetnih organih, kar pa ni v nasprotju z našo borbo zoper birokratizacijo, ker ustreza politiki širjenja prosvetnih in zdravstvenih ustanov in zoževanja čiste administracije.

Če k številu uslužbencev republiških ustanov prištejemo še uslužbence finančno samostojnih zavodov, katerih je 5087, in sicer največ v prosveti in zdravstvu, kjer jih je skoraj 4000, potem ugotovimo, da je danes v okviru

republiških ustanov, organov in zavodov 8.800 vseh zaposlenih. Vsi ti seveda niso zaposleni v Ljubljani, temveč so predvsem oni iz finančno samostojnih zavodov nameščeni v raznih krajih Slovenije.

Posebej je treba opozoriti, da med osebnimi izdatki za leto 1955 niso predvidena nikakršna sredstva za občasne nagrade uslužbencem. To je treba poudariti zaradi tega, ker bodo nagrade odvisne od samih republiških organov in ustanov, to se pravi, da bodo lahko delili nagrade le iz sredstev, ki jih prihranijo v svojih rednih izdatkih.

Minimalno zvišanje operativnih izdatkov gre predvsem na račun povečanih izdatkov za kurjavo, za vzdrževanje zgradb in prevoznih sredstev.

Največje povišanje je v tako imenovanih funkcionalnih izdatkih, in sicer za 523 milijonov. V okviru teh sredstev so povečani izdatki za založniško dejavnost pri svetu za prosveto in kulturo 35 milijonov, finančno samostojnim zavodom 86 milijonov, za ceste se zvišujejo izdatki za 205 milijonov, geodetski upravi 30 milij. in za uvoz raznega znanstvenega materiala sveta za prosveto in kulturo ter sveta za zdravstvo, to so razne znanstvene knjige, kemikalije, instrumenti itd. za 231 milijonov.

Če pogledamo še razdelitev sredstev po delih proračuna, ne da bi pri tem upoštevali investicije, potem vidimo, da se v odnosu na leto 1954 najbolj povečajo izdatki za prosveto in kulturo, in sicer za 205 milijonov. Za socialno skrbstvo se povečajo izdatki za 32 milijonov, v zdravstveni zaščiti za 7 milijonov, v državni upravi, kjer pa se to povečanje omejuje predvsem na ceste, za 268 milijonov. Malenkostno povečanje v zdravstveni zaščiti pa se pokaže višje, če upoštevamo še poslovanje finančno samostojnih zavodov.

V okviru izdatkov posameznih delov proračuna so predvidena tudi sredstva, ki jih morajo posamezni organi oziroma republiške ustanove dajati kot razliko finančno samostojnim zavodom za kritje njihovega primanjkljaja, ki ga izkazujejo v predlogu svojega predračuna.

V proračunu so izkazani finančno samostojni zavodi z dohodki v višini 2.261.728.000 dinarjev in z izdatki 2.820.819.000 dinarjev. Presežek izdatkov, ki ga je treba iz proračuna neposredno pokriti, je torej 564.559.000 dinarjev. V odnosu na leto 1954 je to povečan izdatek, ker so v letu 1954 prejeli finančno samostojni zavodi iz proračuna znesek 534 milijonov. Deloma je to povečanje povezano s povečanimi osebnimi in materialnimi izdatki v finančno samostojnih zavodih, v glavnem pa s prevzemom nekaterih novih zavodov v okvir republiškega proračuna.

V proračunu so predvideni tudi izdatki za tako imenovane proračunske investicije v višini 3 milijarde 360 milijonov.

Investicije za prosveto, zdravstvo in upravo so predvidene v višini 1 milijarde 700 milijonov dinarjev. V odnosu do leta 1954 so znižane za 520 milijonov, ker je bilo v letu 1954 za te namene predvideno 2 milijardi 220 milijonov. Investicije za prosveto, za katere je v letošnjem letu predvideno 510 milijonov, se znižajo v odnosu do leta 1954 za 202 milijona. V zdravstvu je letos predvideno 670 milijonov, kar je za 287 milijonov manj kakor v letu 1954. Navedeno znižanje je razumljivo, če ugotovimo, da imamo tako večje potrebe po posebnih investicijah, kakršna je n. pr. gradnja cesta Ljubljana—Zagreb in pa da smo vezani na okvir sredstev, kakor nam ga odreja razdelitev nacionalnega dohodka po družbenem planu. V okviru proračunskih investicij za prosveto so predvideni največji izdatki za tehnično fakulteto, za Univerzo sploh, za študent-

sko naselje, za inštitute Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter za razna vzgajališča, muzeje in galerije. V zdravstvu so predvideni največji izdatki za dograditve v splošni bolnišnici v Ljubljani, za bolnišnico v Idriji, Valdoltri in Topolščici ter še za nekatere manjše dograditve.

V zvezi s temi investicijami se postavlja pred nas vprašanje pravilne delitve odgovornosti za gradnjo prosvetnih in zdravstvenih objektov med republiko in okraje. Nove oblike družbenega upravljanja, večja in neposrednejša odgovornost okrajev, predvsem pa bodočih komun in skupnosti komun prav gotovo zahteva, da se le v izjemnih primerih vključujejo razne gradnje na področju prosvete, zdravstva in uprave med neposredne odgovornosti republiških organov in zato v republiški proračun. V borbi za dvig življenjskega standarda se morajo sredstva občin in okrajev v vedno večji meri mobilizirati za izgradnjo stanovanj, ambulant, šol, bolnišnic, raznih domov in podobno. Republiški proračun pa mora biti omejen na najnujnejše, res republiške potrebe.

Poseben izdelek v okviru republiških investicij so predvidena sredstva za nadaljevanje izgradnje ceste Ljubljana—Zagreb. Za to cesto je predvideno v proračunu 1 milijardo 500 milijonov, kar je nujno potrebno, da ne bi s prekinitvijo del povzročili gospodarske škode naši skupnosti.

Ker so sredstva, predvidena za proračunske investicije, predvsem za zdravstvo in prosveto, manjša kakor so bila lansko leto, zlasti pa manjša, kakor so to predlagali posamezni republiški organi za letošnje leto, je treba uveljaviti najučinkovitejši način njihove uporabe. Zato so v proračunu sicer navedeni posamezni koristniki teh sredstev, to se pravi, da so naštetih objekti, ki so predvideni za izgradnjo, vendar tako, da nobenemu od teh objektov ni odrejena vsota, s katero razpolaga v letu 1955, temveč bodo sredstva kasneje dodeljena, ko bodo koristniki predlagali investicijske programe in ko bodo ti programi potrjeni. Tako vezanje na kasnejšo odobritev sredstev, ko je zagotovljen le okvir prosvetnih in zdravstvenih investicij, bo na eni strani prisililo posamezne investitorje, da solidno pripravijo svoje investicijske programe, na drugi strani pa bo vendarle omogočalo Izvršnemu svetu, da mnogo bolj elastično razdeljuje minimalna sredstva, predvidena za te namene. Zato je tudi tozadevno pooblastilo predvideno v samem zakonu o proračunu. Kot aneksi so priključeni proračunu še predračuni skladov, in sicer sklad Borisa Kidriča v višini 20 milijonov, sklad za obnovo, varstvo in gojitev gozdov v višini 875 milijonov, sklada za urejanje voda v višini 900 milijonov in sklad za pospeševanje kmetijstva v višini 125 milijonov. Sklad Borisa Kidriča je bil v proračunu za leto 1954 predviden med subvencijami družbenim organizacijam. Toda funkcija, ki jo že danes odigrava ta sklad predvsem s tem, da omogoča vrsti naših znanstvenih delavcev, da izpopolnjujejo svoje znanje v inozemstvu, dalje da dodeljuje štipendije študentom na naši domači univerzi, je tolikšna, da je prav, če ga samostojno vključimo v naš proračun.

Drugi je sklad za obnovo, gojitev in varstvo gozdov, v katerega vplačujejo okraji 35 % gozdne takse, ki jo poberejo v letu 1955 na svojem območju. Namen republiškega sklada je, da z dotacijami okrajnim skladom za obnovo, gojitev in varstvo gozdov s pogozdovanjem krasa, urejanjem hudournikov, s pospeševanjem hitro rastočih vrst gozdnega drevja, s prispevkom gozdarskemu inštitutu, s pripravo perspektivnih planov našega gozdarstva in lastnim proračunom same gozdne uprave opravlja nekatere osnovne naloge v gozdarstvu. Nadaljnji je sklad za urejanje voda. Sredstva tega sklada so namenjena pred-

vsem za vzdrževanje rek, za večje melioracije, za nabavo razne opreme in za proračun same uprave za vodno gospodarstvo. Sklad za pospeševanje kmetijstva se formira v višini 125 milijonov iz 20 % temeljne dohodnine, ki pripada republiki, razen v tistih krajih, katerim je z družbenim planom temeljna dohodnina prepuščena. Namen tega sklada je dajati sredstva za pospeševanje kmetijske proizvodnje v letu 1955.

Izdatki, predvideni v proračunu, so v celoti uravnoteženi s predvidenimi dohodki. Po družbenem planu je predvideno, da bodo neposredni izdatki uprave, zdravstva, prosvete in proračunskih investicij kriti iz dela prometnega davka v višini 2 milijardi 362 milijonov, temeljne dohodnine v višini 687 milijonov, dohodkov republiških uradov in zavodov v višini 25 milijonov in raznih drugih dohodkov v višini 125 milijonov ter deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest v višini 6 milijard 271 milijonov, torej skupno 9 milijard 470 milijonov dohodkov.

Najvišji dohodek republiškega proračuna je vsekakor delež republike na dohodkih okrajev in mest v višini 6 milijard 271 milijonov. Zato je to tudi najvažnejši republiški dohodek, ki pa je v prvi vrsti odvisen od uspehov, ki jih bodo v našem gospodarstvu dosegle predvsem gospodarske organizacije in pa sami okraji.

Po izkušnjah lanskega leta in po trenutni dokaj stabilni situaciji na našem tržišču lahko ugotovimo, da so ti dohodki v celoti ostvarljivi.

V zvezi s proračunom, predvsem pa s predvideno razdelitvijo sredstev pa je treba ugotoviti še eno dejstvo. V našem gospodarstvu smo imeli v letu 1954 zaradi neizpolnjenih predvidevanj o znižanju cen izjemno stanje, ko so se mnogo višja sredstva vlagala v investicije, kot je bilo prvotno predvideno, in ko so ta kakor tudi nekateri drugi pojavi, ki so bili v poročilu o planu podrobneje obdelani, zaostriili vprašanje življenjskega standarda. Ugotovili smo, da lahko samo največja štednja in samo omejitve na področju investicij in drugih večjih izdatkov prispevajo k ureditvi našega tržišča, ki je še posebno po porastu cen v drugem polletju 1954 neobhodno zahtevalo, da mu posvetimo posebno pozornost. Zato je bila potrebna v letu 1954 tako imenovana imobilizacija sredstev, ki je del sredstev preko planiranih predvidevanj za leto 1954 odtegnila prometu in je iz njih ustvarjena naša prva finančna rezerva. V letu 1955 nadaljujemo z ustvarjanjem posebnih rezerv v naših finančnih sredstvih, s tem da predvidevamo pri vseh proračunskih izdatkih prihranek najmanj v višini 6 % predvidenih izdatkov. Popolnoma napačno bi bilo, če bi skrb za teh 6 % prevalili neposredno na sam proračun, to se pravi, da bi v samem proračunu predvideli v tej višini posebno rezervo. Pravilno je, da rezervo 6 % ustvarja vsak organ in ustanova, ki je vključena v naš proračun. To se pravi, da se je treba danes, ko pričenjamo razpravo o proračunu in ko bo ta proračun odobren, zavedati, da mora vsak organ in vsaka ustanova od odobrenega zneska znižati najmanj 6 % svojih potreb, torej svojih izdatkov in s tem ustvariti rezervni fond, ki ga formira vsaka republika, federacija in tudi vsak okraj. Sredstva iz teh rezervnih fondov bodo trošena šele po posebnih navodilih in pooblastilih zvezne skupščine. Ustvarjanje rezerv na tak način pomeni široko mobilizacijo vseh, za izdajanje sredstev odgovornih činiteljev in je zato prav gotovo najučinkovitejša.

V neposredni zvezi s samim proračunom je še zakon o proračunu. Najvažnejša za razpravo so v njem določila člena 5., 6. in 7. Člen 5. zakona o prora-

čunu predvideva pooblastilo Izvršnemu svetu, da lahko kredite za tako imenovane proračunske investicije, določene v posameznih razdelkih proračuna, dodeljuje v višini potreb na posamezne objekte šele po dokumentaciji. O namenu tega pooblastila je bilo govora pri proračunskih investicijah in je prav gotovo učinkovit ukrep v situaciji, ko razpolagamo z minimalnimi sredstvi za investicijske potrebe. Nadalje je v istem členu predvideno pooblastilo Izvršnemu svetu, da lahko nerazdeljena sredstva iz subvencij družbenim organizacijam deli po potrebah teh družbenih organizacij, ki se pokažejo med letom oziroma jih lahko dodeli novim družbenim organizacijam. V 6. členu je predvideno pooblastilo Izvršnemu svetu, da v času, ko odbori za proračun naše skupščine ne zasedajo, izvrši virmane med partijami istega poglavja in med posameznimi poglavji istega razdelka. To pooblastilo je potrebno zaradi tega, ker sta po zakonu o proračunu skupščinska odbora za proračun pooblaščen, da izvajata take virmane. Ker pa odbora trajno ne zasedata, je v vmesnem razdobju nevarnost, da bi lahko prišlo do zastoja v pravilnem finansiranju in je zato potrebno, da dobi Izvršni svet tako pooblastilo s tem, kar pravi ta člen, da mora take virmane predložiti kasneje v potrditev odboroma za proračun.

V 7. členu je predvideno, da smejo republiški organi in zavodi opraviti nove izdatke v proračunu samo, če imajo za to predhodno pritrditev Izvršnega sveta. S tem so predvsem mišljene eventualne nove nastavitve uslužbencev, ker bi bilo popolnoma napačno prepustiti republiškim organom in ustanovam, da lahko po lastni volji, ne da bi upoštevali skupne potrebe republike, nameščajo in s tem povečujejo republiške izdatke.

To je, tovariši ljudski poslanci, glavna problematika našega proračuna.

Ker sem v svojih izvajanjih le na splošno omenil problematiko iz najvažnejših področij, ki jih zajema naš proračun in še to le s finančnega vidika, predlagam ljudski skupščini, da posluša še posebna poročila državnega sekretarja za notranje zadeve, državnega sekretarja sveta za kulturo in prosveto in državnega sekretarja za zdravstvo in socialno politiko.

Tovariši ljudski poslanci, ko predlagamo proračun skupščini v razpravo in potrditev, ugotavljamo predvsem naslednje:

1. da je proračun sestavljen v skladu z možnostmi, ki jih dajejo razpoložljiva sredstva našega družbenega plana in je zato v popolnem skladu z njim;
2. da je zaradi omejenih možnosti predlog proračuna sestavljen v sodelovanju z vsemi prizadetimi republiškimi organi in zavodi. Zato je rezultat analiziranih dosedanjih potreb in na minimum omejenih novih potreb. Če niso sprejete nove zahteve v sam proračun, je to zato, ker jih je mogoče z enkrat odložiti oziroma reševati na drug način;
3. v odnosu do proračuna v letu 1954 je predloženi proračun povečan le v toliko, da je zagotovljeno nemoteno poslovanje republiških ustanov. Pri tem so upoštevane v prvi vrsti potrebe prosvete in zdravstva;
4. v predloženem proračunu niso priznane zahteve republiških organov in ustanov, da bi se v njihovih proračunih rezervirala sredstva za nove namestitve. Ne samo da bi povečanje števila republiških uslužbencev zmanjšalo uspehe, ki smo jih dosegli z dosedanjim zmanjševanjem republiškega administrativnega aparata, temveč bi povzročili tudi nepopravljivo škodo našim okrajem — bodočim skupnostim komun — pa tudi komunam samim, ker bi se le malo usposobljenih strokovnjakov odzvalo pozivu okrajev, da se pri njih zaposlijo, saj bi jih pri republiških organih oziroma republiških ustanovah že čakala

rezervirana mesta. To stališče je veljalo tudi za prosvetne in zdravstvene kadre, četudi bo treba še izpopolniti nekatera mesta na centralnih prosvetnih in zdravstvenih ustanovah. O takih potrebah bo moral Izvršni svet odločati posebej, v smislu pooblasti po zakonu o proračunu;

5. že v proračunski razpravi v preteklem letu je bilo ugotovljeno, da vlada nesistematičnost v odrejanju, katera ustanova oziroma zavod je upravičeno republiški, kateri pa spada v okrajni proračun. Sprejet je bil predlog, da Izvršni svet do proračunske razprave za leto 1955 to uredi. Vendar so prvi pregledi pokazali, da to ni niti preprosto niti kratkotrajno delo. Pokazalo se je, da je vrsta ustanov oziroma zavodov, za katere okraji več ali manj neupravičeno zahtevajo, da se ponovno povrnejo na republiško finansiranje, da pa je prav tako nekaj ustanov, ki bi ob upoštevanju istih kriterijev ne smele biti vključene v republiški proračun oziroma če ostanejo v tem proračunu, bi z enakopravnostjo veljalo tudi za druge, ki so pa v proračunu okrajev. Zaenkrat je prav gotovo igral pri tem odrejanju odločilno vlogo samo finančni moment, to se pravi, prevaliti odgovornost za dodeljevanje sredstev na drugega. Če to že prej ni bilo v redu, je to še temmanj danes, ko se borimo na vseh področjih, torej tudi v prosvetnih in zdravstvenih ustanovah za čimprejšnje uveljavljanje neposrednega družbenega upravljanja. Zato mora nov kriterij za odrejanje, v kateri proračun ustanove in zavodi spadajo, dati predvsem možnost pravilnega uveljavljanja družbenega upravljanja, ne pa stremljenje po čim večji razbremenitvi enega ali drugega proračuna.

Prav tako pa je prenašanje ustanov in zavodov na proračune okrajev in narobe na republiški proračun tesno povezano z vprašanjem organizacije komun in skupnosti komun. Napačno bi bilo, če bi komaj organizirane komune oz. skupnosti komun, ki še razpravljajo o svojih osnovnih gospodarskih nalogah, o svojih prvih načrtih na vseh področjih družbenega življenja, obremenjevali z novimi nalogami, za katere pa večkrat ni popolnoma jasno, ali res tudi spadajo v njihovo pristojnost. Ta problem bo na primer na področju kulture reševala šele nova zakonodaja o družbenem upravljanju kulturnih ustanov in zavodov. Iz vseh teh razlogov, torej tudi zaradi pravilnega uveljavljanja družbenega upravljanja, zaradi nemotene organizacije komun ter zaradi manjkajoče zakonodaje v pogledu kulturnih ustanov, je na primer zahteva odbora za proračun Republiškega zbora, da mora Izvršni svet v predlogu o proračunu za leto 1956 izločiti Slovensko narodno gledališče in Slovensko filharmonijo in ju prenesti na Mestni ljudski odbor Ljubljana, nesprejemljiv in v svojem bistvu glede na naloge proračunskega odbora tudi nepravilen. Če velja za vse druge ustanove, da je treba njihovo vključevanje v ta ali oni proračun šele preveriti, potem velja to prav gotovo tudi za ti dve ustanovi. Ker je pa v tem pogledu potreben temeljit študij in so potrebne dobre priprave, predlagamo, da se zaenkrat sprejme razpored, kakršen je predložen, odbora za proračun pa naj skupaj z Izvršnim svetom med letom po temeljiti analizi ugotovita, kaj bo v bodoče spadalo še v republiški proračun, kaj pa morajo prevzeti proračuni okrajnih ljudskih odborov. S tem bo lahko nastala tudi potreba, da se sredstva v družbenem planu za prihodnje leto drugače razporede. Veljati mora načelo, da spadajo operativne enote na vseh področjih družbene dejavnosti predvsem v proračune okrajnih ljudskih odborov oziroma bodočih komun in komunalnih skupnosti. Zato smejo biti take enote le v izjemnem primeru na proračunu republike, če imajo po svojem značaju republiški obseg in če je to v skladu

z družbenim upravljanjem teh enot. Zato seveda niso pravilne razprave in ne-upravičene zahteve nekaterih okrajnih pa tudi mestnih in občinskih ljudskih odborov, ko zadnji čas obravnavajo probleme svojih ustanov s finančnega vidika, ne pa z vidika družbenega upravljanja in hočejo čimveč teh ustanov prenesti na republiški proračun, čim ugotove, da po svoji dejavnosti v neki meri presegajo okvir občine ali okraja.

Tovariši ljudski poslanci! Ljudski skupščini je predložen tudi zakon o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1953.

Vprašanje izdatkov in dohodkov tega proračuna je skupščina podrobneje obravnavala, ko je v preteklem letu sprejela dodatni proračun za leto 1953 na osnovi prihrankov iz leta 1953. Zato bi se tu omejil na ugotovitev, da so bili doseženi dohodki v višini 6 milijard 335 milijonov, izdatki pa v višini 5 milijard 748 milijonov in da je bil presežek 587 milijonov odveden po posebnem sklepu zvezne skupščine za kritje primanjkljaja zveznega družbenega plana.

Prav tako pa je treba ugotoviti, da zakasnelo predlaganje sklepnega računa, posebno pa še povezovanje razprave o njem z razpravo o novem proračunu, ne vodi do učinkovitih analiz in zato ne ustvarja pogoje za pravilno kontrolo. Zato bo treba v bodoče sklepne račune predlagati čimprej po zaključku proračunskega leta in voditi o njih tako v proračunskih odborih kakor tudi v skupščini posebne razprave, ločeno od sprejemanja novih proračunov.

Tovariši ljudski poslanci! Predlagam, da o obeh predlogih skupščina razpravlja in da ju osvoji tako, kakor sta predložena. (Ploskanje.)

Podpredsednik Jakob Mojškerc: Tovariši ljudski poslanci! Slišali smo obrazložitev Izvršnega sveta k proračunu. Ker je bil hkrati dan predlog, da dajo svoja poročila k proračunu še tudi trije državni sekretarji, vprašam skupščino, če se strinja s tem predlogom. (Poslanci se strinjajo.) Odrejam 15 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 10. uri in se je nadaljevala ob 10.35.)

Podpredsednik Jakob Mojškerc: Nadaljujemo sejo. Prosim državnega sekretarja za notranje zadeve, da da poročilo.

Mitja Ribičič: Tovariši ljudski poslanci! Republiški proračun Državnega sekretariata za notranje zadeve za leto 1955 znaša 662,379.000 dinarjev ter je za 87,237.000 dinarjev nižji od proračuna za leto 1954. Od celotnega republiškega proračuna odpade na stroške sekretariata 56,6 %, za potrebe kazensko-poboljševalnih domov 39 % in za potrebe šole državnega sekretariata 4,4 %.

Če primerjamo višino izdatkov sekretariata iz leta v leto, vidimo, da so naraščali vse do lanskega leta in to ne zaradi širjenja aparata sekretariata, ampak predvsem zaradi naraščanja cen in zvišanja osebnih prejemkov. V letu 1955 pa se je proračun v primerjavi z leti 1953/54 znižal. Do znižanja je prišlo zaradi prenosa nekaterih poslov na okrajna tajništva in zlasti mestno tajništvo v Ljubljani. S tem pa so se povečali izdatki okrajnih ljudskih odborov za 104,002.000 dinarjev. Poleg tega smo zaradi poostrenega varčevanja znižali tudi izdatke za promet, za matično službo in zdravstvo za 6,388.000 dinarjev.

Poleg rednega proračuna je predložil sekretariat za notranje zadeve tudi proračun investicij, ki pa so v skladu s splošno politiko investicij omejena

samo na najnujnejša dela. Investicije, ki nam jih je odobril Izvršni svet LRS, znašajo 25,300.000 dinarjev in obsegajo dokončanje gradenj na Vodovodni cesti, s čimer bomo delavnice na Povšetovi cesti izročili bolnišnici, nujna popravila strehe v kazensko poboljševalnem domu Maribor in Brestanica in izdelavo načrtov za novo poslopje republiškega sekretariata in okrajnega tajništva v Ljubljani, ki bo po dograditvi sprostilo stanovanjsko stavbo, v kateri so trenutno pisarniški prostori republiškega sekretariata.

Tovariši ljudski poslanci! Dovolite mi, da pri obrazložitvi izdatkov proračuna republiškega sekretariata za notranje zadeve za leto 1955 nakažem glavne rezultate dela organov za notranje zadeve, ki v stalni službi ljudstva krepijo notranjo varnost socialistične skupnosti, javnega reda in miru, osebnih pravic in svobodo državljanov.

Zunanjepolitični uspehi, ki jih je Jugoslavija dosegla v letu 1954 — zlasti tržaški sporazum, podpis Balkanske zveze na Bledu in normalizacija odnosov s Sovjetsko zvezo ter izredno hiter razvoj družbenega upravljanja in s tem vedno večje sodelovanje naših državljanov na vseh področjih družbeno-političnega življenja — je močno okrepilo in konsolidiralo naš družbeni sistem, obenem pa oslabilo in vnovič udarilo protisocialistične in sovražne elemente. Danes lahko ugotovimo, da reakcionarne sile ne predstavljajo za naš nadaljnji razvoj nobene take ovire več oziroma nevarnosti, da bi morali proti njim izvajati neke pomembnejše kazenske in administrativne sankcije. To dokazujejo tudi statistični podatki, ki od leta 1949 do danes prikazujejo stalen padeč tako imenovanega političnega kriminala, t. j. tistih kaznivih dejanj, ki napadajo državno varnost in poskušajo zrušiti socialistično družbeno ureditev naše države. Leta 1954 je bilo od skupnega števila raziskanih kaznivih dejanj v naši republiki le 0,24 % tako imenovanih političnih kaznivih dejanj. Od vseh raziskanih kaznivih dejanj, ki jih je bilo v naši republiki v 1954. letu 22.258, so sodišča in pooblašteni preiskovalni organi vodili samo 54 postopkov politične narave. Na tako močno znižanje organizirane protisocialistične dejavnosti je močno vplival tudi skoraj popoln razkroj, demoralizacija in razkritje najrazličnejših emigrantskih, špijonskih, propagandnih in črnoborzijanskih centrov na naših mejah. To seveda ne pomeni, da bi se zmanjšalo prizadevanje sovražnikov socializma in naše dežele onstran naših meja, da bi v Jugoslaviji dobili neke resnejše politične protisocialistične pozicije, toda visoka socialistična zavednost, budnost in pomoč naših državljanov službi državne varnosti nam omogoča, da že v kali zatremo njihove načrte. V naši socialistični stvarnosti ni pogojev za organiziranje pete kolone.

Tega dejstva se zavedajo tudi sovražniki socialističnega razvoja pri nas — bodisi najrazličnejši kapitalistični in izkoriščevalski elementi, bodisi birokratski in kominformovci. Oboji so pod silo socialistične stvarnosti spoznali, da čez noč ne morejo zrušiti pridobitev revolucije in ljudske oblasti in bili so prisiljeni preusmeriti svojo umazano dejavnost na daljšo »perspektivo«. Ker ne morejo nasproti našim delovnim ljudem in socialistični zvezi postaviti svojega programa, neke enotne fronte, zato tembolj vneto iščejo svojih zaveznikov v inozemstvu, doma pa zelo pridno izsiljujejo demokratičnost družbenega življenja za nesramno rovarjenje, klevetanje, razširjanje najrazličnejših laži in komentarjev, pri čemer skušajo vnašati malodušje in nezaupanje med množice. Pri tem političnem izživljanju v internih krogih in zaključenih omizjih prednjačijo izprijeni politični predstavniki reakcionarne inteligence, razni JNS-arski in klerikalni

stari uradniki, bivši oficirji, amnestirani obsojenci in drugi izprijeni politikanti; za njimi pa žal korakajo najrazličnejši kolebljivci, sredinci in neverni Tomaži, zlasti iz vrst tiste inteligence, za katero je bilo vedno značilno nezaupanje v našo lastno moč in perspektivo neodvisne politike, strah pred lastno majhnostjo in hlapčevstvo pred velikimi z zahoda in vzhoda. Taki so politični voditelji in »ideologi« tistih preživelih družbeno-ekonomskih plasti, ki jih naši socialistični ukrepi in družbeno upravljanje ovirajo v svobodi izkoriščanja in privatni iniciativi na škodo skupnosti. Zlasti skušajo zamegliti uspehe naše države v zunanji politiki, notranje gospodarske težave pa izkoriščajo za razširjanje najrazličnejših sovražnih, šovinističnih izpadov.

Dejavnost vseh teh izprijenih narodnih izkoreninjencev je sicer že sama po sebi obsojena na neuspeh zaradi visoke patriotske zavesti in moralno-politične enotnosti državljanov naše dežele, kljub temu pa jih je treba upozoriti, da tudi za take vrste rovarjenja in blatenja ljudske oblasti obstojajo zakoni, ki jih mora vsak spoštovati.

V tej sovražni dejavnosti še vedno igra določeno vlogo reakcionarni del katoliškega klera, ki zlorablja z zakoni in ustavo garantirano versko svobodo v politične namene. Tem duhovnikom predvsem še noče biti jasen pojem verske strpnosti, ki ne velja samo med veroizpovedmi, temveč tudi do državljanov, ki ne pripadajo nobeni obstoječih verskih skupnosti. Do takih grobih izpadov je prišlo na primer ob elementarni nesreči v Celju, ko so nekateri duhovniki izkoristili nesrečo in stisko prebivalstva za direktno ščuvanje proti ljudski oblasti. Posledica tega ščuvanja se je potem pokazala na primer v Polju pri Ljubljani, ko je cerkvenik z nožem napadel ženo pravoslavne vere in ji grozil, da nima kaj iskati v Sloveniji. Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti je postal v preteklem letu osnovni regulator pravnega in dejanskega položaja ter dejavnosti verskih skupnosti. Praksa je pokazala, da morejo cerkve v okviru določil tega zakona popolnoma svobodno opravljati svoje posle, čeprav politično sovražni katoliški duhovniki še vedno širijo gesla, da državljanje ne morejo svobodno izpričati verska prepričanja, medtem ko sami zlorablja versko svobodo v najrazličnejšimi oblikami pritiska na državljanje, da bi jih prisilili k verskemu udejstvovanju. Mnogi duhovniki skušajo s prefinjeno organizacijo in določenim poudarjanjem vzbuditi videz demonstracij oziroma protesta zoper socialistično družbeno ureditev, ki jim uspeva zlasti tam, kjer naše politične in družbene organizacije ne reagirajo na zlorabe verske svobode in ne zavarujejo svobodnega odločanja državljanov na področju osebne prepričanja.

Vendar moramo za leto 1954 ugotoviti, da se je povečalo število tistih katoliških duhovnikov iz vrst višjega in nižjega klera, ki se hočejo v svoji stanovski dejavnosti omejiti izključno na versko področje v smislu naše zakonodaje in zlasti zakona o pravnem položaju verskih skupnosti, ki jasno in nedvoumno odreja svoben obstoj in delovanje verskih skupnosti, ščiti svobodo osebne prepričanja državljanov, a obenem izključuje vmešavanje duhovščine v politiko in druga področja, ki so v pristojnosti družbenih organizacij, državnih ustanov in družbenega upravljanja. Prav tako je na orientacijo katoliškega klera ugodno vplival obstoj in delovanje Ciril-metodijskega društva, ki je svoje članstvo vzpodbujal k razumni in pozitivni opredelitvi do družbene stvarnosti. V Sloveniji je že nad 55 % duhovnikov včlanjenih v tem društvu, število članstva pa raste tudi v društvih drugih republik. Ta društva se torej

razvijajo in krepijo kljub ostremu nasprotovanju Vatikana in mnogih jugoslovanskih škofov v drugih republikah. Za slovenske škofo je sicer mogoče ugotoviti mnogo večjo osebno pripravljenost urejanja konkretnih nerešenih vprašanj z državo v razliko od večine ostalih jugoslovanskih škofov, vendar je ta osebna pripravljenost še vedno obremenjena z bojznijo, da bi s svojo osebno iniciativo za ureditev razmer rušili politične interese Vatikana.

V letu 1954 skoraj nismo registrirali kakršnokoli pomembnejšo aktivnost informbirojevskih elementov. V kazensko popravnih domovih vzdržuje sedaj kazen 26 obsojencev, medtem ko se na družbeno-koristnem delu nahaja še 9 upravno kaznovanih pristašev informbiroja. V Ljudski republiki Sloveniji je bilo od leta 1948 dalje do danes upravno kaznovanih 334 oseb, sodno kaznovanih pa 157 oseb zaradi informbirojevske sovražne dejavnosti. Po naši popolni zmagi nad kominformizmom, po normalizaciji odnosov in priznanju s strani Sovjetske zveze so te že leta 1949 do kraja poražene in skrahirane informbirojevske »zdrave sile« prenehale igrati tudi v mednarodnem pogledu, skupaj z vzhodno politično emigracijo in vidalijevske agenturo v Trstu, kakršnokoli vlogo v politiki pritiska, hladne vojne in groženj z intervencijo neodvisnosti socialistične Jugoslavije.

Kapitalistični elementi so sicer izgubili vero v možnost povrnitve starega izkoriščevalskega sistema, niso pa izgubili svojega pohlepa po profitu, po lahkem zaslužku na račun družbe in delovnih ljudi. Zato je socialistična imovina postala glavni predmet njihovih napadov.

Naši organi so v letu 1954 obravnavali 864 primerov nedovoljene trgovine, s katero si najrazličnejši špekulanti ustvarjajo visoke dobičke in lagodno življenje. Odkriti so bili primeri prekupčevanja z lesom, dalje trgovina z inozemskim blagom, razpečavanje blaga in darilnih paketov, tihotapstvo računskih strojev, prekupčevanje zlata in raznega nakita.

Poleg tega so narasli težji primeri kaznivih dejanj uničevanja gozdov. Od 250 lanskoletnih primerov je bilo odkritih 90 primerov v gozdovih splošnega ljudskega premoženja.

Med kaznivimi dejanji zoper uradno dolžnost so poneverbe tista oblika kriminala, s katero je bila družbena skupnost najbolj oškodovana. V letu 1954 je bilo 334 primerov poneverb, torej 120 primerov manj kot v letu 1953. Skoraj tretjina vseh poneverb je bilo odkritih v trgovskih podjetjih in v trgovinah kmetijskih zadrug. Med poneverjalci je bilo mnogo bivših trgovcev, ki si iz dobička, ustvarjenega s ponarejenimi računi, inventurnimi listinami in lažnimi vknjižbami kupujejo parcele, zidajo hiše in pijančujejo. V gozdarstvu so poneverjalci mnogokrat posamezni lesni manipulanti in komercialisti.

V zvezi s kriminalom na škodo socialistične imovine moramo omeniti tudi tatvine v industriji. V mariborski tekstilni in drugi industriji smo imeli v letošnjem letu v postopku 421 obtožencev, ki so oškodovali družbo za 40 milijonov dinarjev.

Kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje predstavljajo 55,2 % vseh obravnavanih primerov. Letos so naši organi raziskali 1592 vlomnih, 115 drugih težkih tatvin, 8292 navadnih tatvin, 78 ropov, 443 zatajitev in 630 goljufij. Z vsemi naštetimi dejanji je bilo družbeno in zasebno premoženje oškodovano za preko 200 milijonov dinarjev. Najštevilnejše so drobne priložnostne tatvine, ki se pojavljajo v vseh krajih Slovenije.

Kazniva dejanja zoper življenje in telo predstavljajo 14,4 % vse kriminalitete v Sloveniji. Na število telesnih poškodb odločilno vpliva alkoholizem.

Kazniva dejanja zoper javni red in promet predstavljajo 10 % vseh registriranih predmetov.

Opozoriti je treba na problem mladinske zločinstvenosti, ki zahteva večjo zainteresiranost družbenih in oblastnih organov, saj smo zasledili v letu 1954 mnoga kazniva dejanja težje narave in obravnavali 376 primerov povratnikov — mladincev.

Merilo za uspešnost naše službe je prav gotovo razmerje med raziskanimi in neraziskanimi kaznivimi dejanji. Statistični podatki kažejo, da je ostalo neraziskanih 23 % vseh storjenih kaznivih dejanj. Predvsem so ostala neraziskana razna drobna kazniva dejanja. Od 37 naklepnih ubojev v letu 1954 v LRS so naši organi uspešno raziskali 36 primerov.

V letu 1954 se je nadalje močno dvignila in utrdila zakonitost in demokratičnost postopka organov za notranje zadeve.

Javna tožilstva so od 22.881 zadev ustavila postopek, ker prijavljeno dejanje ni bilo kaznivo dejanje, samo v 131 primerih ali komaj 0,5 % vseh obravnavanih zadev. Vseh primerov, kjer storilec ni bil kazensko odgovoren, pa je bilo samo 61, to je 0,25 % obravnavanih zadev. Zaradi pomanjkanja dokazov, ki so jih kriminalistični organi zbrali v vseh obravnavanih primerih z uporabo zakonitih metod, modernih tehničnih pripomočkov in sodobnih principov kriminalistike, je bilo ustavljeno le 457 oziroma 2 % vseh obravnavanih zadev.

Odvzem prostosti kot najgloblji poseg v svobodo državljanov uporabljajo varnostni organi le v najnujnejših primerih. Tako so organi kriminalistične službe obravnavali 17.816 storilcev kaznivih dejanj, aretacijo pa so odredili le v 1500 primerih, ali 8,8 % vseh storilcev kaznivih dejanj. Približno 60 % vseh zapornih zadev so rešili v roku treh dni, v nekaterih okrajih pa tudi 80—90 % vseh pripornih zadev.

Poleg borbe proti vsem oblikam kriminala v veliki meri zaposlujejo organe notranjih zadev tudi druge službe, kakor zavarovanje meja, kontrola prometa preko meje, urejevanje potnih dokumentov, prijavno-odjavne dolžnosti, osebnih izkaznic in podobno.

Bolj ko se normalizirajo odnosi s sosednjimi državami, bolj se tudi konsolidira stanje na naših mejah. Na avstrijsko-jugoslovanski meji ni bilo zaradi medsebojnih prijateljskih odnosov nobenih incidentov ter je odnos avstrijskih obmejnih organov do naših organov in državljanov zelo korekten. Na italijansko-jugoslovanski meji je bilo pred rešitvijo tržaškega vprašanja 99 preletov italijanskih letal in 7 manjših obmejnih incidentov. Po rešitvi tržaškega vprašanja so incidenti na meji prenehali. Na madžarsko-jugoslovanski meji je bilo 28 obmejnih incidentov, ki jih je reševala skupna krajevna mešana komisija. Vsi ti incidenti so v zadnjem letu lažjega značaja, brez fizičnih in materialnih žrtev. Z normalizacijo odnosov se pogloblja in razširja tudi maloobmejni promet v okviru Gleichenberškega in Videmskega sporazuma.

V letu 1954 je bilo na meji zaradi nameravanega pobega iz LRS prijetih 1108 oseb, v FLRJ pa je prišlo ilegalno 337 inozemskih državljanov, repatriiralo pa se je 881 povratnikov, od tega 506 oseb, ki so v prejšnjih letih pobegnile iz naše države. V letu 1954 je bilo izdanih 424 potnih listov za stalno izselitev, predvsem žena in otrok tistih oseb, ki so med vojno ali po končani vojni ostali

v inozemstvu. Vloženih prošelj za potovanje v inozemstvo je bilo 29.534, negativno rešenih prošelj pa je bilo le 1,4% predvsem osebam v sodni preiskavi. Pri izdajanju dovoljenj smo izvedli decentralizacijo in izdajajo dovoljenja sedaj v prvi instanci uradi za potna dovoljenja pri okrajnem tajništvu za notranje zadeve.

V letu 1954 je bil zelo živahen promet inozemcev v našo deželo in obratno. Slovenijo je obiskalo 127.793 inozemcev, pri čemer niso všteti oni, ki našo republiko samo prehajajo. V sezoni smo imeli nekaj primerov zlorab gostoljubnosti. Zaradi carinskih prekrškov je bilo kaznovanih 21 inozemskih državljanov, dvema pa smo zaradi žaljenja naše države odrekli gostoljubje.

Leta 1954 je bilo v Sloveniji 1274 cestno prometnih nezgod, ki so zahtevale 92 smrtnih žrtev in 705 poškodovanih oseb. Na železnici v Sloveniji je bilo 71 težkih in 1589 lažjih nezgod. Za stanje v našem cestnem in železniškem prometu, za razmeroma veliko število prometnih nezgod obstajajo objektivni vzroki: slabo stanje cest, mostov, voznega parka, tirnic, pragov in izrabljenih lokomotiv. Subjektivni vzroki pa so: nediscipliniranost koristnikov cest, nepoznavanje predpisov, neznanje upravljanja vozil, alkoholizem itd.

Sodniki za prekrške so v LRS sprejeli ovadbe za 62.132 prekrškov. Ovadb v letu 1954 je bilo za 31.56% manj kot v prejšnjem letu, kar kaže na krepitev družbene discipline.

Med gospodarskimi prekrški so na prvem mestu kršitve zakona o gozdovih, nadalje obrtni prekrški, prekrški na področju trgovine, lova in ribolova ter finančni prekrški.

V naših kazensko popravnih domovih je 31. decembra 1954 bilo 1945 obsojencev. Vseh zaradi deliktov političnega kriminala obsojenih je še 269. Toda ti so skorajda vsi storilci najtežjih kaznivih dejanj v času okupacije in po osvoboditvi — vojni zločinci, klavci, črnorokci, gestapovski vohuni, voditelji banditskih roparskih tolp in organizatorji tujih obveščevalnih služb. Število oseb, obsojenih za kazniva dejanja splošnega kriminala, se je v letu 1954 znižalo za 294 oseb.

Kot rezultat vsega individualnega prevzgojnega dela je bilo v letu 1954 pogojno izpuščenih 150 obsojencev, pomiloščenih pa 415 obsojencev, ker so izpolnjevali z zakonom določeni pogoji, da so se toliko prevzgojili, da od njih ni pričakovati novih kaznivih dejanj. Posebno skrb posveča naš sekretariat vzgojno popljševalnemu domu v Radečah, v katerem je 95 mladoletnikov in 25 mladoletnic. Zavod ima provizorične delavnice, v katerih ima mladina možnost učenja v 20 različnih poklicih. Učenje v poklicu dopolnjuje vaješka šola in kmetijsko gospodarska šola. Zavod ima 7 vzgojiteljev, ki skrbje za moralno regeneracijo te mladine. Od mladoletnikov, ki so bili odpuščeni iz zavoda, je samo 6,8% zašlo ponovno v kriminal, kar predstavlja za tako mlad zavod s triletno tradicijo prevzgojnega dela že lep uspeh. Državni sekretariat za notranje zadeve pa bo moral vložiti še mnogo naporov zlasti v smeri modernizacije delavnic.

Za osebe, izpuščene iz kazensko popljševalnih domov in vzgojno popljševalnega doma, skrbijo za njihovo zaposlitev in ureditev drugih vprašanj, povezanih z njihovo vrnitvijo v družbo, odbori državljanov, ki so osnovani pri okrajnih ljudskih odborih. V letu 1954 so odbori državljanov poskrbeli za zaposlitev 124 obsojencev, posredovali za pomoč v 82 primerih, iz svojih sredstev podelili pomoč 46 odpuščenim. Največ te pomoči so podelile organizacije Rdečega križa, večinoma v oblačilih in živilih. Kljub tem uspehom z mnogimi

odbori državljanov ne moremo biti zadovoljni in je zlasti pomanjkljiva njihova varstveno-organizatorska funkcija glede mladoletnikov.

Ugotoviti moramo, da požarno-varnostna služba ne sledi hitremu razvoju našega gospodarstva. Povsod v podjetjih skrbijo le za čimvečjo produktivnost, pozabljajo pa na zavarovanje ljudskega premoženja pred požarnimi nesrečami. V preteklem letu je bilo v Sloveniji 604 požarov s skupno škodo 467,736.000 dinarjev, od tega v državnem sektorju 144 požarov z 249,536.000 dinarjev škode. Zaradi požarov sta bili v preteklem letu dve smrtni nesreči. Z večjo budnostjo pri delu, zlasti pri gradnjah, pri električnih instalacijah in s primernimi opozorili in kontrolo otrok bi število požarov lahko najmanj za polovico omejili.

Čeprav je zaradi nastopov gasilcev obvarovano ogromno ogroženega premoženja, je vendarle večina gasilskega orodja zastarela, močno obrabljena in nesodobna.

Veliko število požarov v privatnem sektorju dokazuje, da občinski ljudski odbori ne posvečajo dovolj pozornosti požarni varnosti privatnega dela premoženja.

Prav tako je treba nadaljevati z naporji za izgradnjo in izpopolnitev protiletalske zaščite. V Sloveniji je sicer približno 10 % prebivalstva vsaj delno usposobljenega za prvo pomoč ob nesrečah in za prvo intervencijo ob požarih, vendar se je lani ob katastrofalnih poplavih pokazalo, da je organizacija in oprema Protiletalske zaščite še kljub temu nezadostna in neučinkovita.

Ko pregledujemo rezultate dela naših varnostnih organov, moramo poudariti, da je glavna teža nalog bila na izvršnih organih ljudske oblasti — na naši ljudski milici. Ljudski miličniki so uspešno raziskali več tisoč kaznivih dejanj in našli njihove storilce in s tem uspešno čuvali osebno in premoženjsko varnost državljanov, družbenega premoženja in družbene ureditve. Ljudski miličniki so nadalje imeli poseben uspeh pri utrjevanju družbene discipline in varnosti prometa, ki sta se vidno izboljšala kljub zmanjšanju upravno-kazenskih ukrepov.

Ako računamo, da je vseh miličnikov in oficirjev v LRS samo 2536 in da je od tega števila izven operative, bodisi v šolah, drugih službah in na bolehanju 570 miličnikov, moramo priznati, da so miličniki uspešno opravili svoje naloge.

Dovolite, da vas ob tej priložnosti opozorim na pereče zdravstveno stanje v ljudski milici. V letu 1954 je bilo na bolniških dopustih 967 organov LM, to je 40 % od celotnega številčnega stanja ali vsak miličnik povprečno boleha 37 dni v letu. Obremenjenost v delu, težko terensko delo, nenehna dežurna služba, mnogokrat slaba in zlasti neredna in hladna hrana, v več primerih neurejene stanovanjske in družinske razmere, na drugi strani pa nove naloge organov LM, stalno strokovno usposabljanje in neizpolnjena formacija, ki še povečuje težo nalog, povzročata v stanju LM težke zdravstvene probleme.

V letu 1954 je bil pri opravljanju službe 1 miličnik ubit, 12 ranjenih in 7 onesposobljenih za službo v LM. Tudi v naši republici imamo primere zoperstavljanja organom javne varnosti in ljudski milici. Tak odnos državljanov do te težke službe je obsojanja vreden in bi morali uporabiti najstrožje kazenske sankcije.

Vzporedno s konsolidacijo notranje-političnega položaja se je število uslužbencev notranjih zadev zelo zmanjšalo, po ustanovitvi državnih tajništev za notranje zadeve so se združile mnoge službe, ki so bile dotlej ločene v upravi

državne varnosti, v upravi javne varnosti in komandi ljudske milice. S tem združenjem smo zmanjšali aparat, obenem pa izboljšali pogoje za kvalitetno delo. Dosedanje izkušnje prakse enotnega republiškega aparata so pokazale, da je tako združitev mogoče napraviti tudi v nižjih organih za notranje zadeve. Na to bomo pazili, ko bomo vsklajevali našo organizacijo z novo upravno teritorialno razdelitvijo po komasaciji dosedanjih občin in okrajev v komune in okrajne skupnosti komun. To nam bo dalo možnost nadaljnje decentralizacije mnogih poslov, ki so bili doslej obseženi v republiškem aparatu državne in javne varnosti. Po našem mnenju pa taka decentralizacija ne sme ovirati močne vertikalne povezanosti okrajnih tajništev za notranje zadeve in postaj ljudske milice z republiškim in zveznim sekretariatom za notranje zadeve, povezave, ki bo zagotovila osnovno smer enotne državne notranje politike, ki je v varstvu državne varnosti in krepitve zakonitosti.

Združitev vseh služb državne varnosti, javne varnosti in ljudske milice ne le v zveznem in republiškem sekretariatu za notranje zadeve, ampak tudi v drugih organizacijskih enotah notranjih zadev, bo močno okrepila vlogo svetov za notranje zadeve, ki so že tudi doslej, kljub raznim slabostim, vendarle močno zainteresirali družbo za probleme varstva pravnega reda in miru, varnost prometa in zatiranje kriminalnosti, zlasti pa za probleme škodljivstva v gospodarstvu in mladinske zločinstvenosti.

Tovariši ljudski poslanci!

Kratek pregled rezultatov dela sekretariata za notranje zadeve za leto 1954 najbolj prikaže naloge, ki stoje pred našimi službami tudi v tekočem letu 1955. Za čim uspešnejšo uresničitev teh nalog so potrebna materialna sredstva, ki smo jih planirali na temelju konkretnih in najnujnejših potreb z maksimalnim varčevanjem. Zato prosim, da predloženi proračun izdatkov republiškega sekretariata za notranje zadeve v celoti odobrite. (Ploskanje.)

Podpredsednik Jakob Mojšker: Prosim sekretarja Sveta za zdravstvo in socialno politiko, da da poročilo.

Lojze Piškur: Ko je v okviru republiškega proračuna predložen vaš skupščini v razpravo predlog proračuna republiškega sveta za zdravstvo in socialno politiko, mi dovolite, da dam obrazložitev proračuna s sočasnimi pojasnili o delu in problemih, ki jih je svet reševal, da se tako tudi njegovo delo podvrže oceni in odobri oziroma dopolni. Ker se delo sveta odvija na širokem področju zdravstva, socialne politike in dela, se mora obrazložitev omejiti na najvažnejše probleme s tega področja. Kolikor gre za obrazložitev proračuna samega, pa mora biti ta omejena le na neposredne naloge republiškega sveta, čeprav je treba povezovati obrazložitev tudi s samostojnim delom ljudskih odborov in družbenih organov, ki je dobilo po izvedeni decentralizaciji in zlasti še po uvedbi družbenega upravljanja polno vsebino in tudi materialno osnovo.

Uvodoma je treba poudariti, da je kaj težko primerjati ogromen razvoj in napredek na področju zdravstva in socialne politike s stanjem iz pred-aprilske Jugoslavije, ker je ta razvoj in napredek pogojen le v naših novih družbenih odnosih; pri tem pa ne gre samo za to, za koliko se je dvignilo število postelj v zdravstvenih zavodih ali koliko imamo zdravstvenih zavodov več ali pa koliko sredstev se daje za splošno varstvo, temveč gre predvsem za določeno novo vsebino in cilj zdravstvene zaščite ter splošnega socialnega

varstva. To more nastati in se razvijati le ob enakosti vseh državljanov brez elementa izkoriščanja, ob spoštovanju in čuvanju človeških dobrin ter življenjskih pogojev vsakega državljana in jo more polno zagotoviti le socialistična družba. Ta vsebina in cilj zdravstvenega in socialnega varstva se mora odražati v stremljenju, da se varuje zdravje in življenje članov družbe, da se jim v primeru bolezni to čimprej in do čimvečje mere vrne ter se jih usposobi za redno delo. Taka vsebina dela na področju zdravstva in socialne politike določa tudi vse druge materialne pogoje, kapacitete, število in kakovost zdravstvenih delavcev, sredstva za vzgojo kadrov, sredstva za njihovo delo ter smer zdravstvene in socialne politike, ki jo morajo izvesti pristojni organi.

Gre torej za to, da se na tem področju doseže nakazana vsebina zdravstvene in socialne dejavnosti, da se dobijo potrebna sredstva ter vzgojijo ustrezajoči kadri. Ti pogoji pa se iz objektivnih razlogov ne ustvarjajo vzporedno s potrebami zdravstvene službe, razvojem medicinske znanosti, potrebami in željami državljanov, ker so odvisni od postavitve materialne osnove v našem gospodarstvu, in v tej zvezi od splošnega življenjskega standarda ter od zavesti državljanov, še posebej pa od zavesti delavcev, ki na tem področju delajo. Zaradi te neskladnosti nastajajo kljub izdatnemu zvišanju kapacitete in števila kadrov vedno novi pereči problemi, s katerimi se srečujejo pristojni organi in jih skušajo seveda čim uspešneje reševati.

Republiški svet za zdravstvo in socialno politiko meni, da ustvarja družbeno upravljanje na področju zdravstva in socialne politike ugodne pogoje, da se bodo navedena neskladja med možnostmi in potrebami vedno bolj odpravljala in da bo s pomočjo družbenih organov dopolnjena in tudi dosežena prava vsebina dela.

Družbeni organi so po ugotovitvah republiškega sveta že v tem kratkem razdobju svojega dela opravičili pričakovanja in opravili veliko delo. To je naraven rezultat, saj je v skladu s celotnim našim družbenim razvojem in tudi pogojen v doseženi zavesti naših državljanov, da hočejo sodelovati v nadaljnjem razvoju zdravstvene in socialne službe kot področjem, ki se jih zelo neposredno tiče. Družbeni organi se sicer morajo še boriti s starim administrativnim sistemom, ki skuša drobiti njihovo delo na manj važnih upravnih vprašanjih in čisto pozabljajo na vodenje politike. To velja tako za svete kot družbeno-upravne organe kakor tudi za upravne odbore zdravstvenih zavodov. Ti družbeni organi nimajo zgolj ozkih finančno ekonomskih nalog pri upravljanju zdravstvenih zavodov, čeprav so seveda tudi te naloge zelo važne, temveč morajo razpravljati in sklepati tudi o zdravstvenih problemih, ki se kažejo v luči dejavnosti posameznih zavodov in ki zlasti družbo zanimajo, na primer o zdravstvenem stanju prebivalstva, o vrstah in vzrokih obolevanj, o preventivnih merah zdravstvenega varstva, o uspehih zdravljenja, o skladnosti dela raznih vrst zdravstvenih zavodov ter o potrebah in vzgoji zdravstvenih delavcev. Dajati morajo ustrezno pobudo in predloge pristojnim oblastnim organom, državljanu pa na bolj ustrezen način obveščati o teh problemih in jih tako zainteresirati za aktivno sodelovanje pri njihovem reševanju. Družbeni organi morajo obravnavati tudi organizacijo dela na tem področju ter stremeti, da se dvigne higienski in kulturni nivo odnosov do bolnikov oziroma varovancev.

Svet je zato sprejel vrsto sklepov, da bi se vsebina dela družbenih organov poglobila in da bi se sistem organizacijsko izpopolnil in pričakuje, da bo družbeno upravljanje dalo v bodoče še večje in pomembnejše rezultate.

V obrazložitvi predloga proračuna in investicij sveta je potrebno nekaj več povedati o nekaterih problemih zdravstvenega stanja prebivalstva v naši republiki, zlasti tudi zato, ker je svet predlagal za njihovo izvršitev ustrezna sredstva. Demografska statistika našega prebivalstva kaže na primer jasno tendenco k prehodu na izrazitejši regresiven tip prebivalstva s stalno močnejšo grupo prebivalstva nad 50 let in z zmanjšanjem skupne starosti do 14 let. Ta statistika da naslednje podatke o starostni strukturi prebivalstva: V starosti do 14 let je bilo 1931. leta 30 %, v 1948. letu 28 %, v 1953. letu 27 % našega prebivalstva. Starostna skupina od 15 do 49 let je enako konstantna z 51 %. V starostni skupini na 50 let pa je bilo v 1931. letu 19 %, v 1948. letu 20 % in v 1953. letu 22 % našega prebivalstva.

Če nam ta statistika na drugi strani kaže, da je začela rodnost od 1950. leta naprej padati (leta 1950 še 24,6 živorojenih na 1000 prebivalcev, leta 1953 pa 22,3), potem je treba še bolj razviti preventivno zaščito matere in otroka in se boriti še za nadaljnje znižanje umrljivosti dojenčkov. V tem pogledu je sicer zdravstvena služba od leta 1945 dalje dosegla zavidljive rezultate, saj je umrljivost dojenčkov povprečno znižana od 10,89 na 100 rojenih v letu 1939 na 5,99 v letu 1953. Ta uspeh je posledica naše izredno napredne zdravstvene zakonodaje, ker so vse zdravstvene storitve ob nosečnosti in porodu brezplačne in zaradi razširjenosti omrežja dispanzerjev in posvetovalnic za žene. Navedeni odstotek umrljivosti dojenčkov bi bil lahko še nižji, ker od povprečja v posameznih okrajih visoko odstopa; v prvi polovici leta 1954 je znašal na primer v okraju Črnomelj ta odstotek 13, v Murski Soboti 9, Ptuj 11, Postojni 9 itd. Ker umre več kot 50 % vseh umrlih dojenčkov v prvem mesecu življenja, se pokaže, da je treba izboljšati predvsem predporodno zaščito nosečnic s pomočjo dobro organizirane patronažne službe medicinskih sester in babic ter zagotoviti strokovno pomoč pri porodu. Zaradi obstoječih stanovanjskih in higienskih razlogov meni republiški svet, da je treba dati potrebno prednost izgradnji oziroma razširitvi porodnišnic tako v bolnišnicah izven Ljubljane, zlasti pa še v Ljubljani, ker so postale razmere zaradi velikega obiska dokaj težke in so v izdelavi že načrti za razširitev porodnišnice.

Nadaljnji podatki o zdravstvenem stanju prebivalstva kažejo, da se je tudi splošna umrljivost od predvojnih 12,04 na 1000 prebivalcev znižala v letu 1953 na 9,74. Zlasti je občuten padec umrljivosti zaradi svojčas nevarnih nalezljivih bolezni kot davice, škrlatinke, griže in tudi pljučne tuberkuloze. Ta padec umrljivosti je posledica uspešnega dela zdravstvene službe in učinkovitih zdravstvenih sredstev. Vedno manj obolenj je na primer tudi za davico, kar je posledica široke akcije cepljenj proti tej bolezni.

Bolj neugodno sliko zdravstvenega stanja prebivalstva dajejo obolevanja na raznih drugih boleznih. Tako še ne moremo zaznamovati padca obolevanj za pljučno tuberkulozo, ki je skoraj konstantno; črevesna obolenja celo naraščajo; visoka so tudi revmatična obolenja, živčna in duševna obolenja, infekcije dihal ter poškodbe pri delu. Vsako navedenih obolenj predstavlja problem za sebe, ki ga ni moči rešiti samo v zdravstvenem zavodu, temveč ga je treba reševati tudi z vidika socialnih, ekonomskih in delovnih pogojev. O večini teh obolevanj je razpravljal na svojih sejah tudi svet ter se bodo njegovi sklepi ostvarili s pomočjo sredstev, ki so predvidena v predloženem predlogu proračuna.

Tuberkulozna obolenja po številu niso tako visoka, povzročajo pa povprečno 205 dni trajajočo delovno nesposobnost in kot posledico večkrat več ali manj stalno invalidnost. Iz tega razloga jih je treba skrbno obravnavati. Podatki kažejo, da je obolevanje v mestih in industrijskih središčih dosti višje kot na vasi. Razlog je v migraciji kmečkega prebivalstva v ta središča, zato nastajajoč težak stanovanjski problem, ki povzroča tudi slabe higienske razmere. Zaradi zdravstvene zaostalosti ta del prebivalstva tudi ne posveča dovolj pozornosti smotni prehrani, kar vse ustvarja ugodne pogoje za obolenje.

Na znižanje obolenj bo največ pripomogla preventivna dejavnost, dvig higienskih razmer, dvig zdravstvene prosvetljenosti in izboljšanje stanovanjskih in prehranskih razmer, pri čemer bi mogle uspešno pomagati gospodarske organizacije z gradnjo stanovanj in z dodatno prehrano za svoje delavce. Protituberkulozna veja zdravstvene službe je sicer v naši republici od leta 1945 izredno napredovala, saj dela danes 40 protituberkuloznih dispanzerjev in se je tudi število posteljnega fonda samo v specialnih bolnišnicah dvignilo od 850 v letu 1946 na 1500 v letu 1954, ne upoštevajoč tudi izdaten dvig posteljnega fonda v pljučnih oddelkih splošnih bolnišnic. V zadnjih dveh letih so bili dograjeni novi pljučni oddelki pri splošni bolnišnici v Novem mestu, pri bolnišnici v Mariboru (pljučni oddelek na Pohorju) in pljučni oddelek Kliničnih bolnišnic v Ljubljani in se je število postelj izdatno dvignilo. Glede na daljše trajanje zdravljenja in sprejemanje bolnikov tudi iz drugih republik pa ta posteljni fond še v celoti ne zadošča in morajo bolniki čakati povprečno 2 do 3 mesece za sprejem v specialno bolnišnico. Svet meni, da bo ta stiska dokončno premagana z dograditvijo že začetih dveh novih objektov v Topolšnici, za kar je namenjenih v predlogu proračuna 102 milijona investicij in pa za dokončanje obnovitve specialne bolnišnice za kostno tuberkulozo v Valdoltri, za kar je namenjenih 120 milijonov investicijskih sredstev. Kapaciteta te bolnišnice bo zadostovala za zdravljenje vseh kostnih tuberkuloznih obolenj. Računati je, da bodo s predlaganimi sredstvi glavna dela zaključena in bo treba v naslednjem letu odobriti še manjše zneske za opremo. Glede reševanja problema tuberkuloznih invalidov pa bo zdravstvena služba po sklepu sveta skrbela tudi za njihovo readaptacijo že v zdravstvenem zavodu oziroma za njihovo rehabilitacijo v posebnem tovrstnem rehabilitacijskem zavodu. Za pobijanje tuberkuloznih obolenj je treba še naprej opravljati besežiranje, kar ima vsekakor ugodne rezultate pri znižanju obolevanja mladine in fluorografske akcije, ki pomagajo pravočasno odkriti nova obolenja, kar je v tej borbi še posebej pomembno. Za te akcije so v predlogu proračuna predvidena tudi potrebna sredstva. Svet dalje meni, da je treba v naši republici ustanoviti poseben zdravstveni organ, ki bi organizirano vodil take zdravstvene akcije, ki bi na konkretnih primerih proučeval vzroke obolevanj in ki bi urejeval zlasti preventivno dejavnost protituberkuloznih dispanzerjev, katerih se morajo lotiti, da bi postali tako v tesnem sodelovanju s komisijami Rdečega križa še pomembnejši člen pri pobijanju tuberkuloznih obolenj.

Posebej je svet obravnaval tudi nezgode pri delu. Spričo naglega razvoja gospodarstva in zlasti industrije, dotoka neizkušenih delavcev v tovarne in pomanjkljivo urejenih higiensko-tehničnih pogojev v njih, predstavljajo nezgode pri delu svojevrsten zdravstven, moralno političen in ekonomski problem, kateremu morajo zdravstvena služba, gospodarske in družbene organizacije posvetiti vso pozornost. Vsaka nezgoda pri delu povzroči povprečno 19 bolni-

ških dni in v letu 1953 je bilo takih bolniških dni skupno 674.499. Povprečno pride 18 poškodovancev na 100 zavarovancev. Nezgod s smrtnim izidom je bilo v letih 1948—1953 povprečno 120 na leto. Stroški za zdravljenje ponesrečenih, oskrbnine, invalidnine in invalidske ali družinske pokojnine, izguba na narodnem dohodku zaradi izpada produkcije ter škoda na strojih in materialu gredo v milijardne zneske. Delavsko samoupravljanje ustvarja ugodne pogoje za postopno zniževanje tega vzroka obolenj, saj gospodarske organizacije vedno z večjim razumevanjem in z izdatnejšimi sredstvi urejajo higiensko tehnične pogoje in se stanje iz leta v leto boljša. Zdravstvena služba mora na tem področju razviti široko preventivno dejavnost v okviru obratnih ambulant, o katerih je vaši skupščini predložen v razpravo poseben zakonski osnutek. Naloga zdravstvene službe je tudi, da čimprej vzgoji poklicne obratne zdravnike za delo in vodstvo obratnih ambulant. Nadaljnji sklepi, ki jih je svet sprejel zaradi zniževanja nezgod pri delu, so se nanašali na ustanovitev Zavoda za proučevanje varnosti pri delu, ki je že začel uspešno delati, na dvig strokovnosti inšpekcijske službe in okrepitev organov za higiensko-tehnično varstvo v gospodarskih organizacijah samih. V predloženem predlogu proračuna sveta so določena potrebna sredstva za dotacijo Zavodu za proučevanje varnosti pri delu ter sredstva za nadaljnji dvig strokovnosti službe inšpekcije dela.

V zvezi z invalidi je treba omeniti še drugo dejavnost zdravstvene službe, ki se bo v celoti razvila z dograditvijo centra za rehabilitacijo invalidov, ki ga gradi Zavod za rehabilitacijo invalidov, ustanovljen lansko leto na predlog sveta. Sredstva za gradnjo tega centra so bila že odobrena v lanskem proračunu; v letošnjem niso predvidena, ker ni bilo mogoče upoštevati celotnega predloga investicijskega programa. Gradnja pa se bo kljub temu nadaljevala ob pomoči republiškega Zavoda za socialno zavarovanje in Zveze vojaških vojnih invalidov. Z izgradnjo tega centra bo imela zdravstvena služba možnost uspešno razviti zdravstveno in poklicno rehabilitacijo oziroma bo ugotavljala pogoje za poklicno prekvalifikacijo invalidov. To naj bo v bodoče prvenstvena naloga na področju varstva invalidov. Pod strokovnim vodstvom tega zavoda že sedaj uspešno delujejo tovrstni samostojni zavodi: zdravilišče Laško, ki je doseglo v kratkem času izredne rezultate, Dom invalidne mladine v Kamniku in poseben oddelek specialne bolnišnice za kostno tuberkulozo v Šempetru, oddelek za zdravljenje otroške ohromelosti v Stari gori. Za delo teh zavodov in za njihovo popolno usposobitev za navedeno funkcijo so bila odobrena investicijska sredstva že v lanskem proračunu; v sedanjem predlogu pa sredstva za subvencijo Zavodu za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani in dotacijo Zvezi vojaških vojnih invalidov za okvalifikacijo vojaških invalidov.

Svet je nadalje posebej obravnaval črevesna obolenja v naši republici in ugotovil, da se v Sloveniji iz leta v leto bolj širi epidemija tifusnih obolenj — tifus, paratifus in griža, ki izbruhnejo od časa do časa v večje epidemije, povzročajo številna obolenja in seveda tudi veliko ekonomsko škodo. Ta obolenja povzročajo slabo stanje komunalne higiene, zlasti stanje vodovodov, vodnjakov, kanalizacije, stranišč in gnojišč. Posebno je neugodno stanje vodovodnih naprav, ki so bile večinoma grajene z manjšimi kasnejšimi dopolnitvami že v času pred prvo svetovno vojno: kanalizacije pa naši kraji razen večjih mest sploh nimajo. Število obolelih je doseglo leta 1953 nekaj nad 35.000. Svet je dal posebna priporočila ljudskim odborom za postopno asanacijo komunalnih naprav, zlasti tudi za poživitev ter razširitev akcije malih asanacij, v okviru

katere se s pritegnitvijo širokega kroga državljanov, njihovega dela in lastnih materialnih sredstev, že nekaj let nazaj brez večjih javnih sredstev opravljajo asanacijska dela, ki skupno presegaajo več stotilijonsko vrednost. Ljudski odbori bodo morali seveda za asanacijo vodovodov in nove napeljave vložiti tudi večja sredstva, pri čemer se je pač treba orientirati na večletni program. Svet je hkrati priporočil ljudskim odborom, da si za to nalogo zagotovijo tudi strokovne kadre, ker so ta dela često brez potrebnega strokovnega vodstva, kar povzroča še večjo škodo. V predlogu proračuna sveta so predvidena sredstva Centralnemu higienskemu zavodu za dejavnost na tem področju kakor tudi sredstva za dejavnost na področju higiene prehrane in živil, ki je enako povezano s črevesnimi obolenji.

Ponovno je obravnaval svet na svojih sejah živčna in duševna obolenja. Ta obolenja niso pereča samo zato, ker primanjkuje zdravniškega kadra za njihovo zdravljenje in ker še nismo dosegli za ta obolenja potrebnega števila bolniških postelj izpred leta 1941, temveč zlasti zato, ker so ta obolenja zaradi posledic vojnih dogodkov še v porastu in zahtevajo takojšnjih ukrepov. Do lanskega leta je namreč bila edina bolnišnica in hkrati klinika za ta obolenja bolnišnica za duševne bolezni v Polju, ki je še sedaj natrpana z dvojnimi številom pacientov. To ustvarja nemogoče pogoje za bolnike same in za delo zdravstvenih delavcev. Že v lanskoletnem proračunu so bila in tudi v sedanjem predlogu proračuna so določena za potrebe psihiatrične službe sredstva, s katerimi bo omiljena ta stiska vsaj glede posteljnega fonda. Lansko leto je že začela delati bolnišnica za duševne bolezni v Begunjah na Gorenjskem; letos spomladi bodo usposobljeni prostori za 200 postelj v bivši prisilni delavnici v Ljubljani; v lanskem letu se je začela tudi velika preureditev bivših italijanskih vojašnic v Idriji v bolnišnico za duševne bolezni. Preureditev bo končana leta 1956 in bomo tako dobili za te bolnike nadaljnjih 450 postelj. Sredstva, ki so predvidena v letošnjem predlogu proračuna v višini 100 milijonov, še ne bodo zadostovala za dokončanje te velike preureditve. V programu naslednjih let pa je predvideti izgradnjo psihiatričnega dispanzerja kot nujnega člena v sistemu zdravljenja nevrotikov in preureditev nevrološkega oddelka Kliničnih bolnišnic v Ljubljani.

Velika postavka v predloženem predlogu proračuna so tudi oskrbni stroški za zdravljenje duševno bolnih, ki se po obstoječih predpisih plačujejo iz republiških sredstev. Zato je računati, da se bodo z zvišanjem števila postelj zvišali tudi stroški za oskrbnine, kar bo odtehtano z možnostjo uspešnega zdravljenja in z vrednostjo zdravja, življenj in imovine, ki jo ogrožajo tovrstne bolezni.

Poleg navedenih kapacitet za zdravljenje teh obolenj imamo še dva detencijska socialno-zdravstvena zavoda, in sicer zavod za duševno defektne odrasle v Hrastovcu pri Mariboru s 320 posteljami in Zavod za duševno defektno mladino v Dornavi pri Ptujju s 170 posteljami. Zavod v Dornavi bo z letošnjimi investicijskimi sredstvi, ki so predvidena v predlogu proračuna, v celoti dograjen, dočim bo treba za investicijsko vzdrževanje starega gradu v Hrastovcu v naslednjih letih še nekaj pomoči. Med proračunskimi izdatki sveta so določeni tudi zneski za dotacije tema dvema zavodoma, ki jih je dolžan nositi ustanovitelj v smislu zakona o socialnih zavodih.

Z drugimi vrstami obolenj, zlasti otroškimi, davico škrlatinko, ošpicami, oslovskim kašljem se naši pediatri in infektologi uspešno borijo, kar najbolj nazorno priča ugotovitev iz zdravstvene statistike, da je umrljivost najnižja

pri mladini od 5 do 14 leta, pa tudi obolevanja padajo ali pa so nenevarne prirode. Tudi spolne bolezni ne predstavljajo nobenega problema, ker so številni antivenerični dispanzerji, brezplačno zdravljenje in učinkovitost zdravil opravili svojo nalogo. Prav tako tudi trahom v Prekmurju ni več problem, ker ga je zdravstvena služba uspešno obvladala.

Po številčnosti, ne pa toliko po težini, predstavljajo problem še revmatična obolenja, proti katerim se zdravstvena služba teže bori, ker nima na razpolago učinkovitih sredstev ter se zlasti poslužuje naravnih zdravilišč. To velja tudi za ginekološka in srčna obolenja. V tem pogledu premalo smotrno izkoriščamo naravna zdravilna sredstva naših zdravilišč, ker tam nimamo na zadostni višini organizirane zdravstvene službe.

Tudi o tem je svet razpravljal ter meni, da je treba čimprej najti rešitev v korist zdravstveni službi ob upoštevanju potreb turizma, ker sicer obstaja nevarnost počasnega propadanja teh naravnih zdravilnih sredstev za zdravljenje številnih, prej navedenih obolenj.

V bodoče se nakazujejo nove potrebe za zdravljenje rakastih obolenj, ki so v porastu povsod na svetu in tudi pri nas, za kar pa še nimamo na razpolago niti dovolj zdravstvenih kapacitet niti zdravilnih sredstev.

Svet je še posebej razpravljal o boleznih zob in ustne votline, ki spadajo v področje zobozdravstvene službe. To je vzel v pretres predvsem iz razloga, ker se ugotavlja visok procent zobnega gnitja pri šolski mladini (giblje se od 70 do 95 % šoloobveznih otrok), ortodontskih anomalij in pa zato, ker zavarovanci zelo težko izkoristijo pravice do tega zdravljenja. Razprava se ni vodila zaradi pomanjkanja kapacitet, ker imamo zobnih ambulant in stolov in tudi tehničnih laboratorijev več kot moremo tja postaviti zobnih terapevtov in zobnih tehnikov. Sedanja zmogljivost zobnih ambulant bi omogočila zaposlitev 420 terapevtom, zaposlenih pa jih je vsega 204, zobnih tehnikov pa je zaposlenih 152, čeprav bi jih lahko zaposlili 262. Gre torej predvsem zato, kako omogočiti vzgojo čim večjemu številu kvalitetnih zdravstvenih delavcev in v celoti postaviti materialno bazo za to vzgojo v nadaljnji dograditvi stomatološke klinike, šole za srednje strokovni kader in skrajšati študij na najnujnejšo dobo. Svet je izdelal tudi osnutek zakona o zobozdravstveni službi, ki je sprejet na dnevni red tega zasedanja vaše skupščine.

Zdravstvena politika sveta je usmerjena na tri področja: preventivo, kurativo in rehabilitacijo. Taka orientacija je mogoča samo z javno zdravstveno službo, ki izključuje bistven vpliv privatne zdravniške prakse. Ta orientacija nakazuje tudi organizacijo zdravstvene službe, smer razvoja kapacitet in vzgojo kadrov. Pomanjkanje pravih organizacijskih oblik, še v večji meri pa strokovna in miselna orientacija zdravstvenih kadrov danes še vzdržuje vprašanje prevlade kurative nad preventivo oziroma obratno. Zdravstveni organ, ki vodi zdravstveno politiko, pa se mora zavedati važnosti obeh; stremeti mora za uresničitev načela edinstvenosti zdravstvene službe pod enotnim vodstvom. Svet meni, da je za ta namen najbolj primerna organizacijska oblika zdravstvenega doma, kot zdravstvenega središča snujočih se občin, kjer bodo funkcionalno povezane splošne, zobne in po potrebi specialistične ordinacije s preventivno dejavnostjo raznih dispanzerjev in posvetovalnic; po družbenih organih, svetih in upravnih odborih pa bo moral biti zdravstveni dom povezan z višje organiziranimi zdravstvenimi zavodi, to je poliklinikami ter bolnišnicami, navzdol pa s samostojnimi ambulantami oziroma zdravstvenimi postajami.

Pri dosedanji organizaciji zdravstvene službe dela na izrazito preventivnem področju 55 dispanzerjev in posvetovalnic za žene, 19 otroških dispanzerjev s posvetovalnicami ter še posebej 301 otroška posvetovalnica, 3 materinski domovi, 6 dečjih domov, okrajne higienske postaje, okrožni higieniški zavodi s centralnim higienskimi zavodom in 73 oddelkov za preglede športnikov v splošnih ambulantah; v večji meri je v tako delo potrebno usmeriti antituberkulozne dispanzerje, šolske in obratne ambulante, razviti dosti bolj patronažno službo ter povečati sistematične preglede šolske mladine in delavcev gospodarskih organizacij. Če pogledamo delo na preventivnem področju v luči finančnih podatkov, ko je bilo porabljeno za tako delo v letu 1953 vsega 477 milijonov dinarjev nasproti 3 milijardam 870 milijonov za samo zdravljenje, to je kurativo, vidimo da je kljub manjšim dejanskim stroškom ta dejavnost še daleč preslabo razvita in jo je treba v bodoče prvenstveno podpreti in usmerjati.

Zdravljenje samo je v splošnih in specialnih bolnišnicah, poliklinikah in ambulantah. Omrežje teh zdravstvenih zavodov nenehno raste, kar ponazorijo najlepše naslednji podatki: v naši republici dela 18 splošnih in 11 specialnih bolnišnic (vključno z okrajem Koper), s skupno 8878 posteljami nasproti 4971 posteljami v letu 1941 in 5594 posteljami v letu 1946. Zvišanje posteljnega fonda gre predvsem na račun razširitve obstoječih bolnišnic z novimi oddelki. Večina bolnišnic je imela prvotno v glavnem le 3 osnovne oddelke, to je interni, kirurški in infekcijski ter eventualno še porodnišnico. Sedaj pa so nastali še novi oddelki: pediatrični, ginekološki, okulistični itd. Na 1000 prebivalcev imamo tako čez 5 postelj. Večkrat se je število postelj dvignilo tudi na račun standarda. Zasedenost postelj v bolnišnicah znaša povprečno letno okrog 90 %, kar je po mednarodnih normah nekoliko previsoko, zaradi dezinfekcije in čiščenja po odhodu bolnika. Bolnišnice so imele v 1953. letu skupno 2,596.252 oskrbnih dni. V tem letu je bilo v splošnih in specialnih bolnišnicah zaposlenih 444 zdravnikov.

Omrežje ambulantno poliklinične službe je skoraj v celoti zgrajeno šele po letu 1945. Pred vojno se je večina zavarovancev, kakor tudi vsi samoplačniki, zdravila v zasebnih ordinacijah; javnih ambulant je bilo vsega 28 (Bratovske skladnice, Okrožni urad za zavarovanje delavcev, Zdravstveni fond železničarjev). Danes pa imamo 225 splošnih javnih ambulant, od tega 62 obratnih s 5 poliklinikami in še posebej 109 zobnih ambulant, 19 šolskih ambulant in 2 šolski polikliniki. Res je, da so bili prostori za te ambulante v 145 primerih adaptirani in je bilo le 18 na novo zgrajenih, vendar je treba kljub temu ugotoviti, da primerno služijo potrebam zdravstvene službe. V splošnih ambulantah in poliklinikah je bilo v letu 1953 zaposlenih 306 zdravnikov, v zobnih ambulantah 204 terapevti in 152 zobotehnikov, v šolskih ambulantah pa 15 stalnih in 20 honorarnih zdravnikov. Pregledov v vseh ambulantah je bilo v letu 1953 skupno 4,075.164. 63 % vseh ambulant izkazuje do 7 pregledov na uro, 37 % ambulant pa čez 7 pregledov do največ 18 na uro. Poleg tega imamo v naši republici še 102 lekarni, od teh nekaj pri bolnišnicah.

Pri takem omrežju navedenih zdravstvenih zavodov nastane vprašanje, do kakšne stopnje so pokrite obstoječe potrebe zdravstvene službe. Splošna ocena je vsekakor pozitivna. V nekaterih predelih Slovenije kaže že sedanje stanje, še v večji meri pa nadaljnji razvoj zdravstvene službe na potrebo po novih kapacitetah. Čeprav se je število postelj v naših bolnišnicah izdatno dvignilo, se upravičeno razpravlja o tem, da se obstoječe bolnišnice še razširijo, zlasti

pa tudi modernizirajo. Tako razpravljajo v Novem mestu o nadzidavi enega nadstropja na kirurškem oziroma porodniškem oddelku; o razširitvi bolnišnice razpravljajo tudi v Krškem, Slovenjem Gradcu in Ptuju. V Celju je napravljen 15-letni načrt za izgraditev bolnišnice in poliklinične službe in tudi splošna bolnišnica v Mariboru še ni v celoti dograjena. Razpravlja se tudi o potrebi treh novih splošnih bolnišnic z okoli 500 do 600 posteljami za Slovensko Primorje, za Slovensko Istro in za severni del Slovenije s Prekmurjem v Murški Soboti. Najbližja je realizacija ustanovitve splošne bolnišnice v Šempetru pri Gorici, ker se bo z rekonstrukcijo specialne bolnišnice za kostno tuberkulozo v Valdoltri preselila tja sedanja specialna bolnišnica za kostno tuberkulozo iz Šempetra. Za to preselitev bodo podani pogoji verjetno že tekom enega leta. V predloženem predlogu proračuna so določena sredstva za nadgradnjo sedanjega objekta v Šempetru tako, da bi v letu 1956 splošna bolnišnica za Slovensko Primorje lahko začela delati že z vsaj 4 osnovnimi oddelki; za bolnišnici v Kopru in Murški Soboti se zbira dokumentarno gradivo in pripravlja idejni program.

Glede specialnih bolnišnic bo treba v bodoče skrbeti le še za potrebe psihiatrične službe.

Bolj aktualna je gradnja zdravstvenih domov z nakazano funkcijo zdravstvenega središča določenega območja s kurativno in preventivno zdravstveno službo. Znano je, da več ljudskih odborov že pripravlja načrte za take zdravstvene domove. Na podlagi predlogov ljudskih odborov in po lastni presoji bo svet v kratkem razpravljal o perspektivnem razvoju zdravstvenih zavodov in potrebah po kadrih v bodočih desetih letih. Svoje ugotovitve in sklepe bo predložil kot priporočilo ljudskim odborom za etapno izgradnjo zdravstvenih kapacitet. Pričakovati je, da bodo ta priporočila naletela na dobro razumevanje, saj so ljudski odbori samo v letu 1954 določili za zdravstvene investicije okoli 650 milijonov dinarjev.

Poseben problem, ki bo težje rešljiv, so Klinične bolnišnice v Ljubljani kot osrednji zdravstveni in vzgojni zavod. Klinične bolnišnice so bile zgrajene pred 60 leti. Nedvomno je treba po tolikih letih marsikaj temeljito obnoviti in modernizirati, kar dokazuje način gradnje novih bolniških objektov v Celju in Mariboru in vseh novejših bolnišnic v Sloveniji in Jugoslaviji. Z razmeroma skromnimi adaptacijami je dala ta bolnišnica leta 1945 streho popolni medicinski fakulteti. Nastal je provizorij, v katerega vlagamo znatne investicije, s katerimi pa ne moremo zadovoljiti potreb kliničnega obrata. Zato je bilo pred enim letom sklenjeno, da se lotimo izdelave načrtov za nove klinike in inštitute. Načrt se že pripravlja, ni pa še seveda do podrobnosti preštudiran. Dela se tudi načrt, kako sedanje objekte posameznih kliničnih oddelkov izboljšati. Stanje ni zadovoljivo na onkološkem inštitutu, kirurgiji, nevrologiji, okulistiki in otorini ter zaradi stiske s prostori na porodniško-ginekološki kliniki. Otroška klinika bo letos popolnoma dograjena; derma je v dobrem stanju, interna si je izboljšala položaj po izselitvi tuberkuloznega oddelka v Trnovo; na ortopedski kliniki se bo stanje izboljšalo z izselitvijo poliklinike v lastne nove objekte. Predlog je tudi, da se zgradi še drugi trakt stomatološke klinike. S sredstvi v letošnjem predlogu proračuna bo končno dograjena nova kalorična centrala s potrebnimi napeljavami in nova trafopostaja, v slabem stanju ostanejo še drugi postranski obrati, zlasti kuhinje in pralnice.

Stiska v kliničnih bolnišnicah bo znatno omiljena z dograditvijo ljubljanske poliklinike. Vse kaže, da je mogoče že v drugi polovici letošnjega leta dokončati vsaj štiri trakte poliklinike in se zato priporoča MLO Ljubljana, da na tej možnosti vztraja, ker bo tako Ljubljana dobila nov sodoben polikliničen objekt.

Izgradnjo omrežja zdravstvenih zavodov je treba obravnavati s predpostavko, da se bo krog zavarovancev oziroma upravičencev do zdravstvenega varstva pod posebno ugodnimi pogoji še naprej širil s perspektivo splošnega zdravstvenega zavarovanja. Že dosedaj se je omrežje zdravstvenih zavodov razvijalo pod neposrednim pritiskom izredno napredne zdravstvene in socialne zakonodaje in ob dejstvu, da uživa danes v republiki popolno brezplačno zdravstveno varstvo že okoli 60 % prebivalcev, to je zavarovancev in članov njihovih družin, zavarovancev po invalidski zakonodaji, otrok do treh let, nepremožnih na podlagi odlokov ljudskih odborov; delno pa upravičenci do brezplačnega zdravljenja zaradi določenih bolezni ter noseče žene in porodnice. Že po prvih rezultatih samostojnega finansiranja se je na primer odprlo vprašanje zdravstvenega zavarovanja kmečkega prebivalstva, ker se je po podatkih bolniške zdravstvene službe ugotovilo, da je prekomerno padel odstotek oskrbovancev-samoplačnikov, in sicer od 16 % v letu 1951 na pod 10 % v letu 1954. Zaradi nesorazmerno visokih cen oskrbnih stroškov v bolnišnicah, deloma pa tudi zaradi pomanjkljive zdravstvene prosvetljenosti ta del kmečkega prebivalstva niti v nujnih primerih ne prihaja v bolnišnico oziroma zapušča bolnišnico predčasno, kar neugodno vpliva na njegovo zdravstveno stanje. Skupščinski odbor za zdravstvo in socialno politiko je prevzel pobudo za proučitev tega vprašanja. Posebne komisije so na področju več okrajev proučile razpoloženje kmetov, zdravstvene kapacitete in višino stroškov za zavarovanje. Te komisije so v neposrednem stiku s kmeti in na sestankih upravnih odborov zadrgu ugotovile veliko pripravljenost kmetov, da se na osnovi lastnih zavarovalnih fondov zdravstveno zavarujejo. Ugotovljeno je tudi, da je ambulantno omrežje sposobno, da takoj prevzame tudi koristnike tega zavarovanja in je mogoče premagati tudi eventualne težkoče, ki bodo nastale v bodoči zdravstveni službi. Zato bi bilo priporočljivo, da se kmečko zdravstveno zavarovanje čimprej izvede, kar narekujejo zdravstveni razlogi. To zavarovanje pa bo tudi v družbeno-političnem pogledu zelo pomembno.

Večje težave kot v materialnih kapacitetah mora zdravstvena služba premagovati v pogledu zdravstvenih kadrov, tako zdravniških kot srednjemedicinskih. Takoj po osvoboditvi smo imeli samo okrog 500 in še leta 1949 samo 561 aktivnih zdravnikov. Šele v letih 1950 do 1954 je medicinska fakulteta vzgojila letno povprečno okrog 100 novih zdravnikov. Skupno je dosedaj po letu 1954 promoviralo 556 novih zdravnikov. Vsi ti pa še niso na samostojnem delu, ker morajo predhodno opraviti dvoletni staž: na stažu je danes 237 zdravnikov pripravnikov. Razumljivo je zato, da so morali opraviti aktivni zdravniki do 1950. leta ogromno in naporno delo, ki so ga, v njihovo priznanje, tudi zadovoljivo izvršili. Zdravstveni službi ne dela težave samo pomanjkanje zdravnikov nasploh, temveč tudi njihova koncentracija v večjih mestih, zlasti v Ljubljani in njihova orientacija na specializacijo in delo na kurativnem področju. Zato je moral svet ponovno obravnavati kadrovska vprašanja tako s stališča pravilne razmestitve, kot tudi nadaljnje vzgoje novih zdravstvenih delavcev, ker nam tudi sedanje število še ne krije nujnih potreb. Zato so zelo neutemeljene

govorice, da študij medicine nima perspektiv, ker da bomo imeli kmalu dovolj zdravnikov.

Z ukinitvijo izvajanja predpisov o obvezni službi zdravstvenih delavcev se je svet znašel v težki situaciji, kako zagotoviti enakomeren razpored, ki naj bo boljši od prejšnjega administrativnega razmeščanja. Svet je ukinitel do leta 1954 veljavno prakso avtomatičnega plačevanja stažistov iz republiškega proračuna ter uspešno uveljavil pogodbeni odnos štipendiranja s težiščem na ljudskih odborih in zdravstvenih ustanovah. Že v enem letu je uspelo, da je skoro polovico stažistov sklenilo dogovor z ljudskimi odbori oziroma z zdravstvenimi zavodi, z drugimi pa sklepa dogovore sekretariat sveta z obveznostjo, da se po dokončanem stažu razmeste po potrebah terena in zdravstvenih področij. Na podlagi take prakse smo dobili v dobrem letu 81 novih splošnih zdravnikov, za splošno prakso je dogovorjenih nadaljnjih 59 stažistov, specializacija je bila odobrena 32, po predlogih ljudskih odborov pa je predvidenih za specializacijo še nadaljnjih 58 zdravnikov, neopredeljenih pa je še 59 stažistov. Po tej praksi se je v številnih okrajnih področjih dvignilo število splošnih zdravnikov (na primer v Tolminu, Postojni, Šoštanju, Slovenjem Gradcu, Gorici, Maribor okolici in še ponekod drugod). Premajhna skrb nekaterih okrajev pa je na njihovem področju še vzdržala težko stanje pomanjkanja zdravnikov. Na splošno je uspelo prepričati večino mladih zdravnikov, da so sedaj največje potrebe po splošnih zdravnikih na podeželju in računajo s tem dejstvom ter je tudi težnja po specializaciji nekoliko padla.

Res je velika potreba po zdravnikih specialistih, zlasti na socialno zdravstvenem področju, v preventivi nasploh, splošni higieni, mentalni higieni, psihiatriji, socialni ginekologiji, ftziologiji in rehabilitaciji in je treba vsklajevati potrebo po splošnih zdravnikih in specialistih na ta način, da je svet določil plan specializacij, ki se nato posamično obravnavajo. To so ukrepi, ki bodo v nekaj letih lahko odpadli, ki so pa danes še potrebni. Svet pa v načelu meni, da se ne bi bilo treba vračati na stari sistem administrativnega razmeščanja, čeprav to nekateri predlagajo.

Pereče je tudi vprašanje nadaljnje vzgoje zdravniških kadrov, zlasti splošnih zdravnikov. Svet meni, da je treba popolnoma preiti na uvedbo sekundariata v bolnišnicah, to je največ na dvoletno samostojno delo po bolničnih oddelkih, da postane zdravnik dovolj usposobljen oziroma do neke mere tudi specializiran za splošno zdravniško delo. Splošni zdravniki bodo tako dobili zopet poln ugled in če se jim bo izpopolnila tudi oprema v ambulantah, ne bodo več samo triažerji za zdravnike specialiste in bolnišnice; temveč bodo opravili dosti dela sami in s tem izdatno pocenili zdravstveno službo.

Svet tudi meni, da mora postati naš zdravstveni delavec pomemben faktor na vzgojno zdravstvenem področju in je mnenja, da je visok moralno etični nivo njegova največja odlika. Temu smotru po mnenju sveta nasprotuje še precej razširjena privatna praksa, ker postavlja med zdravnike in bolnika denar, ki mu jemlje zavest svobodnega človeka. Zato ima svet v svojem programu, da obravnava posebej vprašanje privatne prakse.

Za strokovno izpopolnjevanje zdravniških kadrov so v priloženem proračunu predvidena sredstva, in sicer v obliki dotacije Zdravniškemu društvu za stroške raznih dopolnitvenih tečajev, za plače oziroma štipendije določenega števila stažistov in specializantov, sredstva za udeležbo na mednarodnih kongresih in konferencah oziroma za izmenjavo študentov medicine. Svet pred-

laga poleg tega odobritev investicijskih sredstev za usposobitev inštitutov na medicinski fakulteti, ker sedanje stanje otežkoča uspešno vzgajanje. Prav tako predlaga odobritev investicijskih sredstev za izgraditev šole za medicinske sestre v Celju, ki je začela delovati v jeseni lanskega leta v začasno najetih prostorih. Številčno stanje medicinskih sester je še težje kot zdravnikov; na okrog 900 samostojnih zdravnikov imamo samo približno 600 medicinskih sester, čeprav bi morale biti razmerje najmanj obratno. Medicinska sestra je izredno pomemben člen v vrsti zdravstvenih delavcev. V proračunu so predlagana tudi sredstva za delo treh višjih medicinskih šol v Ljubljani.

Svet končno meni, da je tudi za vzgojo ostalega srednjega in nižjega medicinskega kadra (sanitarnih tehnikov, laborantov, farmacevtskih pomočnikov, zoboteknikov, otroških negovalk, bolničarjev) odpreti nove šole in v Ljubljani zgraditi za nekaj teh vrst zdravstvenih kadrov šolsko poslopje, kjer so te šole sedaj nameščene v zelo revnih prostorih in je ponekod onemogočen celo reden potek učenja.

Za ostala področja dejavnosti sveta, to je za področje socialnega skrbstva, socialnega varstva matere, otrok in mladine ter odraslih, za področje varstva invalidov in področje dela so v predlogu republiškega proračuna predvidena manjša sredstva zato, ker dajejo za ta področja sredstva predvsem ljudski odbori oziroma za invalide zvezni proračun. Že pri dosedanji obrazložitvi dela sveta sem delno navedel njegovo dejavnost na teh področjih in je v dopolnitve reči le še to, da je po mnenju sveta treba spremeniti oziroma izpopolniti sistem splošnega varstva otrok in mladine od dosedanjega, pretežno v zaščito domov usmerjenega v naprednejše, družinsko varstvo-rejništvo; da je treba razvijati še specialne socialno vzgojne in socialno zdravstvene zavode za slepe, gluhe, fizično in umsko defektne, da pa je za to treba imeti dobro urejen prehodni mladinski dom kot triažno postajo, kjer se točno ugotovijo vse fizične in umske sposobnosti ter zdravstveno stanje za nadaljnjo pravilno razmestitev socialnega, vzgojnega ali zdravstvenega varstva potrebnih otrok. Družbeni organi, ki so prevzeli v upravo in vodstvo tudi to področje, bodo pospeševali ta razvoj. Svet je dalje mnenja, da morajo v bodoče postati naši domovi za stare in onemogle dosti prijetnejši in domači (penzionatskega tipa, ne pa kasarniškega), s kulturnim in človeškim odnosom do varovancev, brez pritiska mračnjaštva in brez potuhe otrokom, ki se ne zavedajo dolžnosti do staršev in je zato dal potrebna priporočila ljudskim odborom.

Svet je tudi mnenja, da je treba čimprej pristopiti k sistematični vzgoji poklicnih socialnih delavcev, ne samo za delo v upravnem aparatu, temveč predvsem za delo z oskrbovanci v zdravstvenih zavodih, vzgojnih zavodih, patronažni službi itd. in predlaga za ustanovitev take šole odobritev potrebnih sredstev.

S področja dela je svet posebej razpravljal o posredovanju dela ter ugotovil, da sedanji sistem posredovanja dela ne ustreza našim gospodarskim in družbenim pogojem in da ga je treba bistveno izpopolniti. Ne more biti funkcija te službe samo posredovanje, to je pretežna socialna funkcija, ko pa je v zvezi z vprašanjem delovne sile mnogo izredno pomembnih faktorjev povsem zanemarjenih. Stanje starostne in strokovne strukture zaposlenih delavcev in uslužbencev, zaposlitev mladine in njeno pravilno usmerjanje v poklice, zaposlovanje žena, zaposlitev delovno manj sposobnih, so zelo važni problemi in jih je treba dati v študij in reševanje tej službi, ki naj bi imela tudi določen

vpliv na sistem strokovne vzgoje. Svet je predložil teze o tem svojem stališču ter ustrezne predloge tako pristojnim zveznim organom, kakor tudi pristojnim republiškim odborom ljudske skupščine.

Za varstvo vojaških vojnih invalidov je v letošnjem zveznem proračunu za našo republiko odobreno 1.196.846.000 dinarjev. To varstvo uživa 10.485 osebnih invalidov in 26.256 družinskih invalidov, to je staršev, vdov in sirot. V okraju Koper pa je 387 osebnih in 711 družinskih invalidov. Invalidski prejemki se izplačujejo tudi 1161 osebnim oziroma družinskim invalidom v zamejstvu. Zvezni predpisi določajo pogoje za priznanje svojstva vojaškega invalida in tudi vse pravice, ki mu pripadajo. Da se onemogoči administrativno reševanje ter da se usposobi splošno varstvo, je svet v sporazumu z ljudskimi odbori in Zvezo vojaških vojnih invalidov prenesel v glavnem vse poslovanje na ljudske odbore.

Svet je kot nadzorni organ ponovno razpravljal tudi o nekaterih problemih socialnega zavarovanja. Njegovo delo pa je bilo dokaj olajšano spriču ugotovitve, da se je začela samouprava zavarovancev uspešno boriti s problemi in jih je skoro že tudi obvladala. Skupščine zavarovancev in izvršilni odbori, v svesti si velike odgovornosti pravilne realizacije pravic in smotrnega gospodarjenja z ogromnimi materialnimi sredstvi, s svojim uspešnim delom potrjujejo, kako pravilna je bila odločitev, da se socialno zavarovanje, ki je bilo do leta 1952 zelo administrativno in centralistično organizirano, prepusti v upravljanje zavarovancev samim. Zato je treba tudi v bodoče odklanjati poskuse zoževanja pravic samouprave in nasprotno to samoupravo utrjevati, poglobljati in razširjati, teritorialno tudi v okviru bodočih občin, vsebinsko pa tako, da bodo i zavarovanci i gospodarske organizacije i upravno politični organi vedno bolj zainteresirani na dobrem delu organov socialnega zavarovanja. Po mnenju sveta se pozitivni rezultati samouprave socialnega zavarovanja kažejo zlasti v tem, da se zavarovanci vedno bolj zanimajo za svoje zavarovanje, ne samo s stališča pravic, ampak tudi z vidika dolžnosti v tem, da neposredno sodelujejo pri reševanju aktualnih vprašanj, dalje v tem, da o teh vprašanih aktivneje razpravljajo ljudski odbori in gospodarske organizacije, ker jih k temu sili materialni interes jamstva oziroma zvišanja prispevkov v tem, da vestno spremljajo delo zdravstvene službe in ji tudi pomagajo, dalje v tem, da se s sredstvi dejansko še bolje gospodari in da se končno izdatno zmanjša birokratsko odločanje administrativnega aparata, ki je ob pomoči in pod nadzorstvom samoupravnih organov vidno zboljšal svoje upravno poslovanje.

Tudi ni treba posebej govoriti o posameznih pravicah iz socialnega zavarovanja, ker so te zakonsko precizirane in zlasti še zato, ker so v pripravi novi predpisi o njihovi ureditvi.

Kako široko je zdravstveno in socialno varstvo v okviru socialnega zavarovanja, o čemer se morda premalo govori oziroma na kar se večkrat pozablja, ko se govori o standardu, najbolj jasno povedo nekateri podatki, ker se šele tako morejo pravilno oceniti velike pridobitve delovnih ljudi v naši socialistični državi.

Po podatkih iz meseca oktobra 1954 je bilo v naši republici 350.582 aktivnih zavarovancev nasproti 274.730 zavarovancem v 1952. letu. Vsi ti uživajo skupno s svojimi družinskimi člani popolno zdravstveno varstvo s pravico do materialne oskrbnine za čas bolezni; nadalje imajo pravico do stalnih otroških dodatkov, žene ob porodu pa do 90-dnevnega porodniškega dopusta, do celotne

oskrbine za ta čas in s pravico do posebnega dodatka za novorojenčka. Ob izpolnitvi predpisanih pogojev v primeru nezgod in obolenj, ki povzročijo delovno nesposobnost, pridobe zavarovanci pravico do starostne pokojnine, invalidske pokojnine in invalidnine. Invalidnino uživa 6.222 zavarovancev, invalidsko pokojnino 19.329, osebno starostno pokojnino 34.526, družinsko pokojnino pa 23.008 upravičencev. Tudi ti uživajo skupno z družinskimi člani zdravstveno varstvo, tako da računamo, da uživa zdravstveno in socialno varstvo po predpisih socialnega zavarovanja okrog 55 % vsega prebivalstva naše republike.

Za izvrševanje tega varstva so organi socialnega zavarovanja izplačali po dosedanjih podatkih v letu 1954 skupno 16.383,217.432 dinarjev. Od tega republiški zavod za dolgoročne dajatve skupno zaokroženo 12.197,000.000 dinarjev, okrajni zavodi v glavnem za kratkoročne dajatve, predvsem za zdravstveno varstvo, zaokroženo 4.640,000.000 dinarjev. Sredstva za te izdatke zbirajo organi socialnega zavarovanja na podlagi 45 % prispevka od plačnega fonda delodajalcev ter so tako znašali dohodki socialnega zavarovanja v 1954. l. 17.858,339.422 dinarjev.

Tovariši ljudski poslanci! Ko je bilo tako prikazano delo sveta za zdravstvo in socialno politiko ter družbenih in samoupravnih organov na tem področju in tudi že utemeljena večina postavk proračuna in investicij, prosim in predlagam, da skupščina proračun sveta, ki znaša v smislu predloga za osebne, operativne in funkcionalne izdatke skupno 493,769.000 dinarjev, za investicije pa 670,000.000 dinarjev, odobri in tako zagotovi nadaljnji razvoj zdravstvene službe in socialnega varstva. (Ploskanje.)

Podpredsednik Jakob Mojšker c: Odrejam 15 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 12. uri in se je nadaljevala ob 12.25.)

Podpredsednik Jakob Mojšker c: Nadaljujemo s sejo. Prosim sekretarja Sveta za prosveto in kulturo, da da poročilo.

Vlado Vodopivec: V predlogu republiškega proračuna za leto 1955 je predvideno za potrebe prosvete, znanosti in kulture v celoti 1.891,074.000 dinarjev, to je ena petina celotnega proračuna. V letu 1954 je bilo odobreno skupno s kasnejšimi izdatki za dopolnilne plače 1.611,364.000. Letošnji proračunski izdatki za kulturo, prosveto in znanost so torej za okoli 280 milijonov višji od izdatkov v letu 1954. Za svet za prosveto in kulturo in za tiste centralne prosvetne, kulturne in znanstvene ustanove in zavode, za katere je svet pristojen organ, so letos predvideni izdatki v višini 721,664.000, za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti in za njene znanstvene ustanove je predvideno 195,825.000 in za univerzo 973,558.000 dinarjev.

V skladu s celotno našo politiko v letošnjem letu je bil tudi proračun za prosveto, kulturo in znanost sestavljen ob upoštevanju načela maksimalne štednje, vendar nikjer tako, da bi zaradi te štednje bilo prizadeto normalno funkcioniranje kulturnih in znanstvenih ustanov in zavodov in kulturno prosvetne dejavnosti sploh.. Proračun za prosveto, kulturo in znanost je v nekaterih postavkah celo v primerjavi z letom 1954 višji, to seveda tam, kjer je bilo takšno povišanje zaradi obsežnega programa znanstvenega, prosvetnega ali kulturnega dela utemeljeno in potrebno.

Za investicije je v letošnjem proračunu za prosveto, kulturo in znanost namenjeno 510 milijonov dinarjev, od tega pa za investicije okrajnih zavodov za posebno šolstvo, v katerih se vzgaja psihofizično ali moralno defektna mladina iz vse republike, 22,700.000 dinarjev.

V primerjavi z letom 1954 so investicije v prosveti nekoliko nižje. V letu 1954 je bilo namreč za negospodarske investicije v kulturno-prosvetne namene predvideno 734,200.000 dinarjev, vendar od tega 213 milijonov za splošno izobraževalne šole v okrajih Črnomelj, Gorica, Kočevje, Murska Sobota, Postojna, Sežana in Tolmin. Za razliko od lanskoletnega proračuna so znižane investicije na nekaterih centralnih ustanovah in zavodih Sveta za prosveto in kulturo in to od 79,200.000 odobrenih v letu 1954 na 50,300.000 v letu 1955. Povečane pa so investicije za univerzo od 307,800.000 v letu 1954 na 358,200.000 v letu 1955 in investicije za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti in njene inštitute od 69,200.000 v letu 1954 na 78,800.000 v letu 1955. Vse investicije, namenjene za znanost, kulturo in prosveto se bodo porabile za dela, začeta v letu 1954, in za nabavo najpotrebnejše opreme nekaterih znanstvenih in kulturnih ustanov ter zavodov. Edini nov objekt, ki naj bi se v letu 1955 začel graditi in za katerega je v letošnjem proračunu predviden znesek za pripravljala dela in za pričetek gradnje, je nova stavba matematično-prirodoslovne filozofske fakultete. Potreba po graditvi tega objekta je zaradi velikega števila slušateljev tako utemeljena, da je bilo treba v tem primeru odstopiti od načela, da bomo v letu 1955 nadaljevali samo začeta dela.

Gornji podatki dokazujejo, da smo v skladu s celotnim znižanjem investicijskih programov za leto 1955 predvideli le manjše znižanje v investicijah za prosveto, kulturo in znanost ob primerjavi z odobrenimi sredstvi v letu 1954 in da so sredstva, predvidena za investicije v letošnjem proračunu, v primerjavi z letom 1953, ko je bilo za investicije v prosveti potrošeno 270 milijonov, še vedno visoka in so dokaz politike razvijanja in krepitve naših prosvetnih, kulturnih in znanstvenih ustanov in zavodov. V letošnjem investicijskem programu niso predvidena sredstva za gradnjo splošnoizobraževalnih šol v posameznih okrajih. Pomoč okrajem za gradnjo splošnoizobraževalnih šol in domov je bila predvidena v vseh republiških proračunih od leta 1945 dalje. V letu 1954 je znašala 213,000.000, v 1953. letu 84 milijonov, v 1952. letu 288 milijonov, v 1951. letu 96 milijonov itd. Taka pomoč je bila v prejšnjih letih potrebna in ustrezna takratni organizaciji našega državnega in družbenega življenja. Menimo pa, da bi nadaljnje dodeljevanje sredstev iz republiškega proračuna za gradnjo splošnoizobraževalnih šol bila danes v nasprotju z vsem duhom našega družbenega življenja in da to v današnjih pogojih družbenega upravljanja in decentralizacije v prosveti nima več opravičila. Menimo, da bi nadaljnje dodeljevanje zavajalo okraje, da ne iščejo dovolj uporno sami sredstev za gradnjo splošnoizobraževalnih šol, ker bi pričakovali pomoč samo iz republike in bi taka pomoč celo destimulirala gradnjo šolskih objektov.

Osební, materialni in funkcionalni izdatki Slovenske akademije znanosti in umetnosti znašajo v letošnjem proračunu 56,073.000 in so višji od leta 1954, ko so znašali 46,363.000. Dotacije inštitutom, to je Inštitutu Borisa Kidriča, Inštitutu za turbostroje ter Inštitutu za elektrogospodarstvo pa 60,952.000, v letu 1954 pa so znašale 53,106.000 dinarjev. Osební, materialni in funkcionalni izdatki za 5 fakultet Univerze v Ljubljani in Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani znašajo v letošnjem proračunu 608,901.000, medtem ko so

izdatki za Tehnično visoko šolo, Medicinsko visoko šolo in Univerzo v Ljubljani v letu 1954 bili odobreni v višini 543,390.000. Povečanje izdatkov naših znanstvenih zavodov je upravičeno glede na njihove potrebe po nabavi znanstvenih knjig, instrumentov in drugih pripomočkov, ki so za normalno delo teh zavodov nujno potrebni.

Funkcionalni izdatki Sveta za prosveto in kulturo so v letošnjem proračunu zvišani in znašajo 257,754.000, medtem ko so znašali v 1954. l. 166,611.000. V letošnjem proračunu je pod funkcionalnimi izdatki predviden večji znesek kot v letu 1954 za subvencijo založništvu. V letošnjem letu je namreč predvideno v ta namen 110,000.000, kar je 35 milijonov več kot v letu 1954. Svet za prosveto in kulturo subvencionira izdajanje šolskih, znanstvenih in marksističnih knjig in je bilo letošnje zvišanje zaradi porasta cen papirju in tiskarskim storitvam nujno, če hočemo založništvo obdržati na lanskoletni ravni. Nova postavka med funkcionalnimi izdatki je subvencija filmu v višini 50 milijonov, ki je predvidena za proizvodnjo slovenskega filma na normalnem traku. Ta dotacija naj omogoči filmski proizvodnji orientacijo na domač film. Prav tako je predviden znatno višji znesek kot subvencija za ozkotračni film in diafilm. V letu 1954 smo subvencionirali ozkotračni film v znesku 2 milijona, v letošnjem letu pa s 3,300.000. Glede na pomembnost ozkega filma tako v šolskem pouku kot v splošnoizobraževalni politiki je ta znesek upravičen in utemeljen.

Proračuni posameznih ustanov, za katere je Svet za prosveto in kulturo nadzorni organ, se v letošnjem letu niso bistveno zvišali, v letu 1955 znašajo 170,086.000, v letu 1954 pa so znašali 159,335.000. Novi izdatki so predvideni za pedagoški center v Ljubljani v višini 3,804.000 dinarjev, v okviru katerega bodo redni poglobitveni tečaji za učiteljstvo. Nadalje so predvideni novi izdatki za novo gospodinjstvo šole v Grobljah v višini 3,971.000, ki je bila doslej na proračunu OLO Ljubljana okolica, ki pa je s posebnim zakonom v letu 1954 prešla v republiško pristojnost. Prav tako predstavljajo nove izdatke v proračunu dvoletni tečaj za gozdarje in tečaj za opravljanje izpitov na ekonomski srednji šoli v višini 6,738.000 in v višini 866.000. Te tečaje organizira svet za prosveto za tiste politične delavce, ki po vojni niso imeli priložnosti, da bi nadaljevali oziroma končali študij, ker jih je vezalo politično delo. V dveletnih tečajih dobivajo sedaj ti izobrazbo štiriletne gozdarske oziroma štiriletne ekonomske šole.

Dotacije finančno samostojnim zavodom Sveta za prosveto in kulturo LRS znašajo v 1955. letu 200,262.000 dinarjev, medtem ko so v letu 1954 znašale 162,080.000. Deloma so prišli v pristojnost sveta v letu 1954 novi zavodi kot na primer Inštitut za kmetijstvo, deloma so dotacije nekaterim zavodom kot Slovenskemu narodnemu gledališču in Metalurškemu inštitutu bile utemeljeno zvišane.

Proračun, kakor je bil ljudski skupščini predložen, je sestavljen na osnovi potreb in nalog prosvetnih državnih organov in kulturnih, prosvetnih in znanstvenih ustanov in zavodov ter po programu njihovega dela v letu 1954. Ob tej priložnosti dovolite, da vas seznanim z nekaterimi glavnimi problemi s področja šolstva in tistih kulturnih in znanstvenih zavodov, ki so v pristojnosti republiškega Sveta za prosveto in kulturo, z nekaterimi problemi, ki sicer niso v neposredni zvezi s proračunom, ki jih je pa svet v letu 1954 reševal.

Kratek prikaz teh problemov, nekaterih rezultatov in bodočih nalog naj opraviči predlog za dodelitev proračunskih sredstev v predlagani višini.

V preteklih dveh letih smo morali večkrat ugotoviti, da v prosveti in kulturi zaostajamo za družbenim upravljanjem in da je v tem eden od glavnih vzrokov raznih negativnih pojavov in razpoloženj, katerim smo bile priče. Za leto 1954 lahko ugotovimo, da je bil na najvažnejših področjih prosvetnega, kulturnega in znanstvenega dela, in sicer na področju visokega šolstva in splošnoizobraževalnega ter strokovnega šolstva storjen v tem pogledu velik korak naprej. Lahko trdimo, da so bili v preteklem letu storjeni na tem področju odločilni koraki v razvijanju takšnih družbenih odnosov, ki ustrezajo bistvenim načelom naše demokracije.

V preteklem letu je stopil v veljavo splošni zakon o univerzah. S tem zakonom je prešla univerza izpod neposrednega nadzora republiške prosvetne uprave, to je republiškega Sveta za prosveto in kulturo. Nadzorni organ je v smislu novega zakona ljudska skupščina in Izvršni svet republike, ki pa ima samo splošen nadzor nad zakonitostjo dela, medtem ko so vse druge funkcije prešle na samo univerzo in fakultete ter njihove organe družbenega upravljanja. Nova organizacija univerz in njenih fakultet daje potrebno jamstvo, da se bo znanstveno in pedagoško delo na tem najvišjem učnem in znanstvenem zavodu lahko nemoteno razvijalo in to v skladu z načeli in smotri naše družbe in na njenih idejnih temeljih.

V preteklem letu so bili tudi na vseh naših splošnih izobraževalnih in strokovnih šolah v duhu ustavnih načel o samoupravljanju delovnih ljudi formirani družbeno upravnimi organi. Šola kot eminentna družbena institucija ni mogla ostati dalje administrativno dirigirana. Danes jo pri nas že upravljajo v smislu prej poudarjenih načel — ki pomenijo v praksi prenašanje upravnih funkcij, ki so jih opravljali upravni organi, na organe družbenega upravljanja in osvobajanja prosvetne dejavnosti od vmešavanja državne administracije — predstavniki družbenih sil skupnosti, v katerih se šola nahaja. Izvršitev priporočil, ki jih je leta 1954 dal okrajem Izvršni svet na predlog sveta za prosveto in kulturo, naj se pri vseh splošnoizobraževalnih in strokovnih šolah ustanove šolski odbori, ni povzročala težav, ker so okrajni ljudski odbori in sveti za prosveto že pred tem, po lastni pobudi vzpostavljali takšne organe. Republiška navodila so tako samo usmerila in okrepila že začeti proces demokratizacije šolstva, ki ga bo zvezni zakon o družbenem upravljanju šol, o katerem bo v kratkem razpravljala zvezna ljudska skupščina, le uzakonil. Šolski odbori predstavljajo nove družbene odnose na šolsko prosvetnem področju. Ti odbori bodo sposobni razreševati in razrešiti marsikatera protislovja, ki se še danes pojavljajo med šolo in družbo, uspešno razvijati progresivne elemente naše šole in jo osvobajati od vsega, kar jo še negativnega bremeni iz preteklosti.

Končno so z republiškimi predpisi dobile prav v zadnjem času tudi nekatere centralne kulturne institucije (gledališče, film, radio, umetniške akademije) upravne kolektivne družbene organe, ki bodo prevzeli nase večji del funkcij, ki jih je doslej še opravljal državni aparat oziroma republiški svet za prosveto. Ti organi dajejo jamstvo, da se bodo te ustanove po svoji vsebinski plati razvijale v skladu z nalogami naše družbe in da bodo v polni meri lahko razvijale svoje kulturno poslanstvo.

Prva in najvažnejša naloga prosvetne dejavnosti je, kako zagotoviti mladim generacijam takšno družbeno in strokovno izobrazbo, ki bo jamstvo tudi

za kvaliteto njihovega kasnejšega fizičnega in duhovnega dela in ustvarjanja v naši družbi. V smeri iskanja takšnih rešitev so potekala vsa prizadevanja naših prosvetnih organov od osvoboditve dalje. Bistveno vprašanje pri tem je bilo, kako naš sistem šolstva vskladiti s socialističnimi načeli predvsem z načelom enotnosti šolstva. Z razvitim omrežjem nižjih gimnazij smo skušali doseči, da bi čim večji del otrok sprejel izobrazbo nižje šole in to takšno, ki bi mu ne otežkočala prestopa na višjo gimnazijo. Ta procent smo nasproti predvojnemu stanju sicer dvignili, toda ne toliko, da bi bili lahko z rezultati zadovoljni. Po statističnih podatkih za zadnje leto uspešno zaključili komaj četrtnina vseh šoloobveznih otrok obvezno šolanje, ostale tričetrtnine pa izpadejo že prej in ne dobe potrebne zaokrožene in zaključene izobrazbe. Že sam ta podatek dokazuje, da nam naša šola, zlasti njena prva stopnja po svoji vsebini ne ustreza. Predvsem mislim, da je praksa celo pokazala, da je obstoječi tip nižje gimnazije s svojim učnim programom prezahteven zlasti za tiste, ki ne mislijo nadaljevati študija v višji gimnaziji. Nekateri okrajni odbori so začutili ta problem in ga skušali reševati tako, da so poleg obstoječega organizirali še lažji tip nižje gimnazije, v katerega so potem prešolali ponavljalce in jim z lažjim učnim programom omogočili, da bi z manjšimi težavami uspeli končati osemletno šolanje. Analize takih poskusov so pokazale, da smo socialni sestav takih dijakov, ki nadaljujejo šolanje, s tem zelo poslabšali. Zato in ker vnaša takšno posamično eksperimentiranje v sistemu šolstva zmedo, takih teženj seveda nismo podpirali.

Akcija za reformo šolstva pod vodstvom zvezne ljudske skupščine in zveznega Izvršnega sveta pripravlja projekt sistema šolstva, ki naj bi najbolj ustrezal zahtevam naše družbe in ki naj bi rešil vprašanje o vzgojnih smotrih enotne šole, vendar take, ki bo znala izobrazbeno vsebino prilagajati nadarjenosti, nagnjenjem in interesu, skušala pa dati vsem tisto količino izobrazbe, ki je naši mladini nujno potrebna.

Toda ne glede na ta vprašanja, ki spadajo v okvir diskusije o reformi našega šolstva in ki so jih republiški prosvetni organi v letu 1954 skušali samo začasno reševati, ne da bi hoteli globlje posegati v samo vsebino naše šole, kar bi sedaj pred reformo povzročalo samo nepotrebno zmedo (problem prenatrpanosti s predmeti, neurejeno vprašanje pouka tujih jezikov, poskusi približati šolo življenju in eliminirati iz nje verbalizem), želim posebej opozoriti na nekaj osnovnih vprašanj s področja osnovnega šolstva, ki imajo splošno družbeni pomen in jih bo mogoče rešiti le ob širokem sodelovanju vse družbe.

V letu 1953/54 smo imeli v Ljudski republiki Sloveniji 1138 osnovnih šol s 144.285 učenci. V obstoječe šolsko omrežje so danes zajeti vsi šoloobvezni otroci tako, da ni več vprašanje njene razširitve. Osnovno vprašanje je, kako to omrežje izboljšati, kako izboljšati njegovo organizacijsko strukturo in kako izboljšati vsebino same šole. Po organizacijski strukturi je namreč od vseh šol še vedno 694 šol (61 %) s 40.507 učenci (28 %), ki so nižje organizirane, bodisi da so eno ali dvooddelčne. Enooddelčnih šol, ki so v tem sistemu najnižja stopnja, je 8.8 (6 %).

Te šole predstavljajo ne le z organizacijske, temveč tudi z didaktične in pedagoške plati izredno težak problem, za ljudske odbore, ki te šole vzdržujejo, pa gospodarsko obremenitev, ki je večja kot je potrebno, ker so stroški vzdrževanja takih šol zaradi nizkega števila otrok neprimerno večji kot stroški za vzdrževanje višje organiziranih šol. V letu 1954 smo si prizadevali zniževati

število enooddelčnih šol in jih spreminjati v dvoooddelčne, dvoooddelčne pa v večooddelčne. Vrsta enooddelčnih šol, ki imajo več kot 40 učencev, je bilo spremenjenih v dvoooddelčne. Organizacijska struktura se je na ta način v nekaterih okrajih bistveno izboljšala. Opozoriti pa je treba tudi na preveliko vnemo nekaterih okrajnih prosvetnih organov, ki so zapadli v drugo skrajnost, in neutemeljeno ter ne da bi se sporazumeli s prebivalstvom prizadetih krajev, ukinjali enooddelčne šole, otroke pa pošiljali na višje organizirane sosednje šole, kar je vzbujalo pri prebivalstvu velik odpor in so se ponekod odločno uprli pošiljati otroke v te šole.

Otroci v nižje organiziranih šolah so v zelo neenakopravnem položaju z njihovimi vrstniki na višje organiziranih šolah. Mladina s področja nižje organiziranih šol je zaradi manjšega obsega izobrazbe, ki ga dobi v nižje organiziranih šolah, težko prizadeta ter se ne more enakovredno vključevati v nadaljnje šolanje. Zato bodo v organizacijski strukturi šolstva potrebne v bodočnosti korenite reforme, kar pa seveda terja časa in je vezano z izdatnimi gmotnimi sredstvi. Mislimo pa, da je že sedaj mogoče marsikaj storiti, da se to stanje postopoma izboljša in to s spreminjanjem teh šol v višje organizirane, s skrbjo, da dobe te šole zlasti dober učni kader, s skrbjo, da dobe potrebna učila, strokovno literaturo itd.

V tem pogledu so šole nekaterih naših okrajev še v zelo težkem položaju. Borba proti verbalizmu pri pouku, proti odtrganosti šole od prakse ne bo našla pravega odmeva, če bodo šole brez didaktičnih pripomočkov, brez potrebnih učil, brez knjig itd. Kako naj na primer uspešno napreduje šolstvo v okraju, kjer je za okoli 40 šol določenih komaj 200 tisoč dinarjev za vse funkcionalne izdatke. Take šole, ki imajo na razpolago tako skromna sredstva, si razumljivo ne morejo nabaviti niti zemljevidov FLRJ.

Potreba po učiteljstvu je glede na število šoloobveznih otrok danes v glavnem zadovoljena. Je pa kader v naših šolah mlad in pedagoško neizkušen — do deset let službe ima 61 % vseh učiteljev —, kar povzroča seveda določene težave. Manjka sposobnih šolskih upraviteljev, ki bi bili dobri pedagoški svetovalci ter upravni vodje svojih šol. Velik del učiteljskega kadra si je pridobil svoje znanje v tečajih. Vse to še posebej narekuje potrebo po ustanovi, ki bi učiteljskemu kadru omogočala, da svoje znanje pogloblja in ga dopolnjuje. Zato je svet za prosveto sprejel sklep o ustanovitvi pedagoškega centra v Ljubljani, v katerem naj bi se v krajših občasnih tečajih učiteljstvo strokovno izpopolnjevalo in je predlagal v proračunu za leto 1955 za delovanje tega centra tudi potrebna sredstva. Ob tej priložnosti mislim, da je treba še posebej poudariti, da je bil v letu 1954 z zveznimi in republiški predpisi gmotni položaj prosvetnih delavcev reguliran, tako da je danes v sorazmerju z gmotnim položajem drugih poklicev. Mislimo, da so bili s tem ustvarjeni nekateri osnovni pogoji, da bo tudi odziv v ta poklic v prihodnje večji.

Medtem ko je stanje učnega kadra za splošnoizobraževalne šole že zadovoljivo, predstavlja pomanjkanje učnega kadra za nižje gimnazije akuten problem. V letu 1954/55 smo imeli 167 samostojnih nižjih gimnazij s 34.085 učenci, v nižjih razredih popolnih gimnazij pa je znašalo število učencev 14.649. Omrežje tega šolstva je tako izpopolnjeno, da ima vsak kraj, kjer so za to ustrezni pogoji in zadostno število otrok, svojo nižjo gimnazijo.

Ker je število nižjih gimnazij hitreje naraščalo, kot se je usposabljal in vzgajal potrebni kader, se pouk in šolsko delo seveda nista mogla razviti na

normalno stopnjo. Na 164 nižjih gimnazijah poučuje danes 1350 oseb, med njimi jih ima 14 % fakultetno izobrazbo, 30 % je predmetnih učiteljev, 43 % učiteljev, 6 % je strokovnih učiteljev ter 5 % honorarcev. 16 nižjih gimnazij nima niti enega učitelja, kvalificiranega za pouk v srednjih šolah, 25 % le po enega, 27 % pa po dva. Najslabše so oskrbljeni okraji: Murska Sobota, Slovenj Gradec, Gorica, Šoštanj itd. Neenakomerna porazdelitev prosvetnega kadra po okrajih in mestih še zastruje nakazani problem pomanjkanja učnih moči. Medtem ko je v mestnih centrih situacija kolikor toliko zadovoljiva, je v nekaterih obrobni okrajih kot Sežana, Slovenj Gradec, Murska Sobota tako težka, da morajo imeti šole okrnjen pouk. Ta situacija je zahtevala, da republiški organ za prosveto dobi začasna pooblastila in da sodeluje pri razmeščanju in nameščanju učnega kadra. Seveda se s temi pooblastili problem ne bo rešil. Ob pravilnem razumevanju tistih okrajnih ljudskih odborov, kjer je učnega kadra dovolj, ga bomo mogoče nekoliko omilili. Če bi pa hoteli danes nadomestiti vse nekvalificirano učno osebje na gimnazijah, bi pa potrebovali 150 profesorjev, 500 predmetnih učiteljev in 150 strokovnih učiteljev. In če bi se v prihodnjih letih odločilo za šolsko službo vsaj 60 % vseh diplomantov filozofske in prirodoslovno-matematične fakultete in če bi na višji pedagoški šoli vsako leto absolviralo isto število predmetnih učiteljev kot doslej, potem je računati, da se bo do leta 1960 stanje nekako uravnovesilo.

Okraji oziroma bodoče komune ter skupnosti komun bodo morale predvsem s štipendijami skrbeti, da si zagotove potreben učni kader. To je edina pot, da se sicer v daljši perspektivi to vprašanje zadovoljivo reši. Za stroke, kjer je pomanjkanje najbolj občutno, naj bi se štipendisti pogodbeno zavezali službovati v okraju, ki jih je štipendiral za primeren čas.

Drugo važno vprašanje je zagotovitev potrebnih materialnih in posebno stanovanjskih pogojev za prosvetne delavce. Vrsta okrajev ne more sprejeti prosvetnih delavcev, ki bi bili sicer pripravljeni ta mesta sprejeti, ker jim ne morejo zagotoviti ustreznih stanovanj. Taki prosvetni delavci iščejo potem zaposlitve v centralnih prosvetnih ustanovah ali pa v ustanovah, zavodih in podjetjih izven prosvete.

Omrežje višjih gimnazij se je po osvoboditvi pri nas podvojilo. Danes imamo v Sloveniji 34 višjih gimnazij (leta 1939 jih je imela Slovenija 17), od katerih le 7 še nima vseh razredov. Višje gimnazije niso zrasle samo v izrazito industrijskih središčih, kot so Jesenice, Kranj, Ravne, Škofja Loka, temveč tudi v drugih okrajnih centrih, kot so Ajdovščina, Brežice, Črnomelj, Nova Gorica, Sežana, Stična itd. Te gimnazije dajejo letno okrog 1000 maturantov, od teh jih 94 % nadaljuje šolanje na višjih oziroma na visokih šolah. Nadaljnja zagotovitev omrežja višjih gimnazij bi sicer ustrezala težnjam prebivalstva posameznih okrajev, manj pa bi bila v skladu z materialnimi in personalnimi pogoji, od katerih je v prvi vrsti odvisno, v koliko bodo višje gimnazije dosegale svoj smoter. Če motrimo pokrajinsko, je omrežje višjih gimnazij nepopolno morda le še v Prekmurju in na področju med Celjem in Ravnami. Sicer pa je to omrežje danes več ali manj popolno ter bi bilo treba predvsem obstoječe gimnazije utrjevati, ne pa ustanavljati novih.

Višja gimnazija lahko dosega svoj smoter pri dobri materialni in organizacijski podlagi in zahteva za uspešen pouk ne samo veliko investicij, temveč tudi rednih stalnih izdatkov za svoje materialno in funkcionalno poslovanje. Za posamezne okraje bi bilo mnogo primerneje kot da težijo k ustanavljanju

novih višjih gimnazij, da pošljejo z rednimi letnimi štipendijami svoje dijake na sosednje močnejše gimnazije, ker z odpiranjem novih gimnazij prevzemajo nase samo težka bremena za njih materialno in funkcionalno poslovanje. Iz teh razlogov je Izvršni svet na predlog Sveta za prosveto in kulturo priporočil okrajem, naj ne skušajo otvarjati novih gimnazij, kjer niso poprej zagotovljeni vsi potrebni materialni in kadrovski pogoji, temveč naj predvsem skušajo izboljšati materialno bazo že obstoječih gimnazij, izboljšati kvaliteto učnega kadra in se zlasti usmeriti na graditev internatov, ki bodo sprejemali dijake, ki prihajajo v gimnazijske centre. V letu 1953 smo imeli v Sloveniji 122 internatov za učence splošnoizobraževalnih in strokovnih šol. Ti internati so po večini v starih stavbah, ki so pred vojno služile raznim verskim združenjem. Ni treba posebej naglašati, da te stavbe sodobnim zahtevam za bivanje srednješolske mladine ne ustrezajo. Novozgrajeni so bili po vojni internati v Postojni, v Ljutomeru in v letu 1954 iz republiških sredstev internat v Črnomlju.

Pri strokovnih šolah je bilo za internate po vojni postavljenih 22 zidanih oziroma lesenih provizorijev, v katerih so prav tako pogoji za bivanje in učenje neprimerni. V interesu zdravja in boljših učnih uspehov mladine, ki je vezana na življenje v internatih, bodo morali ljudski odbori temu posvetiti veliko skrbi in pozornosti in predvideti v svojih proračunih za najnujnejše adaptacije in izpopolnitev inventarja večje vsote, v perspektivi pa predvideti gradnjo novih internatov.

Poseben problem predstavlja kader v teh internatih. Od okrog 300 vzgojiteljev, ki živijo in delajo v teh internatih, jih ima samo 57 % pedagoško kvalifikacijo, 43 % je polkvalificiranih ali pa nekvalificiranih. Poleg mnogih objektivnih vzrokov pojasnjuje ta slab sestav tudi okolnost, da nekateri okrajni prosvetni organi smatrajo vzgojiteljski poklic kot manj važno funkcijo in nameščajo na vzgojiteljska mesta osebe, ki v šolah niso pokazale pravih uspehov. Z izboljšanjem delovnih pogojev v domovih bo več možnosti, da dobimo stalen vzgojiteljski kader, ki bo imel potrebne kvalifikacije, predvsem pa veselje do vzgojiteljskega dela.

V posebnem šolstvu smo v primerjavi s predvojnimi stanjem dosegli velike uspehe. Šolstvo za duševno nerazvite se je po številu učencev v primerjavi z letom 1939 dvignilo za 19 %, za gluhe za 120 %, za slepe za 292 %, za vzgojno zanemarjene za 455 %. Odprle so se nove šole za invalidne otroke in šole po bolnišnicah, sanatorijih in vzgajališčih. Vendar s tem razvojem ne moremo biti decela zadovoljni, kajti od vseh zgoraj omenjenih kategorij otrok je še vedno 55 do 80 % takih, ki so izven specialnega vzgajanja, čeprav bi ga potrebovali.

Posebne šole gostujejo pretežno pri šolah za normalno mladino ali pa se kot zavodi stiskajo v neprimernih fevdalnih dvorcih in drugih zasilno preurejenih prostorih. Prav abnormna mladina in to moralno in psihofizična abnormna pa je zelo odvisna od primernih stanovanjskih in delovnih prostorov tako, da sleherni pomanjkljivost v tem pogledu vpliva na proces njene rehabilitacije in resocializacije.

V letu 1954 so bile posebne vzgojne ustanove deležne republiških investicijskih kreditov v znesku 20 milijonov. Razumljivo je, da so ti krediti lahko pokrili le del najnujnejših potreb v obstoječih zavodih, vplivali pa so stimulatивно na vodstvo zavodov in posebno na okrajne ljudske odbore, ki so našli še dodatna sredstva ter s smotrnim izkoriščanjem dodeljenih kreditov preseglji

prvotno preračunani efekt investicij. V letošnjem proračunu je v isti namen predvidena vsota 22,700.000 din. V tej vsoti so predvidena adaptacijska dela na vzgajališčih Smlednik, Logatec, Kamna gorica, Višnja gora, Veržej in investicije za Zavod za slepo mladino v Ljubljani. Trenutno so to objekti, ki najbolj potrebujejo adaptacij in opreme za normalen potek vzgajanja in šolanja.

Rehabilitacija in resocializacija abnormne mladine je nedvomno dolg in drag proces. Tudi investicije za adaptacijo, opremo in novogradnje predstavljajo za skupnost velike izdatke, toda še mnogo dražje je za našo družbeno skupnost to, da velik del psihofizično ali moralno abnormne mladine ostaja izven specialnega vzgajanja. Ne le, da je ta mladina za produktivno delo nepripravljena in nesposobna, temveč nastaja velika gospodarska škoda, ko ta mladina zapada v kriminalna dejanja, ko za delo nesposobna uživa socialno podporo in v tem, da odteguje iz proizvodnje svoje sorodnike, ki morajo nad njo bedeti.

Toda rehabilitirane in resocializirane osebe s svojim produktivnim delom enkrat pa tudi večkrat vračajo skupnosti izdatke za rehabilitacijo. Produktivnost dela oseb, ki v posebnih šolah uspevajo, ni nič manjša od produktivnosti zdravih oseb, četudi je enostranska. Zato se izdatki v posebno šolstvo družbi bogato obrestujejo. Toda ne glede na to, mislim, da se je treba zavedati tudi velikega moralno političnega pomena za družbo kot celoto, ki izpričuje s svojo skrbjo za abnormno mladino svoje moralne obveznosti nasproti tistim, ki so brez svoje krivde postali psihofizično ali pa moralno defektni.

Omrežje strokovnega šolstva se je v Ljudski republiki Sloveniji po vojni v celoti gledano zelo razširilo. Danes imamo v Sloveniji 28 srednjih strokovnih šol, 215 kmetijskih, 13 gospodinjskih, 27 industrijskih in 60 vajenskih. Vse te šole skupaj obiskuje 24.029 učencev. Naloga strokovnih šol je izobraževati in vzgajati srednji in nižji strokovni kader za industrijo, kmetijstvo, gozdarstvo, trgovino itd.

Gornji podatki so slika naših uspehov pa tudi naših slabosti na tem področju. Imamo razvito vajensko šolstvo, ki vključuje domala vso vajensko mladino v enoletnih šolah, periodičnih tromesečnih šolah ali pa v vajenskih tečajih. V teh šolah dobivajo strokovni teoretični pouk vajenci za vse poklice. Široko je razvito industrijsko šolstvo, ki je zraslo v celoti po osvoboditvi. Prav tako lahko pokažemo na zelo razvito omrežje srednjega strokovnega šolstva.

Manjši pa so naši uspehi na področju kmetijskega šolstva. V zvezi s tem želim opozoriti na naslednje podatke.

Število teh šol je v primerjavi s predvojnimi stanjem še vedno nizko. Pred vojno smo imeli na primer 202 šole, ki ustrezajo današnjim kmetijskim gospodarskim šolam, v letu 1953/54 pa smo jih imeli 187. Medtem ko je pred vojno obiskovalo te šole 76 % moških in 24 % žensk, obiskuje te šole po vojni 32 % moške in 67 % ženske mladine.

Kmetijsko šolstvo predstavlja trenutno najbolj aktualen problem s področja problematike strokovnega šolanja naše mladine. Svet za prosveto, ki je o teh vprašanjih razpravljal, je prišel do sklepov, da bi bilo treba razvijati to šolstvo predvsem v dveh smereh, in sicer: razvijati omrežje kmečko gospodarskih šol, ki naj bi zajele čim več kmečke mladine in ji dale potrebno strokovno in splošno izobrazbo. Tip kmetijsko gospodarske šole je najustreznejši tip šole, ki ustreza prizadevanjem po izobrazbi širokih plasti kmečkega prebivalstva. Pri tej šoli ne gre zgolj za strokovno kmetijsko izpopolnjevanje, tem-

več je poudarek tudi na splošni izobrazbi, najtesneje povezani s kmečkim gospodarskim delom. Načrtno so se začele te šole ustanovljati v letu 1950/51 in se je njih število do leta 1953/54 dvignilo na 187. Zaenkrat vključujejo te šole 6209 učencev, kar predstavlja 22,2 % za ta tip šole v poštevh prihajajoče mladine, čeprav bi to primarno kmetijsko izobrazbo morala dobiti vsa kmečka mladina.

Od skupnega števila obiskovalcev teh šol je bilo 1954. leta 84 % mladine iz privatnega sektorja, 14,2 % iz zadrúžnega in državnega sektorja, 11,5 % pa takih, ki jim kmetijstvo ni življenjski poklic. Skoraj izjemni so bili primeri, kjer so uprave državnih posestev razumele korist in potrebo izobraževanja te mladine. Tudi zadruge marsikje niso pokazale potrebnega razumevanja glede pošiljanja mladine v te šole.

Ko je Svet za prosveto in kulturo razpravljaj o tem vprašanju, je prišel do prepričanja, da bodo kmalu, morda še letos, dani vsi pogoji, da se uvede splošna obveznost obiskovanja kmetijsko gospodarskih šol za vso kmečko mladino v starosti od 15 do 18 let v tistih krajih, ki imajo pogoje za ustanovitev teh šol. Ker taki pogoji obstoje v vseh nižinskih krajih, ki so za kmečko proizvodnjo najvažnejši, bi bilo s tem zadeto bistvo vprašanja. Obveznost obiskovanja bi vzpodbujala okraje, da bi ustvarili tudi vse, potrebne pogoje za snovanje takih šol. Za dvig kmetijske proizvodnje pa bi bila obveznost izredno koristna.

Druga smer, v katero bi bilo treba razvijati kmetijsko šolstvo v letošnjem letu, pa bi bilo ustanavljanje zadostnega števila kmetijskih šol, ki bodo dajale skupnosti kvalificirane strokovnjake vseh vrst. Zaenkrat je število enoletnih kmetijskih in gospodinjskih šol te vrste naslednje: kmetijskih 10 z 290 učenci, specialno kmetijskih 3 s 125 učenci in kmetijsko gospodinjskih 5 s 164 učenci. Vpis v te šole je zaenkrat slab, zlasti ker razen nekaterih šol zadruge ne štipendirajo dovolj mladine, ki bi se lahko vključevala v te vrste šol.

V zvezi z vprašanjem strokovnih in posebnih šol ter internatov je treba še posebej opozoriti na problem, ki že nekaj časa moti normalen potek dela na teh zavodih in povzroča od časa do časa pretrese, zaradi katerih nujno trpita pouk in vzgoja. Mislím na vprašanje finansiranja teh šol. Velik del teh šol, periodičnih, vajenskih, nekaterih industrijskih, del srednjih strokovnih, posebnih šol itd. bremeni proračune okrajnih oziroma mestnih ljudskih odborov, kjer se šole nahajajo, medtem ko se šolajo oziroma vzgajajo v njih učenci iz vse republike. Ti okraji se branijo nositi materialna in finančna bremena za šole in zavode, ki sprejemajo gojence iz vse republike. Pojavljajo se zahteve, naj bi šole prešle na republiški proračun in v republiško pristojnost. Taká rešitev bi gotovo pomenila korak nazaj k ponovni centralizaciji in ne bi bila umestna. Mislím, da bodo te šole morale ostati na proračunih okrajnih ljudskih odborov oziroma skupnosti komun, rešiti pa bo treba problem dodatnih sredstev za te šole, ki jih bodo morali dajati neposredni koristniki oziroma družbena skupnost. V interesu nemotenega razvoja in dela teh šol pa bo treba to vprašanje rešiti še v letošnjem letu. V tem smislu se pripravlja v zveznem merilu uredba, ki bo točneje opredelila obveznosti ustanoviteljev in skupnosti ter rešila s tem tudi vprašanje formiranja teh šol.

Osnovna naloga prosvetnih organov, to je republiškega Sveta za prosveto in kulturo na področju kulturno umetniških in znanstvenih dejavnosti je bila pomagati tistim obstoječim ustanovam, ki so še do danes ostale pod neposred-

nim operativnim nadzorom republiškega Sveta za prosveto in kulturo do demokratičnejših oblik upravljanja in vodstva. Družbeno upravljanje teh ustanov daje namreč najboljše jamstvo za to, da bodo tudi vsi drugi notranji, organizacijski in kadrovski problemi teh ustanov rešeni tako, da bodo lahko v polni meri izpolnjevale svoje kulturno poslanstvo. Tako gledano ni bistveno vprašanje, ali je ena ali druga kulturna umetniška ustanova še v republiški ali okrajni oziroma mestni pristojnosti, temveč ali je njena organizacijska oblika in njena notranja struktura predvsem pa upravljanje takšno, da lahko daje v svojem delu najboljše rezultate, ki ustrezajo kulturnim potrebam naše družbe.

V lanskoletni in letošnji proračunski debati so bili izrečeni tehtni pomisleki proti temu, da bi te ustanove tudi v bodočnosti ostale v republiški pristojnosti in republiškem proračunu. V letošnjem letu ni bilo mogoče tega vprašanja rešiti na drug način, ker še niso bili dani za to potrebni pogoji, čeprav predstavlja formiranje organov družbenega upravljanja za vrsto centralnih ustanov korak k temu, da bo to vprašanje v letošnjem letu pravilneje rešeno. Kljub temu pa mislim, da ne gre zanemarjati dejstva, da ustanove in zavodi, kot so Slovensko narodno gledališče, Slovenska filharmonija in drugi predstavljajo našo narodno kulturo doma in izven meja in da bo zaradi tega ta važen moment tudi pri drugačnih rešitvah v pogledu financiranja teh ustanov treba upoštevati. Mislim namreč na to, da bodo take ustanove, čeprav na proračunih okrajnih ljudskih odborov oziroma komunalnih skupnosti, morale zaradi svojega splošnega pomena prejemati dotacije tudi od republike. Naloga teh ustanov je, da s svojimi kulturnimi stvaritvami dvigajo splošno kulturno raven ne samo za prebivalstvo republiškega centra, temveč za prebivalstvo vse republike in da razvijajo kulturo v merilu vsega naroda.

Kolikor v preteklem letu ta splošno kulturna funkcija nekaterih centralnih ustanov ni prišla do polnega izraza, kar je imelo za posledico, da so bile v proračunski razpravi izrečene ostre zahteve, naj pride na primer Slovensko narodno gledališče v pristojnost MLO, je deloma vzrok v teh ustanovah samih, ki preokupirane s svojimi notranjimi težavami vse premalo nastopajo pred javnostjo kot zares centralne kulturne ustanove. To velja v prvi vrsti za Slovensko narodno gledališče.

Kot sem že omenil, bo v tem letu naloga republiškega Sveta za prosveto in kulturo, da podobno kot za zgoraj imenovane ustanove pripravi za področja kot so muzeji, arhivi, galerije, niz pravnih predpisov, ki bodo dali pravno osnovo, na kateri bodo lahko te ustanove organizirale svoje delo v smislu načel družbenega upravljanja.

Na tem mestu moram opozoriti še na en problem, ki so ga ob letošnjih proračunskih razpravah naglašali vsi predstavniki naših kulturno umetniških in znanstvenih zavodov. To je vprašanje prostorov. Utesnjenost naših muzejev je na primer tako velika, da eno od svojih najvažnejših funkcij, to je prirejanje razstav že ne morejo več v polni meri vršiti. Mislim, da je treba ugotoviti, da je nastajanje in rast teh zavodov in ustanov prehitela naše dejanske materialne in finančne možnosti, kar ima danes za posledico, da stojimo čisto pred težko rešljivimi problemi. Zato mislim, da bo naša naloga v bodoče predvsem materialno in organizacijsko okrepiti te ustanove, obenem pa pripraviti realen perspektiven plan reševanja nekaterih materialnih problemov,

v katerih bodo po neki določeni prioriteti obsežene njih realne potrebe ter predvidene primerne rešitve v skladu z našimi dejanskimi možnostmi.

Medtem ko je za kulturne zavode mogoče predvidevati takšno rešitev glede finansiranja, da bodo bremenili proračune komunalnih skupnosti, da pa bodo dotirani iz republiških sredstev, je za centralne znanstvene zavode tako rešitev težje zamisliti. Znanstvena dejavnost teh zavodov se bo tudi v bodočnosti morala financirati iz republiških sredstev ali pa iz posebnih skladov pri republiki za razvijanje znanosti in kulture. Dejavnost akademije znanosti in umetnosti, univerze, znanstvenih inštitutov je tako eminentno splošno družbena, da obveznosti za razvijanje te dejavnosti lahko prevzema samo družba kot celota. Zato v pogledu teh zavodov ne bo problema pristojnosti, temveč primerne organizacije finansiranja, morda s pomočjo nekih centralnih republiških fondov, v katere bodo prispevale vse komune oziroma komunalne skupnosti.

Akuten je problem znanstvenega naraščaja teh ustanov in zavodov. Potrebe po znanstvenem kadru so danes večje kot so pa dejanske možnosti zadostiti tem potrebam. Naši znanstveni zavodi dobivajo sicer lahko naraščaj, ki prihaja naravnost iz visoke šole, težje pa tak naraščaj, ki ima že določene strokovne izkušnje in za katerega je orientacija v znanstveno delo že popolnoma izkazana. Zato seveda večkrat potrebujejo več kadra kot pa to narekujejo trenutne potrebe, saj se šele pri delu izkaže, kdo ima ne le potrebno predizobrazbo, ampak tudi resnične pogoje za poklic znanstvenika. Zato imamo opraviti s pojavom, da večji del kadra, kot je to potrebno, odhaja v centralne znanstvene zavode in ustanove, medtem ko podeželju zlasti šolam prepotrebne kadra manjka.

Republiški svet za prosveto je v preteklem letu menil, da je ena njegovih važnih nalog podpirati v raznih oblikah vzgojo našega visokošolskega in znanstvenega naraščaja. Zlasti je republiški svet skušal pomagati univerzi in visokošolski mladini pri reševanju njenih socialnih in materialnih vprašanj.

Ena od teh oblik je bila podeljevanje štipendij visokošolcem, ki jih sicer že v vedno večji meri štipendirajo sami okraji, vendar še vedno ne v takšni meri, da bi ne bilo potrebno tudi v republiškem proračunu predvideti v ta namen sredstva. V letu 1954 so ljudski odbori predvideli v svojih proračunih 86 milijonov za štipendije, od tega 16 milijonov za štipendije slušateljem visokih šol. Svet za prosveto daje iz svojega proračuna okrog 20 milijonov. V celoti prejema štipendije 17 % vseh slušateljev univerze v Ljubljani. Poudariti je namreč treba, da je v letu 1954/55, to je odkar je bil z zveznim predpisom omogočen brez omejitve vpis na ustrezne fakultete tudi s srednjih strokovnih šol, število slušateljev naraslo od okoli 1200 v prejšnjem letu na 1565 v letošnjem šolskem letu.

Ker pa okraji že v vedno večji meri štipendirajo visokošolce, kar je tudi edino pravilna in perspektivna politika, da si zagotove potreben izobraženski kader, bo v prihodnjem letu ta postavka iz republiškega proračuna lahko skoro povsem izpadla. Toda zaenkrat štipendirata samo okraj Nova Gorica in Murska Sobota z zneskom čez 2 milijona, medtem ko je še vrsta okrajev, ki v svojih proračunih predvidevajo za štipendije visokošolcem sorazmerno zelo nizka sredstva. Ker je to vprašanje pravno neurejeno, je svet za prosveto dal priporočila okrajem, kako naj se štipendije izplačujejo, in predlagal, da okraji štipendiste vežejo s pogodbo, če gre za stroke, za katere v okraju primanjkuje

kadra, da bodo določen čas po diplomi službovali v okraju. Zvezni Izvršni svet pa pripravlja uredbo, ki bo izšla že v letošnjem letu in ki bo ves način štipendiranja pravno regulirala v tem smislu, da bodo štipendirali okrajni ljudski odbori iz svojih sredstev.

Osrednji socialni problem visokošolcev je vprašanje študentskih stanovanj, to je primernega študentskega naselja. Republika je v lanskem letu v svojem proračunu predvidevala investicijska sredstva v višini 130 milijonov za izgradnjo naselja, v letošnjem proračunu pa je predviden v isti namen enak znesek. Čim bodo dograjeni stanovanjski bloki v študentskem naselju pod Rožnikom, bo rešen eden najvažnejših socialnih problemov ljubljanskih visokošolcev.

Za vzgojo znanstvenega naraščaja je v proračunu sveta za prosveto predviden poseben znesek v višini 4 milijone dinarjev za podiplomski študij. Na-grade, ki jih izplačuje svet za prosveto in kulturo, naj bi kandidate za znanstveno delo stimulirale k disertacijam za doseg doktorata znanosti in naj bi le-tem omogočile nemoteno delo v fazi pripravljanja disertacije.

Manj je bilo seveda storjenega za sistematično vzgojo bodočih akademskih učiteljev in znanstvenikov s tem, da bi se jim omogočilo znanstveno izpopolnjevanje v inozemstvu. To zaradi omejenosti deviznih sredstev, čeprav smo velik del razpoložljivega zneska skušali tudi v lanskem letu uporabiti za krajše in daljše štipendije, namenjene asistentom, univerzitetnim profesorjem in drugim znanstvenim in kulturnim delavcem za študij v inozemstvu.

O vseh vprašanjih, ki so v kratkem nakazana v tem poročilu, je razpravljal svet za prosveto v preteklem letu, predlagal Izvršnemu svetu ustrezne rešitve ali pa dajal okrajnim svetom za prosveto in kulturo potrebna navodila za rešitev določenih vprašanj. Ena od osnovnih nalog sveta za prosveto in kulturo je, kot sem že poudaril, nadalje to, da pomaga, da se vsa velika področja znanstvene, kulturne in prosvetne dejavnosti organizirajo v duhu načel družbenega upravljanja, podobno kot je danes že organizirana univerza, šolstvo, nekatere kulturne ustanove itd. S tem svet seveda izgublja na svojih neposrednih operativnih funkcijah, ker prehajajo te od sveta in njegove administracije na organe družbenega upravljanja, medtem ko ostaja svetu ali pa Izvršnemu svetu samo najsplošnejši nadzor v pogledu zakonitosti in splošne politike teh ustanov.

Ob tem se poraja vprašanje, ali Svet za prosveto in kulturo v takšni obliki in organizaciji, kakor je danes, tudi odmira oziroma ali se mu s situacijo, ki nastaja s tem, da prehaja neposredno upravljanje na družbene organe, ne postavljajo morda neke nove naloge, ki bodo zahtevale tudi drugačno organizacijo tega družbenega organa.

Čeprav je res, da svet izgublja na neposrednih operativnih funkcijah, že praksa danes kaže potrebo, da bi moral pridobivati na principialni funkciji družbenega, kulturnega kontrolorja, na funkciji neke vrste družbeno organizirane kulturne vesti. Zelo verjetno se bo pokazala potreba, ko bodo vsa večja področja prosvetne, znanstvene in kulturne dejavnosti organizirana v smislu načel družbenega upravljanja, po neke vrste kulturnem parlamentu, ki bi ob ljudski skupščini predstavljal tisti organ, pred katerim naj bi tudi ti družbeni organi podajali obračun svojega dela, na katerem naj bi se formulirala splošna linija kulturno prosvetne politike itd. Končno gre tu še za problem medsebojnih odnosov posameznih, v družbene organe zajetih kulturnih dejavnosti.

Ta vprašanja se lahko razmotre le v široko organiziranem forumu in takšen forum naj bi bil nekje v bodočnosti svet za prosveto.

Mislím, da je to vprašanje, o katerem bi morali republiški predstavniški organi že v teku letošnjega leta razpravljati o posebni priložnosti v sklopu celotnega kompleksa vprašanj v zvezi z mehanizmom družbenega upravljanja v prosveti, znanosti in kulturi.

Tovariši ljudski poslanci! To so v glavnem glavni problemi s področja prosvete, znanosti in kulture, ki jih bo moral v tekočem letu reševati republiški Svet za prosveto in kulturo. Problematika, ki sem jo v tem poročilu samo bežno nakazal, mislim da opravičuje predlog za dodelitev proračunskih sredstev v višini, kot je to ljudski skupščini predlagal Izvršni svet in prosim, da ljudska skupščina ta proračun odobri. (Ploskanje.)

Podpredsednik Jakob Mojšker: S tem je ta točka dnevnega reda izčrpana ter se bo obravnava o proračunu nadaljevala na ločenih sejah.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na volitve in razrešitve sodnikov. Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo k predlogu. (Poročevalec odbora za volitve ljudski poslanec Franc Belšak prečita odborovo poročilo in predlog sklepa o razrešitvi sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS, okrožnega gospodarskega sodišča in okrožnega sodišča ter o izvolitvi sodnikov okrožnega sodišča in izvolitvi sodnikov okrožnega gospodarskega sodišča. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo in predlog odbora za volitve. Ima kdo kakšno pripombo k temu poročilu? Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem dajem na glasovanje predlog sklepa o razrešitvi sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS, okrožnega gospodarskega sodišča in okrožnega sodišča. Kdor je za ta predlog, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog o razrešitvi sodnikov soglasno sprejet.

Dajem na glasovanje predlog sklepa o izvolitvi sodnikov okrožnega sodišča in o izvolitvi sodnikov okrožnega gospodarskega sodišča. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi ta predlog soglasno sprejet.

S tem je dnevni red 8. skupne seje Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev v celoti izčrpan in zaključujem sejo. Obveščam tovariše ljudske poslance, da sem se dogovoril s predsednikoma obeh zborov, da se ločeni seji obeh zborov nadaljujeta ob 16. uri.

Seja je bila zaključena ob 13.20.

PRILOGE

PREDLOG DRUŽBENEGA PLANA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 1955

PRVI DEL

PREGLED RAZVOJA GOSPODARSTVA V LETU 1954

Značilnosti, ki so vplivale na razvoj gospodarstva v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, so bile vidne tudi v gospodarstvu LR Slovenije.

1. V LR Sloveniji je bilo doseženo nadaljnje povečanje industrijske proizvodnje, zlasti proizvodnje za široko potrošnjo, ki je dosegla v letu 1954 doslej najvišjo raven.

Na kmetijsko proizvodnjo v LR Sloveniji niso v taki meri vplivale vremenske razmere, tako da je bila skupna kmetijska proizvodnja za 7% večja kot v letu 1953. To povečanje pa zaradi nepomembnih količin ni moglo vplivati na izboljšanje preskrbe v FLRJ.

2. Povečanje industrijske in kmetijske proizvodnje je omogočilo tudi porast izvoza, ki je bil za 13% večji od izvoza, doseženega v letu 1953. Na večji obseg je vplival predvsem povečan izvoz industrijskih in rudarskih proizvodov, ki obsegajo v letu 1954 že 81,7% celotnega izvoza LR Slovenije.

3. V letu 1954 se je zelo povečala investicijska graditev, ki bo predvidoma dosegla vrednost neto investicij 45,7 milijarde dinarjev. To povečanje je bilo doseženo z večjimi sredstvi, ustvarjenimi na območju LR Slovenije. Tako povečanje investicij, ki so znašale 28,4% od narodnega dohodka LR Slovenije, pomeni preostro delitev narodnega dohodka v korist investicij, kar je vplivalo na povečanje cen in zvišanja življenjskih stroškov.

4. Ekonomski instrumenti, ki so veljali v letu 1954, so omogočili večjo sprostitvev tržišča, njihovo uvajanje, ki se je izvršilo šele meseca aprila, pa je povzročilo določene težave že pri samem začetku, predvsem na področju zunanje trgovine. Pomanjkljivosti instrumentov so se pokazale tudi v preostri delitvi dohodkov podjetij.

5. Pomanjkljiv plačilni sistem ni v zadostni meri stimuliral proizvajalce k povečanju produktivnosti, tako da je povprečna produktivnost v industriji LRS, ki se je v letu 1953 povečala za 5,7%, letos stagnirala oziroma povečala le za 1%, v gradbeništvu pa je še nadalje padla.

6. Na razvoj gospodarstva v LR Sloveniji je poleg tega vplivala tudi energetska kriza posebno v začetku leta, in elementarne katastrofe v nekaterih krajih.

1. INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Industrijska proizvodnja, ki je dosegla v letu 1953 v primerjavi z letom 1952 velik razpon, je v letu 1954 še nadalje naraščala.

Povečanje proizvodnje v razmerju z letom 1953 znaša 11% oziroma 27% v razmerju z letom 1952.

Po posameznih strokah se je fizični obseg industrijske in rudarske proizvodnje spreminjal tako:

Stroka	Indeks	
	1953 1952	1954 1953
111 — proizvodnja električne energije	107	114
112 — proizvodnja in predelava premoga	100	114
113 — proizvodnja in predelava nafte	120	100
114 — črna metalurgija	120	108
115 — barvasta metalurgija	104	106
116 — proizvodnja nekovin	102	114
117 — kovinska industrija	119	112
119 — elektroindustrija	163	122
120 — kemična industrija	106	104
121 — industrija gradbenega materiala	137	101
122 — lesna industrija	127	109
123 — industrija papirja	120	104
124 — tekstilna industrija	112	117
125 — industrija usnja in obutve	99	113
126 — industrija gume	122	107
127 — živilska industrija	114	114
129 — tobačna industrija	106	109
Skupaj	114	111

Planirani obseg industrijske proizvodnje je bil v letu 1954 po še nepopolnih podatkih presežen za 1 %. Postavljeni plan je bil presežen zlasti v proizvodnji električne energije, premoga (nedeljsko delo), nekovin, lesne industrije, papirja in celuloze, tekstilne in tobačne industrije. Za planirano proizvodnjo pa zaostajajo proizvodnja in predelava nafte (zaradi pomanjkanja deviz so zakasnele investicije), barvasta metalurgija (zaradi poskusnega obratovanja in nejasne situacije v razdelitvi električne energije v Kidričevem), elektroindustrija (zaradi težav pri nabavi materiala) in kemične industrije (zaradi manjše proizvodnje žveplene kisline in drugih proizvodov).

Do leta 1953 se je povečevala proizvodnja osnovne industrije in v zvezi s tem proizvodnja sredstev za delo. Tako zaznamujemo leta 1952 do 1953 posebne skoke v tehle strokah: proizvodnja nafte, črna metalurgija, kovinska industrija, elektroindustrija, industrija gradbenega materiala, lesna industrija in industrija gume. V letu 1954 je prišlo do znatnih sprememb glede na strukturo povečanja proizvodnje, tako da zaznamujemo večji tempo pri dvigu proizvodnje blaga za široko potrošnjo, in sicer v elektroindustriji, premogu, nekovinah, tekstilni, usnjarski in tobačni industriji, medtem ko je v letu 1954 v ostalih strokah narašča tempo porasta fizičnega obsega proizvodnje v manjšem obsegu.

Sprememba v dinamiki proizvodnje je razvidna tudi iz tele primerjave:

	Indeks	
	1953 1952	1954 1953
proizvodnja sredstev za delo	128	109
proizvodnja reprodukcijskega materiala	110	110
proizvodnja blaga za široko potrošnjo	96	118

Povečana proizvodnja zlasti izdelkov predelovalne industrije, posebno še blaga za široko potrošnjo, razširjen sortiment in boljša kvaliteta so omogočili v letu 1954 močno povečanje izvoza industrijskih izdelkov.

Povečanje industrijske proizvodnje je bilo doseženo ne samo z boljšo izrabo obstoječih kapacitet, temveč tudi s pričetkom obratovanja novih in z razširitvijo obstoječih kapacitet.

V letu 1954 je pričela obratovati Tovarna glinice in aluminija v Kidričevem, in sicer najprej s proizvodnjo glinice, v septembru pa z elektrolizo aluminija. Proizvodnja je bila še v znamenju poskusnega obratovanja. Zaradi nezadostnih količin razpoložljive električne energije bo mogla elektroliza v začetku obratovati le z $\frac{1}{3}$ svojih kapacitet.

V proizvodnji električne energije je pričel obratovati II. agregat hidrocentrale Vuzenica s kapaciteto 16 MWh in ob prehodu v leto 1955 drugi agregat hidrocentrale Medvode s kapaciteto 8,5 MWh. V zvezi z izgraditvijo električnega omrežja sta bili dokončani dve veliki razdelilni postaji, in sicer Pekre in Kleče.

Pri proizvodnji premoga je prišel do veljave novi jašek v rudniku Velenje, ki je pričel obratovati konec leta 1953, v letu 1954 pa je omogočil, da se je količina izkopanega lignita povečala za več kot 300 tisoč ton.

V črni metalurgiji je pričel v avgustu obratovati novi elektroplavž v Železarni Štore s kapaciteto 20 tisoč ton grodlja, zaradi pomanjkanja električne energije pa je mogel obratovati samo omejeno.

V kemični industriji se je povečala proizvodnja žveplene kisline, ker je pričela obratovati nova naprava za žvepleno kislino v Cinkarni Celje. Ta bo omogočala boljšo izrabo odpadnih plinov, ki so doslej kvarili ozračje v Celju, tako da se bo povečala kapaciteta žveplene kisline od 5000 na 20.000 ton letno. Večje količine razpoložljive žveplene kisline in adaptacije, ki so v Cinkarni Celje v teku, omogočajo, da se bo povečala tudi proizvodnja umetnega gnojila superfosfata za 30.000 ton.

V Rudniku svinca Mežica je pričela v letu 1954 obratovati nova žičnica z nakladalnimi napravami in nova težkotekočinska separacija. To pomeni prvi del sanacije tega rudnika, kar je omogočilo, da je rudnik lahko pričel racionalneje izkoriščati siromašnejše rude, in predelavo večje količine starih odpadkov (hald).

V proizvodnji nekovin je pričela obratovati nova pralnica kremenčevega peska v Novem mestu, ki bo omogočila pridobivanje kvalitetnejšega kremenčevega peska. S pričetkom obratovanja nove žage za kamen v Ljubljani bo mogoča večja uporaba naravnega kamna za obloge v gradbeništvu.

V kovinski industriji je pomembna predvsem preselitev Tovarne koles »Rog« v nove prostore, kar je skupaj z novimi stroji omogočilo pričetek serijske proizvodnje kompletnih koles. V letu 1954 bo na ta način predano tržišču okoli 8.000 koles, s tem da bo ta količina v prihodnjih letih še naraščala. V drugih podjetjih so investicije iz prejšnjih let omogočile naraščanje proizvodnje v nekaterih tovarnah, kakor n. pr. Strojne tovarne Trbovlje, Litostroj Ljubljana, Tovarna kovanega orodja Zreče itd.

V tekstilni industriji je pričela obratovati nova barvarna v Ajdovščini, ki omogoča oplemenitev 3.300.000 m² tkanin, tako da se bo zmanjšala količina surovih tkanin, ki so se doslej izvažale po nižji ceni.

V usnjarski industriji je podjetje »Konus« pričelo proizvajati umetno usnje, kar omogoča izkoriščanje odpadkov. Če se bo ta delavnost še razširila, bo to vplivalo tudi na znižanje stroškov pri izdelovanju obutve.

V živilski industriji so adaptacije in nove naprave v tovarnah »Flores«, Šempeter, in »Arrigoni«, Koper, omogočile konserviranje paradižnika v kвалiteti, ki ustreza zahtevam zunanjega tržišča. Pomembna je tudi nova naprava v Tovarni Ampelea v Izoli, ki omogoča predelovanje ribjih odpadkov v visokovredno krmilo.

Povečanje industrijske proizvodnje na obstoječih in novih kapacitetah je bilo doseženo v glavnem z večjim številom delovne sile in le v neznatni meri z dvigom proizvodnosti dela.

Število zaposlenih v industriji se je v prvih 10 mesecih leta 1954 nasproti istemu razdobju leta 1953 povečalo v povprečju za 12.000 oseb, kar je skoraj dvakratno število planiranega povečanja zaposlenih.

Proizvodnost dela se je dvignila v letu 1954 v primerjavi z letom 1953 le za 1 odstotek. To pomeni, da je nastopila v letu 1954 skoraj stagnacija kljub konstantnemu naraščanju proizvodnosti, kar beležimo v LR Sloveniji od prenehanja administrativnega upravljanja v gospodarstvu. Osnovni vzrok temu je bil gospodarstvu neustrezen sistem nagrajevanja, ki ni dopuščal plačevanja po učinku, je pa stimuliral prekomerno vključevanje delovne sile, ki ni bilo v skladu s stopnjo povečanja proizvodnje. Deloma so na zmanjšano povečanje proizvodnosti vplivale tudi motnje v proizvodnji, kot so n. pr. pomanjkanje električne energije zaradi nizkega stanja voda v zimskih mesecih in defektov v elektrarnah v poletnih mesecih, neenakomerna preskrba z nekaterimi uvoznimi surovinami, neenakomerna porazdelitev dopustov na poletne mesece in podobno.

Proizvodnost dela pa se je dvignila pri proizvodnji premoga, nafte in nekovin, v elektroindustriji, tekstilni, usnjarski in tobačni industriji, v skoraj vseh drugih strokah pa je proizvodnost padla.

2. KMETIJSTVO

Kmetijska proizvodnja je v letu 1954 dosegla predvideno vrednost 48 milijard din. Proti letu 1953 je sicer narasla za okrog 7%, vendar je pri tej primerjavi treba upoštevati, da je bila letina 1953 podpovprečna zaradi znatne elementarne škode v vinogradništvu in sadjarstvu.

Presoja o kretanju proizvodnje nam omogoča naslednja primerjava za daljše obdobje po statističnih in ocenjenih podatkih:

	1947/51	1953	1954
Kmetijstvo skupaj	100	90,3	98,1
Od tega: poljedelstvo	100	108,9	108,9
sadjarstvo	100	53,3	66,7
vinogradništvo	100	34,4	75,0
živinoreja	100	100,6	101,2

Kmetijska proizvodnja v letu 1954 je še vedno le na predvojni ravni. Vzrok temu je starostna izčrpanost in okuženost nasadov in zmanjšanje kmetijskih površin po letu 1940 za približno 30.000 ha ali 3%. Zmanjšanje je največje v hribovitih legah, kjer se je razširil gozd na račun pašnikov, košenin in njiv.

manjše pa v ravninskih legah, kjer so se zmanjšale njivske in travniške površine zaradi gradbene dejavnosti.

Nedvomno pa bi bila proizvodnja še manjša, če v zadnjih letih ne bi bili intenzivirali poljedelske in živinorejske proizvodnje.

Večja vrednost proizvodnje na površinsko enoto je deloma posledica prehoda od manj intenzivnih kultur (žita) k intenzivnejšim (vrtnine), deloma pa povečanja hektarskih donosov. Pri žitu so hektarski donosi dosegli predvojno povprečje, pri krompirju pa so ga presegli, kar moremo pripisati izdatnejšemu gnojenju in semenarstvu.

Povečanje hektarskih donosov za glavne kulture v LR Sloveniji (v mtc/ha):

	1939	1947/51	1953	1954
pšenica	11,0	11,5	12,8	11,3
koruza	15,6	14,4	16,1	15,6
krompir	65,0	101,2	105,3	105,0

Povečanje njivskih hektarskih donosov je bilo doseženo kljub zmanjšanju števila kmečkega prebivalstva:

	1939	1954	%
Površina njiv na kmečkega prebivalca	0,35 ha	0,42 ha	120
Površina travišč na kmečkega prebivalca	0,80 ha	0,95 ha	121

Povečanje proizvodnje na površinsko enoto ob sočasnem zmanjšanju števila kmečkega prebivalstva dokazuje, da se po osvoboditvi povečuje proizvodnost v kmetijstvu. To je bilo doseženo z večjo uporabo gnojil in varovalnih sredstev, nadalje z delavnostjo kmetijskih zadrug v mehanizaciji, semenarstvu, selekciji živine, varstvu rastlin, obnovi nasadov itd.

Oskrba s kmetijskimi potrebščinami

Poraba gnojil v vagonih:

1939	1952	1953	1954
1200	2000	4000	3500

Zaradi podražitve v začetku leta 1954 poraba gnojil ni dosegla predvidene količine. S ponovno pocenitvijo gnojil konec 1954 pa je potrošnja zopet naraščala.

Poraba varovalnih sredstev:

1952		1953		1954	
t	millj. din	t	millj. din	t	millj. din
2400	200	2600	230	3200	350

Domača proizvodnja kmetijskih strojev je bila zadostna (razen traktorjev). Podobno kot pri gnojilih je nastal tudi pri kmetijskih strojih v letu 1954 zastanek v prometu, ki pa se je proti koncu leta z izdatnejšimi regresi normaliziral.

Kreditiranje

Za investicije v kmetijstvu je bilo v letu 1954 namenjenih znatno več sredstev kot prejšnja leta. Nastala je tudi sprememba v načinu kreditiranja. Uveljavilo se je kreditiranje na osnovi rentabilitetnega računa.

	V milijonih dinarjev		
	1952	1953	1954
Kredit iz zveznega in republiškega investicijskega sklada	1017	606	2713
Lastni skladi kmetijskih organizacij	180	548	700
Druška sredstva			80
	1197	1154	3493

Investicijski krediti, ki so bili že porabljeni v letu 1954, so se porabili za tele namene:

	V milijonih dinarjev %	
Gospodarska poslopja	572	21
Oprema	367	14
Živina	187	7
Nasadi	294	11
Večji objekti	1206	44
Melioracije	87	3
	2713	100,0

Med večjimi objekti so: tovarna močnih krmil v Ljubljani, sadni skladišči s hladilnimi napravami v Ljubljani in Gorici, vinske kleti v Gorici in Črnomlju, klavnica v Ljubljani, dograditev mlekarn v Novem mestu, Murski Soboti in Ljubljani itd.

Iz strukture vidimo, da je $\frac{2}{3}$ investicijskih kreditov namenjenih za gospodarske objekte in le $\frac{1}{3}$ za potrebe neposredne proizvodnje. To razmerje je še neugodno, vendar za začetno fazo investiranja v kmetijstvo nujno, saj je treba zgraditi prepotrebne objekte za shranjevanje in predelavo kmetijskih proizvodov.

Kmetijsko združništvo

V letu 1954 so kmetijske zadruge nadalje povečale združno lastnino z raznimi večjimi kmetijskimi proizvodjalnimi sredstvi ter tako še odločilneje posegle v preobrazbo kmetijstva.

Kmetijske zadruge so v poljedelstvu organizirale proizvodnjo semen v tolikšni meri, da z njo že učinkovito vplivajo na dvig hektarskih donosov. Tako je na primer dosegla proizvodnja semenskega krompirja v letu 1954 okrog 1200 vagonov ali blizu 50 % za redno zamenjavo potrebne količine. V letu 1954 so zadruge začele graditi tri večja semenska skladišča.

Varstvo rastlin je tako po obsegu kakor po kakovosti napredovalo. Spričo splošne okuženosti sadnega drevja in krompirišč bo treba sedanjo tehnično opremo zadrug še povečati ter usposobiti več kadra za izvajanje zaščitnih akcij.

Sprejemanje živine v rodovnik, molzna kontrola, vzreja plemenjakov, umetno osemenjevanje in drugi zootehnični ukrepi se v okviru kmetijskega združništva uspešno izvajajo.

V sadjarstvu in vinarstvu so v letu 1954 dosegle kmetijske zadruga ugodne uspehe v škropljenju nasadov. Medtem ko je bila obnova nasadov državnih in zadružnih kmetijskih posestev zastavljena v letu 1954 na površini okrog 800 ha, se je pri zasebnih gospodarstvih šele začela.

Kmetijske zadruga in njih obrati so bile po družbenem planu za leto 1954 oproščene davka od dobička, s čimer so bile ustvarjene nadaljnje možnosti za razširitev njihove delavnosti na področju kmetijske proizvodnje.

Dohodnina od kmetijstva

V letu 1954 se je davčna odmera prvič izračunala na podlagi katastrskega dohodka. Namesto komisijske ocenitve davčne osnove je bilo s tem uporabljeno objektivnejše merilo, ki hkrati stimulira proizvajalca, da presega povprečno krajevno proizvodnjo, na kateri temelji katastrski dohodek oziroma dohodnina. Čeprav ugotovljeni katastrski dohodek, ki je bil za posamezne kulture preračunan s preprostejšim postopkom iz bivšega čistega dohodka, za večino kmečkih gospodarstev ustreza, se je vendar pokazalo, da ga bo treba natančneje ugotoviti. Boljši bonitetni razredi zemljišč so namreč po sedanjem postopku preveč obremenjeni, slabši pa premalo. Manjše neskladnosti se kažejo tudi med katastrskim dohodkom posameznih kultur. Tako n. pr. so sadovnjaki in vinogradi nekoliko preveč obremenjeni, travniki pa premalo. Storjeni so ukrepi, da se te pomanjkljivosti v letu 1955 odpravijo. Poleg popravkov osnov za izračunavanje katastrskega dohodka pa bo z uvedbo občinskih doklad mogoče zajeti del večjih dohodkov kmečkih gospodarstev, ki so rezultat boljših tržnih pogojev.

3. GOZDARSTVO

Za izboljšanje gozdnega in lesnega gospodarstva je bilo v letu 1953/54 poleg določb družbenega plana LR Slovenije uveljavljenih več pomembnih ukrepov. Med najvažnejše, ki so bili izdani na področju Ljudske republike Slovenije, spadajo:

zakon o gozdovih in

navodilo o ureditvi gozdarske službe v okrajih in mestih,

uredba o sečnjah gozdnega drevja,

zakon o skladih za obnovo gozdov in

uredba o plačevanju prispevkov v sklade za obnovo gozdov.

Zaradi zagotovitve določil družbenega plana glede proizvodnje jamskega in celuloznega lesa iglavcev je bil nadalje izdan

zakon o omejitvi predelave lesa iglavcev, na njegovi podlagi pa

uredba o izvrševanju zakona o omejitvi predelave lesa iglavcev. Zaradi izvedbe določila o ukinitvi odvečnih polnojarmeniških obratov ter zaradi ureditve trgovine in prometa z lesom

odlok o ponovni registraciji podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in prometom z lesom.

Poleg navedenih republiških so bili izdani v tem letu tudi nekateri zvezni ukrepi, od katerih je najvažnejši tisti, ki določa progresivni davek na žagan les smreke in jelke.

Večina teh ukrepov ima trajen pomen. Kot takšni pomenijo temelj ekonomske politike, ki se izvaja v gozdnem in lesnem gospodarstvu.

Zaradi dolgoletne prekomerne sečnje glede na prirastek so gozdovi danes gospodarsko že tako oslabei, da znaša gospodarska izrabljenost gozdnega zemljišča v povprečju LR Slovenije komaj še okoli 40 %.

Obenem z gospodarsko oslavitvijo pa je padala tudi fizična odpornost gozdov, kar je zlasti pomembno za Slovenijo, kjer leže gozdovi pretežno v alpskem in kraškem svetu ter imajo zaradi tega po večini varovalni pomen.

Zaradi tega se je postavila pred narodno gospodarstvo Slovenije naloga, da se čimprej zniža sečnja gozdov na količino letnega prirastka, kar je tudi glavni pogoj za uspešno obnovo gozdov.

Po letu 1951 se je sečnja gozdov naglo zmanjševala. To zniževanje je omogočilo, da se je sečnja zmanjšala tudi v letu 1954 za nadaljnjih 10 %, tako da smo v tem letu sekali samo okoli 130 % prirastka. V primerjavi s prejšnjimi leti je to brez dvoma velik uspeh.

Predvidevalo se je, da bo v letu 1954 v državnih gozdovih doseženo ravnovesje med sečnjo in prirastkom. Sedanje ugotovitve pa kažejo, da bo sečnja gozdov prekoračena tudi v državnih gozdovih, kjer so v tem letu še vedno posekali okoli 105 % prirastka. Vzrok temu moremo iskati v vetrolomih in snegolomih, ki so bili v tem letu občutni, in v velikih potrebah tržišča po lesni masi.

V letu 1954 se je znižala sečnja tudi v nedržavnih gozdovih. Ceni se, da je to znižanje doseženo skoro v celoti pri manjši potrošnji kmečkih gospodarstev. Nasprotno temu pa se ceni, da bo predvidena sečnja za blagovni promet ponovno visoko prekoračena, za okoli 50 odst., kar kaže, da sečnje v zasebnih gozdovih tudi v tem letu kljub vsem novim ukrepom še nismo obvladali. Zaradi tega se mora težišče skrbi za obnovo v letu 1955 bolj kot v letu 1954 prenesti na področje zasebnih gozdov, kar je spričo tega, da obsegajo ti okoli 65 % celotne gozdne površine Slovenije, še posebno pomembno.

V letu 1954 so se izvršila obsežna dela na področju obnove gozdov. Obseg pogozdovanj po vrednosti se je povečal za 50 %, melioracije gozdov za 80 %, nega gozdov za 10 %, varstvo gozdov za 40 %, urejanje gozdov za 100 %. Močno se je povečal tudi obseg gozdnih gradenj, in sicer gozdnih cest za okoli 80 %, zlasti pa se je povečala gradnja gozdarskih stavb, ki je narasla glede na leto 1953 na trikratni obseg.

Koliko bodo ta povečana sredstva, ki so se vlagala v gozdno gospodarstvo, prispevala k sanaciji našega gozdarstva in koliko so bila ta sredstva ekonomično porabljena, še ni mogoče ugotoviti.

Preseganje plana sečnje v obeh sektorjih kakor tudi to, da ne moremo natanko opredeliti ekonomičnosti in rentabilnosti vloženi sredstev v gozdarstvo, kaže, da naša gozdarska služba še vedno ni kos postavljenim nalogam.

4. GRADBENIŠTVO

V letu 1954 je gradbena operativa izvršila na področju LRS za 29.338 milijonov dinarjev gradbenih del in storitev ali 139 % vrednosti del, izvršenih v letu 1953.

Od povečane proizvodnje odpade 12 % na račun podražitve gradbenih storitev, tako da znaša dejansko povečanje fizičnega obsega gradbenih del 27 % nasproti letu 1953.

Poleg gornje vrednosti so izvršila gradbena podjetja iz LR Slovenije še za 1,3 milijarde din del v LRH in LR BiH.

Razmerje gradbenih del za potrebe družbenega standarda in kapitalne graditve je za LRS ostalo v letu 1954 isto, kot je bilo v letu 1953, to je 37,7 % proti 62,3 %.

V gradbeništvu je bilo zaposlenih na področju LR Slovenije v letu 1954 41.075 delavcev nasproti 27.416 v letu 1953.

Vgrajena vrednost gradbenih del s storitvami na zaposlenega se je znižala v letu 1954 na 820.000 din nasproti 870.000 din v letu 1953. Kljub podražitvi gradbenih storitev je torej vrednost izvršenih del na delavca v letu 1954 manjša kot v letu 1953. Vzrok temu znižanju je občuten padec proizvodnosti dela.

Glavni vzrok padca proizvodnosti je brez dvoma neustrezni plačni sistem, ki ni omogočal nagrajevanja po doseženem učinku. Majhni proizvodnosti so bile vzrok tudi slabe vremenske razmere, izrabljena in večkrat tudi nezadostno izkoriščena mehanizacija itd.

V letu 1954 je znatno naraslo tudi projektiranje, ki je povečalo obseg svoje dejavnosti do vrednosti 690 milijonov din nasproti vrednosti 415 milijonov din v letu 1953. Tako povečanje projektantske dejavnosti je nastalo zaradi skrbnejše priprave investitorjev za njihovo investicijsko graditev in bo ugodno vplivalo na gradbeno delavnost tudi v letu 1955.

V letu 1954 se opaža znatno poboljšanje v kvaliteti izvršenih gradbenih del, na kar je v veliki meri vplivalo boljše nadzorstvo investitorjev nad izvajanjem gradbenih del.

5. TRGOVINA IN GOSTINSTVO

Reorganizacija trgovskega omrežja in formiranje plač na podlagi doseženega prometa v trgovini in gostinstvu sta se pokazala kot pozitivna pri razvoju teh gospodarskih panog v letu 1954.

Blagovni promet se je povečal v letu 1954 nasproti letu 1953:

v trgovini na malo na	114 %
v trgovini na veliko na	113 %
v gostinstvu na	110 %

Število gostov se je povečalo skupno za 7 %.

Reorganizacija trgovskega omrežja ni v vseh primerih dosegla svojega namena. Nadaljnji obstoj podjetij z velikim številom poslovalnic, ki so s pogodbami preozko vezane na upravo podjetja tako pri nabavi blaga kot pri formiranju cen, ni učinkovito preprečil organizacijskega monopola trgovine na drobno. Poleg tega pa je dosledna osamosvojitve vsake najmanjše poslovalnice kot samostojne trgovine onemogočala direktne nabave v industriji in jih s tem preveč vezala na grosistična podjetja. Ustanovitev velikega števila grosističnih podjetij pa zahteva ustvarjanje večjih zalog blaga, kar vpliva na večje stroške in s tem na zvišanje cen trgovinskih podjetij.

Motnjam, ki so se pojavljale na tržišču kmetijskih pridelkov, so v veliki meri kriva odkupna podjetja s kmetijskimi pridelki. Nesistematičnost pri odkupu, ki se izvaja po številnih odkupovalcih, ki delajo za provizijo od vrednosti odkupljenega blaga, umetno povečuje povpraševanje po blagu in povzroča dvig odkupnih cen. Poleg tega pa daje možnost posameznim nakupovalcem, da si ustvarijo prekomerne zasluge na račun potrošnikov in kmetov.

V območjih, kjer so kmetijske zadruge že vzele odkup v svoje roke in ga načrtno izvajajo vsaka na svojem območju, poteka odkup kmetijskih pridelkov bolje in v glavnem po dogovorjenih cenah.

6. OBRT

Razvoj obrtništva je po osvoboditvi znatno zaostajal za razvojem v drugih panogah gospodarstva. Čeprav je bilo doseženo v socialističnem sektorju močno povečanje, tako da zaposluje v letu 1947 že 47 % od vse zaposlene delovne sile v obrtništvu in je izvršil 52 % vrednosti vseh storitev, je obrt kot celota šele v letu 1954 dosegla po številu zaposlenih stanje iz leta 1939.

Uspešnejši razvoj obrtništva, zlasti v socialističnem sektorju, je predvsem zaviralo pomanjkanje strojev in orodja, uporaba istih planskih instrumentov za obrt kot za industrijo ter premajhna zainteresiranost ljudskih odborov za razširitev socialistične obrti.

Na razvoj privatnega sektorja pa je velikokrat vplival nepravilen odnos do delovnega obrtnika.

V letu 1954 beležimo povečanje obrtniških storitev in uslug za več kot 10 % po realiziranih cenah.

Zaradi zaostalosti v razvoju obrtništva v večini strok in s tem premajhnih kapacitet je prišlo do pogostih pojavov monopolizma, ki se kažejo v neupravičeno visokih cenah storitev in v slabi kvaliteti.

7. INVESTICIJE

V letu 1954 so se neto investicije izredno povečale in bodo znašale 45.715 milijonov dinarjev (podatki še niso dokončni), to je za 35 % več kot v letu 1953.

Od izkoriščenih investicij je odpadlo na

opremo	45,6 %
gradnje	46,8 %
drugo	7,6 %
skupaj	100 %

Investicije so se finansirale iz tehle virov:

	1953		1954		%
	znesek	%	znesek	%	
Investicije iz sredstev splošnega kreditnega sklada in druge zvezne investicije	17.277	51,5	19.038	41,8	110
Investicije iz sredstev republike in ljudskih odborov	16.425	48,5	26.677	58,2	161
Od tega:					
Proračunske investicije	4.484	6.932			
Kreditni skladi	2.032	9.241			
Pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski	—	1.915			
Skladi podjetij in drugi skladi	9.909	8.589			
Skupaj neto investicije	33.702		45.715		135

Za 10 % povečana vrednost investicij iz zveznih skladov se je v letu 1954 razdelila tako, da so se nasproti letu 1953 zmanjšale investicije za osnovno industrijsko graditev za 4 %, povečale pa so se investicije v kmetijstvu za 180 %. Poleg tega pa se je iz zveznih sredstev gradila avtomobilska cesta Ljubljana—Zagreb.

V strukturi investicij iz republiških sredstev ni bilo bistvenih sprememb. Ker večje število objektov, ki so se pred letom 1954 gradili kot ključni objekti, pri natečaju za leto 1954 ni prejelo potrebnih kreditov, nadaljevanje njihove graditve pa se ni moglo odložiti, je bilo iz republiških in lokalnih kreditov v ta namen porabljenih okoli 4500 milijonov dinarjev. Zaradi tega ni bilo mogoče v večji meri spremeniti strukture investicij v korist družbenega standarda. Kljub temu je bilo iz republiških sredstev, t. j. iz proračuna in sklada za kreditiranje investicij, uporabljeno za objekte družbenega standarda skoraj 4000 milijonov dinarjev.

Za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski je bilo porabljenih 1915 milijonov dinarjev, t. j. 91 % od sredstev, ki so bila predvidena po planu. Tudi od teh sredstev je bilo porabljenih nad 800 milijonov dinarjev za objekte družbenega standarda. Med najvažnejšimi objekti je treba omeniti dovršitev kraškega vodovoda.

8. POTROŠNJA PREBIVALSTVA IN TRŽIŠČE

1. Po planu za leto 1954 je bilo predvideno, da se bo kupna moč prebivalstva povečala nasproti letu 1953 za 1,8 %, da pa bodo pri tem cene v povprečju (za blago in usluge) padle za okrog 5 %, tako da bi se količinska potrošnja na enega prebivalca povečala za 9 %.

Ocenjena izvršitev za leto 1954 kaže, da se je kupna moč prebivalstva povečala nad planirani nivo; cene za blago in usluge skupaj pa so v povprečju ostale na višini iz leta 1953 in ni bilo doseženo planirano znižanje. Tako kupna moč kot cene so se torej formirale na višji ravni, kot je bilo predvideno. Ker pa je rasla kupna moč počasneje kot cene, se je tudi potrošnja na enega prebivalca realizirala nekoliko pod planirano.

Kupna moč se je močno dvignila predvsem pri kmetih (za 27,3 %), in to deloma na račun večjih prodanih količin njihovih proizvodov (povečanje količin za 6,9 %), predvsem pa na račun višjih cen (povečanje za 16,5 %). Pri delavcih in uslužbencih in pri samostojnih poklicih se je kupna moč povečala za 11,2 % oziroma 11,4 %. Povečanje kupne moči delavcev in uslužbencev je deloma posledica višjih plač (dopolnne plače, plače iz dobička), v glavnem pa je posledica povečanega števila zaposlenih (za več kot 20.000). Kupna moč samostojnih poklicev se je dvignila predvsem zaradi višjih cen obrtniških storitev (cene so se v povprečju povišale za 12 %).

Gornji podatki prikazujejo povprečno potrošnjo, ki kaže določen razvoj. Podrobnejša analiza potrošnje prebivalstva v posameznih kategorijah pa kaže, da gre povečanje potrošnje v letu 1954 v glavnem na račun kmetov in samostojnih poklicev, v manjši meri pa v korist delavcev in uslužbencev.

2. V letnem povprečju so se cene na drobno v letu 1954 nasproti letu 1953 povečale oziroma zmanjšale tako:

- pri živilih — povečanje za 3 %,
- pri industrijskem blagu — zmanjšanje za 5 %,
- pri gostinstvu — povečanje za 4,4 %,

pri storitvah — povečanje za 6,1 %, skupaj blago in storitve — ista raven kot v letu 1953.

Zmanjšanje cen pri industrijskem blagu je v glavnem še vedno posledica močnega znižanje cen tekstilij v novembru 1953, tako da so njihove cene kljub stalnemu naraščanju v letu 1954 še vedno nižje od povprečja leta 1953 (do novembra, zlasti pa do avgusta 1953 so bile cene tekstilijam zelo visoke!). Gibanje cen v letu 1954 nam najbolj prikazuje primerjava med cenami v mesecu oktobru 1954 z mesecem decembrom 1953.

	december 1953	oktober 1954
Živila	100	109,3
Industrijsko blago	100	107,1
Gostinstvo	100	101,0
Stanovanja	100	152,5
Obrtniške storitve	100	109,1
Kulturne storitve	100	102,0

Proizvajalčeve prodajne cene v industriji so bile v avgustu 1954 za 3 % nad povprečjem leta 1953 in za 7,3 % višje od cen v decembru 1953.

3. Vzroki za dviganje cen v letu 1954 so predvsem tile:

a) bistveni vpliv na dviganje cen je imela slaba letina v kmetijstvu v vse-državnem merilu (zlasti pri žitu). Ta vpliv je bil močan zlasti v drugi polovici leta in bo trajal do nove letine;

b) stanje plačilne bilance je zahtevalo velikih naporov za povečanje izvoza. Povečanje izvoza gotovih proizvodov je povzročilo zmanjšanje ponudbe na notranjem trgu. Poleg tega je vplivala na dviganje cen tudi velika dinarska stimulacija za izvoz, kar je omogočalo zlasti odkupnim izvoznim podjetjem, da so dvigala odkupne cene. Obenem pa je bil uvoz industrijskega blaga za široko potrošnjo zelo otežkočen, če ne sploh nemogoč, kar je dajalo domačim proizvajalcem monopolističen položaj. Na dvig cen so vplivali tudi nestabilni devizni tečajji, ki so otežkočali realne kalkulacije in navajali podjetja k ustvarjanju kalkulativnih rezerv;

c) delitev narodnega dohodka, za katero je značilen velik delež izdatkov za investicije in narodno obrambo brez ustreznega povečanja proizvodnje blaga za široko potrošnjo;

č) pomanjkanje rezerv zlasti ob slabi letini, kot je bila v letu 1954, je onemogočalo intervencijo na trgu;

d) ker ima glede na razmerje med proizvodnjo in potrebami in glede omejenega uvoza veliko število proizvajalnih podjetij v FLRJ monopolističen pomen, so ta podjetja — ali špekulativno ali zaradi preostre delitve dobička med okraji in podjetji, ki zlasti v prvi polovici leta ni omogočala izplačila tarifnih postavk — dvigala cene, da bi dosegla velike dobičke. Na podlagi planskih instrumentov so se ti dobički stekli v zvezne in republiške sklade ter v sklade ljudskih odborov in podjetij, porabljeni pa so bili v glavnem za investicije. Formiranje večjih denarnih sredstev pri istem obsegu proizvodnje že samo po sebi dviguje cene, vlaganje takih sredstev v investicije pa še nadalje deluje na dviganje cen. Nadaljnje povečanje investicij in s tem nadaljnji dvig cen je zajezila imobilizacija presežkov sredstev iz leta 1954.

4. V letu 1954 so torej delovali faktorji, ki so dvigali denarni obtok (veliki izdatki za investicije in narodno obrambo, težave v plačilni bilanci in s tem

velika dinarska stimulacija izvoza, ustvarjanje velikih dobičkov z dviganjem cen), kakor tudi faktorji, ki so omejevali blagovne sklade (slaba letina v kmetijstvu, povečan izvoz končnih industrijskih proizvodov, majhen uvoz industrijskega blaga za široko potrošnjo, pomanjkanje rezerv, majhna storilnost dela). Delovanje vseh teh faktorjev je omajalo ravnotežje na trgu in povzročilo dviganje cen, kar je delovalo negativno na razvoj gospodarstva, ustvarjalo negotovost v gospodarskih kalkulacijah, škodljivo vplivalo na življenjski standard zlasti mestnega prebivalstva in delovalo negativno na proizvodnost dela. To je omogočalo podjetjem, da so brez zniževanja proizvodnih stroškov in brez dviganja proizvodnosti lahko prišla do denarnih sredstev in dobičkov s podražitvijo izdelkov.

9. IZVOZ

Po količini je izvoz LR Slovenije v letu 1954 za 15 % večji kot v letu 1953 in za 32 % večji kot v letu 1952.

Po vrednosti pa se je izvoz dvigal tako (v milijonih dinarjev):

1952	9.335	100	
1953	10.487	112	100
1954	11.815	128	113

V petletju 1950—1954 se je izvoz po vrednosti skoraj podvojil (indeks za leto 1954 v razmerju z letom 1950 = 187), po količini pa se je zmanjšal (indeks za leto 1954 v razmerju z letom 1950 = 94). To pomeni, da se je tudi struktura izvoza izboljšala približno za 100 %.

Razvoj izvoza v letu 1954 kaže v primerjavi z letom 1953 tele značilnosti:

Izvoz je po količini za približno za 55.000 ton ali skoraj 15 % večji, medtem ko je znašalo povečanje po vrednosti približno 1.300 milijonov dinarjev ali 12 %.

Večji relativni dvig izvoza po količini v razmerju do povečanja po vrednosti je posledica večjega izvoza goriva (premoga je bilo izvoženo za približno 3.600 vagonov več kot v letu 1953), večjega izvoza gradbenega materiala (opeke) za približno 860 vagonov in večjega izvoza nekaterih gozdnih sortimentov (drv za kurjavo in celuloznega lesa za približno 1780 vagonov, medtem ko je bil izvoz rezanega lesa za približno 1000 vagonov manjši).

Izvoz rezanega lesa je bil manjši po količini za 16 %, po vrednosti pa za 14 %, vendar so predmeti na višji stopnji obdelave nadoknadili večji del restrikcije izvoza rezanega lesa.

Najbolj značilno za leto 1954 pa je nadaljnje močno dviganje izvoza polproizvodov in gotovih izdelkov, ki se je s hitrejšim tempom pričelo v letu 1953.

V barvasti metalurgiji je bil izvoz po količini približno na višini leta 1953 z nekoliko spremenjeno strukturo (manjši izvoz cinka in svinca in večji izvoz glinice), po vrednosti pa je za 12 % večji, deloma zaradi večjega izvoza glinice, predvsem pa zaradi konjunkturalnih cen živega srebra.

Najbolj razgiban pa je bil izvoz v letu 1954 v predelovalni industriji: v elektroindustriji (indeks za leto 1954 v razmerju z letom 1953 je približno 290), v kemični in živilski industriji (188), v usnjarski industriji (135), v tekstilni industriji (118), v lesni industriji (brez rezanega lesa 114) in v kovinski industriji (110).

Vsa predelovalna industrija (brez rezanega lesa) je v l. 1954 povečala svoj izvoz za 26 %.

Od posameznih izdelkov je treba omeniti predvsem bombažne in stanične tkanine, ki so povečale svoj izvoz za približno 8 milijonov m² v vrednosti 300 milijonov dinarjev, surove in strojene kože, zlasti pa razne končne izdelke lesne industrije, kjer se je povečal izvoz za približno 75 %, v živilski industriji pa vino, meso in druge izdelke.

Izvoz vse industrije in rudarstva se je povečal v letu 1954 za 14 %, njihov delež v skupnem izvozu pa je narasel na 81,7 %.

V letu 1954 je šlo v izvoz 52 novih artiklov iz kovinske, elektroindustrije, kemične, papirne, tekstilne in usnjarske industrije in črne metalurgije.

Povečan izvoz industrijskih izdelkov je zahteval tudi nadaljnjo razširitev zunanjih tržišč, kar pomeni za leto 1954 tudi pomemben napredek.

Tudi kmetijstvo je prispevalo v letu 1954 k povečanju izvoza, čeprav ne v razmerju, v katerem se je povečal izvoz industrijskih in rudarskih izdelkov. Izvoz kmetijskih pridelkov in proizvodov je narasel v letu 1954 za 10 %, njihov delež v skupnem izvozu pa se je zmanjšal od 14,2 % na 13,8 %. Večino kmetijskih pridelkov so izvozile zadružne organizacije.

Za kmetijstvo v letu 1954 je značilen močan padec cene hmelja (za 22 %), obenem pa močno povečanje izvoza živilskih proizvodov, zlasti jajc, katerih izvoz se bo potrojil (povečanje bo znašalo približno 1350 ton v vrednosti nad 200 milijonov dinarjev), ter goveje živine, katere cena je tudi narasla. Tako bo večji izvoz živilskih proizvodov, živine in drugih predmetov ne le nevtraliziral slabši finančni efekt izvoza hmelja, temveč tudi prispeval k absolutnemu povečanju vrednosti izvoza.

Med letom so bili storjeni nekateri ukrepi, s katerimi je bila povečana stimulacija za izvoz:

- a) izvozniki so dobili večjo dinarsko in devizno spodbudo kot v letu 1953,
- b) dane so bile devizne in kreditne olajšave za majhne rekonstrukcije v gospodarstvu z namenom, da se odstranijo ozka grla in poveča izvoz oziroma zmanjša uvoz,
- c) olajšano je bilo sklepanje kompenzacijskih poslov,
- č) sklenjeni so bili novi trgovinski sporazumi, ki so olajšali trgovino z novimi tržišči in
- d) ustanovljene so bile nove trgovinske institucije v inozemstvu z namenom, da olajšajo trgovinske stike z novimi tržišči.

Spodbujanje izvoza, ki je sicer v določenih mejah vedno potrebno, zlasti pa pri pasivnosti naše trgovinske in plačilne bilance ob naraščajoči industrijski proizvodnji, ni bilo vedno v pravih mejah. Sistem koeficientov, ki je sicer v naši devizni situaciji potreben, se ni mogel in se tudi ne more hitro prilagoditi vsaki novi spremembi zunanjega in notranjega tržišča. Nekateri koeficienti so vsodbujali izvoz tudi najmanj rentabilnega podjetja in na najslabše tržišče. To je šlo na račun notranje potrošnje in pomagalo rušiti stabilnost tržišča in cen. To se je zgodilo v letu 1954 zlasti s tekstilijami, mesom, jajci itd.

Konec leta je bil devizni režim spremenjen, da bi se odstranile škodljive posledice prekomerne spodbude in da bi se izvoz spodbujal z realnejšimi sredstvi.

Izvozne cene so bile v letu 1954 za najvažnejše predmete našega izvoza precej stabilne in se ne razlikujejo od cen, ki so bile dosežene v letu 1953. Kolikor je pri nekem predmetu cena padla (hmelj), je pri drugem narasla (živo srebro).

10. KRATKOROČNI KREDITI

Kratkoročna denarna sredstva, angažirana v gospodarstvu, so se povečala v letu 1954 do konca oktobra za 17,6 milijarde dinarjev, t. j. na 95,2 milijarde dinarjev, odobreni krediti pa za 25,6 milijarde dinarjev, skupno na 118,2 milijarde.

Do povečanja kreditov je prišlo v vseh sektorjih in panogah gospodarstva.

Na povečanje kreditov so vplivali tile vzroki:

a) večja industrijska proizvodnja in zaloge v industriji, ki so po obsegu narasle za 1,5 %, še bolj pa po vrednosti zaradi dviga cen surovin in pomožnega materiala;

b) večji blagovni promet;

c) sprememba v roku plačevanja obveznosti do skupnosti (po izstavitvi faktur namesto po realizaciji); medtem ko so gospodarske organizacije v letu 1953 uporabljale nekaj časa realizirane obveznosti do skupnosti kot obratna sredstva, so jih morale v letu 1954 plačevati delno iz kreditov;

č) plačevanje surovin v naprej iz komercialnega uvoza, ki so se v letu 1953, kolikor so izvirale iz gospodarske pomoči, plačevale šele ob nakupu;

d) kreditiranje železniških podjetij po izvršeni decentralizaciji po teritorialnem principu, medtem ko se je železniški promet v letu 1953 kreditiral centralno;

e) zmanjšanje avansov v gradbeništvu.

Povečanje kreditov za obratna sredstva pa je v nekaterih podjetjih tudi posledica nepravilne porabe teh sredstev za investicije.

DRUGI DEL

SMERNICE ZA RAZVOJ GOSPODARSTVA V LETU 1955

I. poglavje

INDUSTRIJA

1.

V industriji se predvideva povečanje proizvodnje za 11 % nasproti doseženi proizvodnji za leto 1954.

Po posameznih strokah se predvideva tole povečanje:

Fizični obseg 1954 = 100 %.

Proizvodnja električne energije	113,0
Proizvodnja premoga	103,6
Proizvodnja nafte	137,0
Črna metalurgija	108,0
Barvasta metalurgija	130,0
Proizvodnja nekovin	106,5
Kovinska industrija	111,0

Fizični obseg 1954 = 100 %

Elektroindustrija	116,0
Kemična industrija	126,0
Industrija gradbenega materiala	115,0
Lesna industrija	105,0
Industrija papirja in celuloze	119,0
Tekstilna industrija	112,0
Industrija usnja in obutve	110,0
Industrija gume	120,0
Živilska industrija	114,0
Grafična industrija	100,0
Tobačna industrija	100,0

2.

Glede na splošno povečanje industrijske proizvodnje se predvideva povečanje števila zaposlenih za 5 %, t. j. za približno 7000 oseb.

3.

Glede na novi plačilni sistem, ki bo stimuliral proizvodnost dela in glede na nove kapacitete in izvršene racionalizacije se predvideva poleg izboljšanja sortimenta in kvalitete tudi povečanje proizvodnosti dela za 6 %.

4.

Predvideva se nadaljnje povečanje izvoza industrijskih izdelkov, tako da se bo po vrednosti povečal za 20 % nasproti doseženemu izvozu v letu 1954.

5.

Da bi se dosegel predvideni obseg proizvodnje, produktivnosti dela in izvoza, je potrebno:

a) da delovni kolektivi in ljudski odbori poskrbe za pravilno in čimprejšnjo uvedbo in izvajanje novega plačilnega sistema in tako omogočijo, da se bodo njegove prednosti pravilno pokazale pri povečanju proizvodnje in produktivnosti dela, s tem pa tudi pri standardu zaposlenih v gospodarstvu;

b) da delovni kolektivi z boljšo organizacijo in povečano storilnostjo čim bolj izrabijo razpoložljive surovine in kapacitete v svojih podjetjih;

c) da z izboljšanjem kvalitete, znižanjem proizvodjalnih stroškov in pravnimi trgovskimi prijemi še bolj razširijo svoja inozemska tržišča;

č) da na podlagi povečane in racionalnejše proizvodnje ter produktivnosti dela znižujejo cene svojim izdelkom ter tako skrbijo za razširitev notranjega tržišča.

6.

V elektrogospodarstvu se bo povečala proizvodnja za 13 %. Tako povečanje bo pri srednjem suhem letu mogoče doseči le, če bodo pravilno izkoriščene vse javne in industrijske elektrarne in če bodo novi agregati pričeli z obratovanjem v planiranih rokih, in sicer:

- HE Moste III. agregat 5 MW do povečanja rečnih voda pomladi,
- HE Dravograd III. agregat 8 MW do maja 1955,

- c) TE Trbovlje novi kotel in III. agregat 20 MW do decembra 1955,
- č) HE Vuhred I. agregat 20 MW do decembra 1955,
- d) TE Šoštanj I. agregat 30 MW do decembra 1955.

Za izboljšanje energetskega stanja je potrebno, da se izpopolnijo vsi razpoložljivi energetski viri industrijskih podjetij, s tem da se postavijo in dokončajo čimprej dodatni agregati, kjer je to mogoče, in sicer:

v tovarni rotacijskega papirja Videm — v zvezi z novim kotlom se bo postavil nov agregat 6,4 MW,

v Železarni Jesenice — k obstoječemu kotlu se bosta postavila 2 agregata skupno 5,5 MW,

v Mariborskih tekstilnih tovarnah — k obstoječim kotlom se bosta postavila 2 agregata skupno 3,6 MW,

v Tiskanini Kranj — skupaj z novim kotlom se bo postavil 1 agregat 1,0 MW,

v Tovarni papirja Količevo — k obstoječemu kotlu se bo postavil 1 agregat 1 MW,

v Sladkogorski tovarni kartona, Sladki vrh — 1 agregat 0,5 MW.

Izpopolnitev industrijskih central pomeni rentabilno racionalizacijo, ker se količina goriva, ki je že itak potrebna za sam tehnološki proces, ne bo bistveno povečala. Postavitve večine agregatov pa pomeni v več primerih izkoriščanje osnovnih sredstev, ki dosedaj drugod niso bila v obratu.

Razpoložljiva električna energija pa v letu 1955 ne bo zadostovala za potrebe v industriji in za široko potrošnjo v LR Sloveniji v januarju in februarju. Po planu se predvideva povečanje potreb po električni energiji v LR Sloveniji za 39 %. Razen v prvih dveh mesecih bodo te potrebe krite pod temi predpostavkami: da bo obratovala Tovarna glinice in aluminija v Kidričevem v zimskih mesecih zaradi pomanjkanja energije s tretjino, v poletnih mesecih pa z dvema tretjinama razpoložljivih kapacitet, karbidna peč v Rušah 9 mesecev in elektroplavž v Štorah 6 mesecev in da bo znašal prenos električne energije v zahodnohrvatski sistem 112 milij. kWh, kakor to predvideva zvezni družbeni plan.

Za izvoz v inozemstvo predvideva plan samo presežke, ki bi nastali pri višjem vodnem stanju po zadovoljitvi potreb obeh sistemov.

Če bo vodno stanje slabše od planiranega, če termoelektrarne pri obstoječem načinu zaključevanja pogodb ne bi dobile zadostnih količin premoga in če bi se bistveno spremenila planirana potrošnja po koristnikih, bo to povzročilo zmanjšanje industrijske proizvodnje v LR Sloveniji.

7.

Fizični obseg proizvodnje premoga se poveča za 3,6 % po indeksu, po količini pa za 5,6 % nasproti realizaciji v letu 1954. Ker se povečujejo samo količine nižje kaloričnega lignita, nastajajo razlike med obema indeksoma.

Proizvodnja premoga se poveča za 3,6 % nasproti realizaciji v letu 1954. Ker so zaradi velikih potreb premogovniki v LRS obratovali tudi večino nedelj, je bila v letu 1954 dosežena maksimalna proizvodnja. Z upoštevanjem enakega načina dela je pri istih kapacitetah leta 1955 planirana enaka količina rjavega premoga. Investicijska graditev, ki je v teku v rudniku Velenje, pa omogoča, da se bo proizvodnja lignita povečala v letu 1955 za okroglo 200.000 ton, t. j. za 24 %.

Kljub povečanju proizvodnje pa je za vskladitev proizvodnje in potrošnje potrebna racionalna poraba premoga in vsklajevanje izvoza z domačimi potrebami.

Za izboljšanje energetske situacije v prihodnji zimi je nujno potrebno, da se nadaljuje z izgrajevanjem rudnika Velenje, ki predstavlja našo največjo premogovno osnovo in ki edini more zadovoljiti rastoče potrebe novih termoelektrarn, industrije in široke potrošnje.

Ljudski odbori naj nadaljujejo z razvijanjem manjših premogovnikov, kjer so za to naravni pogoji in tako izboljšujejo krajevno preskrbo s premogom.

V letu 1954 so se v glavnih premogovnikih izvršili uspeli poskusi z uvajanjem železnega oporja. Da se zniža potreba po jamskem lesu, si morajo premogovniki prizadevati, da v letu 1955 uvedejo čimbolj množično uporabo oporja. To bo še posebej olajšano s tem, ker bo Strojna tovarna Trbovlje sprejela to proizvodnjo.

8.

V proizvodnji nafte se bo fizični obseg povečal na 137 %. V prvi polovici leta bo pričela obratovati kompresorska postaja, s tem bo omogočeno, da se bodo večje količine plina vtiskale v naftine sloje, in se bo zato pričela povečana eksploatacija surove nafte, ki bo v letu 1955 že narasla za okoli 16.000 t nasproti letu 1954. Nova degazolinaža bo omogočila pridobivanje večjih količin butana in propana, potrebno pa je organizirati večjo potrošnjo tega goriva v industriji in za široko potrošnjo.

Predvidena večja sredstva za raziskovalno vrtnanje se bodo uporabila za raziskovanje novih terenov glede plina in nafte.

9.

Črna metalurgija bo povečala obseg proizvodnje za 8 %. Z boljšim izkoriščanjem plavžev na Jesenicah in rednim obratovanjem novega elektroplavža v Štorah se bo povečala proizvodnja surovega železa za 20.000 t. Proizvodnja jekla bo napredovala v obstoječih agregatih, k temu pa bo pripomogla tudi nova desettonska elektropeč, ki bo pričela obratovati v drugi polovici leta v Železarni Ravne. Novozgrajene instalacije v železarnah Jesenice in Ravne omogočajo razvoj proizvodnje črne metalurgije v smeri boljših izdelkov, kakor fine pločevine, vlečene žice in kvalitetnih jekel.

10.

V barvasti metalurgiji se predvideva povečanje proizvodnje za 30 %. Predvideno povečanje se nanaša predvsem na Tovarno glinice in aluminija v Kidričevem, ki je v letu 1954 dovršila poskusno obratovanje ter bo v prihodnjem letu proizvedla 35.000 t glinice in 7.500 t aluminija. Pri proizvodnji glinice moremo računati le z 80-odstotnim izkoriščanjem kapacitet zaradi težkoč pri novem tehnološkem procesu in prodaji. Proizvodnja aluminija pa je planirana s 50-odstotno izrabo kapacitet, ker energetska bilanca ne dopušča večje porabe električne energije za elektrolizo aluminija.

Novo naprave v Rudniku Mežica bodo omogočile, da bodo v prihodnjem letu poleg enake količine rude predelali tudi četrt milijona ton starih odpadkov, kar bo kljub zmanjšani vrednosti rude omogočilo rahlo povečanje proizvodnje svinca in 50-odstotno povečanje proizvodnje cinkovih koncentratov.

Podjetje »Impol« bo zaradi pričetka obratovanja novih tovarn za predelavo bakra in zlitin zmanjšalo predelavo bakra za 5000 t in povečalo predelavo aluminija za 3300 t. Zaradi nedokončane preusmeritve v napravah, povečana predelava aluminija ne more v celoti izravnati zmanjšane predelave bakra ter se zaradi tega presežek dela zmanjša za okoli 40 %.

11.

Proizvodnja nekovin se bo povečala za 6,5 %. Novo zgrajena pralnica bo omogočila, da se bo še nadalje dvigala proizvodnja kremenčevega peska v Novem mestu. Na novo pa se otvarja eksploatacija peska na Kuri v Puconcih. Povečani proizvodnji sanitarne keramike v Libojah mora slediti tudi izboljšanje kvalitete, ker bodo drugače nove kapacitete za proizvodnjo porcelana odvzele tržišče libojskemu porcelanu. Za proizvodnjo cementa, salonita in stekla je značilno izboljšanje kvalitete, ki ne sme biti prehodnega značaja. Proizvodnja piranskih solin povečuje sortiment te stroke še z morskou soljo. S pričetkom proizvodnje korunda v Rušah bo dana osnova za proizvodnjo umetnih brusov iz domačih surovin. Zato je potrebno, da se industrija umetnih brusov prilagodi domačim surovinam. Lep napredek kaže industrija optičnega stekla v ljubljanski tovarni.

12.

Povečanje proizvodnje v kovinski industriji bo znašalo 11 %. To bo doseženo prvenstveno z boljšo izrabo novih kapacitet, ki so bile zgrajene v preteklih letih predvsem v gradnji strojev. K temu bo prispevala tudi odprava ozkih grl v proizvodnji posameznih podjetij.

V splošnem predvideva plan povečano proizvodnjo vseh proizvodov kovinske industrije. Poleg tega upošteva plan tudi nadaljnje izboljšanje kvalitete in sortimenta, za kar so podane zlasti v kovinski industriji še velike možnosti. S tem pa bo mogoč še večji uspeh na zunanjih tržiščih, kjer se podjetja že zadovoljivo uveljavljajo. V večjem obsegu se predvideva v letu 1955 tudi izvoz proizvodov gradnje strojev.

Po predlaganem planu bo znašala povprečna izraba kapacitet v kovinski industriji 65—80 %. Potrebno bo iskati možnosti, da se kapacitete izkoristijo še v večjem obsegu ter se tako zagotovi boljša preskrba domačega tržišča in poveča izvoz. Glede na povečano proizvodnjo črne metalurgije so podane možnosti za boljšo preskrbo s surovinami, kar bo vplivalo na enakomernejši potek proizvodnje.

13.

V elektroindustriji se bo povečala proizvodnja za 16 %. To bo doseženo z boljšo izrabo kapacitet, z večjo storilnostjo in z razširitvijo proizvodnje pri novih proizvodih, ki bodo zamenjali uvoz oz. omogočili, da se poveča izvoz. Elektroindustrija pripravlja novo proizvodnjo majhnih transformatorjev za vmesno napetost, daljinskih stikal za elektromotorje, močnostnih kondenzatorjev, novih tipov radijskih aparatov itd. Dosedanja proizvodnja že osvojenih artiklov pa se bo povečavala zlasti pri razklopnih aparatih za visoko in nizko napetost, galvanskih elementih, električnih aparatih, telefonskih centralah itd.

14.

V kemični industriji bo porasla proizvodnja za 26 %. V tej industrijski stroki, ki se do sedaj ni močneje razvijala, se predvideva za prihodnje leto večje povečanje proizvodnje, predvsem kot rezultat novo zgrajenih kapacitet za žvepleno kislino in umetna gnojila v Cinkarni Celje. Proizvodnja umetnih gnojil v Celju in Rušah, kjer se bo za izdelovanje dušičnih gnojil uporabljal tudi amoniak iz nove tovarne v Goraždah, se bo povečala nasproti letu 1954 za 57 %. To povečanje pa bo dalo pravi efekt v kmetijstvu le, če bodo kmetijske organizacije in proizvajalci umetnih gnojil zaostri tudi vprašanje standardnih kvalitet. Glede na povečano porabo in izvoz se povečuje tudi proizvodnja ostalih proizvodov kemične industrije. V planu še ni predvidena proizvodnja vodikovega superoksida v podjetju Belinka, čeprav bi se dale nove naprave s sorazmerno majhnimi deviznimi sredstvi usposobiti za proizvodnjo že v začetku druge polovice leta 1955.

15.

V industriji gradbenega materiala se predvideva povečanje za 15 %. S planirano proizvodnjo se proizvodnja zidakov približuje maksimalni proizvodnji, ki je bila dosežena v letu 1949. Za to proizvodnjo pa zaostaja proizvodnja strešnikov. Zato bi bilo potrebno, da se opekarne preorientirajo tudi na to proizvodnjo, da bi se doseglo normalno razmerje v opekarskih izdelkih. Dvig proizvodnje pri cementnih in asfaltnih izdelkih ter pri marmornih ploščah se predvideva zaradi vloženih investicij v prejšnjih letih. Kljub velikemu povpraševanju zaradi gradnje cest in kljub dobri surovinski osnovi se kapacitete za proizvodnjo granitnih kock na Pohorju ne izkoriščajo v zadostni meri. Oba granitoloma na Pohorju morata nujno povečati svojo proizvodnjo, posebno še, ker je na teh področjih na razpolago zadosti delovne sile.

16.

V letu 1955 se bo proizvodnja lesne industrije povečala za okoli 5 %. Pri tem se bo proizvodnja žaganega lesa znižala za 8 %, še nadalje pa se bo povečala proizvodnja lesne predelovalne industrije, in sicer za okroglo 14 %. Zlasti se bo povečala proizvodnja umetnih plošč, pohištva in končnih lesenih izdelkov. To povečanje bo omogočilo zaposlitev delovne sile z žagarskih obratov, ki bodo morali zmanjšati proizvodnjo ali pa se bodo morali opustiti.

V zvezi z navedenim je potrebna v lesni industriji naslednja preusmeritev:

Da se v zvezi z ukrepi za obvladanje sečnje gozdov, za zagotovitev proizvodnje potrebnih količin jamskega in celuloznega lesa in za stabilizacijo lesnega tržišča ukinejo odvečni in zastareli polnojarmeniški obrati in venecijanske žage. S posebnimi predpisi je potrebno v tem letu zagotoviti ukinitvev najmanj 30 % kapacitet polnojarmeniških žag, hkrati pa se ne bi smel brez posebnega odobrenja zgraditi noben tak nov obrat.

Glede na razpoložljivo lesno maso je potrebno omejiti nove gradnje, razširitve in rekonstrukcije lesnih predelovalnih obratov, če bi to zahtevalo povečano porabo lesne mase.

Pregledati se mora lesna industrija in industrijska predelava lesa ter to vskladiti s proizvodno zmogljivostjo gozdov in potrošnjo lesa sploh. V tem letu je treba sestaviti plan o razvoju gozdnega in lesnega gospodarstva.

Lesna industrija naj preusmeri dosedanje prizadevanje za povečanje kapacitet na notranjo reorganizacijo, na izboljšanje proizvodnega postopka, na znižanje proizvodjalnih stroškov, na znižanje potrošnje surovine t. j. lesa, ter na izboljšanje kvalitete proizvodnje.

17.

V proizvodnji papirja in celuloze se planira porast proizvodnje za 19 %. Povečala se bo proizvodnja celuloze, ker se računa z obratovanjem dveh novih kuhalnikov, v Goričanah in na Vidmu. V drugi polovici leta bo začela obratovati nova tovarna rotacijskega papirja na Vidmu, s čimer se bo povečala proizvodnja lesovine, razen tega bo v letu 1955 proizvedenih 5.000 t rotacijskega papirja. Skupna kapaciteta novega podjetja bo znašala 20.000 t rotacijskega papirja ter bodo s tem v prihodnjih letih v celoti zadovoljene potrebe FLRJ po časopisnem papirju. Tako bodo odpadle težkoče, s katerimi se bori naš dnevni tisk.

18.

V tekstilni industriji se predvideva povečanje proizvodnje za 12 %. To bo pri razpoložljivih surovinah iz izvoza doseženo v glavnem z boljšim izkoriščanjem strojev in s pogostejšim uvajanjem tretje izmene. Pri bombažnih tkaninah se predvideva dosedaj največja proizvodnja, namreč 98 milijonov m², od katerih je predvideno približno 30 % za izvoz. V letu 1955 bodo v podjetju Induplati Jarše pričeli obratovati novi predilni stroji in statve za predelavo konoplje. Podjetji Mariborska tekstilna tovarna in Svilanit Kamnik bosta s postavitvijo starih strojev, ki so bili na drugih mestih že deloma izločeni iz obratovanja, omogočili povečanje proizvodnje preje, bombažnih in rayonskih tkanin. Z novimi investicijami v Tiskanini Kranj pa se bodo vskladile kapacitete tkalnice in oplemenilnice, tako da se bodo pri povečani proizvodnji lahko oplemenitile vse tkanine, s čimer se bo vrednost proizvodnje povečala za okroglo 30 %.

19.

Proizvodnja usnja in obutve se bo povečala za 10 %. Ker je ta industrijska stroka uspela v letu 1954 v znatnejših količinah plasirati svoje proizvode na inozemskih tržiščih, se predvideva v letu 1955 še večji izvoz, kar bo omogočilo večje izkoriščanje kapacitet, ki so jih doslej razmeroma malo izkoriščali.

Da bi zadržali in razširili svoje pozicije pri izvozu usnja, je potrebno povesvetiti mnogo pažnje kvaliteti izdelanega usnja in galanterije.

Po uspehah poskusih v letu 1954 se predvideva v podjetju »Konus« v Slov. Konjicah v letu 1955 redna proizvodnja umetnega usnja iz usnjenih odpadkov. Ker so te odpadke dosedaj uničevali, umetno usnje pa lahko uspešno zamenjuje naravno in s tem zmanjšuje potrebe po uvozu surovih kož, bi se ta vrsta predelave morala organizirati na širši podlagi z novimi instalacijami in tehnološkimi procesi.

20.

Proizvodnja gumijevih izdelkov se bo povečala za 20 %. Novo nabavljeni stroji, montirani v prejšnji tekstilni tovarni, omogočajo, da bo podjetje Sava Kranj povečalo proizvodnjo pnevmatik in tehničnega blaga. Ko se bo podjetje v novih prostorih dokončno kompletiralo z opremo, nabavljeno v inozemstvu, se bo lahko razvilo v pomembno industrijo gume. Zato pa je potrebno nadaljevati začete investicije.

21.

Živilska industrija povečuje obseg proizvodnje za 14 %. Najpomembnejša sprememba v tej stroki je pričetek obratovanja nove tovarne močnih krmil v Ljubljani s kapaciteto 32.000 ton krmil letno, ki pa bo v letu 1955 zaradi pomanjkanja surovin in poskusnega obratovanja proizvedla le 20.000 ton proizvodov. S tem bo dana podlaga za povečanje in kvalitetno izboljšanje naše živinoreje. Uspeh te nove proizvodnje bo v našem gospodarstvu prišel do izraza šele takrat, če se bodo pravilno razporejale surovine za to proizvodnjo kot tudi proizvodi sami.

Kljub slabši letini se predvideva manjše povečanje pri drugih proizvodih, ker se računa na uvoz surovin, kakor žit in oljaric, razen pri pivu, kjer se bo proizvodnja nekoliko zmanjšala. Povečane kapacitete za predelavo paradižnika v Izoli in Šempetru bodo omogočale povečano predelavo povrtnin. Povrtnine, ki so dosedaj večkrat propadale, se bodo na ta način uspešno plasirale za izvoz.

II. poglavje

KMETIJSTVO

Vrednost kmetijske proizvodnje se bo v letu 1955 predvidoma povečala na 50,3 milijarde din ali za 4,8 % nasproti letu 1954. To bo doseženo z vrsto ukrepov za pospeševanje kmetijske proizvodnje, z ureditvijo trgovanja s kmetijskimi proizvodi ter s povečanjem industrijske proizvodnje blaga za zamenjavo s podeželjem.

1.

1. Zagotovljenih je okrog 44.000 vagonov gnojil v zveznem merilu, zaradi česar moramo računati, da bo v LR Sloveniji dosegla uporaba predvidoma 7000 vagonov, kar je dvojna količina v letu 1954 porabljenih gnojil. Pri ceni 4—6 din je rentabilnost nabave ob pravilni uporabi očitna. V tehničnem pogledu ni ovire za predvideno večjo porabo gnojil, saj so bili v zadnjih letih širom Slovenije številni gnojilni poskusi, ki so dali odlične rezultate.

Smotrna poraba navedene količine gnojil bi lahko povečala pridelek krompirja za 6000 vagonov, žita za 3000 vagonov, krme za 12.400 in sadja za 2400 vagonov, s čimer bi kmečki proizvajalci povečali svoj dohodek za 1,5 milijarde dinarjev pri nekoliko nižjih prodajnih cenah, kot so bile v letu 1954.

Zadostna proizvodnja varovalnih sredstev, ki jim je bil regres tudi povečan, bo omogočila učinkovito zatiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev.

Proizvodnja kmetijskih strojev in orodja po sedanjih cenah omogoča, da bodo kmetijske zadruga in posestva izpopolnile svoj strojni park. Kmetje bodo lahko nabavili po znižanih cenah potrebne vprežne stroje in orodje.

V zveznem merilu se regres za gnojila, zaščitna sredstva, kmetijske stroje in gorivo poveča za celotno FLRJ od 6 milijard v letu 1954 na 13,6 milijarde v letu 1955. Pri predvideni porabi teh sredstev v LR Sloveniji v letu 1955 bo znašal regres okoli 1,5 milijarde dinarjev, kar je toliko kot polovica celotne kmečke dohodnine. Tolikšen regres pomeni torej izdatno pomoč za dvig kmetijske proizvodnje.

Nekateri ljudski odbori in zadruga regresirajo iz svojih sredstev tudi nabavo cementa za silose in gnojišča, za kar v zveznem in republiškem merilu ni bilo na razpolago sredstev.

2. Osnujejo se skladi za pospeševanje kmetijstva in sicer:

republiški sklad v višini 125 milijonov din ali 20 % osnovne dohodnine in okrajni skladi, v katere bodo okrajni ljudski odbori odvajali najmanj 10 % dopolnilne dohodnine.

Republiški sklad bo namenjen za pospeševanje kmetijstva in živinoreje ter za dotacije in propagando.

Sredstva okrajnih skladov za pospeševanje kmetijstva služijo v podobne namene v merilu okrajev.

3. Za investicijske kredite je v zveznem merilu predvidenih 16 milijard dinarjev proti 14,5 milijardam v letu 1954, za predelovalno industrijo pa 7,6 milijarde proti 6,6 v letu 1954.

Investicijski krediti bodo na razpolago v enake namene kot v letu 1954. Predpisani so ugodni odplačilni roki.

Da bi se dvignila kmetijska proizvodnja, naj se dajejo v bodoče preko kmetijskih zadrug v večji meri krediti zasebnim gospodarstvom za nabavo opreme za obnovo nasadov, ureditev gnojišč, silosov in v podobne namene. Znatna sredstva v ta namen lahko zberejo same zadruge s pomočjo hranilnih vlog za družnikov.

Da se zagotovi uspešnejši nastop pri licitaciji investicijskih kreditov, se bo treba na tečaje bolje pripraviti kot doslej. Temeljne važnosti je, da se lotijo vse kmetijske organizacije izdelave ureditvenih načrtov, brez katerih ni mogoče graditi posameznih objektov. Zlasti velja to za novo ustanovljena kmetijska posestva in za kmetijske zadruge, ki nameravajo graditi semenska skladišča, sadne in vinske kleti, mlekarne in druge objekte ter obnavljati nasade zadružnikov.

Povečana potrošnja sladkorja v Jugoslaviji zahteva večjo proizvodnjo sladkorne pese. V vzhodnem ravninskem delu Slovenije so dani pogoji za znatno razširitev te kulture. Zato je potrebno saditi več sladkorne pese, prav tako pa dokončati vse priprave za zgraditev sladkorne tovarne na tem področju. To je za Slovenijo zlasti važno glede na povečanje krmske osnove za živinorejo kot osnovno panogo kmetijstva v Sloveniji.

4. Da se poveča obseg raziskovanj in zagotovi proizvodnja večjih količin kakovostnega semenskega, drevesnega in trsnega materiala ter plemenskih živali, se je večje število kmetijskih posestev preosnovalo v finančno samostojne zavode. Preko teh selekcijskih kmetijskih posestev se organizira proizvodnja naštetega izhodiščnega materiala tudi na ustreznih kmetijskih posestvih in v kmetijskih zadrugah. Takšna posestva se bodo pogodbeno vezala na določene proizvajalne naloge.

Za popularizacijo znanstvenih izsledkov se bo morala sedanja kmetijska služba izpopolniti. Okrajni ljudski odbori in zadružne zveze naj pritegnejo še več kmetijskih strokovnjakov v sedanje pospeševalne skupine in jim poverijo nalogo, da bodo prenašali izsledke v prakso s prirejanjem demonstracijskih poskusov na posameznih posestvih s predavanji in krajšimi tečaji, s publikacijami, s posvetovanji s strokovnimi odbori zadrug in podobno. Kmetijski inštitut bo moral nuditi tem okrajnim pospeševalcem več neposredne pomoči.

Vse večji pomen pri širjenju strokovne izobrazbe dobivajo kmetijske šole. Kmetijske gospodarske šole so zajele v letu 1953/1954 nad 6000 kmečke mladine.

Tudi v bodoče bodo ljudski odbori podprli ustanavljanje teh šol, ki so najprimernejša oblika množične strokovne vzgoje kmečke mladine. Zboljšati pa se bo moral pouk na teh šolah v tem smislu, da bodo nudile čim več praktičnih vaj v vsej proizvodni sezoni. Doslej so delovale v glavnem v zimskem času.

5. Da se hitreje povečajo lastna sredstva kmetijskih posestev, so njihove družbene obveznosti v letu 1955 znatno olajšane: odpravljene so obresti na osnovna sredstva, obresti na obratna sredstva pa znižane za 2 %. Sprejeto pa je načelo, da vsa posestva, razen neizgrajenih, plačujejo polno amortizacijo, kar je potrebno za vzdrževanje njihovih fizičnih kapacitet. Prispevek za socialno zavarovanje za stalne delavce se zniža od 45 na 43 %, za priložnostne pa ostane nespremenjeno (10 %).

V pogledu hektarskih pridelkov in proizvodnosti živine beležijo kmetijska posestva že ugoden napredek. Zaradi večje uporabe sodobnih tehničnih sredstev presegajo približno za $\frac{1}{3}$ povprečje zasebnega sektorja, kar kažejo naslednji statistični podatki za leto 1953 (q/ha):

	Kmetijska posestva	Zasebni sektor
Pšenica (l. 1954)	15,4	11,2
Koruza	19,9	16,0
Krompir	129,9	103,7
Detelja	52,5	36,9
Travniško seno	26,4	27,2
Molznost na 1 kravo litrov	2500,0	1500,0

Produktivnost dela pa je na kmetijskih posestvih še vedno slaba, čeprav je poslovanje po gospodarskem računu že poboljšalo štednjo v vseh izdatkih in tudi v izdatkih za delovno silo, ki je najmočnejša stroškovna postavka. Na 100 ha obdelovalne površine odpade še vedno 40 delavcev, kar je le nekoliko nad produktivnostjo večjih zasebnih gospodarstev. Boljša organizacija dela, naslonjena na nagrajevanje po delovnem učinku, je najvažnejši ukrep za rentabilnejše poslovanje kmetijskih posestev. To bo omogočal nov plačilni sistem za leto 1955. Nedvomno lahko tudi arondacija površin z zamenjavo in kupoprodajo, ki jo omogočajo novi predpisi, občutno zmanjša proizvodne stroške. Nadalje je za boljše izkoriščanje proizvodnih kapacitet potrebno, da se za upravnike kmetijskih posestev postavijo dobri kmetijski strokovnjaki in uredi njihovo nagrajevanje. Prav tako je za napredek posestev nujno, da se reši vprašanje pridobivanja višjih kvalifikacij delavcev, ki že več let delajo na posestvih. Od približno 7000 delavcev je namreč 47 % nekvalificiranih, 32 % polkvalificiranih in le 21 % kvalificiranih.

2.

Kmečka dohodnina se v letu 1955 nekoliko zviša, in sicer na 3340 milijonov dinarjev, kljub temu, da se povečajo dohodki od kmetijstva v večji meri. Davčna lestvica se spremeni tako, da se nekoliko ublaži njena progresija, kar je razvidno iz naslednje primerjave lestvic dopolnilne dohodnine v letih 1954 in 1955:

Davčna osnova gospodarstev	1954		1955	
	minimum	maksimum	minimum	maksimum
do 30.000	0	4	3	5
nad 30.000 do 50.000	3	7	4	9
nad 50.000 do 80.000	5	10	7	13
nad 80.000 do 120.000	7	14	11	17
nad 120.000 do 160.000	10	18	15	21
nad 160.000 do 200.000	13	23	19	25
nad 200.000 do 250.000	16,5	29	23	29
nad 250.000 do 300.000	20,5	35	27	32
nad 300.000 do 400.000	24,5	43	30	37
nad 400.000 do 500.000	30,5	49	33	42
nad 500.000 do 600.000	35,5	54	36	46
nad 600.000 do 700.000	40,5	58	38	48
nad 700.000	45	60	40	50

Z zakonom o kmetijskem zemljiškem skladu se je zmanjšala velikost kmečkih gospodarstev na 10 ha obdelovalne zemlje, to je na posest delovnega kmeta. Ker se dohodek v mejah te posesti ustvarja v glavnem z lastno delovno silo, ni več razloga za tolikšno progresijo, kot jo je imela sedanja davčna lestvica, posebno še za to, ker se obdavčitev izkoriščanja tuje delovne sile izvaja še posebej. Blažja progresija bo tudi stimulirala blagovno proizvodnjo.

Okrajni ljudski odbori lahko uvedejo občinske doklade na osnovno dohodnino za občine, ki imajo boljše pogoje za vnovčevanje kmetijskih proizvodov. Znesek občinskih doklad je vštet v znesku kmetijske dohodnine.

Ugotavljanje katastrskega dohodka bo treba v letu 1955 spopolniti s tem, da se bodo odpravile večje razlike med katastrom in stanjem v naravi, ter s tem, da se bodo katastrski dohodki posameznih kultur in bonitetnih razredov bolj točno registrirali. V ta namen so okrajji že predložili korekture dosedanjih lestvic katastrskega dohodka in z njimi odpravili omenjene neskladnosti (katastrski dohodek njiv, sadovnjakov in vinogradov je bil previsok, travnikov in pašnikov pa prenizek; pri vseh kulturah so bili boljši bonitetni razredi preveč obremenjeni, slabši pa premalo).

3.

Ob pogojih svobodnejše zamenjave blaga so se odkupne cene kmetijskih proizvodov medsebojno primerno vskladile, če izvzamemo cene žitu. Razpon med klavno živino boljše in slabše kakovosti je še premajhen. Nesorazmerno visoka je še cena sira in krmil. Nasprotno pa je s cenami v maloprodaji: nevsklajene so, imajo tendenco naraščanja in so v primerjavi z odkupnimi cenami znatno previsoke. To je posledica izvoznih pogojev, predvsem pa neurejenosti odkupnih podjetij, pa tudi trgovin za prodajo kmetijskih pridelkov.

Izvozni koeficienti in višja raven cen kmetijskih proizvodov na zunanjem tržišču dovoljujejo odkupnim podjetjem, da dvigujejo cene prekomerno, kar vpliva na prekomerne podražitve na domačem tržišču v škodo potrošnika. Novi devizni režim te probleme nekoliko urejuje.

V naši trgovini bodo potrebni razni ukrepi (enoten nastop odkupnih podjetij), v prvi vrsti pa izločitev nepotrebnih posrednikov, s tem da postopoma prevzamejo ves odkup kmetijskih proizvodov kmetijske zadrage. Na ta način bi se gotovinski promet zamenjal z obračunavanjem po banki, malverzacije

nepotrebnih prekupčevalcev pa bi bile nemogoče. Ekonomsko podlago za večjo stalnost cen in manjši razpon med odkupnimi in prodajnimi cenami bo omogočila večja kmetijska proizvodnja in omrežje podjetij za konserviranje in predelavo kmetijskih proizvodov, ki jo začenjamo graditi.

Razna podjetja za odkup kmetijskih proizvodov se morajo v večji meri kot doslej povezovati s kmetijskimi zadrugami in preko njih kontrahirati proizvodnjo s proizvajalci, jo podpreti z dajanjem avansov in brezobrestnih posojil, z oskrbo s semeni, z gnojili in zaščitnimi sredstvi itd. Isto velja za živilsko industrijo. Takšno delo odkupnih podjetij zahteva, da se njihov kader za odkup usposobi in v ta namen spopolni s kmetijskimi strokovnjaki. Danes se obračajo ta podjetja do kmeta mimo kmetijskih zadrug le ob prodajni sezoni in s kadrom, ki v glavnem nima razumevanja za kmetijsko proizvodnjo.

III. poglavje

GOZDARSTVO

Da bi se pospešila obnova gozdov in utrdilo gozdno in lesno gospodarstvo ter vskladila potrošnja lesa s prirastkom gozdov, se v letu 1955 še nadalje zmanjšuje sečnja gozdov. Vendar je to zmanjšanje v primerjavi z dosedanjim znatno manjše zato, ker se že bližamo zlasti v državnih gozdovih tisti najmanjši sečnji, ob kateri v sedanjih situaciji še lahko vskladimo s sečnjo tudi potrošnjo lesa. Skupna sečnja se zmanjša za 12 %, od tega za potrebe industrije, rudarstva, prometa, gradenj, izvoza in široke potrošnje za 9 % in za potrebe lastne potrošnje kmečkih gospodarstev za 14 %. Glede na prirastek se zmanjša sečnja že na 116 %, pri čemer se predvideva, da se bo v državnih gozdovih posekalo samo 96 % od letnega prirastka, v drugih gozdovih pa v povprečju okoli 130 %. Zmanjšanje sečnje v zasebnih in združenih gozdovih je mogoče predvideti zaradi nadaljnega povečanja proizvodnje premoga in elektrifikacije vasi, večje proizvodnje in uvajanja bolj racionalnih kuhalnih in podobnih naprav v gošposodinjstvu ter zaradi bolj smotrnega izkoriščanja lesne gmote zlasti lesnih odpadkov.

Skladno s tem se predlaga kot največja kvota sečnje in izkoriščanja gozdov s skupaj 2.185.000 m³; od tega v gozdovih splošne ljudske imovine 635.000 m³; v vseh drugih gozdovih pa 1.550.000 m³.

Predlagani obseg pri izkoriščanju gozdov zadovoljuje potrebe industrije in predelave lesa, s tem da bo treba v tem letu še nadalje zmanjšati proizvodnjo žaganega lesa ter s tem v zvezi tudi število zastarelih in za smotno izkoriščanje lesa neprimernih žag. To se bo nadomestilo po vrednosti s povečano proizvodnjo končnih lesenih izdelkov. Proizvodnja jamskega lesa bo nekoliko manjša od realizacije 1954, zaradi česar bo moralo rudarstvo nadaljevati ukrepe za zamenjo jamskega lesa. Tudi drugi potrošniki, kot promet in gradbeništvo, se bodo morali zlasti zaradi manjše proizvodnje žaganega lesa iglavcev postopoma preorientirati na druge snovi. Vprašanje o preskrbi tovarn celuloze in lesovine s potrebnimi količinami celuloznega lesa v letu 1955 se spričo predvidenega pričetka obratovanja nove tovarne rotacijskega papirja na Vidmu še bolj zaostruje. Predvideva se, da bo mogoče primanjkljaj nadomestiti deloma z nadaljnjim usmerjanjem oblovine iglavcev v to proizvodnjo ter z intenzivnejšo izrabo lesne gmote iglavcev.

Izvoz lesa se bo v letu 1955 še nadalje pospeševal samo z izvozom končnih lesnih izdelkov.

Obnova gozdov bo usmerjena v letu 1955 predvsem na nego gozdov. Pogozdovanju z vrstami gozdnega drevja z visokim prirastkom, in to tudi na negozd- nih zemljiščih, se bo posvetila še večja pozornost (topoli, vrbe in druge vrste). Z uvajanjem pravilnega redčenja in prebiranja gozdnih sestojev se bo usmerilo gozdarstvo na postopno proizvodnjo čim večjega kvalitetnega prirastka.

Zaradi nadaljnjega intenziviranja gozdnega gospodarstva, zlasti pa zaradi razbremenitve in ohranitve že izčrpanih gozdov, se bo pospeševala gradnja gozdnih cest v oddaljena, za smotrno gospodarjenje še zaprta gozdna območja. S tem bo mogoče izrabljati tudi te sortimente lesa, ki so doslej propadali, in to zlasti droben celulozni les iglavcev in jamski les. Tako se bodo zmanjšali tudi odpadki pri izkoriščanju gozdov. Navedene naloge s področja gozdnega gospodarstva bo mogoče izvrševati z nadaljevanjem, poglobitvijo in utrjevanjem gozdne gospodarske politike, katero je nakazal že družbeni plan za leto 1954.

Z decentralizacijo gozdarske službe, s prenosom uprave gozdov splošnega ljudskega premoženja na okrajne ljudske odbore in z vzpostavitvijo okrajnih uprav za gozdarstvo je dobila borba za obnovo gozdov široko in uspešno poli- tično in gospodarsko osnovo. V letu 1955 je treba te oblike še nadalje utrjevati, pri čemer naj se zlasti razmejijo in vskladijo razmerja med okrajnimi upravami za gozdarstvo ter gozdnimi gospodarstvi.

Z uveljavljanjem zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov je dobila ta borba tudi trajno materialno osnovo. Vprašanje prispevkov v sklade je bilo rešeno z uredbo o plačevanju prispevkov ter o uporabi skladov, s katero se je zlasti uredilo vprašanje razdelitve presežka vrednosti kot rezul- tata visokih tržnih cen lesa med zasebnimi proizvajalci in družbo.

Z zakonom o omejitvi predelave lesa iglavcev ter z uredbo, izdano na pod- lagi tega zakona, se preprečuje negospodarska predelava in uporaba lesa iglav- cev za kurjavo. Z uveljavljanjem tega zakona obenem z drugimi ekonomskimi ukrepi glede trošenja lesa se bodo v letu 1955 zadovoljile potrebe po jamskem in celuloznem lesu s kontingentirano sečnjo. Z določitvijo proizvodnje pragov ali pragovske oblovine pa je zagotovljena tudi obnova železniških prog.

Z obvladovanjem in utrditvijo sečnje gozdov na realni višini je podana za leto 1955 tako za gozdne posestnike ali upravitelje gozdov kot za potrošnike — predelovalce lesa jasna perspektiva o količinah lesa, ki bodo v prometu.

IV. poglavje

PROMET

Povečana proizvodnja v FLRJ bo vplivala na povečanje prometa v celoti, predvsem pa na povečanje železniškega tranzitnega prometa v Sloveniji. Raz- širjanje turizma ne bo sicer v letu 1955 bistveno povečalo števila opravljenih železniških potniških kilometrov, pomeni pa težko nalogo za železnice kakor tudi za cestni promet, da bi dosegli v letu 1955 delno izboljšanje kulturnega prevoza ter hitrejša potovanja.

1.

Predvideni fizični obseg železniškega prometa v letu 1955 kaže v primer- javi z letom 1954 povečanje števila odpravljenih potnikov za 2%, povečanje

števila potniških kilometrov za 1 %, naloženega blaga za 4 % ter povečanje števila eksploatacijskih neto/t-km za 10 %. Skupno število zaposlenih delavcev in uslužbencev pri železniškem transportnem podjetju in namembnih podjetjih se bo povečalo za 2 %.

Ker se železniške tarife v letu 1955 bistveno ne bodo spreminjale, predvideva zvezni družbeni plan le 2-odstotne obresti na osnovna sredstva ter oprostitev plačevanja davka od dobička transportnih podjetij v skupnosti JŽ. Zaradi nezadostnih sredstev za vzdrževanje predvideva zvezni družbeni plan uporabo amortizacijskega sklada v polnem znesku. Ker se je pri Železniškem transportnem podjetju Ljubljana pojavljala do konca leta 1954 zguba, je potrebno, da se v letu 1955 uporabi tak način obračunavanja dohodkov, ki ustreza dejanskim dohodkom posameznih podjetij. Tako se bodo odpravile izgube, do katerih prihaja zaradi nepravilnega sistema obračunavanja.

V letu 1955 bosta dokončani novi postajni poslopji v Mariboru in na Jesenicah. Odsek železniške proge Postojna—Rakek bo že uporaben za električno vleko, nadaljevala pa se bodo dela pri elektrifikaciji proge od Rakeka proti Borovnici. Prav tako se bodo nadaljevala gradbena dela v celjskem vozlišču, kar bo pozneje zelo olajšalo prometne težave v celjskem in velenjskem bazenu. Vpeljani bodo novi direktni vlaki Dunaj—Reka ter Dunaj—Trst ter bo odprt osebni obmejni promet pri Prevaljah.

S priključitvijo koprskega okraja LR Sloveniji se pojavlja nujna potreba povezave Kopra z obstoječim železniškim omrežjem v Sloveniji.

2.

Javni cestni promet bo ostal v letu 1955 v glavnem nespremenjen, to pa zaradi izrabljenega voznega parka. Predvideno je sicer povečanje javnega tovornega in potniškega avtomobilskega prometa za 5 %, to pa je zaradiboljšane stanja avtomobilskega parka v koprskem okraju, kjer se bo v letu 1955 lokalni avtopromet povečal za 15 %, potniški pa za 28 %. Povečalo se pa bo mehanično delo pri popravilu in vzdrževanju voznega parka za 10 %. Sedanja vrednost osnovnih sredstev tovornega avtomobilskega parka znaša le 14 %, avtobusov pa 32 % osnovne vrednosti. Javni cestni promet danes še ni sposoben prevzeti v večjem obsegu tovornih prevozov celo na takih relacijah, kjer ni vzporednih železniških prog. Ker se bodo v letu 1955 nadaljevala dela pri modernizaciji cest Maribor—Sežana in Senožeče—Koper ter gradila nova avtomobilska cesta Ljubljana—Zagreb, bodo s tem in z razvojem domače avtomobilske industrije v izdatni meri izboljšani osnovni pogoji za razvoj cestnega prometa v Sloveniji. Za izboljšanje voznega parka so podjetja cestnega prometa oproščena zveznega davka od dobička, katerega uporabijo za osnovanje lastnih investicijskih skladov.

3.

Poštno-telegrafski-telefonski promet se bo v letu 1955 povečal nasproti letu 1954 skupno za 1 %. Poštni (pisemski, paketni in plačilni) in telegrafski promet sta že precej ustaljena ter se predvideva le malo povečanje, do 0,3 %. Telefonski promet se bo pa povečal za 4 %.

PTT bo zaradi oprostitve plačevanja zveznega davka po zveznem planu za leto 1955 vplačevala 50 % od doseženega dobička v sklad za ultrakratke valovne

zveze. V prvi etapi leta 1955 je predvidena izgradnja UKV telefonske zveze na relaciji Ljubljana—Bled. Računa se lahko z izboljšanjem PTT službe, ker je letos uspelo podjetju PTT opremiti zadnji dve pošti v Sloveniji s telefonom, odpreti novo poštno avtomobilsko zvezo Črnomelj—Adlešiči, vzpostaviti direktne telefonske zveze s Trstom, Ptujem in Krškim, povečati zveze na odseku Ljubljana—Celje—Maribor, odpreti novo avtomatsko centralo v Kamniku ter povečati mariborsko avtomatsko centralo za 700 priključkov. Za leto 1955 je predvidena avtomatizacija telefonskih central v Domžalah, Mengšu, Trbovljah, Rušah, Gorici in Tolminu. Predvideno je 2000 novih telefonskih priključkov ter povečanje avtomatskega telefonskega omrežja za 1530 priključkov. Prav tako je predvidena nabava novih avtobusov za prevoz redne pošte na relacijah Ljubljana—Idrija, Sežana—Koper ter Koper—Piran.

V. poglavje

GRADBENIŠTVO

V letu 1955 predvideva plan znižanje denarnega obsega pri gradbenih storitvah za 15 % od vrednosti del, izvršenih v letu 1954. To znižanje je posledica znižanja investicijskih sredstev. Nikakor pa ne pomeni to vrednostno znižanje fizičnega obsega gradbenih storitev.

Predvideva se, da se bo dvignila produktivnost gradbene dejavnosti, da bodo gradbena podjetja mobilizirala obstoječe rezerve in da se bodo na ta način pocenile gradbene storitve.

Da se proizvodnost v gradbeništvu poveča, je potrebno, da se doseže pravih kvalifikacijski sestav delavstva, ki je bil v letu 1954 porušen zaradi neprimerne plačilnega sistema, da se racionalno organizira delo in poskrbi, da so vsa predmeta pravočasno opravljena, da se nagrajuje po učinku, česar v letu 1954 ni bilo, ter da se sistematsko pobija šušmarstvo. V letu 1955 so dani vsi pogoji, da se dosedanji objektivni vzroki nižanja produktivnosti odstranijo. Celotni plačilni sistem je organiziran tako, da omogoča plačevanje po učinku. Dalje je nabavila v letu 1954 gradbena operativa nekaj mehanizacije, ki jo bo v letu 1955 še dopolnila in tako omogočila zmanjšanje ročnega dela. Od zavze-manja in zanimanja delovnih kolektivov pa bo odvisna racionalna organizacija dela, znižanje materialnih stroškov z uporabo patentnih odrov, opažev in prefabriciranih elementov, racionalna utrditev notranjega transporta in s tem znižanje režijskih stroškov ter skrb za pravilno postavljene norme in za pravočasno izvršitev predel. Za pravilno odvijanje gradbenih del pa je potrebno, da bo gradbeno podjetje pravočasno prejelo kompletne tehnične dokumentacije.

Z vsemi navedenimi ukrepi nameravamo preseči storilnost gradbeništvu v letu 1953, ki je bila za 8 % nad storilnostjo v letu 1954, in poceniti gradbene storitve za 12 %, to je na raven iz leta 1953. Pri tem računamo še na izboljšanje kvalitete gradbenih del, za katere bodo obstajali vsi pogoji: izboljšanje kvalitete gradbenega materiala, ki je predvideno za leto 1955, in materialni interes izvajalca, ki ga bodo pojačeno kontrolirali gradbena inšpekcija, investitor in kolavdacijska komisija.

Razmerje gradbenih del za potrebe družbenega standarda do kapitalne izgradnje je planirano v letu 1955 s 45 % proti 55 %, to je izboljšanje za 7 % v korist družbenega standarda v primerjavi z letom 1954. Ta sprememba na-

staja predvsem zaradi tega, ker se bodo v letu 1955 ustanovili posebni skladi za gradjo stanovanjskih zgradb, ki bodo v LRS znašali najmanj 2,8 milijarde dinarjev ter bodo na ta način na razpolago znatno večja skupna sredstva za izgradnjo družbenega standarda kakor v letu 1954.

V okviru gradbenih podjetij in režijskih skupin bo zaposlenih okoli 24.500 delavcev ali 81 % zaposlenih v letu 1954.

VI. poglavje

TRGOVINA IN GOSTINSTVO

1.

V letu 1955 se predvideva, da se bo nadaljevalo utrjevanje organizacijskih oblik trgovskega omrežja, ki so se pričele uveljavljati v letu 1954, s tem se bo pa tudi nadaljevalo izpopolnjevanje pri upravljanju v trgovini.

Predvideva se, da se bo v letu 1955 blagovni promet na malo in veliko povečal za 7 %. To je v skladu s povečano kupno močjo in povečano industrijsko in kmetijsko proizvodnjo.

Povečanje blagovnega prometa bo zahtevalo vključitev novih 400 zaposlenih in razširitev trgovskega omrežja.

Z nadaljnjim izboljšanjem plačilnega sistema iz leta 1954 ter s premijami za znižanje stroškov bo podana možnost večje stimulacije delovnih kolektivov za boljši način poslovanja.

2.

V gostinstvu se bo v letu 1955 povečal promet za 6 %.

Za doseg povečanega prometa bô treba:

— z ustrezno propagando seznaniti turiste tudi s turističnimi kraji, ki so bili do sedaj manj obiskani, saj se lahko le na ta način poveča dotok turistov, ker so glavni turistični kraji za leto 1955 že razprodani;

— s podaljšanjem sezone v vseh turističnih krajih in z boljšo organizacijo notranjega poslovanja v gostinstvu je treba omogočiti zniževanje cen in na ta način približati naše gostinstvo tudi širšemu krogu delovnih ljudi;

— s pravilnim odnosom gostincev do gostov, večjo čistočo in redom je treba dvigniti raven gostinstva in turizma;

— z uvajanjem novih turističnih prometnih zvez, z izboljšanjem sedanjega prevoza turistov na železnici in v cestnem prometu je treba olajšati dostop v turistične kraje;

— z dviganjem strokovne in kulturne ravni gostinskega kadra, kar bo mogoče zlasti v letu 1955 zaradi posebnega sklada za kadre, ki bo v LR Sloveniji znašal okoli 30 milijonov dinarjev.

Večji razmah gostinstva pa se lahko pričakuje predvsem tudi iz razloga, ker je določanje vseh drugih družbenih obveznosti za gostinska in turistična podjetja v letu 1955 prepuščeno okrajem. S tem se povečajo naloge in pristojnost okrajev, obenem pa so jim prepuščena vsa sredstva gostinstva in turizma. Tako je podana materialna osnova za nadaljnji razvoj gostinstva in turizma, seveda le, če bodo okraji pravilno izrabili vse te možnosti.

VII. poglavje

OBRT

S spremembami, ki so predvidene v družbenem planu FLRJ za leto 1955, bo omogočen pospešen razvoj socialističnega sektorja obrti.

Obračunavanje prispevkov družbeni skupnosti v pavšalnem znesku bo zmanjšalo administracijo ter bo v pogledu stroškov s tem izenačen socialistični sektor s privatnim.

Ker je obrt oproščena plačevanja davka od dobička in so obresti od osnovnih sredstev prepuščene ljudskim odborom, se bodo povečala sredstva za razvoj socialističnega obrtništva.

Ker bodo ljudski odbori lahko samostojno določali višino amortizacije in obresti od osnovnih sredstev za obrtništvo, jim je s tem omogočeno reševanje problemov, ki so doslej zavirali razvoj socialističnega sektorja obrtništva.

Z vsemi navedenimi pravicami pa se prenaša na ljudske odbore tudi vsa odgovornost za razvoj obrti.

Zato je potrebno, da ljudski odbori:

1. uporabijo vsa sredstva, prejeta iz obrti v obliki obresti na osnovna sredstva in deleža od dobička, za ustanavljanje novih obrtnih delavnic in povečanje kapacitet obstoječih podjetij;

2. s pravnim obvezanjem privatnega obrtnika vskladijo njegove obveznosti do družbe z obveznostmi socialističnega sektorja.

Samo z izvedbo nakazanih nalog bo mogoče doseči, da se čim hitreje poveča obseg obrtnih uslug in storitev na višino, ki jo zahteva nagel razvoj ostalih panog gospodarstva. S tem bo odpadel dosedanji monopol v posameznih strokah, cene pa se bodo oblikovale po dejanskih stroških proizvodnje na nižji ravni od dosedanjih. Izenačenje obveznosti privatnega obrtnika z obveznostmi socialističnega sektorja pa bo ustvarilo tudi pogoje za uspešno konkurenco med obema sektorjema.

Za leto 1955 je predvideno povečanje vrednosti obrtnih storitev in uslug za 5% proti ocenjeni izpolnitvi za leto 1954. Primerjava po letih je naslednja:

	Izpolnitev 1953	Ocena izpolnitve 1954	Plan 1955
Vrednost storitev in uslug	24.034	26.500	27.400
Od tega socialistični sektor	50 %	52 %	54 %

Za hitrejši razvoj obrti je poleg razširitve obstoječih kapacitet potrebno povečati tudi skrb za pravilen dotok in vzgojo vajencev.

VIII. poglavje

IZVOZ

Plan izvoza za leto 1955 je po vrednosti za 18% večji od ocenjene izpolnitve v letu 1954 ter znaša (v milijonih dinarjev):

	Izpolnitev 1953	Izpolnitev 1954 (ocenjena)	Plan 1955	Indeksi	
				1954 1953	1955 1954
Industrijski proizvodi	8.699	9.618	11.573	111	120
Kmetijski proizvodi	1.788	2.197	2.400	123	109
Ves izvoz	10.487	11.815	13.973	113	118

Predvideno povečanje izvoza temelji na predvidenem povečanju industrijske in kmetijske proizvodnje.

Struktura izvoza se še nadalje zboljšuje, ker bo celotna količina v tonah za 9% manjša od količine vseh izvoženih proizvodov v letu 1954. To pomeni, da se bo povečal izvoz visokovrednih predelanih izdelkov, zmanjšal pa se bo izvoz surovin, predvsem lesa, kar kaže tudi primerjava (v odstotkih):

	Izpolnitev 1953 (dokončna)	Izpolnitev 1954 (ocenjena)	Plan 1955
Industrija	42,8	47,7	52,1
Rudarstvo	2,7	2,7	3,2
Metalurgija	19,0	19,0	22,3
Rezan les	16,1	12,3	8,7
Kmetijstvo	14,2	13,8	12,8
Gozdarstvo	5,2	4,5	0,9
Ves izvoz	100,0	100,0	100,0

Značilne spremembe v strukturi izvoza so:

pričenja se izvoz polproizvodov črne metalurgije;

povečuje se izvoz proizvodov barvaste metalurgije, zlasti glinice in cinkove pločevine, deloma se pričenja izvoz polproizvodov aluminija, ki obeta za bodoče pomembnejše povečanje;

povečuje se izvoz proizvodov kovinske industrije (posoda, žebliji, poljedelško in ročno orodje, utenzilije, žerjavi, naprave za centralno kurjavo, elektrode, predmeti za široko potrošnjo, zlasti pocinkani pladnji, fittingi) ter se pričenja izvoz novih izdelkov, ki se doslej niso izvažali (turbine, strojne naprave in konstrukcije, sanitarne naprave, kolesa in deli koles, okovje, embalaža, kolesne dvojice, jeklene krogle, krožne žage, industrijski noži itd.);

povečuje se izvoz proizvodov kemične industrije in elektroindustrije, zlasti raznih vrst soli, farmacevtskih surovin in izdelkov, škrobnih izdelkov, kino-projektorjev, radijskih aparatov, telefonskih aparatov in električnih števecov, med novimi proizvodi pa so zlasti telefonske centrale, mali rotacijski stroji, radio in radioakustične naprave, sestavni deli telekomunikacijskih naprav, svetilke in pribor za svetilke, električni aparati za vozila, termični aparati, instalacijski material itd.;

povečuje se izvoz proizvodov lesne industrije, zlasti pohištva, lesnitnih in panelnih plošč, parketa, strojil, zlasti pa finalnih izdelkov, medtem ko se zmanjšuje izvoz rezanega lesa; pričenja se tudi izvoz lesne moke, ki je doslej nismo izvažali;

povečuje se izvoz sulfitne celuloze v industriji papirja;

povečuje se izvoz proizvodov tekstilne industrije, zlasti bombažnih in staničnih tkanin;

povečuje se izvoz proizvodov usnjarske in obutvene industrije, zlasti zgornjega usnja, tehnične konfekcije, čevljev, ščetin;

pričenja se v malem izvoz proizvodov industrije gume;

povečuje se izvoz živilskih proizvodov, zlasti vina, ki se je zaradi svojih dobrih kakovosti uveljavilo v ZDA in si pridobilo nove odjemalce v Braziliji, v skandinavskih državah in v državah Vzhodne Evrope, dalje izvoz mesa in drugih proizvodov, medtem ko odpade izvoz oljnih pogač, ki so nam potrebne

kot močna krmila za živinorejo, s pomočjo katerih lahko ustvarimo veliko večjo vrednost v obliki mesa in drugih živilskih proizvodov, ki daleč presegajo vrednost izvoženih pogač;

povečuje se izvoz pridelkov poljedelstva in sadjarstva, zlasti živine;

zmanjšuje se izvoz gozdnih sortimentov, zlasti celuloznega lesa in drv za kurjavo.

Za čim boljše izpolnitev plana izvoza je poleg predvidenega povečanja proizvodnje ob dvigu storilnosti oziroma znižanju proizvodnih stroškov potrebno tudi, da si izvozniki in organi zunanje trgovine prizadevajo, da čim boljše spoznavajo zunanja tržišča, zboljšajo kvaliteto in razširijo sortiment v skladu z zahtevami, da prodajo blago po najvišjih dosegljivih cenah. Proizvodna podjetja morajo stremeti za tem, da se bodo pri svojih izdelkih za izvoz čimbolj približala dejanski rentabilnosti, kljub temu, da jim postavljeni izvozni koeficienti in premije omogočajo ugodno kalkulacijo.

Podjetjem, ki še niso osvojila določenih tehnoloških procesov, ki bi pa lahko proizvajala za izvoz, je treba omogočiti proizvodnjo v kooperaciji z zunanjimi podjetji, kar bi ugodno vplivalo tako na izvoz kot na notranje tržišče.

Izrabiti je treba nadaljnje možnosti izvoza z odstranitvijo manjših grl v proizvodnem procesu, kar bi se pokazalo v pomembnem finančnem efektu pri izvozu. Kreditiranje investicij za povečanje izvoza, ki se je uvedlo v letu 1954, lahko mnogo prispeva k rešitvi tega problema.

Izvozniki in organi zunanje trgovine morajo utrjevati in širiti svoje stike z zunanjim svetom, k čemur pripomore med drugim tudi udeležba na važnih sejmih, zlasti v območjih, na katerih so naše proizvodne zmogljivosti še premalo znane. K temu bo vsekakor mnogo prispevalo tudi gospodarsko razstavišče v Ljubljani, ki je na novo osnovano in pripravlja za prihodnje leto več razstav.

IX. poglavje

INVESTICIJE

Računamo, da bo v letu 1955 obseg investicijske graditve v celoti manjši, kot je bil v letu 1954. Znatno pa se bo spremenila notranja struktura investicij.

Za investicijsko graditev v letu 1955 bodo krediti iz splošnega družbenega sklada za temeljno industrijsko izgradnjo predvidoma zmanjšani za okroglo 20 % proti letu 1954. Sredstva za izgradnjo kmetijstva pa bodo ostala približno ista, če upoštevamo neizkoriščena sredstva iz leta 1954. Poleg tega pa je iz zveznih sredstev predviden še znesek 750 milijonov dinarjev za gradnjo ceste Rižana—Senožeče.

Republiška sredstva za investicijsko izgradnjo, ki bodo znašala v letu 1955 skoraj 5 milijard, se bodo porazdelila za zdravstvene in prosvetne objekte, za investicije za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski, za nadaljevanje izgradnje avtomobilske ceste ter za investicije v industriji in v kmetijstvu.

Poleg tega bodo okraji razpolagali za investicije še s približno 5 milijardami, ne upoštevajoč sredstev za samostojno razpolaganje podjetij.

V celotnih investicijskih vsotah je vključena po zveznem planu predpisana 6-odstotna rezerva.

Posebnost letošnje investicijske politike je težnja, da se okrepi graditev objektov družbenega standarda. V letu 1955 se bodo ustanovili posebni skladi za gradnjo stanovanj. Iz republiških sredstev bo osnovan republiški kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš s predvidoma 300 milijoni din. Iz sredstev ljudskih odborov in dela dobička gradbenih podjetij bodo osnovani okrajni skladi za zidanje stanovanjskih hiš z okoli 2200 milijoni dinarjev. Iz dela dobička premogovnikov bodo osnovani še posebni skladi za zidanje stanovanjskih hiš s približno 350 milijoni dinarjev. Poleg novo ustanovljenih skladov za zidanje stanovanjskih hiš pa obstajajo še vnaprej redni skladi za zidanje stanovanjskih hiš, ki se osnujejo iz redne stanarine. Prav tako se bodo stanovanja gradila tudi še iz sredstev, s katerimi podjetja samostojno razpolagajo.

V letu 1955 bo predvidoma znašala vplačana amortizacija 24,8 milijarde dinarjev ali 15 % več kot v letu 1954. Glede izkoriščanja amortizacijskih sredstev so predvidene znatne olajšave in ugodnosti. Tako bodo nekatere panoge v celoti lahko izkoristile sredstva amortizacije, kar jim v letu 1954 ni bilo mogoče. Po oceni bo znašal del amortizacije, ki bo prost za izkoriščanje, 18,9 milijarde dinarjev, kar je za 18 % več kot leta 1954.

V letu 1955 se tudi spreminja sam način izkoriščanja amortizacije. Sprošča se togi način, ki je bil še leta 1954 in bo dovoljeno, da se znesek, predviden za amortizacijo, izkorišča v poljubnem obsegu za obnovo in vzdrževanje in ne več v določenem odstotku za obnovo in v določenem odstotku za vzdrževanje. Tudi v deviznem prometu so predvidene nekatere olajšave za izrabo amortizacije.

X. poglavje

TRŽIŠČE IN CENE, DOHODKI IN IZDATKI PREBIVALSTVA, POTROŠNJA

1.

V letu 1955 predvidevamo oblikovanje cen v glavnem na višini leta 1954, in sicer pri živilih na višini povprečnih cen iz leta 1954, pri industrijskih proizvodih pa na višini cen v drugem polletju 1954. Pri poljedelskih proizvodih bodo sicer cene do nove letine ostale na višji ravni, toda z nastopom sezone — pri normalni letini v vsedravnem merilu — bodo padle.

Pogoj za stabilizacijo cen na predvideni višini je:

1. dosega predvidenega povečanja industrijske in kmetijske proizvodnje in povečanja produktivnosti dela,
2. izvršitev določenih ukrepov za stabilizacijo tržišča v zveznem merilu.

2.

Industrijska proizvodnja blaga za široko potrošnjo se bo v letu 1954 v FLRJ povečala za okrog 15 % nasproti izpolnitvi leta 1954.

Predvideva se povečanje plačnega sklada v LR Sloveniji za 13 %. To povečanje bo nastalo deloma zaradi porasta števila zaposlenih, deloma pa zaradi porasta povprečnih plač za 8 do 10 %.

Denarni dohodki kmečkega prebivalstva se bodo v letu 1955 povečali za okrog 2 %, in to zaradi večje količinske prodaje tržnih presežkov. Večjega porasta ni pričakovati iz razloga, ker so zaradi zvišanja cen dohodki kmečkega prebivalstva znatno porastli že v letu 1954.

Skupni dohodki in kupna moč prebivalstva se bodo v letu 1955 povečali za 6,2 % nasproti letu 1954.

Povečano kupno moč prebivalstva bodo v letu 1955 v celoti zadovoljili večji blagovni skladi in je zato blagovna denarna bilanca iz leta 1955 uravnovešena. V merilu FLRJ se računa s presežkom blaga za široko potrošnjo v višini 20 milijard dinarjev, kar pomeni rezervo, ki bo ugodno vplivala na ustalitev cen.

3.

Pri povečani kupni moči prebivalstva in večjih blagovnih skladih blaga za široko potrošnjo se bo osebna potrošnja v letu 1955 količinsko povečala približno za 7,2 %, in sicer v trgovini za okoli 7,8 %, v gostinstvu za okoli 5,9 %, pri uslugah pa za okoli 4,6 %.

Količinska potrošnja na enega prebivalca se bo povečala za okrog 6,2 %, in sicer pri delavcih in uslužbencih za 8,2 %, pri kmetih pa za približno 1 %.

Potrošnja se bo torej v večji meri povečala pri delavcih in uslužbencih.

4.

Družbeni plan FLRJ predvideva naslednje ukrepe za ustalitev tržišča, ki pomenijo enega izmed glavnih pogojev za nadaljnji razvoj gospodarstva in za zagotovitev predvidenega življenjskega standarda:

1. Zveza, republike in ljudski odbori bodo morali v letu 1955 iz doseženih dohodkov obvezno ustvarjati rezerve, ki se bodo smele uporabiti samo, če bo to dovoljevalo stanje na tržišču. Obenem pa bodo morala podjetja izločati izredni dobiček, ki je nastal zaradi posebnih tržnih pogojev. Na ta način se bo preprečil ali vsaj omejil pritisk velikih denarnih sredstev na tržišče in cene, kar se je primerilo v letu 1954.

Kreditna politika se bo izravnala s politiko stabilizacije tržišča in cen.

2. Izvoz proizvodov za široko potrošnjo se bo vskladil s potrebami notranjega trga, in sicer na ta način, da se bo vsaka prekoračitev planiranega izvoza nadoknadila s povečanim uvozom reprodukcijskega materiala in s povečano proizvodnjo. Izvoz določenih kmetijskih in industrijskih proizvodov za široko potrošnjo bo kontingentiran.

Dinarska stimulacija izvoza se bo vskladila s politiko notranjih cen, tako da izvozniki ne bodo mogli cen bistveno spreminjati. Predvideva se zagotovitev stalnejših tečajev za uvoz surovin in temeljnega pomožnega materiala.

Poleg uvoza žit in maslob ter najnujnejših količin kolonialnega živilskega blaga je predviden uvoz določenih količin industrijskih proizvodov za široko potrošnjo, ki naj dopolnijo izbiro blaga na tržišču in delujejo proti monopolizmu domačih podjetij.

3. Krog proizvodov, ki se jim določijo najvišje cene, se bo razširil še na nekatere surovine in polproizvode, katerih cene so važne za vzdrževanje splošne ravni cen.

4. Izboljšala se bo organizacija pri trgovanju s kmetijskimi pridelki na debelo in ustvarili se bodo pogoji za izboljšanje opreme in tehničnih sredstev tega tržišča.

XI. poglavje

DRUŽBENI PROIZVODI IN NARODNI DOHODEK

V letu 1955 se predvideva povečanje skupnega družbenega proizvoda za 8 % v primerjavi z letom 1954.

Indeksi gibanja skupnega družbenega proizvoda:

	1954 1953	1955 1953	1955 1954
Skupni družbeni proizvod	110	119	108
Prebivalstvo	101	102	101
Skupni družbeni proizvod na prebivalca	109	116	107

Od skupnega družbenega proizvoda odpade na (v milijonih dinarjev):

	1954	1955
amortizacijo	25.218	27.936
narodni dohodek	175.944	189.738

TRETJI DEL

EKONOMSKI UKREPI ZA IZVRŠITEV PLANA LR SLOVENIJE
ZA LETO 1955

Da bi se dosegel gospodarski razvoj, kot je predviden z družbenim planom Ljudske republike Slovenije za leto 1955, se poleg ekonomskih ukrepov, ki so predpisani z zveznim družbenim planom za leto 1955, predpisujejo še tile ekonomski ukrepi:

XII. poglavje

DELEŽ LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE NA DOHODKIH
OKRAJEV IN MEST

1.

Ljudski republik Sloveniji pripada določen delež od skupnih dohodkov tistih okrajev in mest, katerih skupni dohodki, s katerimi razpolagajo, presega letno 9.000 dinarjev na enega prebivalca.

2.

Med skupne dohodke okrajev in mest, od katerih pripada določen delež Ljudski republik Sloveniji, spadajo:

- a) dobiček gospodarskih organizacij, ki ostane po odbitku:
    - zveznega davka od dobička,
    - anuitete od kreditov splošnega in republiškega investicijskega sklada,
    - vplačila v rezervni sklad,
    - vplačila v sklad za obnavljanje in vzdrževanje rezerv rudnega bogastva,
    - dela dobička, ki ga premogovniki izločijo za zidanje stanovanjskih hiš
- po določilu v XVI. poglavju tega družbenega plana,

dela dobička, ki ga uporabijo gospodarske organizacije za povišanje plač in premiranje delavcev in uslužbencev vključno prispevek za socialno zavarovanje na podlagi okrajnega (mestnega) družbenega plana,

vplačil v sklad za samostojno razpolaganje gospodarskih organizacij po določbah okrajnega (mestnega) družbenega plana, vendar največ do 4 % od dobička

in po odbitku vseh drugih dajatev, ki jih morajo gospodarske organizacije plačevati iz dobička na podlagi zveznih in republiških predpisov v korist zveze ali Ljudske republike Slovenije ali v korist določenih namenskih skladov;

b) dopolnilna dohodnina od kmetijstva, dopolnilna dohodnina od samostojnih poklicev in premoženja, davek od uporabe tuje delovne sile ter zaostanki dohodnine iz leta 1954;

c) del prometnega davka in del zneska od prodanih vrednotnic, ki pripada okrajem in mestom na podlagi XIII. poglavja tega plana;

č) zemljarina;

d) dohodki od državnih taks;

e) davek od dediščin in daril;

f) dohodki od uradov in zavodov;

g) razni proračunski dohodki.

Med skupne dohodke okrajev in mest ne spadajo:

a) presežki vseh dohodkov na območju okraja in mesta iz leta 1954;

b) prometni davek, takse in doklade, ki jih samostojno predpišejo in pobe-rejo ljudski odbori;

c) tisti del dobička kmetijskih zadrug in zadružnih podjetij, ki ga okrajni (mestni) ljudski odbor prepusti kmetijski zadrugi oziroma zadružnim podjetjem za pospeševanje kmetijstva;

č) 50 % od dobička tistih gospodarskih organizacij, ki so z zveznim družbenim planom oproščene plačevanja zveznega davka in celotni dobiček komunalnih podjetij;

d) obresti od osnovnih sredstev gostinskih, turističnih, obrtnih in komunalnih gospodarskih organizacij.

3.

Prispevek za kritje potreb Ljudske republike Slovenije se izračunava in plačuje na podlagi planiranih dohodkov okrajev in mest ter števila prebivalcev — po tej lestvici:

Skupni dohodki	% prispevka	Skupni dohodki	% prispevka
nad 9.000 do 10.000	17	nad 21.000 do 22.000	47
nad 10.000 do 11.000	20	nad 22.000 do 23.000	49
nad 11.000 do 12.000	23	nad 23.000 do 24.000	51
nad 12.000 do 13.000	26	nad 24.000 do 25.000	53
nad 13.000 do 14.000	29	nad 25.000 do 26.000	55
nad 14.000 do 15.000	32	nad 26.000 do 27.000	56
nad 15.000 do 16.000	35	nad 27.000 do 28.000	57
nad 16.000 do 17.000	37	nad 28.000 do 29.000	58
nad 17.000 do 18.000	39	nad 29.000 do 30.000	59
nad 18.000 do 19.000	41	nad 30.000 do 31.000	60
nad 19.000 do 20.000	43	nad 31.000 do 32.000	61
nad 20.000 do 21.000	45	nad 32.000 do 33.000	62

Skupni dohodki	% prispevka	Skupni dohodki	% prispevka
nad 33.000 do 34.000	63	nad 41.000 do 42.000	68
nad 34.000 do 35.000	64	nad 42.000 do 43.000	68,5
nad 35.000 do 36.000	65	nad 43.000 do 44.000	69
nad 36.000 do 37.000	65,5	nad 44.000 do 45.000	69,5
nad 37.000 do 38.000	66	nad 45.000	70
nad 38.000 do 39.000	66,5	Ljubljana mesto	45
nad 39.000 do 40.000	67	Maribor mesto	65
nad 40.000 do 41.000	67,5		

Odstotek, po katerem se plačuje ta prispevek, je proporcionalen.

Kot planirani dohodki okrajev in mest se smatrajo dohodki, ki so izkazani v dokumentaciji družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955.

Ob združitvi okrajev oziroma mest odredi Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije na enaki osnovi enoten (ponderiran) odstotek prispevka okrajev in mest.

4.

Okraj Koper in okraji, ki prejemajo od Ljudske republike Slovenije dotacije za poravnavo proračunskih izdatkov, tega prispevka ne plačujejo.

5.

Način in roke vplačila tega prispevka določi Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

XIII. poglavje

RAZDELITEV PROMETNEGA DAVKA

Okrajem in mestom pripada za kritje njihovih proračunov:

a) 1 % od skupnega prometnega davka, ki ga v okraju oziroma mestu plačajo gospodarske organizacije, razen zadrug, združna podjetja in obrati, vinske kleti in odkupna podjetja.

b) 50 % od skupnega prometnega davka, ki ga v okraju oziroma mestu plačajo zadruge, združna podjetja in obrati, vinske kleti, odkupna podjetja, zasebni obrati in zasebniki ter

c) 50 % od dohodkov za prodane vrednotnice.

Ljudska republika Slovenija odstopa okraju Koper celotni znesek prometnega davka in vrednotnic, kolikor pripada po zveznem družbenem planu za leto 1955 njej.

XIV. poglavje

STOPNJA DOHODNINE

1.

Stopnja temeljne dohodnine znaša za leto 1955 v Ljudski republiki Sloveniji 6 %.

2.

Temeljna dohodnina za leto 1955 je dohodek republiškega proračuna razen temeljne dohodnine, ki se pobere v okrajih Črnomelj, Kočevje, Koper, Ljutomer, Murska Sobota, Novo mesto in Sežana in ki gre v korist proračunskih dohodkov teh okrajev.

3.

Stopnje dopolnilne dohodnine določijo ljudski odbori okrajev, mest in mestnih občin s posebnimi pravicami. Stopnje dopolnilne dohodnine so progresivne.

4.

Pri določanju stopenj dopolnilne dohodnine od kmetijstva za leto 1955 se morajo držati ljudski odbori tehle minimalnih in maksimalnih stopenj:

Katastrski dohodek v dinarjih	Stopnje dopolnilne dohodnine	
	minimalne	maksimalne
do 30.000	3	5
nad 30.000 do 50.000	4	9
nad 50.000 do 80.000	7	13
nad 80.000 do 120.000	11	17
nad 120.000 do 160.000	15	21
nad 160.000 do 200.000	19	25
nad 200.000 do 250.000	23	29
nad 250.000 do 300.000	27	32
nad 300.000 do 400.000	30	37
nad 400.000 do 500.000	33	42
nad 500.000 do 600.000	36	46
nad 600.000 do 700.000	38	48
nad 700.000	40	50

5.

Za obdavčitev dohodkov od postranskih delavnosti v kmetijstvu predpišejo ljudski odbori okrajev, mest in mestnih občin s posebnimi pravicami za leto 1955 akontacije.

6.

Pooblašča se okrajni ljudski odbor Koper, da sporazumno z Izvršnim svetom Ljudske skupščine LRS določi stopnje dopolnilne dohodnine za leto 1955.

XV. poglavje

UPORABA SREDSTEV KREDITNIH SKLADOV ZA INVESTICIJE

1.

V republiški kreditni sklad za investicije se vplačuje 3,2 % od deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest, anuitete od kreditov, ki se dajo iz tega sklada.

Iz tega sklada izloči Narodna banka centrala za LR Slovenijo za investicijske kredite za kmetijstvo znesek 120 milijonov dinarjev.

Pogoje za uporabo tega sklada predpiše Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, pri čemer odplačilni rok ne sme biti daljši od 10 let.

Sredstva republiškega in okrajnih skladov za investicije se ne smejo uporabiti za pričetek graditve novih investicijskih objektov.

2.

V sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski se vplačuje 5,5 % deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest.

Iz tega sklada finansira Ljudska republika Slovenija investicije, ki so namenjene razvoju in gospodarskemu napredku teh območij.

Anuitete od kreditov iz tega sklada se stekajo v okrajne kreditne sklade za investicije tistih okrajev, na katerih območju so bile izvršene investicije.

Pogoje za uporabo tega sklada predpiše Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

XVI. poglavje

SKLADI

1.

V okrajne in mestne sklade za obnovo gozdov se vplačuje od lesa iz gozdov splošnega ljudskega premoženja celotna vrednost lesa na panju, od lesa iz združenih in zasebnih gozdov pa prispevki po tarifi, ki je določena z Uredbo o plačevanju prispevkov v sklad za obnovo, gojitev in varstvo gozdov ter o uporabi teh skladov.

Okrajni in mestni ljudski odbori vplačujejo v republiški gozdni sklad 35 % od zneskov, ki so bili vplačani v okrajni oziroma mestni gozdni sklad.

2.

V republiški sklad za urejanje voda vplačujejo vodne elektrarne in javne toplotne elektrarne 0,90 din od oddane kWh električne energije in od kWh električne energije, potrošene v lastnih obratih in napravah.

Okrajni in mestni ljudski odbori določijo z okrajnim (mestnim) družbenim planom prispevke za okrajni (mestni) sklad za urejanje voda v okviru določb zakona o skladih za urejanje voda.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je pooblaščen, da zaradi smotrnejšega izkoriščanja okrajnih (mestnih) skladov za urejanje voda določi v izjemnih primerih uporabo teh skladov za določene vodnogospodarske objekte na njihovem območju.

3.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije je pooblaščen, da izjemoma dovoli, da se dajo krediti iz sklada za urejanje voda in iz gozdnega sklada tudi za posamezne druge investicije, ki so posredno v zvezi z nameni teh skladov.

4.

V sklad za obnavljanje in vzdrževanje rezerv rudnega bogastva vplačujejo rudarska podjetja in podjetja za eksploatacijo nafte 2 % od dobička.

5.

Ustanovi se republiški sklad za pospeševanje kmetijske proizvodnje. Vanj se vplačuje prispevek v višini 20 % od zneska tiste temeljne dohodnine od kmetijstva, ki gre v dohodke Ljudske republike Slovenije.

Pogoje za uporabo sredstev tega sklada predpiše Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

V okrajne (mestne) sklade za pospeševanje kmetijske proizvodnje se plačuje najmanj 10 % od zneska dopolnilne dohodnine in občinskih doklad.

6.

Ustanovi se republiški kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš. Sklad se formira v višini 3 % od skupnih sredstev, s katerimi razpolaga Ljudska republika Slovenija in tistega dela dobička gradbenih podjetij, ki se po posebnih predpisih zveznega Izvršnega sveta izloči za zidanje stanovanjskih hiš.

Pogoje za uporabo sredstev tega sklada predpiše Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Okrajni ljudski odbori bodo uporabili za zidanje stanovanjskih hiš najmanj 25 % od skupnih sredstev za investicije, s katerimi razpolagajo. V ta sredstva se vračuna tisti del dobička gradbenih podjetij, ki po tretjem odstavku 62. člena uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 54-636/54) pripade ljudski republiki in okrajem za zidanje stanovanj.

7.

Premogovniki ustanovijo svoje sklade za zidanje stanovanjskih hiš. Vanj vplačujejo 15 % od dobička.

XVII. poglavje

DOLOČITEV CEN

V letu 1955 se določajo naslednje cene:

1.

Minimalna povprečna cena lesa na panju znaša za m³ 2.400 dinarjev.

Državni sekretar za gospodarstvo je pooblaščen, da na podlagi te povprečne cene ter v XVIII. poglavju tega dela določenih količin izkoriščanja gozdov spremeni obstoječe minimalne cene lesa na panju, če so v nasprotju s to povprečno ceno, bodisi da izpremeni cene individualnim sortimentom, bodisi da določi za območje posameznega okrajnega (mestnega) ljudskega odbora ali gozdnega gospodarstva vrednost lesa na panju v absolutnem znesku.

XVIII. poglavje

KONTINGENTIRANJE IZRABE GOZDOV

Določajo se tele količine za izrabo gozdov v letu 1955.

1. Za gozdove splošnega ljudskega premoženja pod upravo okrajnih ljudskih odborov, v katerih sekajo les gozdna gospodarstva:

Območje OLO	Skupna sečnja gozdov	Količine v obliih gozdnih m ³				
		V tem za		V tem glavni sortimenti		
		družbeni plan	prodajo na drobno	jamski les iglavcev	celulozni les iglavcev	pragovska oblovina
Celje	42.100	38.700	3.400	4.100	2.100	1.000
Črnomelj	5.100	4.600	500	600	200	100
Gorica	28.600	28.100	500	1.500	2.100	400
Kočevje	90.900	86.700	4.200	5.100	9.700	1.600
Kranj	36.000	34.800	1.200	2.700	6.000	300
Krško	25.000	22.000	3.000	300	500	700
Ljubljana ok.	25.000	22.600	2.400	2.100	2.300	300
Ljutomer	3.300	2.900	400	500	—	50
Maribor ok.	70.000	69.000	1.000	7.700	13.500	200
Murska Sobota	4.300	4.000	300	300	—	300
Novo mesto	43.300	39.800	3.500	2.900	3.900	700
Postojna	88.000	85.100	2.900	4.000	9.600	1.100
Ptuj	5.700	5.600	100	600	—	150
Radovljica	47.000	46.500	500	3.000	11.500	—
Slovenj Gradec	44.000	43.000	1.000	4.000	9.700	—
Šoštanj	36.000	33.500	2.500	5.000	4.800	500
Tolmin	33.000	30.000	3.000	1.000	1.000	500
Trbovlje	7.700	7.100	600	600	100	100
Skupaj	635.000	604.000	31.000	46.000	77.000	8.000

2. Za druge gozdove splošnega ljudskega premoženja ter za zasebne in zadružne gozdove:

Območje OLO	Skupna sečnja gozdov	Količine v obliih gozdnih m ³				
		V tem za		V tem glavni sortimenti		
		družbeni plan	kmečko porabo	jamski les iglavcev	celulozni les iglavcev	pragovska oblovina
Celje mesto	145.400	41.000	104.400	8.200	7.000	1.100
Črnomelj	34.300	6.800	27.500	1.000	100	1.000
Gorica	38.000	14.000	24.000	2.500	500	300
Kočevje	65.700	25.000	40.700	3.000	4.700	1.500
Koper	5.700	600	5.100	—	—	—
Kranj	103.000	50.000	53.000	5.000	12.000	500
Krško	90.000	15.000	75.000	550	1.650	1.500
Ljubljana m.	2.400	1.200	1.200	300	100	—
Ljubljana ok.	194.000	71.000	123.000	9.000	17.000	1.200
Ljutomer	38.000	8.000	30.000	1.200	200	300
Maribor m.	1.200	100	1.100	50	50	—
Maribor ok.	156.000	56.000	100.000	9.000	14.000	900
M. Sobota	76.900	7.800	69.100	3.000	—	1.000
Novo mesto	100.500	12.000	88.500	2.000	2.000	2.000
Postojna	86.000	43.000	43.000	5.000	10.500	1.200
Ptuj	75.000	15.000	60.000	2.300	200	500
Radovljica	66.000	26.000	40.000	1.100	8.700	—
Odnos:	1.278.100	392.500	885.600	53.200	78.700	13.000

Območje OLO	Skupna sečnja gozdov	Količine v obliki gozdnih m ³				
		V tem za		V tem glavni sortimenti		
		družbeni plan	kmečko porabo	jamski les iglavcev	celulozni les iglavcev	pragovska oblovina
Prenos:	1,278.100	392.500	885.600	53.200	78.700	13.000
Sežana	10.300	1.200	9.100	400	—	—
Sl. Gradec	94.000	50.300	43.700	10.000	13.500	—
Šoštanj	65.000	48.000	17.000	7.600	9.400	—
Tolmin	60.000	22.000	38.000	1.200	1.000	400
Trbovlje	42.600	16.000	26.600	2.600	400	800
Skupaj	1,550.000	530.000	1,020.000	75.000	103.000	14.200
Skupaj za vse gozdove	2,185.000	1,134.000	1,051.000	121.000	180.000	22.200

Okrajni ljudski odbori morajo skrbeti za to, da se v gozdovih splošnega ljudskega premoženja, v katerih sekajo les gozdna gospodarstva, posekajo količine lesa, določene v 1. točki.

Skupne količine za izrabo gozdov so za gozdove iz 2. točke maksimalne.

Količine sortimentov jamskega in celuloznega lesa iglavcev ter pragovska oblovina so minimalne in se v okviru skupno določene sečnje smejo preoračiti.

Sortimenti jamskega in celuloznega lesa iglavcev ter pragovska oblovina se smejo dobavljati samo namembnim potrošnikom.

XIX. poglavje

REPUBLIŠKI PRORAČUN IN SKLADI

I. Skupna sredstva republike in viri sredstev

1. V letu 1955 bo razpolagala Ljudska republika Slovenija s skupnimi sredstvi v višini 17.785 milijonov dinarjev.

2. Ta sredstva bodo zagotovljena iz tehle virov:

	millj. din
a) del prometnega davka	2.362
b) temeljna dohodnina od kmetijstva	505
c) temeljna dohodnina od dohodkov samostojnih poklicev in premoženja	182
č) delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest	14.586
d) dohodki uradov in zavodov	25
e) drugi dohodki	125

II. Uporaba sredstev Ljudske republike Slovenije

Sredstva v višini 17.785 milijonov dinarjev, s katerimi razpolaga v letu 1955 Ljudska republika Slovenija, se bodo uporabila v tele namene:

	milij. din
a) izdatki republiškega proračuna	9.470
b) sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski	800
c) republiški kreditni sklad za investicije	465
č) republiški sklad za zidanje stanovanjskih hiš	300
d) prispevek zvezi od dohodkov republike	6.750

O uporabi sredstev, ki bi se natekla v proračun in posamezne sklade preko planiranih zneskov, odloča Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije.

III. Republiški proračun

Izdatki republiškega proračuna bodo v letu 1955 tile:

	milij. din
Za prosveto, zdravstvo, ceste, sodstvo, državno upravo in rezervo	5.800
Dotacije	310
OLO Črnomelj	120
OLO Ljutomer	50
OLO Sežana	140
Proračunske investicije	3.360
zdravstvo	670
prosveta	510
upravna zgradba Ljudske skupščine	
LR Slovenije	300
investicije republiške državne uprave	220
izgradnja ceste Ljubljana—Zagreb	1.500
predor Ljubljanski grad	100
letališče Brniki	60
Skupno	<u>9.470</u>

Od skupnih dohodkov Ljudske republike Slovenije pripada proračunu:

4 % od skupnega prometnega davka, ki ga plačajo gospodarske organizacije, izvzemši zadruga, združna podjetja in obrati, vinske kleti in odkupna podjetja,

50 % od skupnega prometnega davka, ki ga plačajo zadruga, združna podjetja in obrati, vinske kleti, odkupna podjetja, zasebni obrati in zasebniki,

50 % od dohodka za prodane vrednotnice,

temeljna dohodnina od kmetijstva, razen temeljne dohodnine, ki se po 2. razdelku XIV. poglavja tega družbenega plana odstopa okrajem ter 20 % temeljne dohodnine od kmetijstva, ki se po določenih XVI. poglavja tega družbenega plana vplačajo v republiški sklad za pospeševanje kmetijske proizvodnje,

temeljna dohodnina od samostojnih poklicev in premoženja, razen temeljne dohodnine, ki se po 2. razdelku XIV. poglavja tega družbenega plana odstopa okrajem,

89,3 % dohodkov od deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest, dohodki uradov in zavodov, ki se financirajo iz republiškega proračuna, drugi proračunski dohodki.

IV. Republiški kreditni sklad za investicije

Kreditni sklad za investicije znaša v letu 1955 skupno 665 milijonov dinarjev.

Od skupnih dohodkov Ljudske republike Slovenije pripada temu skladu: 3,2 % dohodkov od deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest, anuitete od kreditov, odobrenih iz republiškega kreditnega sklada za investicije.

V. Sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski

Sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski znaša v letu 1955 skupno 800 milijonov dinarjev.

Sredstva tega sklada se bodo uporabila za nadaljevanje investicijskih objektov, navedenih v družbenem planu LR Slovenije za leto 1954.

Temu skladu pripada 5,5 % od deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest.

VI. Kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš

Sklad za kreditiranje stanovanjske izgradnje znaša v letu 1955 300 milijonov dinarjev.

V ta sklad se vplačuje 2,0 % od dohodkov od deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest.

VII. Sklad za pospeševanje kmetijske proizvodnje

Sklad za pospeševanje kmetijske proizvodnje znaša v letu 1955 skupno 125 milijonov dinarjev.

Od skupnih dohodkov Ljudske republike Slovenije pripada temu skladu 20 % tiste temeljne dohodnine od kmetijstva, ki gre v dohodke Ljudske republike Slovenije.

VIII. Sklad za urejanje voda

Sklad za urejanje voda znaša v letu 1955 skupno 900 milijonov dinarjev.

Sredstva tega sklada se bodo uporabila za vzdrževanje rek, za melioracije, za nabavo opreme in za predračunske izdatke Uprave za vodno gospodarstvo LRS, za investicije in za rezervo.

IX. Sklad za obnovo, gojitev in varstvo gozdov

Sklad za obnovo, gojitev in varstvo gozdov znaša v letu 1955 skupno 875 milijonov dinarjev.

Sredstva tega sklada se bodo uporabila za dotacije okrajnim skladom za obnovo, gojitev in varstvo gozdov, za pogozdovanje Krasa, za urejanje hudo-

urnikov, za pospeševanje hitro rastočih vrst gozdnega drevja, za prispevek za graditev Gozdarskega inštituta, za sestavo perspektivnega plana gozdnega in lesnega gospodarstva, za proračunske izdatke Uprave za gozdarstvo LRS, za investicije in za rezervo.

AMANDMAJI ODBORA ZA GOSPODARSTVO REPUBLIŠKEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV

1. V prvem delu se v 3. točki z naslovom »Gozdarstvo« črta odstavek, ki se glasi: »Poleg navedenih republiških so bili izdani v tem letu tudi nekateri zvezni ukrepi, od katerih je najvažnejši tisti, ki določa progresivni davek na žagan les, smreke in jelke.«

2. V I. poglavju drugega dela se v 6. točki pred odstavkom: »Izpopolnitev industrijskih central pomeni...« vstavi nov stavek, ki se glasi:

I. Amandma odbora za gospodarstvo Republiškega zbora:

»Zaradi perspektivne rešitve energetskega stanja v Sloveniji se nadaljuje s pripravami za izgraditev akumulacijske centrale 'Lobnica'.«

II. Amandma odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev:

»Zaradi perspektivne rešitve energetskega stanja je treba izvesti elektroenergetske študije v Sloveniji in nadaljevati z deli na akumulacijski centrali 'Lobnica'.«

3. V zadnjem odstavku 21. točke I. poglavja drugega dela se popravi tiskovna pomota in se namesto besede »Šempetru« vstavi beseda »Ajdoščini«.

4. V 1. razdelku II. poglavja se v drugi alineji 2. točke popravi odstotek dopolnilne dohodnine od 10 % na 15 %.

5. Drugi odstavek 2. razdelka X. poglavja se spremeni tako, da se glasi: »Predvideva se povečanje plačilnega sklada v Ljudski republiki Sloveniji za 13 %. To povečanje bo nastalo deloma zaradi povečanja storilnosti v gospodarstvu, deloma pa zaradi porasta števila zaposlenih.«

V prvem odstavku 3. razdelka X. poglavja se zaokrožijo odstotki tako, da se konec odstavka glasi: »... povečala približno za 7 %, in sicer v trgovini za okoli 8 %, v gostinstvu za okoli 6 %, pri storitvah pa za okoli 5 %.«

Besedilo drugega odstavka 3. razdelka istega poglavja se spremeni tako, da se glasi: »Količinska poraba na enega prebivalca se bo povečala za okrog 6 %, in sicer pri delavcih in uslužbencih za okoli 8 %, pri kmetih pa ostane na približno sedanjih ravni.«

6. Zadnji odstavek XI. poglavja se dopolni tako, da se glasi: »Od skupnega družbenega proizvoda, ki se poveča v letu 1955 za 16.512 milijonov, odpade (v milijonih dinarjev) na: ...«.

7. V 2. razdelku XII. poglavja tretjega dela družbenega plana se odstavek a) zaradi preglednosti preoblikuje in delno dopolni. ter glasi: »a) dobiček gospodarskih organizacij, ki ostane po odbitku:«

zveznega davka od dobička, dobička iz morebitnega nedeljskega dela v premogovnikih, anuitet od kreditov splošnega in republiškega investicijskega sklada, vplačila v rezervni sklad, vplačila v sklad za obnavljanje in vzdrževanje rezerv rudnega bogastva, dela dobička, ki ga premogovniki izločijo za zidanje stanovanjskih hiš po 7. razdelku XVI. poglavja tega družbenega plana,

dela dobička, ki ga uporabijo gospodarske organizacije za povišanje plač in premiranje delavcev in uslužbencev, všteti prispevek za socialno zavarovanje na podlagi okrajnega (mestnega) družbenega plana,

vplačil v sklad za samostojno razpolaganje gospodarskih organizacij po določenih okrajnega (mestnega) družbenega plana, vendar največ do 4% od dobička in

po odbitku vseh drugih dajatev, ki jih morajo gospodarske organizacije vplačevati iz dobička na podlagi zveznih in republiških predpisov v korist zveze ali Ljudske republike Slovenije ali v korist določenih namenskih skladov.

Začetek točke b) iz prvega odstavka 2. razdelka se dopolni tako, da se glasi: »b) dopolnilna dohodnina od kmetijstva in doklade, dopolnilna dohodnina od samostojnih poklicev in premoženja in doklade, davek...«

Točka b) iz drugega odstavka 2. razdelka se spremeni tako, da se glasi: »b) prometni davek in takse, ki jih samostojno predpišejo in poberejo ljudski odbori.«

Začetek odstavka 3. razdelka se dopolni in glasi: »Odstotek prispevka za kritje potreb Ljudske republike Slovenije, ki se plačuje od realiziranih dohodkov, se izračunava na podlagi planiranih...«

8. V prvem odstavku 1. razdelka XV. poglavja se odstotek za republiški kreditni sklad za investicije zniža od 3,2% na 1,8%.

V drugem odstavku istega razdelka se znesek investicijskega kredita za kmetijstvo zviša od 120 na 150 milijonov dinarjev.

Na koncu tretjega odstavka istega razdelka se doda nov stavek, ki se glasi: »Izjemoma je rok lahko daljši za komunalne investicije.«

V prvem odstavku 2. razdelka se odstotek vplačil v sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski zviša od 5,5 na 7%.

9. V tretjem odstavku 2. razdelka XVI. poglavja se konec besedila dopolni takole: »... v izjemnih primerih po poprejšnjem posvetovanju s prizadetimi okrajni uporabo teh skladov za določene vodnogospodarske objekte na njihovem območju.«

V zadnjem odstavku 5. razdelka se zviša odstotek doplačil v okrajne (mestne) sklade za pospeševanje kmetijske proizvodnje od 10% na 15%.

10. V razpredelnici iz 2. točke XVIII. poglavja se izvršijo tile popravki:

»Celje-mesto« se popravi v »Celje«;

spremenijo se kvote za posek lesa v naslednjih okrajih takole:

Kočevje: v skupni sečnji od 65.700 na 70.700, v tem za kmečko potrošnjo od 40.000 na 45.700;

Ljubljana okolica: v skupni sečnji od 194.000 na 190.000, v tem za kmečko potrošnjo od 123.000 na 119.000;

Maribor okolica: v skupni sečnji od 156.000 na 151.000, v tem za kmečko potrošnjo od 100.000 na 95.000;

Postojna v skupni sečnji od 86.000 na 90.000, v tem za kmečko potrošnjo od 43.000 na 47.000.

11. V XIX. poglavju se pod II. popravi naslednje:

»b) sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski 1.000 milijonov din;

c) republiški kreditni sklad za investicije 265 milijonov din«.

V zadnjem odstavku pod III. se popravi odstotek dohodkov od deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest od 89,3 % na 42,95 %.

Pod IV. se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi: »Kreditni sklad za investicije znaša v letu 1955 skupno 265 milijonov dinarjev in anuitete od kreditov, dovoljenih iz republiškega kreditnega sklada za investicije.«

V drugem odstavku se spremeni odstotek dohodkov od deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest od 3,2 % na 1,8 %. Zadnji dve vrsti pod IV. se črtata.

Pod V. se v prvem odstavku zviša sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski od 800 milijonov dinarjev na 1000 milijonov dinarjev.

V tretjem odstavku se zviša odstotek od 5,5 % na 7 %.

Za točko VI. se vstavi nova točka VII., ki se glasi:

»VII. Prispevek zvezi od dohodkov republike: Ta prispevek bo znašal 6750 milijonov dinarjev. V ta namen se bo porabilo 46,25 % od deleža Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest.«

Nadaljnje rimske številke se preštevilčijo.

12. Za XIX. poglavjem se doda novo poglavje:

»XX. poglavje

Ta družbeni plan velja od 1. januarja 1955 dalje.«

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

odbora za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu družbenega plana LRS za leto 1955 .

Ko daje odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS svoji skupščini poročilo o opravljenem delu pri pretresu predloga družbenega plana za leto 1955, želi hkrati obrazložiti nekatere poglobitve misli, ki so ga vodile med vso razpravo okoli tega predloga. Pri pretresu predloga družbenega plana je odbor prišel tudi do nekaterih konkretnih zaključkov. Ti so izkazani delno kot predlagane spremembe k predlogu družbenega plana, delno v nekaterih predlogih Izvršnemu svetu LRS ali pa v določenih stališčih, katera so razvidna iz tega poročila.

V celoti vzeto je razprava v našem odboru pokazala, da se iz predloženega osnutka predloga družbenega plana, ki ga je predložil Izvršni svet, vidi napor, da bi se naša republika kot sestavni del vse jugoslovanske skupnosti po vseh svojih močeh najizdatneje vključila v vse jugoslovanske napore za stabilizacijo našega gospodarstva. To je tudi osnovna in najvažnejša težnja, ki jo zasleduje

naš letošnji družbeni plan. V tem smislu je skušal odbor v svoji razpravi osvetliti in objektivno oceniti naš gospodarski položaj ob zaključku leta 1954 kakor tudi delovanje ukrepov letošnjega družbenega plana. Iz te osnove je obravnaval tudi težave, ki se kažejo ob uveljavljanju našega novega gospodarskega sistema, kakor tudi težave in težnje, katere izvirajo kot posledica gospodarskega položaja v preteklem letu v posameznih panogah gospodarstva in gospodarskih organizacijah, komunah, mestih in industrijskih središčih.

Odbor je prišel do zaključka, da so izhodišča za stabilizacijo našega gospodarstva pravilno postavljena in se kažejo predvsem v naslednjem:

11 % povečanje industrijske proizvodnje ob sorazmerno majhnem povečanju novih kapacitet kaže, da bodo obstoječe kapacitete boljše izkoriščene. Boljša organizacija industrijske proizvodnje in povečana storilnost dela, ki ju bo stimuliral novi plačilni sistem, omogočata ustvaritev planiranega narodnega dohodka, ki se predvidoma povečuje za okoli 8 %. Vse to gre v prid izboljšanja življenjskega standarda;

nadaljnje povečanje našega izvoza in izboljšanje njegove strukture, vsklajene z izdatnejšim zavarovanjem potreb na domačem tržišču;

odločna preusmeritev v naši investicijski politiki, ker bodo investicije v gospodarstvu omejene na najnujnejše in najrentabilnejše, predvsem pa orientirane k dvigu družbenega standarda, saj bo samo za stanovanja skupaj s sredstvi podjetij vloženi okoli 4 milijarde dinarjev;

večja pozornost povečanju kmetijske proizvodnje, ki pomeni v državnem merilu eno izmed osnovnih vprašanj za stabilizacijo našega gospodarstva;

oblikovanje cen, ki se predvideva v glavnem na višini leta 1954, daje solidnejšo osnovo za stabilizacijo tržišča. Glede na to, da se je raven cen v drugem polletju preteklega leta ustalila, je poleg navedenih ukrepov mogoče predvidevati, da se cene nadalje ne bodo višale. Poleg tega pa bo zmanjšani pritisk investicij na naše gospodarstvo zmanjševal tudi pritisk na blagovne sklade, predvsem pa na investicijski material. Glede na večji porast cen kmetijskih proizvodov v preteklem letu bodo imeli ljudski odbori možnost, da z dopolnilno dohodnino in občinskimi dokladami vplivajo v letu 1955, da kupna moč pri kmetijskem proizvajalcu ne bo še nadalje neupravičeno naraščala;

izredna štednja, ki jo zagotavlja že zvezni družbeni plan z obveznim ustvarjanjem rezerv pri vseh doseženih dohodkih, daje boljše pogoje za stabilizacijo tržišča. Hkrati pa bodo morala podjetja obvezno izločati ves tisti izredni dobiček, ki bi nastal ob morebitnih posebnih tržiščnih pogojih, ne pa dobička kot rezultat večje storilnosti ali prekoračenega fizičnega obsega proizvodnje. S tem bo omejen pritisk velikih denarnih sredstev na tržišče in cene;

stabilizacija gospodarstva pomeni solidnejše osnove za oblikovanje in rast komun. Komune dobivajo s planom za leto 1955 zelo odgovorne naloge v zvezi z uvajanjem sistema plač. Posebno pomembne naloge pa ima komuna zlasti pri obrti, gostinstvu in pri komunalnih podjetjih, kjer bo samostojno določala amortizacijo in družbene obveznosti, s čimer bo lahko v večji meri vplivala na njihov razvoj. S tem pa se poveča tudi odgovornost komun za napredek teh panog.

V okviru razprave o industrijski proizvodnji se je odbor pomudil pri najvažnejšem vprašanju, to je pri povečanju storilnosti dela. Tu tudi v naši republiki ne beležimo v preteklem letu praktično nobenega napredka. Nov plačilni sistem, ki mu daje osnovo nova zvezna uredba, bo vnesel več stimulacije

za napredek na tem področju. Posebno važno je, da bodo okrajni in mestni ljudski odbori takoj in z vso skrbnostjo izvedli vse potrebne ukrepe, da se bo zagotovila izdelava dobrih tarifnih pravilnikov in postavile čimboljše norme.

Odbor je razpravljal tudi o pojavih nepravilne uporabe skladov v nekaterih podjetjih, ki so bila napačnega naziranja, da je treba voditi politiko samo za zagotovitev plač, medtem ko se o izkoriščanju skladov ne vodi zadosti računa (n. pr. amortizacija). Tako so bili marsikje ugotovljeni primeri, da so podjetja bremenila — bodisi iz neznanja ali pa zaradi lažjega dela — amortizacijski sklad za manjše stroške, ki spadajo po zveznih predpisih v režijo ali pa med materialne izdatke. S tem se omejuje redno vzdrževanje osnovnih sredstev. Ljudski odbori in organi delavskega samoupravljanja bodo morali pokazati več sodelovanja in skrbi za odpravo teh nepravilnosti.

V podrobni razpravi o posameznih panogah našega gospodarstva je bil odbor za gospodarstvo mnenja, da je prav, če nakaže predvsem naslednje najvažnejše zaključke:

Pri obravnavi elektrogospodarstva je odbor menil, da je za uravnovešenje naše energetske bilance treba na vsak način nadaljevati s pripravami za izgradnjo akumulacijske centrale Lobnica, za kar stavlja tudi amandma k predlogu družbenega plana.

Odbor je bil zaradi velike potrošnje električne energije mnenja, da je za široko potrošnjo treba misliti na obvezno uvedbo števcov, ki jih izdelujemo v zadostnih količinah. Pavšalne tarife namreč povečujejo nekontrolirano potrošnjo električne energije in ne dajejo stimulacije za štednjo.

Dalje je odbor obširno razpravljal o vprašanju reorganizacije v oskrbovanju večjih mest z električno energijo. Sklenil je dati Izvršnemu svetu Ljudske skupščine naslednji predlog:

Da bi se zagotovilo boljše vzdrževanje in nadaljnje izpopolnjevanje električnega omrežja v večjih mestih ter omogočilo boljše oskrbovanje posameznih kategorij potrošnikov električne energije, predlaga odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, naj se večja mesta v Ljudski republiki Sloveniji tretirajo kot veleodjemalci električne energije pri Elektrosistemu ter se jim na ta način omogoči, da samostojno rešujejo problematiko oskrbovanja in napajanja z električno energijo na svojem območju.

Da bi se zagotovili čim učinkovitejši ukrepi na področju elektrogospodarstva, je odbor imenoval iz svoje srede 5-člansko komisijo, ki naj skupaj z zastopniki Izvršnega sveta prouči organizacijska vprašanja elektrosistema sploh, vire elektroenergije in vskladitve elektrobilance, vprašanja cen in probleme, ki so nakazani v predlogih Izvršnemu svetu.

Odbor se je zadržal tudi pri vprašanju o proizvodnji premoga, ki je v letu 1954 dosegla visoko raven predvsem zaradi nedeljskega dela in precejšnjega povečanja produktivnega staleža v vseh rudnikih. Za zadovoljitev potreb s premogom v letu 1955 je plan proizvodnje premoga še napet in ga bo mogoče doseči še z nadaljnjim občasnim nedeljskim delom. Da bi bila dana večja vzpodbuda, predlaga odbor dopolnjevalni predlog v XII. poglavju predloga o družbenem planu, da se namreč doseženi dobiček iz morebitnega nedeljskega dela v premogovnikih izloči iz osnove za izračun prispevka republiki.

Odbor meni, da bo z ustanovitvijo skladov za zidanje stanovanjskih hiš v premogovnih revirjih olajšano stanovanjsko vprašanje in s tem hitreje odpravljeno ozko grlo, ki se kaže v pomanjkanju stalne strokovne delovne sile.

V razpravi je odbor načel tudi vprašanje o izkoriščanju transporta večjih količin butana in propana. Sklenil je dati Izvršnemu svetu tale predlog:

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora predlaga Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS, naj prouči možnosti o izkoriščanju večjih količin butana in propana za široko potrošnjo.

Pri razpravi o kovinski industriji se je odbor zadržal predvsem pri vprašanju o izkoriščanju proizvodnih kapacitet, ki jih predvideva plan le v višini 65—80 %, ter pri vprašanju kvalitete in sortimenta. Odbor je ugotovil, da so podjetja kovinske stroke dosegla že precejšen napredek. Vendar pa obstoji na tem področju še vrsta neizkoriščenih možnosti, ki bi zlasti ob boljši organizaciji dela in medsebojnem sodelovanju mogle pospešiti napredek tudi glede racionalnega izkoriščanja kapacitet in povečanja asortimenta.

Daljšo razpravo je odbor posvetil problemu lesne industrije. Predvsem je odbor obravnaval učinek o davku na promet proizvodov za žagan les. Ta je imel namen, da zniža cene žaganemu lesu oziroma da jih zadrži na višini 15.000 din za m³. Prometni davek pa ni dosegel predvidenega učinka, temveč je imel za naše gospodarstvo, ki uporablja žagan les, prav nasprotno nad vse škodljive posledice zlasti v naslednjem:

1. Omrtvčil je notranje tržišče z lesom. Proizvodni stroški so namreč višji od določene cene, zato težijo podjetja k izvozu in grobi izdelavi (n. pr. zaboji).

2. Železniške delavnice so v težavah zaradi pomanjkanja lesa, ker ga lesnoindustrijska podjetja na notranjem tržišču ne prodajajo.

3. Zaradi velikega pomanjkanja žaganega lesa na notranjem tržišču se najslabši les prodaja po daleč višjih cenah kot pred uvedbo tarife. Na ta način se je les dejansko podražil namesto pocenil.

4. Tarifa ne upošteva kakovosti, zato proizvodnja žaganega lesa po kakovosti pada.

5. Tovarne pohištva niso v enakopravnem položaju, ker so tiste, ki imajo svoje žage, v neprimerno boljšem položaju kot druge, ki žag nimajo.

6. Tarifa ustvarja pogoje za razvoj industrije za grobo predelavo namesto za končno proizvodnjo, kar je nasprotno našim stremljenjem.

Na osnovi teh zaključkov je odbor sklenil nasloviti na Izvršni svet tale predlog:

»Uporabo progresivnega davka na promet s proizvodi destimulira proizvodnjo kakovostnega rezanega lesa iglavcev in stimulira pretiran izvoz tega lesa na škodo notranjih potrošnikov. Če se te škodljive posledice ne odpravijo, obstoji nevarnost, da bo treba zopet uvesti distribucijo rezanega lesa iglavcev, kar pa ne bi bilo v skladu z našim gospodarskim razvojem. Zato predlaga odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS, da ta problem podrobno prouči in poskrbi, da se tudi zvezni organi seznanijo s škodljivimi posledicami progresivnega davka na rezan les iglavcev. Po možnosti naj se sprejmejo ustrezni ukrepi, da se prepreči gospodarska škoda.«

V zvezi s tem predlaga odbor za gospodarstvo tudi ustrezen popravek v prvem delu predloga o družbenem planu, razvidnem iz priloženih amandmajev obeh odborov za gospodarstvo.

Odbor se je poleg tega pomudil še pri drugih vprašanjih, ki so za uspešno rešitev in zdrav razvoj lesne industrije posebno pomembni.

Zlasti je ugotavljal, da dosedanje razvijanje kapacitet lesne predelovalne industrije in njene preusmeritve v končne proizvode marsikje ni bilo vsklajeno s surovinskim zaledjem in s solidno perspektivo. Razvijanje primitivne mehanične obdelave lesa izpodkopuje surovinsko osnovo za razvoj visokovredne kemične predelave lesa.

Naposled je odbor sklenil sestaviti komisijo 5 svojih članov, ki naj bi skupno z Izvršnim svetom podrobneje proučila vse probleme lesne industrije in potrošnje lesa, trgovine z lesom in problem surovin za kemično industrijo.

Od ostalih panog industrije se je odbor najdelj zadržal pri živilski industriji. V tej panogi je obravnaval predvsem pereči problem pomanjkanja pivovarniškega ječmena, problem močnih krmil in problem mlekarn v večjih mestih.

Iz dokumentacije k predlogu družbenega plana je razvidno, da povzroča nazadovanje v proizvodnji piva predvsem pomanjkanje pivovarniškega ječmena. Zaradi slabe letine v preteklem letu je vprašanje uvoza otežkočeno, jugoslovansko kmetijstvo pa ga ne proizvaja, čeprav obstoje klimatski in pedološki pogoji za uvedbo te proizvodnje. Zato bo morala naša pivovarniška industrija v bodoče iskati ustrezne načine kontrahiranja in tako doma zagotoviti svojo glavno surovino za proizvodnjo piva.

Pri obravnavi potreb po močnih krmilih se je odbor pomudil zlasti pri vprašanju problematičnega izvoza oljnih pogač, ki je bil v preteklem letu dopušen in preveč stimuliran. V decembru l. 1954 je bil izvoz ustavljen, s tem da se že sklenjene pogodbe še izvršijo. S tem ukrepom in s pričetkom obratovanja novozgrajene tovarne močnih krmil bo za nadaljnji dvig naše živinoreje dana boljša osnova, izpadli izvoz oljnih pogač pa bo nadoknadil povečan izvoz visokovrednih živilskih proizvodov.

Odbor je kot izredno pereč problem obravnaval vprašanje mlekarn v večjih mestih, zlasti v Mariboru in Celju, ki so dotrajale in ne ustrezajo niti sanitarnim zahtevam, mesta pa nimajo lastnih sredstev za zgraditev novih. Isto velja tudi za mlekarne oziroma sirarne na območju tolminskega okraja, kjer je živinoreja močno razvita. Odbor sodi, da bo treba v najkrajši bodočnosti posvetiti vso pozornost rešitvi teh perečih problemov.

Odbor za gospodarstvo je obširno premotril postavke predloga družbenega plana, ki zadevajo kmetijstvo. Ugotovil je, da nudijo predlagani ukrepi boljše pogoje za napredek kmetijske proizvodnje. Odbor misli, da mora vlaganje investicij v kmetijstvo dobiti prednost pred drugimi gospodarskimi investicijami. Zato tudi predlaga, da se v republiškem kreditnem skladu za investicije določeni del za investicije v kmetijstvu poveča od 120.000.000 na 150.000.000 dinarjev. V okrajne sklade za pospeševanje kmetijstva pa naj se steka namesto 10% najmanj 15% od dopolnilne dohodnine. Ta sredstva razumljivo še daleč ne zadoščajo vsem potrebam hitrejšega napredka v kmetijstvu, vendar kažejo v primerjavi z ostalimi sredstvi za gospodarske investicije že znaten napredek. Ljudski odbori okrajev imajo odgovorno nalogo pri razvoju kmetijske proizvodnje. To seveda zahteva tudi večje investicije zlasti tam, kjer je kmetijstvo važna gospodarska panoga.

Odbor je podrobneje razpravljal o ureditvi katastra na okrajih, ki zaradi zastarelosti in neurejenosti še zdaleč ne kaže verne slike dejanskega stanja v naravi. Zato nastopajo tudi težave pri izračunavanju katastrskega dohodka

in pri vodenju kmetijske in gozdarske politike nasploh. Glavne težave povzročajo tu strokovni kadri, ki jih okraji nimajo v zadostni meri na razpolago, nekateri so pa celo brez njih. Zato meni odbor, da bo temu vprašanju treba čimprej najti ustrezno rešitev. Odbor je kritično razmotrival razporeditev geometrskega kadra, ki je nameščen v prevelikem številu v Ljubljani, okraji pa od njega nimajo zadostne pomoči.

Na področju gozdarstva lahko ugotovimo precejšnjo aktivnost v preteklem letu v tem, da so se vsa glavna vprašanja pričela intenzivneje reševati. Odbor je poudaril, da je treba posvetiti več pozornosti hitrejšemu napredovanju taksacije v nedržavnih gozdovih, da bi tako čimprej prišli do zanesljivejših osnov pri sečnji lesa. V odboru se je poudarila važnost glede uvajanja hitro rastočih vrst dreves, glede potrebnih sprememb v gozdnih sestojih, kjer so ti slabi in glede smotrnejše uporabe gozdnih skladov. Odbor predlaga tudi nekaj sprememb v sečnji v zasebnih gozdovih, kar je razvidno iz priloženih amandmajev.

Odbor se je zavedal važnosti in perečega položaja našega prometa tako železniškega kakor tudi javnega cestnega. Spričo razpoložljivih sredstev v letu 1955 pa ga še ni mogoče izdatneje reševati. Olajšave, ki jih daje letošnji zvezni družbeni plan (podjetja cestnega prometa so oproščena zveznega davka od dobička), bodo le delno omilile gospodarske težave, s katerimi se ta podjetja borijo.

V daljši razpravi so bile nakazane tudi slabosti v organizaciji trgovinskega omrežja, prav posebej pa še v poslovanju odkupnih in izvoznih podjetij. Odbor naslavlja zato Izvršnemu svetu naslednji predlog:

»Zaradi izboljšanja v stanju na našem notranjem tržišču ter izboljšanja v poslovanju naših zunanjetrgovinskih podjetij predlaga odbor za gospodarstvo Republiškega zbora Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS, da pregleda poslovanje uvoznih, izvoznih in odkupnih podjetij na območju Ljudske republike Slovenije ter zniža njih število na dejanske potrebe.«

Dalje je razpravljal še o lokalnih obmejnih sporazumih, za katere sodi, da bi jih kot koristno lokalno izmenjavo bilo treba bolj pospeševati. — Na področju obrti se je odbor dotaknil predvsem vprašanja kvalificiranega kadra, ki ga še vedno ni v zadovoljivem številu, čeprav zahteva ravno obrt najbolj kvalificirane ljudi.

Odbor za gospodarstvo predlaga tudi nekatere popravke glede predvidenega črpanja kupne moči (X. poglavje), ki obstoje le v zaokroženju odstotkov.

Po izčrpani razpravi o razdelitvi presežka dela za leto 1955 je odbor prišel do naslednjih zaključkov in stališč.

1. Sredstva, s katerimi bo republika razpolagala, so manjša od lanskih, medtem ko bodo sredstva za ljudske odbore in podjetja ostala na približno isti višini kot v letu 1954. S tem je nakazano tudi nujno reševanje materialne osnove komun.

2. Razprava je na široko osvetlila tudi nesorazmerno razdeljevanje bremen posameznim okrajem, ki ga uveljavlja sistem obdavčevanja dohodka na glavo prebivalca. To ima posredno tudi za posledico, da industrijsko najrazvitejši okraji pritiskajo najbolj na sklade podjetij, da si tako zagotovijo proračunska sredstva in vsaj minimalne in najnujnejše investicije.

Odbor je razpravljal o možnosti, da se uveljavi drugačen sistem obdavčenja, toda zaradi že tako minimalnih sredstev ni mogel priti do boljše rešitve.

Zaradi zmanjšanih republiških sredstev bi se namreč postavilo vprašanje glede pomoči pasivnim okrajem v še težji položaj. Zato za letos ni mogoče uvesti novih metod. Treba jih bo pa med letom skrbno proučiti. Ta naloga je tem važnejša še zato, ker bo z ustanavljanjem komun in novih vmesnih organov — skupnosti komun — treba pravočasno najti ustrezajoče oblike in metodo obdavčevanja.

3. Zaradi vskladitve republiških dohodkov in izdatkov predlaga odbor amandma, naj se občinske doklade štejejo v osnovo za izračun prispevka republikli.

4. Odbor predlaga tudi povečanje sklada za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski od 800 na 1000 milijonov dinarjev na račun republiškega kreditnega sklada. S tem bodo dane nekoliko večje možnosti, da se dokončajo objekti, začeti v preteklem letu.

5. Odbor meni, da je glede na ekonomski položaj v Jugoslaviji in v naši republikli odločilne važnosti objektivno razumevanje celotnega stanja, ki v teh razmerah omogoča sredstva, kakršna more naše gospodarstvo maksimalno prenesti. To še posebej velja za ljudske odbore, ki često v obilici svojih potreb ne kažejo polnega razumevanja vsesplošnega položaja. Navori za izvršitev letošnjega družbenega plana bodo edino lahko solidna osnova za okrepitev ekonomskih temeljev bodočih komun.

Odbor je slednjič vskladil in dopolnil besedilo o bilanci in o načinu formiranja republiških sredstev. Ustrezni popravki izračunov so razvidni iz priloženih amandmajev.

Vsi amandmaji, razen enega, so vsklajeni z odborom za gospodarstvo Zbora proizvajalcev. Razlika obstoji pri amandmaju v prvem poglavju II. dela predloga družbenega plana pod točko 6, kakor je razvidno iz priloge k poročilu. Naš odbor sodi, da je njegov amandma glede na letošnja investicijska sredstva sprejemljivejši.

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora predlaga Zboru, da sprejme družbeni plan s priloženimi amandmaji.

Za poročevalca odbora je bil določen ljudski poslanec **M i r a n K o š m e l j**.
Št. R 58/1-55.

Ljubljana, dne 26. januarja 1955.

Poročevalec:

M i r a n K o š m e l j l. r.

Predsednik:

I v a n M a č e k l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS
k predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je v času od 13. do 21. januarja 1955 pretresal predlog družbenega plana LRS za leto 1955 po besedilu, ki ga je predložil Izvršni svet.

Odbor je v obširni razpravi, v kateri je obravnaval tako temeljna načela plana kot tudi plan v posameznosti, prišel do zaključka, da je plan sestavljen na pravih predpostavkah in v skladu z zveznim družbenim planom, tako da gospodarstvo naše republike skladno vključuje v celotno gospodarstvo naše države, katerega sestavni del je.

Odbor je razpravljajl o planu po poglavjih, kot jih predlog vsebuje. Podrobnosti plana so tolmačili poverjenik Izvršnega sveta in strokovnjaki zavoda za planiranje. Članom odbora so dajali tudi pojasnila na vprašanja, zlasti glede dokumentacije k planu. Odbor je vzel dokumentacijo na znanje, vendar pa v bodoče priporoča, da se predlog družbenega plana s kompletno dokumentacijo razdeli članom odbora kakor vsem ljudskim poslancem določen rok pred sejami odborov, tako da lahko poslanci celotno gradivo pravočasno pregledajo in se z njim seznanijo.

Odbor soglašja z analizo razvoja gospodarstva v naši republiki za leto 1954, kot je podana v I. delu predloga družbenega plana z dostavkom, da so poleg v predlogu plana navedenih ovir, ki so vplivale na redn razvoj gospodarstva, ta razvoj ovirala še neredna dobava surovin, zlasti iz uvoza in kasno dodeljevanje kreditov. Odbor je bil tudi mnenja, da se v letu 1954 niso dovolj hitro podvzemali potrebni ukrepi za ublažitev raznih motenj na tržišču, kar se je zlasti odražalo pri vprašanih cen, uvoza in izvoza ter vprašanju deviznih predpisov.

Glede na dosežen gospodarski razvoj v letu 1954 in glede na instrumente družbenega plana za leto 1955 ter njegove smernice odbor ugotavlja, da so osnove predloženega družbenega plana pravilne.

Odbor je sprejel spremembe k posameznim poglavjem in jih v glavnem vskladil z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora. Te spremembe so poročilu priložene. Razen tega je odbor sprejel vrsto priporočil, ki so vnesena v poročilo na mestih, kjer je govora o posameznih panogah, na katere se priporočilo nanaša.

Da se zagotovi redna in pravočasna izvršitev predloženega družbenega plana, daje odbor priporočilo, da se izvedejo ukrepi, ki so v glavnem že navedeni v družbenem planu:

1. Temeljni pogoj za izvršitev plana in nadaljnji razvoj našega gospodarstva je povečanje storilnosti dela. Nov plačilni sistem bo tak razvoj pospešil. Le s povečano storilnostjo bomo pridobili potrebna sredstva za naš nadaljnji gospodarski in kulturni napredek, prosvetno in zdravstveno povzdigo naših ljudi ter za dvig življenjske ravni. Naloga delovnih kolektivov in političnih organizacij je v tem, da zaostre boj za povečanje storilnosti.

2. Pri izvajanju družbenega plana v letu 1955 je ena najvažnejših nalog postavljanje realnih norm, kakor tudi izdelave dobrih tarifnih pravilnikov, za kar naj poskrbijo predvsem delovni kolektivi in okrajni ljudski odbori. Samo dobri in realni tarifni pravilniki lahko preprečijo motnje v narodnem gospodarstvu.

3. Zaradi stalnega povečevanja kapacitet našega gospodarstva moramo posvetiti čim večjo pozornost vzgoji strokovnega kadra, to je skrbi za naraščaj; zaradi nadaljnega strokovnega dviga kadrov pa je treba s člani delovnih kolektivov proučevati tehnične, sanitarne in higienske ukrepe, ki omogočajo ugodnejše in lepše delovne pogoje in s tem pripomorejo povečanju storilnosti.

4. Podjetja naj večjo pozornost posvetijo obnovi strojnega parka in naprav.

5. Zaradi nemotenega obratovanja industrije je potrebno zagotoviti pravočasno dobavo surovin.

6. Stanje prometa, zlasti železnic je zaradi iztrošenosti osnovnih sredstev takšno, da zavira že normalno poslovanje našega gospodarstva. Zato moramo čimprej pristopiti k perspektivnemu reševanju vprašanja prometa.

V elektrogospodarstvu še ne bomo dosegli leta 1955 tiste količine električne energije, ki bi zadostovala v celoti za zadovoljevanje potreb industrije in široke potrošnje. Zato v elektrogospodarstvu z izgradnjo zaostajamo za razvojem drugih naših industrijskih panog. V družbenem planu je predvideno racionalnejše izkoriščanje električne energije in razporeditev kapacitet v letu 1955, zlasti kapacitet naših termoelektrarn. Zaradi takšnega stanja v našem elektrogospodarstvu odbor ugotavlja, da je treba iskati perspektivno rešitev energetske situacije in na področju naše republike izvesti elektroenergetske študije, zlasti pa nadaljevati s pripravami za izgradnjo akumulacijske centrale Lobjnica. Da bi se boljše izkoristile dosedanje kapacitete, odbor predlaga, da se za termoelektrarno v Brestanici preskrbi še manjkajoča oprema. Te dopolnitve je odbor tudi predlagal v svojih spremembah k družbenemu planu.

Glede proizvodnje premoga je odbor mnenja, da je treba zaostri vprašanje dobav premoga za široko potrošnjo, ker je treba delovnim ljudem preskrbeti premog za zimo, če hočemo od njih doseči večjo delovno storilnost. Premogovniki in podjetja za promet s kurjavo bi za to skrbeli že v poletnih mesecih in s tem preprečili motnje v preskrbi s premogom.

V proizvodnji nafte je v planu predvideno povečanje fizičnega obsega. Odbor pozdravlja dejstvo, da ponekod že pristopajo h konkretnemu reševanju izkoriščanja butana in propana in smatra, da je treba s to akcijo nadaljevati in jo razširiti ter tako na praktičen način doseči omejevanje porabe drv in premoga v gospodinjstvih.

V črni metalurgiji je odbor razpravljal o raznih vprašanih te panoge industrije in je mnenja, da je treba omejiti izvoz artiklov, ki so potrebni domači industriji.

Tovarna Impol opušča predelavo bakra ter prehaja na produkcijo valjanih izdelkov iz aluminija. Nujno bo treba preureditvena dela pospešiti ter zato odbor predlaga, da se tovarni Impol v Slovenski Bistrici zagotovijo sredstva za prehod na predelavo aluminija, kot je to bilo že povedano v poročilu odbora k predlogu družbenega plana za leto 1954.

Glede proizvodnje cementa je odbor po daljši razpravi ugotovil, da se ustvarja vtis pomanjkanja tega artikla predvsem zaradi nesmotrnega prevoza cementa iz kraja v kraj na daljše razdalje, kar podaljšuje dobavne roke, razen tega pa še obremenjuje po nepotrebnem železniški promet in dviga cene.

Odbor je ugotovil, da se nabava licence tvrdke Mercedes preveč zavlačuje in da se s tem zavlačevanjem povzroča gospodarska škoda. Odbor priporoča, da se reševanje tega vprašanja pospeši.

V kemični industriji je predviden porast proizvodnje za $\frac{1}{4}$, čeprav še ni predvidena proizvodnja vodikovega superoksida v podjetju Belinka. Predlog družbenega plana ugotavlja, da bi se dale nove naprave v tej tovarni s sorazmerno majhnimi deviznimi sredstvi usposobiti za proizvodnjo že v začetku druge polovice leta 1955. Glede na te ugotovitve v predlogu družbenega plana

meni odbor, da bi bilo umestno, da se ta sredstva dobijo in da začne Belinka obratovati.

V industriji gradbenega materiala je treba pristopiti k pospešenemu obratovanju, obnoviti sedanje zastarele naprave, poiskati nove vire in povečati ter poceniti proizvodnjo. Z napredkom v tej panogi industrije nam bo omogočeno hitreje pristopiti k reševanju stanovanjskega vprašanja. Prav to panogo industrije moramo razvijati čim hitreje, ker že sedaj le težko zadovoljuje dane potrebe, ki pa se bodo v prihodnje še občutno povečale.

Pri obravnavanju proizvodnje v lesni industriji je odbor razpravljaval o raznih vprašanjih, ki so jih načenjali ljudski poslanci. Glede na predvideno ukinitve odvečnih polnojarmeniških obratov in venecianskih žag meni odbor, da je treba te stroje zaščititi in obvarovati pred uničenjem. Odbor je bil razen tega mnenja, da bi se naj zato, da se zagotovi domači industriji rezan les, predvsem les iglavcev, obdavčila tudi hlodovina, čim doseže 7000 din za m³ ali pa naj bi se določile orientacijske cene v skladu s cenami mehkega lesa za domačo potrošnjo. Podvzamejo naj se tudi ekonomski ukrepi za boljše izkoriščanje lesne mase in zato pospeši izgradnja lesnega kombinata na Dolenjskem.

Industrija papirja in celuloze ima težave z nabavo surovin. Zato naj se ta industrija presoja iz merila celotne države in se omeji izvoz surovin za to industrijo. V novi tovarni rotacijskega papirja na Vidmu naj se tudi pristopi h gospodarskemu izkoriščanju odpadne lužine, iz katere bi se dobile večje količine špirta, kvasovk in sladkorja, sedaj pa odteka neizkoriščena v Savo, kjer škoduje vodnemu gospodarstvu.

Glede tekstilne industrije predlaga odbor, naj se v njej nadaljuje z odstranjevanjem ozkih grl v predilnicah in oplemenilnicah, s čimer se je začelo že v letu 1954. Tekstilne tovarne kakor tudi konfekcijska podjetja pa naj oskrbujejo domači trg tudi z boljšim blagom in večjo izbiro, ne pa kakor doslej predvsem z defektnim blagom.

Pri živilski industriji je treba rešiti vprašanje ječmena, ki ga potrebujejo pivovarne za resno proizvodnjo. Glede na izkušnje iz leta 1954 naj bi se nabava tega ječmena letos prepustila pivovarnam samim in zato naj se jim omogoči, da si ječmen same preskrbijo. Odbor je tudi mnenja, da je potrebno predvsem zaradi redne preskrbe z mlekom urediti pravilno razmerje med cenami žita in otrobov, prav tako pa zagotoviti zadostno količino surovin za tovarno močnih krmil v Ljubljani.

Glede kmetijstva ugotavlja odbor nadaljnje povečanje sredstev za kmetijstvo in je mnenja, da so določila kmetijstvu v celoti postavljena tako, da se kmetijstvo pospešuje. Če bodo sredstva, ki so za kmetijstvo določena, racionalno izkoriščena in če bodo določila družbenega plana izvedena, bomo brez dvoma dosegli v našem kmetijstvu velik napredek. V celoti pa bo vprašanje kmetijstva rešeno šele, ko bodo cene za kmetijske pridelke v skladu s cenami za ostale izdelke. V daljši razpravi je odbor ugotovil, da se na vzhodnem Štajerskem pa tudi drugje pojavlja vprašanje glede zemlje, ki je prišla v splošno ljudsko premoženje po zveznem zakonu o kmetijskem zemljiškem skladu in po republiškem zakonu o odpravi viničarskih in podobnih razmerij. To vprašanje se pojavlja ne samo kot gospodarsko, temveč tudi kot politično. Večina te zemlje je na vzhodnem Štajerskem, kjer okrajni ljudski odbori ne morejo urediti teh zemljišč iz lastnih sredstev in jih smotrno izkoriščati. Odbor je mnenja, naj bi se tem okrajnim ljudskim odborom za obdelovanje teh zemljišč dala fi-

nančna sredstva. Kolikor pa bi to ne bilo mogoče, naj bi se iz republiškega kreditnega sklada, namenjenega za kmetijstvo, dodelil kredit prvenstveno v te namene.

Da bi se pospešila obnova gozdov in utrdilo gozdno in lesno gospodarstvo ter vskladila potrošnja lesa s prirastkom gozdov, odbor priporoča, naj bi se poleg v družbenem planu navedenih ukrepov proučila tudi možnost zamenjave lesa v gradbeništvu z drugim materialom (železo, beton, aluminij itd.). Obenem naj bi se pričel sistematično in kompleksno proučevati problem postopnega zmanjšanja porabe lesa za kurjavo v mestnih in kmečkih gospodinjstvih in zamenjave tega z drugimi gorivi in opremo. Pri tem bi seveda bilo upoštevati naše proizvodne možnosti, ekonomičnost in kupno moč prebivalstva. Pri reševanju tega vprašanja naj bi sodelovali Zavod za gospodarsko planiranje LRS, Gozdarski inštitut, Elektrogosudarstvo, Zavod za napredek gospodinjstva in drugi interesenti.

Problematico prometa je odboru obrazložil direktor Direkcije za železnice, ki je prikazal slabo stanje zlasti osnovnih sredstev na železnicah. Odboru je bilo tudi predloženo revizijsko poročilo o stanju osnovnih sredstev Železniškega transportnega podjetja v Ljubljani ter se je razvila obširna razprava o potrebi zamenjave železniških pragov in tirov, popravilu vozov, opremi delavnic ter uvedbi motornih vlakov ter elektrifikacije na naših železnicah. Glede na predloženo problematiko je odbor sklenil, da bo povabil na eno izmed prihodnjih sej tudi predstavnike zvezne in republiške komisije za vprašanja prometa in na podlagi njihovih poročil ter pojasnil razpravljajal o ukrepih, ki naj bi jih glede našega prometa podvzeli. Odbor je mnenja, da bo treba pristopiti k smotrnejšemu izkoriščanju tovarnega avtoparka, s čimer se bo delno razbremenil železniški promet.

V gradbeništvu se predvideva po predlogu družbenega plana največje povečanje storilnosti. Odbor je ugotavljal, da so gradbene kapacitete v republikli še vedno premajhne in da je treba z boljšo organizacijo, povečano storilnostjo in pravilnim nagrajevanjem doseči dvig produktivnosti v tej panogi in s tem znižanje cen gradbenih storitev. Prav tako naj bi se postopoma pocenil gradbeni material.

V trgovini je treba najti nove organizacijske oblike, da bi potrošniki lahko v večji meri nadzorovali delo in način poslovanja in vplivali na boljše poslovanje. To je nujno potrebno zato, da se dvigne kulturna postrežba, pa tudi preprečijo razne špekulacije in gospodarski kriminal. Ugotoviti bo tudi treba, kako v praksi delujejo predpisi o odpiranju novih gostinskih obratov.

Pri obrti predvideva družbeni plan nadaljnje povečanje v namenu, da doseže tudi obseg obrtnih uslug in storitev višino, ki jo zahteva nagel razvoj drugih panog gospodarstva. Pri tem je po mnenju odbora potrebno posvetiti posebno pozornost tisti obrti, ki skrbi za dopolnitev široke potrošnje in obrti, ki je v zvezi z gradbeno dejavnostjo. Za pravičen in skladen razvoj obrti naj skrbi obrtna zbornica in okrajni ljudski odbori, ki naj taka socialistična podjetja čimbolj pospešujejo in po potrebi ustanavljajo.

Ovira razvoju zasebnega obrtništva je še vedno nerešeno vprašanje socialnega zavarovanja privatnih obrtnikov, h kateremu je treba čimprej pristopiti.

Pri vprašanjih izvoza in uvoza se je razvila v odboru obširna razprava, ki je nakazala potrebo, da se podjetja in ustanove v naši državi bolje seznanijo s proizvodnjo posameznih tovarn, ki uvažajo razne predmete, ki bi jih lahko

nabavila doma pri enem samem podjetju ali pa bi lahko te stvari izdelalo več naših podjetij v kooperaciji.

Odbor je razpravljal o nezdravih pojavih v naši izvozni trgovini, ko so razna naša podjetja medsebojno konkurirala na tujem trgu, pri čemer so mnogokrat prodajala pod lastno ceno. Potrebno je tudi pregledati, izvršiti revizijo in zmanjšati število uvoznih in izvoznih podjetij, kar bo imelo ugodne posledice tudi na domačem tržišču. Kljub temu, da je izvoz potreben, ga je vendar treba omejiti tam, kjer to zahtevajo potrebe domačega trga.

Pri večjih izvoznih delih naj bi se tudi uredilo dolgoročno kreditiranje, ki bi moralo biti povezano z izdelavnim časom za tak predmet.

Sredstva za investicije so v predlogu družbenega plana za leto 1955 zmanjšana, ker le z zmanjšanjem investicij lahko zagotovimo dvig družbenega standarda. Vendar odbor meni, naj se sredstva za avtocesto Ljubljana—Zagreb povečajo, če bo to v letu 1955 mogoče, ker je čimprejšnja dograditev te ceste ne samo v interesu naše republike, ampak celotne države. Pri dodeljevanju investicijskih kreditov pa naj se po mnenju odbora predvsem upoštevajo tista podjetja, ki so denarna sredstva že izkoristila in tista podjetja, ki zahtevajo majhne investicije, pa z njimi v veliki meri povečujejo kapaciteto sedanjih objektov.

Ko je odbor razpravljal o X. poglavju predloga družbenega plana (tržišče in cene, dohodki in izdatki prebivalstva, potrošnja), je obravnaval tudi vprašanje nočnega dela, za katerega zahteva uredba o plačah, da traja skozi ves mesec, če naj se plača kot nočno delo, to je s povišanjem plače. Glede na organizacijo dela, zlasti v tekstilnih tovarnah, pa nočno delo pri nas ne traja skozi ves mesec, temveč se opravlja v periodičnih ciklih in so zato — glede na določila uredbe — delavci oškodovani in prikrajšani za dodatek k plači zaradi nočnega dela. Odbor je soglasno ugotovil, da ne soglaša s takšnim obravnavanjem nočnega dela, ki zahteva od delovnega človeka večje napore, pa tudi večje izdatke in je zato sklenil, da bo o vprašanju nočnega dela razpravljal na eni svojih prihodnjih sej.

Pri obravnavanju tretjega dela predloga družbenega plana, ki obravnava ekonomske ukrepe za izvršitev plana LRS, je odbor v soglasju z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora izločil dobiček iz morebitnega nedeljskega dela v premogovnikih od tistih dohodkov, od katerih morajo okraji določen delež plačevati republiki. V tem delu predloga družbenega plana je odbor zaradi jasnosti in preglednosti ter vskladitve z dokumentacijo predlagal razne spremembe in dopolnitve, ki so razvidne iz priloge.

Glede prometnega davka je odbor sklenil, da bo o tem vprašanju razpravljal na eni prihodnjih sej in dal svoje predloge.

Pri poglavju o uporabi sredstev kreditnih skladov za investicije je odbor razpravljal o višini teh skladov ter v soglasju z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora znižal odstotek za republiški kreditni sklad za investicije, povišal odstotek deleža v sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Dolenjski in Kočevski in povečal investicijske kredite za kmetijstvo. Zlasti obširna je bila razprava o znižanju republiškega kreditnega sklada za investicije, ker je del članov odbora zastopal mnenje, da ni gospodarsko zniževati ta sklad, ki naj omogoči nadaljnji razvoj našega gospodarstva. Vendar je odbor zaradi nujnih potreb in gospodarske zaostalosti Primorske, Dolenjske in Kočevske

sklenil, naj se poviša odstotek deleža v klad za gospodarsko pomoč okrajev na tem področju.

V soglasju z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora je odbor predlagal še razne spremembe in dopolnitve v tretjem delu predloga družbenega plana za leto 1955 ter spremenil kvote glede na potrebe posameznih okrajev. Zaradi povišanja sklada za gospodarsko pomoč Primorski, Dolenjski in Kočevski je bilo potrebno izvršiti potrebne spremembe glede razdeljevanja denarnih sredstev. Ker je manjkala določba, od kdaj velja družbeni plan, je bilo potrebno to v plan vstaviti.

Odbor je tudi sklenil, da bo na eni svojih prihodnjih sej obravnaval predloge za spremembo zakonitih predpisov o obratnih kreditih in dal svoje predloge.

Ko je odbor razpravljal o tretjem delu predloga družbenega plana, so člani odbora stavili še razne druge predloge, ki jih pa odbor ni sprejel. Tako je odbor obširneje razpravljal o zvišanju odstotka v sklad za obnavljanje in vzdrževanje rezerv rudnega bogastva od 2 % na 4 % kakor tudi o zvišanju odstotka v sklad za zidanje stanovanjskih hiš pri premogovnikih od 15 % na 20 %.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev je pri obravnavanju predloga družbenega plana LRS za leto 1955 razpravljal o vsej tekoči problematiki našega gospodarstva, predvsem o vzrokih, ki zavirajo uspešno izvajanje družbenega plana. Sprejel je sklepe, da bo o posameznih zadevah razpravljal na prihodnjih sejah ter bo k delu na teh sejah pritegnil tudi razna podjetja in ustanove.

Odbor je mnenja, da predloženi družbeni plan s predlaganimi spremembami in dopolnitvami ustreza sedanji stopnji razvoja našega gospodarstva in zato predlaga skupščini, da ga v celoti sprejme.

Odbor je določil za svojega poročevalca ljudskega poslanca Štefana Pavšiča.

Št. P 22/1-55.

Ljubljana, dne 21. januarja 1955.

Poročevalec:

Štefan Pavšič l. r.

Predsednik:

Anton Labura l. r.

PREDLOG ZAKONA
O PRORAČUNU LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
(REPUBLIŠKEM PRORAČUNU)
ZA LETO 1955

1. člen

Republiški proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s posebnimi prilogami obsega:

I. republiški proračun:

z dohodki v znesku	9.470.000.000 din
in izdatki v znesku	9.470.000.000 din

II. predračune finančno samostojnih zavodov:

z dohodki v znesku	2.261,728.000 din
in izdatki v znesku	2.820,819.000 din
presežkom dohodkov	5,468.000 din
in presežkom izdatkov	564,559.000 din

III. predračune posebnih skladov:

z dohodki v znesku	1.920,000.000 din
in izdatki v znesku	1.920,000.000 din

2. člen

Presežki dohodkov nad izdatki v predračunih finančno samostojnih zavodov v skupnem znesku 5,468.000 din gredo v republiški proračun.

Presežki izdatkov nad dohodki v predračunih finančno samostojnih zavodov v skupnem znesku 564,559.000 din se krijejo z dotacijami republiškega proračuna.

3. člen

Finančno samostojni zavodi iz prvega odstavka drugega člena, ki dosežejo v letu 1955 presežek dohodkov nad planiranim presežkom dohodkov nad izdatki s tem, da z uspešno organizacijo dela dosežejo večje dohodke, kot so po predračunu planirani, ali pa brez škode za kakovost storitev oziroma proizvodov zmanjšajo planirane izdatke, razdelijo doseženi presežek dohodkov nad izdatki, kot bo ugotovljen s sklepnim računom zavoda za leto 1955, tako da vplačajo:

a) v sklad za nagrade največ 50 % presežka z omejitvijo, da ta znesek ne sme presegati 10 % zneska osebnih izdatkov zavoda za leto 1955;

b) v sklad za nadomestitev in dopolnitev ostali del presežka.

Finančno samostojni zavodi, ki po svojem predračunu nimajo planiranega presežka dohodkov nad izdatki, razdelijo po določbah prejšnjega odstavka doseženi presežek dohodkov nad izdatki.

Če ima finančno samostojni zavod po določbi o ustanovitvi še kak drug sklad, določi Izvršni svet, kolikšen del doseženega presežka dohodkov nad izdatki, ki preostane po plačilu v sklad za nagrade, gre v letu 1955 v posamezne druge sklade.

Presežek dohodkov, ki ga finančno samostojni zavod ne doseže na način, določen v prvem in drugem odstavku tega člena, bo razdeljen z zakonom o sklepnem računu o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1955.

Za razdelitev presežka dohodkov nad izdatki, ki ga dosežejo zdravstveni zavodi, veljata odlok o finansiranju in poslovanju zdravstvenih zavodov (Ur. list FLRJ, št. 14/53) in odredba o skladih zdravstvenih zavodov s samostojnim finansiranjem (Ur. list LRS, št. 17/1953).

4. člen

Če se kakšen republiški organ ali zavod v letu 1955 odpravi ali reorganizira, prenese Izvršni svet kredite, ki so bili določeni po predračunu takega organa ali zavoda, na tisti organ ali zavod, ki se mu poverijo naloge odpravljenega ali reorganiziranega organa ali zavoda.

Predračune novo ustanovljenih republiških organov in zavodov kakor tudi izdajo novih predpisov, ki imajo za posledico povečanje izdatkov, potrjuje Izvršni svet Ljudske skupščine in jih predloži v potrditev odboroma za proračun Ljudske skupščine LRS.

5. člen

Izvršni svet je pooblaščen, da kredite za negospodarske investicije, določene v posameznih razdelkih proračuna, dodeljuje v višini potreb na posamezne objekte šele po dokumentaciji.

Izvršni svet je pooblaščen, da dodeljuje iz nerazdeljenega kredita, določenega v proračunu za subvencije družbenim organizacijam in društvom, subvencije posameznim družbenim organizacijam in društvom po ugotovljenih potrebah.

6. člen

Izvršni svet je pooblaščen, da v času, ko odbora za proračun Ljudske skupščine LR Slovenije ne zasedata, izvrši virmane med partijami istega poglavja in med posameznimi poglavji istega razdelka.

Tako izvršene virmane predloži Izvršni svet v pritrnitev odboroma za proračun Ljudske skupščine LR Slovenije.

7. člen

Nastavitve pri republiških organih in zavodih, za katere v proračunu niso predvideni krediti, se lahko izvršijo samo po predhodni pritrditvi Izvršnega sveta.

8. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1955.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o proračunu LRS za leto 1955 s proračunom za leto 1955

Odbor za proračun je na svoji redni 5. seji, ki je trajala od 18. do 22. januarja 1955, razpravljala o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955, po besedilu, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki ga je dal zastopnik Izvršnega sveta LRS, je odbor po načelni in podrobni proučitvi zakonskega predloga ugotovil naslednje:

1. Predlog proračuna LRS za leto 1955 je v celoti vsklajen z razdelitvijo narodnega dohodka v predlogu družbenega plana LRS za leto 1955 in z njegovimi osnovnimi planskimi instrumenti.

2. Republiški proračun LRS za leto 1955 obsega:

I. republiški proračun:

z dohodki v znesku	9.470.000.000 din
in izdatki v znesku	9.470.000.000 din

II. predračune finančno samostojnih zavodov:

z dohodki v znesku	2.261,728.000 din
in izdatki v znesku	2.820,819.000 din
s presežkom dohodkov	5,468.000 din
in presežkom izdatkov	564,559.000 din

Presežki dohodkov v znesku 5,468.000 din gredo v republiški proračun, presežki izdatkov v znesku 564,559.000 din se krijejo z dotacijami republiškega proračuna.

III. predračune posebnih skladov:

z dohodki v znesku	1.920.000.000 din
in izdatki v znesku	1.920.000.000 din

3. Republiški proračun LRS za leto 1955 je za 16% večji od proračuna za leto 1954, vendar sloni na upoštevanju stvarnih potreb in na načelu varčevanja. Povečan je le v toliko, da je zagotovljeno nemoteno poslovanje vseh republiških ustanov. Vse te ustanove in zavodi so pa dolžni, da pomagajo ustvariti 6% rezervni sklad, kakor ga predvideva republiški družbeni plan za leto 1955.

Odbor je na podlagi podrobne obravnave mnenja, da je tudi predlog zakona o proračunu LRS za leto 1955 umesten in da so pooblastila Izvršnemu svetu v tem predlogu potrebna in primerna.

4. V teku razprav je odbor za proračun sprejel naslednji amandma:

V 11. razdelku — Univerza v Ljubljani — 3. del — negospodarske investicije, naj se doda nova pozicija 20 — adaptacija knjižnice Ekonomsko-pravne fakultete. Potrebna sredstva naj se dodelijo od skupne vsote, ki je določena za negospodarske investicije Univerze v Ljubljani.

Amandma je vsklajen z odborom za proračun Zbora proizvajalcev in Izvršnim svetom.

Odbor je prejel od odbora za prosveto Ljudske skupščine LRS tudi dva predloga za amandmaje in sicer, da se Zavodu za spomeniško varstvo LRS zviša postavka za vzdrževanje kulturnih spomenikov od predvidenih 8 milijonov na 12 milijonov in da se odobri Slovenskemu narodnemu gledališču v Mariboru dotacija v znesku 20 milijonov din.

Odbor je oba amandmaja zavrnil z motivacijo, da je v proračunu za vzdrževanje kulturnih spomenikov v letošnjem proračunu predvidena 100% večja vsota kot v preteklem letu. Slovensko narodno gledališče v Mariboru pa je ustanova, ki jo je dolžan vzdrževati MLO Maribor.

5. Pri Slovenskem narodnem gledališču in Slovenski filharmoniji ter Koncertni poslovalnici je odbor za proračun že pri obravnavi obračuna za leto 1954 sprejel priporočilo, da se prouči finančna plat teh ustanov in možnost prevzema teh ustanov po MLO Ljubljana. Tozadevno priporočilo je bilo dano

odboru za prosveto in kulturo Ljudske skupščine LRS in Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS.

Ker o tem vprašanju še ni bilo ničesar ukrenjenega, je odbor sprejel resolucijo, ki jo je poslal Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS.

6. V nadaljnji razpravi je odbor za proračun sprejel še naslednje priporočilo:

I. Odboru za proračun naj se pošljejo sezname republiških štipendistov, hkrati pa naj se pošljejo tudi vsem okrajnim ljudskim odborom. Odbor priporoča, da se v prihodnjem letu vse štipendije prenesejo na okrajne ljudske odbore.

II. Izvršni svet naj prouči vprašanje tistih osnovnih šol, ki so se začele graditi iz republiških sredstev v letu 1954 in so ostale nedograjene. Po možnosti naj se dodelijo sredstva, da se bodo dela lahko nadaljevala tudi v letu 1955, ker ljudski odbori glede na sredstva, ki jih imajo letos na razpolago, ne bodo mogli dovršiti vseh del na teh šolah.

III. Pri obravnavi predračunov dohodkov in izdatkov raznih inštitutov je odbor ugotovil, da dobivajo velike subvencije, zato je potrebno, da se pošlje odboru tekom leta analiza dela in nalog teh inštitutov ter izvrši sistematizacija delovnih mest. Na ta način se bo verjetno sprostilo nekaj visokokvalificiranih kadrov, ki so nujno potrebni drugod.

IV. Pri razpravi o kmetijskem skladu, ki je določen v znesku 125.000.000, je odbor sprejel priporočilo, da Izvršni svet upošteva velike potrebe, ki jih ima naše kmetijstvo in med letom najde sredstva oziroma določi iz rezerve dotacijo, ki bo pripomogla k izboljšanju kmetijstva in funkcioniranju Kmetijske zbornice Ljudske republike Slovenije.

V. Odbor za proračun predlaga, naj bi Ljudska skupščina LRS poslala Ljudski skupščini FLRJ oziroma Zveznemu izvršnemu svetu predlog, naj se del sredstev, določenih za regresiranje umetnih gnojil in kmetijskih strojev izloči in dodeli republikam za regresiranje gradbenega materiala, potrebnega za gradnjo gnojničnih jam in silosov. Odbor je ugotovil, da je vprašanje konserveriranega hlevskega gnoja zaradi pomanjkanja gnojničnih jam zelo pereče in se najboljše snovi hlevskega gnoja izgubljajo.

Vsa navedena priporočila in predloge je odbor obravnaval in vskladil na skupni seji z odborom za proračun Zbora proizvajalcev.

Odbor za proračun je sprejel soglasno v celoti in v podrobnostih predlog zakona o proračunu LRS za leto 1955 s proračunom za leto 1955.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno ter je odbor za proračun določil za svojega poročevalca ljudskega poslanca Martina Greifa.

Odbor za proračun predlaga, da Republiški zbor sprejme ta zakonski predlog.

Št. R 57/1-55.

Ljubljana, dne 22. januarja 1955.

Poročevalec:

Martin Greif l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955
s proračunom za leto 1955

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev je razpravljal na svoji 5. seji od 18. do 22. januarja 1955 o predlogu zakona o proračunu LRS za leto 1955 s proračunom za leto 1955 po besedilu, kot ga je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Obrazložitev predloga je dal zastopnik Izvršnega sveta na skupni seji odborov za proračun obeh zborov Ljudske skupščine LRS. Prav tako sta oba odbora imela skupne seje, ko sta obravnavala predlog proračuna po posameznih razdelkih, sklepe pa sta sprejemala na ločenih sejah.

Najprej je odbor razpravljal o predlogu zakona o proračunu LRS za leto 1955 in po daljši obravnavi sklenil, da je predlog zakona umesten in da so pooblastila, ki so dana Izvršnemu svetu, potrebna.

V načelni razpravi o predlogu proračuna je odbor ta predlog presojal glede na potrebo splošnega varčevanja in se je zato poslužil primerjave s proračunom iz leta 1954. Ugotovil je, da ni bistvenih povečanj proračuna. Če upoštevamo, da v proračunu za leto 1954 ni bilo zneska 1,5 milijarde, ki je letos določen za izgradnjo ceste Ljubljana—Zagreb, vidimo, da je proračun za leto 1955, ki se nanaša na izdatke za državno upravo in za negospodarske investicije, v celoti nižji od lanskoletnega. Izdatki so se zmanjšali predvsem zaradi manjših negospodarskih investicij, dočim so osebni, materialni in funkcionalni izdatki v celoti nekoliko višji in to zaradi višjih cen v letu 1955, zaradi potreb po uvozu in pa zaradi povišanja plač oziroma honorarnih in dopolnilnih plač.

Pri načelni obravnavi dohodkov, ki znašajo 9470 milijonov, je odbor ugotovil, da so ti dohodki realni, le »Ostali dohodki« so ocenjeni samo približno. Ker pa »Ostali dohodki« predstavljajo le okrog 1,5%, ne morejo bistveno vplivati na proračun. V zvezi s celotnim perspektivnim razvojem in povečano storilnostjo v proizvodnji, ki jo predvideva predlog družbenega plana za leto 1955, je mogoče glavno postavko republiškega proračuna »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest« doseči in celo preseči. V razpravi je odbor nadalje ugotovil, da so dohodki od prebivalstva predvsem pa od dela temeljne dohodnine od kmetijstva znižani nasproti lanskoletnim planskim. To znižanje je nastalo tako zaradi preurejanja katastrov po izmeri kakor po kakovosti kultur. Letošnje planiranje teh dohodkov temelji na realiziranih lanskoletnih dohodkih.

»Dohodki iz gospodarstva« so znižani zaradi spremembe instrumentov zveznega družbenega plana.

V zvezi z navedenimi ugotovitvami je odbor prišel do zaključka, da je plan dohodkov iz proračuna za leto 1955 realen in ga je zato soglasno sprejel.

Nato je odbor prešel na obravnavo izdatkov, katere predvideva proračun. Pri izdatkih je odbor upošteval stvarne potrebe in koristnost. V primerjavi z izdatki v letu 1954 je ugotovil, da so negospodarske investicije v celoti za leto

1955 povečane zaradi finansiranja ceste Ljubljana—Zagreb z 1 milijardo 500 milijoni, da pa so ostale negospodarske investicije v primerjavi z letom 1954 nižje. Te negospodarske investicije so nižje zato, ker so se iz proračuna izločile vse tiste gospodarske investicije, ki niso izrazito republiškega pomena in zaradi splošnega zoževanja fronte negospodarskih investicij. Odbor je ugotovil, da v letu 1954 niso bile realizirane vse negospodarske investicije, vendar meni, da bo letošnji predlog zakona o proračunu realiziranje negospodarskih investicij uredil s tem, da se bodo investicije v letu 1955 dodeljevale le onim ustanovam, ki bodo najbolj upravičene in to šele po predloženi dokumentaciji. Odbor tudi priporoča upravi za investicije in organom, ki bodo sklepali pogodbe z izvajalci, da zagotovijo s penali izvršitev teh investicij.

Odbor je tudi razpravljajal o amandmaju odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora v 11. razdelku — Univerza v Ljubljani, 3. del — negospodarske investicije in ga po vskladitvi z odborom za proračun Republiškega zbora sprejel. Amandma se glasi:

V 11. razdelku, Univerza v Ljubljani, 3. del, negospodarske investicije, se doda nova pozicija 20 — adaptacija knjižnice Ekonomsko-pravne fakultete. Potrebna sredstva naj se dodeli od skupne vsote, ki je določena za negospodarske investicije Univerze v Ljubljani.

Glede amandmaja odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora za povečanje materialnih izdatkov za psihološki inštitut filozofskega oddelka zaradi najemnine, katero je MLO Ljubljana povišal od 187.000 na 507.600 din, je odbor sklenil, naj se materialni izdatki za navedeni inštitut pokrijejo z virmanom v sklopu materialnih izdatkov same Univerze.

Odbor tudi ni sprejel amandmaja odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora, naj se zvišajo sredstva Zavoda za spomeniško varstvo LRS za vzdrževanje kulturnih spomenikov, od sedanjih 8 milijonov na 12 milijonov, s čimer naj bi se izvedla adaptacija okrajnega muzeja v Ptuj.

Ravno tako odbor ni sprejel amandmaja odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora, da se v 9. razdelku, 9. del, 1. poglavje vnese nova pozicija 12, Slovensko narodno gledališče Maribor 20 milijonov. Odbor meni, da Slovensko narodno gledališče v Mariboru ni republiškega pomena in zato ni razloga, da bi se subvencioniralo iz republiškega proračuna.

Odbor je pri obravnavanju Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, Slovenske filharmonije in Koncertne poslovalnice sprejel skupaj z odborom za proračun Republiškega zbora resolucijo o prenosu teh ustanov na proračun Mestnega ljudskega odbora v Ljubljani in jo poslal Zboru proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Na področju kulture in prosvete je odbor razpravljajal o štipendijah našemu dijaštvu. Ker je s temi štipendijami zajetih približno 700 študentov, predlagamo, da se pri dodeljevanju teh štipendij sprejme ostrejši kriterij in pri tem upošteva potreba, da se poveča število študentov delavskih in kmečkih staršev. Na to nas sili izredno nizek procent teh študentov na srednjih, posebno pa na visokih šolah. Zaradi pravilnejšega dodeljevanja štipendij priporoča odbor, naj se v prihodnjem letu prenesejo štipendije na okraje.

Odbor je soglašal s povečanjem dotacij založništvom, vendar s pripombo, da se te dotacije založništvom ne dodeljujejo pavšalno, ampak da se dajejo za znižanje cene posameznih knjižnih izdaj, upoštevajoč njihovo kvaliteto in družbeno korist. Prav tako naj se tudi pri dodeljevanju dotacij filmom zaostri

vprašanje kvalitete filmov, predvsem tistih, ki se izdelujejo v kooperaciji s tujimi filmskimi podjetji.

Odbor predlaga, naj Izvršni svet prouči vprašanje dograditve tistih osnovnih šol, ki so se začele graditi v letu 1954 iz republiških sredstev. Te šole so se gradile v Beli krajini, Prekmurju in na Primorskem in jih ljudski odbori glede na sredstva, ki jih imajo na razpolago, sami ne bodo mogli dograditi. Zato naj se jim po možnosti ta sredstva dodelijo.

Glede kmetijskega sklada 125 milijonov dinarjev se je odbor posvetoval s predstavniki kmetijskih zbornic, ki so obrazložili problematiko kmetijstva, zlasti živinoreje.

Odbor je sklenil priporočiti Izvršnemu svetu, naj zaradi potrebe po pospeševanju in izboljšanju živinoreje daje med letom iz proračunske rezerve sredstva kmetijski zbornici ali zadrugam za vse akcije za dvig živinoreje.

Odbor je ugotovil, da skupnost prispeva velika finančna sredstva za razne regrese, med njimi tudi za regres pri umetnih gnojilih. Obenem odbor ugotavlja, da je vprašanje konserviranja hlevskega gnoja zaradi pomanjkanja gnojničnih jam zelo pereče in se tako najučinkovitejše snovi hlevskega gnoja izgublajo. Da bi se to preprečilo, predlaga odbor, naj bi se vsota regresov za umetna gnojila in za stroje delno lahko zmanjšala in del teh regresov prenesel na material za gradnjo gnojničnih jam in silosov.

Odbor je v načelu sprejel predlog proračuna dohodkov in izdatkov soglasno, nato pa po obširni, podrobni obravnavi še predlog posamezno po razdelkih.

Amandma, resolucijo in predloge je odbor vskladal z odborom za proračun Republiškega zbora.

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS zato predlaga, naj Ljudska skupščina LRS predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955 sprejme.

Za poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vinka Marinčka št. P 24/1-55.

Ljubljana, dne 24. januarja 1955.

Poročevalec:

Vinko Marinček l. r.

Predsednik:

Stane Bizjak l. r.

PREDLOG ZAKONA
O POTRĐITVI SKLEPNEGA RAČUNA
O IZVRŠITVI REPUBLIŠKEGA PRORAČUNA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA LETO 1953

1. člen

Potrjuje se sklepní račun o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1953, sestavljen po predpisih 48. člena zakona o proračunih in 39. člena uredbe o izvajanju proračuna.

2. člen

Republiški sklepní račun za leto 1953 s sklepnimi računi zavodov s samostojnim finansiranjem za leto 1953 je sestavni del tega zakona.

3. člen

Doseženi dohodki in izvršeni izdatki so znašali po republiškem sklepnem računu v letu 1953:

I. Po republiškem proračunu:

dohodki	6.335,275.581 din
izdatki	5.748,036.621 din
presežek dohodkov nad izdatki	587,238.960 din

II. Po sklepnih računih republiških zavodov s samostojnim finansiranjem:

dohodki	15.604,048.829 din
izdatki	15.502,382.566 din
presežek dohodkov	704,564.602 din
presežek izdatkov	602,898.339 din

4. člen

Presežek dohodkov nad izdatki po republiškem sklepnem računu za leto 1953 se porabi za kritje primanjkljajev po odloku o spremembah in dopolnitvah zveznega družbenega plana za leto 1954 (Uradni list FLRJ, št. 26-1954, poglavje XXXVIIIa).

5. člen

Presežek dohodkov republiških zavodov s samostojnim finansiranjem se razdeli tako:

v republiški proračun se odda znesek	204,824.760 din
v republiški investicijski kreditni sklad	226,882.842 din
za razdelitev na sklade se prepusti zavodom s samostojnim finansiranjem	272,857.000 din

Presežek izdatkov se krije iz republiškega proračuna in iz lastnih sredstev finančno samostojnih zavodov.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji, ki je trajala od 18. do 22. januarja 1955, obravnaval predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1953.

Pri razpravi o tem zakonskem predlogu je odbor ugotovil:

Po analizi predloga zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi proračuna za LR Slovenijo za leto 1953 je odbor ugotovil, da se je prvotni proračun zvišal z dodatnim proračunom od 4.249,355.686 na 5.748,036.621 ali za 36 %. To zvišanje proračuna je posledica večjih proračunskih dohodkov, ki so bili predvideni v znesku 4.249,355.686 po planu, so pa narasli na 6.335,275.581 ali za 49 % nad planirane.

Družbeni prispevek je bil presežen glede na plan za 35 % kot rezultat povečanega obsega proizvodnje, le delno pa zaradi zvišanja cen v nekaterih strokah industrije.

Prometni davek je bil presežen nasproti planu za 46 % iz istih vzrokov.

Del davka na presežek sklada plač, ki je bil presežen, se ne nanaša na obveznosti gospodarskih organizacij iz leta 1952.

Dohodnina je bila presežena za 38 %, delno zaradi izterjave zaostankov iz preteklih let in zaradi pravilne obdavčitve obrtnikov.

Dohodki republiških uradov in zavodov so bili preseženi za 14 %, predvsem na račun višjih vplačil gozdnih gospodarstev zaradi presežkov gozdne takse.

Ostali dohodki so bili preseženi za 392 %, ker je bil plan teh dohodkov postavljen le na približni cenitvi.

Povečanje plana izdatkov ima težišče predvsem na investicijah in proračunski rezervi.

	Povečanje nasproti planu	Struktura tega presežka
Investicije	182 %	52,5 %
Prosveta in ljudska kultura	103 %	1,7 %
Socialno skrbstvo	88 %	— 3,1 %
Zdravstvena zaščita	108 %	0,6 %
Državna uprava, sodstva in ceste	111 %	10,4 %
Dotacije ljudskim odborom	160 %	8,0 %
Proračunska rezerva	252 %	29,0 %
Od celotnih investicij 1.751,163.552 je bilo potrošenih:		
Za bolnišnice in socialne domove		33,0 %
Ceste in predor pod Ljubljanskim gradom		26,5 %
Prosvetne ustanove		17,1 %
Pogozdovanje Krasa		3,4 %
Ureditev vodovodov v raznih krajih		3,0 %
Ostale investicije		17,0 %

Pri prosveti rezultira zvišanje iz zvišanja osebnih izdatkov pri Medicinski visoki šoli in zvišanja operativnih izdatkov pri Svetu za prosveto in kulturo.

Proračunski krediti za socialno skrbstvo niso bili v celoti potrošeni zaradi prihrankov pri Državnem sekretariatu za splošno upravo in proračun, ker je bil prispevek za socialno zavarovanje na sklad plač uslužbencev vseh republiških organov in zavodov predviden v letu 1953 centralno in prihrankov pri Državnem sekretariatu za notranje zadeve pri kazensko poboljševalnih domovih.

Povišanje izdatkov za zdravstveno zaščito se nanaša na akcijo BCG in druge storitve v zdravstvu.

Pri državni upravi odpade od povečanja prvotnega plana 99 % za vzdrževanje cest.

Dotacije ljudskim odborom so bile povečane zaradi kritja njihovega deficita in zaradi izvršitve najnujnejših investicijskih del.

Proračunska rezerva v višini 742,340.396 je bila potrošena predvsem za razne refundacije neporavnanih obveznosti iz prejšnjih let, subvencije in pomoči družbenim organizacijam in ljudskim odborom ter za kritje raznih prenizko predvidenih izdatkov.

Če še pogledamo strukturo vseh izdatkov v višini 5.748,036.621 din, vidimo iz naslednje tabele, kako so bili potrošeni:

Investicije	30,5 %
Prosveta in ljudska kultura	14,9 %
Socialno skrbstvo	6,1 %
Zdravstvena zaščita	2,1 %
Drž. uprava, sodstva in ceste	27,9 %
Dotacije ljudskim odborom	5,6 %
Proračunska rezerva	12,9 %

Izdatki iz republiške uprave so bili torej, če upoštevamo izdatke za ceste, toda brez investicij, dotacij in rezerve 2.934,532.673 dinarjev ali 51 % celotnega proračuna. Od tega odpade na osebne izdatke $\frac{1}{5}$ in na operativne izdatke $\frac{1}{7}$, preostalo pa na funkcionalne izdatke.

Med letom 1953 so se izvršili tudi številni virmani v proračunu, kar je razumljivo spričo sprememb in reorganizacij v republiški upravi.

Vsi izdatki proračuna so bili torej izvršeni na osnovi odobrenih kreditov:

1. Na osnovi zakona o proračunu LRS za leto 1953	3.285,000.000
2. Z odlokom o družbenem planu za negospodarske investicije	964,355.686
3. Z zakonom o dodatnem proračunu LRS za l. 1953	<u>1.499,644.970</u>
4. Odobreni kredit skupaj	5.749,000.656
5. Izkoriščeno	<u>5.748,036.621</u>
6. Prihranek	<u>964.035</u>
7. Dejanski presežek na ustvarjene dohodke	587,238.960

Odbor predlaga, naj Republiški zbor sprejme predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1953.

Odbor za proračun je za svojega poročevalca določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Št. R 55/1-55.

Ljubljana, dne 22. januarja 1955.

Poročevalec:
Miran Cvenk l. r.

Predsednik:
Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev je na svoji seji od 18. do 22. januarja 1955 razpravljal o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna; obrazložitev zakona je dal poverjenik Izvršnega sveta.

Pri podrobni obravnavi predvidenih in doseženih dohodkov ter izdatkov je odbor ugotovil presežek dohodkov nad izdatki, kar dokazuje dobro gospodarjenje.

Odbor je predlog zakona v celoti sprejel ter predlaga Ljudski skupščini LRS, da ga sprejme.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vinka Marinčka.

Št. P 23/1-55.

Ljubljana, dne 24. januarja 1955.

Poročevalec:

Vinko Marinček l. r.

Predsednik:

Stane Bizjak l. r.

PREDLOG ODLOKA
O ZAČASNEM FINANSIRANJU REPUBLIŠKIH
POTREB V JANUARJU 1955

Na podlagi 29. člena temeljnega zakona o proračunih je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 22. januarja 1955 sprejela

odlok

o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955

I.

V januarju 1955 se financirajo potrebe republiških organov in proračunskih zavodov v mejah ene dvanajstine po proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954 določenih proračunskih izdatkov.

II.

Dohodki in izdatki po tem odloku so sestavni del proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1955.

III.

Ta odlok velja od 1. januarja 1955.

OBRAZLOŽITEV

Po 29. členu temeljnega zakona o proračunih izda odlok o začasnem finansiranju republiških potreb Ljudska skupščina LRS, če proračun ne more biti sprejet pred začetkom leta, na katerega se nanaša, in sicer po dvanajstih v mejah proračuna preteklega leta.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji 5. seji, ki je trajala od 18. do 22. januarja 1955, obravnaval tudi predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955.

Odbor je po opravljeni razpravi soglasno sprejel v celoti in v podrobnostih predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju glede na dejstvo, da republiški proračun za leto 1955 ni bil pravočasno sprejet.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Mirana Cvenka.

Odbor daje to poročilo Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS s predlogom, da ta predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955 sprejme.

Št. R 56/1-55.

Ljubljana, dne 22. januarja 1955.

Poročevalec:

Miran Cvenk l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS k predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955

Odbor za proračun Zbora proizvajalcev je v dneh od 18. do 22. januarja 1955 na svoji 5. seji podrobno obravnaval tudi predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955.

Po obrazložitvi poverjenika Izvršnega sveta in razpravi je odbor soglasno sprejel predlog odloka v celoti in podrobnostih s tem, da izdatki ne smejo presegati ene dvanajstine po proračunu določenih izdatkov za leto 1954.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da odlok o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955 v celoti sprejme.

Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Vinka Marinčka.

Št. P 21/1-55.

Ljubljana, dne 22. januarja 1955.

Poročevalec:

Vinko Marinček l. r.

Predsednik:

Stane Bizjak l. r.

PREDLOG ZAKONA O VOLITVAH LJUDSKIH POSLANCEV V LJUDSKO SKUPŠČINO LRS NA OBMOČJU OKRAJA KOPER

1. člen

Zaradi izvršitve zakona o razširitvi veljavnosti ustave, zakonov in drugih predpisov Ljudske republike Slovenije na koprsko območje se opravijo na tem območju volitve ljudskih poslancev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije po določbah zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS.

2. člen

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS razpiše volitve za poslance, ki se izvolijo na območju iz 1. člena v Ljudsko skupščino LRS, in določi število poslancev, ki se izvolijo v Republiški zbor, in število poslancev, ki se izvolijo v Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS v skupini industrije, trgovine in obrtništva.

Izvršni svet Ljudske skupščine LRS določi v sporazumu z okrajnim ljudskim odborom Koper volilne enote za te volitve.

3. člen

Koprsko območje se za skupino kmetijstva vključi v volilno enoto, ki jo sestavljata okraja Postojna in Sežana.

Ljudski poslanec, ki je bil izvoljen v Zbor proizvajalcev za skupino kmetijstva v okrajih Postojna in Sežana, predstavlja v Zboru proizvajalcev tudi proizvajalce iz skupine kmetijstva na koprskem območju.

Poslanec iz prejšnjega odstavka tega člena pridobi hkrati pravice člana zbora proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora Koper.

4. člen

Za izvršitev volitev na koprskem območju po tem zakonu skrbi Republiška volilna komisija LRS.

5. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Z razširitvijo civilne uprave FLRJ na območje bivše jugoslovanske cone STO in na del območja bivše cone A STO so stalni prebivalci tega ozemlja (koprsko področje) izenačeni v svojih pravicah in dolžnostih z jugoslovanskimi državljani. Iz tega izhaja, da so izenačeni z jugoslovanskimi državljani tudi v političnih in državljanskih pravicah in so s tem pridobili tudi pravico voliti poslance v Ljudsko skupščino LRS.

Zvezna ljudska skupščina je že sprejela zakon o izvolitvi ljudskih poslancev v Zvezno ljudsko skupščino na območju okrajev Koper in Buje. Naše pripombe k zveznemu osnutku tega zakona, da bi zakon o tem ne bil potreben, ker bi lahko to vprašanje uredil Zvezni izvršni svet sam z odlokom na podlagi zakona o pravicah in dolžnostih ter volitvah in odpoklicu zveznih poslancev, Zvezni izvršni svet ni sprejel. Glede na to smo mnenja, da bi bilo prav, da se na enak način reši tudi v Ljudski republiki Sloveniji vprašanje volitev republiških poslancev na koprskem območju.

Na koprskem območju je sedaj približno 37.000 prebivalcev, proizvodnega prebivalstva pa je v skupini industrije, trgovine in obrtništva približno 14.500, v skupini kmetijstva pa okrog 16.000.

Glede na količnik za volitve poslancev v Republiški zbor, ki znaša 12.000, bi se volili v Republiški zbor 3 poslanci. Količnik za volitve poslancev v Zbor proizvajalcev je znašal v skupini industrije, trgovine in obrtništva 9370, v skupini kmetijstva pa 45.824. Glede na to bi bilo treba izvoliti v Zbor proizvajalcev za skupino industrije, trgovine in obrtništva enega poslanca. Volitve za skupino kmetijstva pa bi se ne opravile, ampak bi se to koprsko območje priključilo volilni enoti, ki sta jo v tej skupini pri zadnjih volitvah sestavljala okraja Postojna in Sežana.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in uprave

POROČILO

odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji 7. seji dne 20. januarja 1955 obravnaval predlog zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper in ga soglasno podrobno in v celoti sprejel.

Z razširitvijo civilne uprave FLRJ na območje bivše jugoslovanske cone STO in del območja bivše cone A STO so stalni prebivalci tega ozemlja iz-

enačeni v svojih pravicah in dolžnostih z jugoslovanskimi državljani in so s tem pridobili tudi pravico voliti poslance v Ljudsko skupščino LRS. Ker je že Zvezna ljudska skupščina sprejela zakon o izvolitvi ljudskih poslancev v Zvezno ljudsko skupščino na območju okrajev Koper in Buje, je potrebno, da tudi Ljudska skupščina LRS sprejme zakon glede volitev republiških poslancev.

Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Tine Remškar.

Št. R 54/2-55.

Ljubljana, dne 22. januarja 1955.

Poročevalec:

Tine Remškar l. r.

Predsednik:

Vlado Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper

Zakonodajni odbor je na svoji 5. seji dne 21. januarja 1955 razpravljaj o predlogu zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper in ga po podrobni obravnavi v celoti sprejel brez sprememb.

Odbor meni, da je po razširitvi naše zakonodaje na območje okraja Koper nujno, da stalni prebivalci tega območja izvolijo tudi svoje predstavnike v Ljudsko skupščino LRS. S sprejetjem tega predloga zakona je tem prebivalcem dana ta možnost.

Zato odbor priporoča, naj Republiški zbor sprejme predlog tega zakona.

Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Bogomil Vižintin.

Št. R 54/1-55.

Ljubljana, dne 21. januarja 1955.

Poročevalec:

Bogomil Vižintin l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

PREDLOG ZAKONA O PODELJEVANJU PREŠERNOVIH NAGRAD

1. člen

V trajno počastitev spomina največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna se vsako leto na obletnico njegove smrti podelijo Prešernove nagrade za najboljša znanstvena in umetniška dela iz preteklega leta.

2. člen

Prešernove nagrade se podeljujejo iz Prešernovega sklada, ki se ustanovi pri Svetu za prosveto in kulturo LRS.

3. člen

Sredstva Prešernovega sklada so: proračunske dotacije, darila, volila in drugi nepredvideni dohodki.

4. člen

Prešernov sklad upravlja Svet za prosveto in kulturo LRS.

Prešernov sklad ima svoj predračun dohodkov in izdatkov.

Odredbodajalec za izvrševanje predračuna je sekretar Sveta za prosveto in kulturo LRS.

5. člen

Prešernove nagrade se podelijo za izvorna znanstvena dela in znanstvena odkritja pri praktičnem delu ter za dela ustvarjalne in reproduktivne umetnosti, ki so bila objavljena, razstavljena ali izvajana v preteklem letu.

6. člen

Kandidate za Prešernovo nagrado lahko predlagajo zavodi in organizacije. Za podelitev Prešernove nagrade se lahko potegujejo tudi posamezniki sami.

Predlogi morajo biti vloženi pri Svetu za prosveto in kulturo LRS do konca leta.

7. člen

Vsako leto se podelijo dve prvi nagradi po 300.000 din in štiri druge nagrade po 150.000 din, in sicer ena prva in dve drugi nagradi za najboljša znanstvena dela ter ena prva in dve drugi nagradi za najboljša umetniška dela.

Prva nagrada se lahko podeli samo za posebno pomembna znanstvena dela in za izredna umetniška dela.

8. člen

Če v kakšnem letu ne pride nobeno znanstveno delo ali nobeno umetniško delo v poštev za podelitev prve nagrade ali če ne pridejo v poštev znanstvena oziroma umetniška dela za podelitev drugih nagrad, se za posamezno področje Prešernove nagrade ne podelijo oziroma se podeli samo ustrezno število nagrad.

9. člen

Za obravnavanje predlogov za podelitev Prešernovih nagrad imenuje Svet za prosveto in kulturo LRS glavno komisijo in področne komisije za posamezna področja znanosti oziroma umetnosti.

Glavno komisijo sestavljajo predsednik in osem članov, vsako področno komisijo pa predsednik in dva člana.

Predsednik in člani glavne komisije se imenujejo za tri leta. Vsako leto mora biti na novo imenovana tretjina članov.

Predsednik in člani področnih komisij se imenujejo za eno leto.

Vsaka komisija sprejema svoje sklepe z dvetretjinsko večino glasov vseh svojih članov.

10. člen

Vsak predlog obravnava najprej ustrezna področna komisija in predlaga glavni komisiji kandidate za podelitev Prešernove nagrade z obrazložitvijo za vsakega posameznega kandidata. Področna komisija lahko predlaga za podelitev nagrade tudi osebe, za katere ni bil dan predlog po 6. členu tega zakona.

Izmed kandidatov, ki so jih predlagale področne komisije, predlaga glavna komisija Svetu za prosveto in kulturo LRS enega kandidata za prvo nagrado in dva kandidata za drugi nagradi za znanstvena dela ter enega kandidata za prvo nagrado in dva kandidata za drugi nagradi za umetniška dela. Predlog mora obrazložiti za vsakega posameznega kandidata.

Če Svet za prosveto in kulturo LRS glede kakšnega kandidata ne sprejme predloga glavne komisije, sporoči to glavni komisiji, da ta namesto takega kandidata lahko predlaga drugega.

11. člen

Svet za prosveto in kulturo LRS sklepa o podelitvi Prešernovih nagrad na svoji seji.

Imena nagrajencev je treba objaviti v dnevnem časopisju obenem z obrazložitvijo glavne komisije za vsakega nagrajenca.

12. člen

Natančnejše predpise za izvrševanje tega zakona izda po potrebi Svet za prosveto in kulturo LRS.

13. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

S tem preneha veljati odredba Ministrstva za prosveto NVS o podeljevanju nagrad za umetnost in znanost (Uradni list SNOS in NVS, št. 13-53/46).

OBRAZLOŽITEV

Prešernove nagrade oziroma nagrade za umetnost in znanost so se doslej podeljevale na podlagi odredbe bivšega ministra za prosveto z dne 5. februarja 1946 (Uradni list NVS, št. 13/46).

Ker gre za vprašanje, ki bi po svoji naravi in po svojem pomenu moralo biti urejeno z zakonom in ker se je pokazalo v praksi, da je treba postopek v zvezi s podeljevanjem Prešernovih nagrad podrobneje urediti, da ne bi pri podeljevanju nagrad prišlo do nekaterih nevšečnosti, ki so se zgodile v preteklosti, predlaga Izvršni svet, da Ljudska skupščina LRS sprejme zakon o podeljevanju Prešernovih nagrad po predloženem zakonskem predlogu.

Glavna načela zakonskega predloga so tale: Prešernove nagrade se podeljujejo iz posebnega, s tem zakonom ustanovljenega Prešernovega sklada, ki ga upravlja Svet za prosveto in kulturo LRS in ki se dotira predvsem iz proračunskih dotacij. Vsako leto se podelijo tri nagrade (ena prva po 300.000 din in dve drugi po 150.000 din) za znanstvena dela in enako število nagrad v enaki višini za umetniška dela. Nagrade se podeljujejo na obletnico Prešernove smrti za najboljša znanstvena in umetniška dela iz preteklega leta. O podelitvi nagrad sklepa Svet za prosveto in kulturo LRS na svoji seji. Kandidate za nagrade s posameznih področij znanosti in umetnosti izberejo

področne komisije, iz teh kandidatov pa izbere tri kandidate s področja znanosti in tri kandidate s področja umetnosti glavna komisija in da svoj predlog Svetu za prosveto in kulturo LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

**odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad**

Odbor za prosveto in kulturo je razpravljal o predlogu zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad in ga v načelu sprejel. Pri podrobni obravnavi je bil odbor mnenja, da bi morala imeti glavna komisija tudi pravico sama predlagati kandidata za nagrado. Po predlogu zakona, kot ga je predložil Izvršni svet, te pravice nima. Zato je odbor soglasno sklenil predlagati, da se 10. člen, drugi odstavek spremeni tako:

»Glavna komisija predlaga Svetu za prosveto in kulturo LRS enega kandidata za prvo nagrado in dva kandidata za drugi nagradi za znanstvena dela ter enega kandidata za prvo nagrado in dva kandidata za drugi nagradi za umetniška dela, praviloma izmed kandidatov, ki so jih predlagale področne komisije. Glavna komisija pa lahko predlaga tudi kakšnega drugega kandidata. Predlog mora obrazložiti z vsakega posameznega kandidata.«

Ta amandma je bil vsklajen z zakonodajnim odborom Republiškega zbora in z Izvršnim svetom Ljudske skupščine LRS.

Odbor predlaga, naj Ljudska skupščina LRS sprejme predlagani zakon.

Za poročevalca je bil določen član odbora dr. Heli Modic.

Št. R 51/1-55.

Ljubljana, dne 19. januarja 1955.

Poročevalec:

Dr. Heli Modic l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

**zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad**

Zakonodajni odbor je na svoji 5. seji dne 21. januarja 1955 razpravljal o predlogu zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad in ga v celoti sprejel.

Pri podrobni obravnavi je odbor sprejel predlog amandmaja odbora za prosveto in kulturo k drugemu odstavku 10. člena. Iz te spremembe izhaja,

da sme glavna komisija tudi sama predlagati kandidata za nagrado in je na ta način zmanjšana nevarnost, da bi kakšno delo, ki je po svoji vsebini gledano s stališča celote zelo pomembno, ne bilo vzeto v poštev pri področnih komisijah, ki so imenovane le za posamezne stroke.

Odbor je mnenja, da je potrebno z zakonskimi predpisi urediti podeljevanja Prešernovih nagrad in priporoča Republiškem zboru, da sprejme predlog tega zakona.

Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Stane Nunčič.

Št. R 51/2-55.

Ljubljana, dne 21. januarja 1955.

Poročevalec:

Stane Nunčič l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

PREDLOG ZAKONA O OBRATNIH AMBULANTAH V GOSPODARSKIH ORGANIZACIJAH

Splošne določbe

1. člen

Obratne ambulante so zdravstveni zavodi, ki opravljajo preventivno zdravstveno službo v gospodarskih organizacijah in dajejo zdravstveno pomoč njihovim delavcem in uslužbencem.

2. člen

Gospodarska organizacija, v kateri je zaposlenih večje število delavcev in uslužbencev oziroma v kateri je podana večja nevarnost za zdravje zaposlenih ali podobne okoliščine, mora imeti obratno ambulanto.

Obratno ambulanto ima lahko tudi vsaka druga gospodarska organizacija ali več gospodarskih organizacij skupaj. Ena gospodarska organizacija more imeti tudi več obratnih ambulant.

Za ustanovitev obratne ambulante je potrebna pritrditev pristojnega ljudskega odbora.

Pristojni ljudski odbor lahko ustanovi obratno ambulanto za več gospodarskih organizacij v sporazumu s prizadetimi gospodarskimi organizacijami.

Stroške za ustanovitev, investicije in investicijsko vzdrževanje nosi gospodarska organizacija, ki je ustanovila obratno ambulanto. Če ustanovi obratno ambulanto več gospodarskih organizacij skupaj ali ljudski odbor v sporazumu z gospodarskimi organizacijami, se določi s pogodbo, kolikšen del stroškov za ustanovitev, investicije in za investicijsko vzdrževanje obratne ambulante bo nosila posamezna gospodarska organizacija oziroma ljudski odbor.

Če ljudski odbor odkloni pritrditev po tretjem odstavku tega člena, ima gospodarska organizacija pravico do pritožbe v 15 dneh na Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.

3. člen

Obratne ambulante so finančno samostojni zdravstveni zavodi; zanje veljajo predpisi o ustanavljanju, upravljanju in finansiranju zdravstvenih zavodov, kolikor ni s tem zakonom drugače določeno.

Stroški za preventivno zdravstveno službo obratne ambulante gredo v breme gospodarske organizacije, kolikor ni s posebnimi predpisi drugače določeno. Ti stroški se določajo po posebnem programu, ki ga določi obratna ambulanta v sporazumu z gospodarsko organizacijo.

Ustanovitelj obratne ambulante mora zagotoviti potrebna sredstva za primer primanjkljaja obratne ambulante in potrebne dotacije.

Delovno področje obratne ambulante

4. člen

Obratna ambulanta ima zlasti te naloge:

1. Opravlja vso preventivno zdravstveno službo in higiensko nadzorstvo v gospodarski organizaciji.

Proučuje in nadzira higieno delavskih stanovanj in prehrane ter transport delavcev na delo in z dela;

organizira patronažno službo za obolele in poškodovane delavce;

vodi socialno medicinsko delo med delavci in uslužbenci obrata;

dvakrat letno daje upravi obrata pismena poročila o ugotovitvah s področja svoje dejavnosti ter stavlja ustrezne predloge.

2. Opravlja prvi pregled oseb pred sprejemom na delo.

3. Opravlja periodične ter sistematske preglede.

4. Proučuje vzroke nezgod, poklicnih in drugih obolenj v zvezi z delovnimi pogoji v obratu in življenjskimi pogoji na domu ter prijavlja nezgode in obolenja po veljavnih predpisih.

5. Skrbi za varstvo mladine, žen, nosečnic in invalidov pri delu ter daje strokovne predloge komisiji za določanje delovnih mest.

6. Zdravi praviloma delavce in uslužbence gospodarske organizacije, po posebnem dogovoru z zdravstvenim domom in gospodarsko organizacijo pa tudi druge državljane.

7. Vodi evidenco delanezmožnih zavarovancev ter nadzoruje potek njihovega zdravljenja tudi v primerih, če se zavarovanci zdravijo pri drugem zdravstvenem zavodu.

8. Nudi prvo pomoč ponesrečenim delavcem in uslužbencem ter poskrbi v primeru potrebe za njihov prevoz v bolnišnico.

9. Organizira in vodi v sodelovanju z organi Rdečega križa in Protiletalske zaščite tečaje in dopolnilne tečaje za prvo pomoč.

10. Pri izvrševanju svojih nalog sodeluje z organi higienske tehnične zaščite gospodarske organizacije, z organi sanitarne inšpekcije in inšpekcije dela, z zdravstvenimi in drugimi ustreznimi zavodi za varnost pri delu, z organi socialnega zavarovanja, z organi za posredovanje dela, z Rdečim križem in drugimi družbenimi organizacijami.

5. člen

Delavci in uslužbenci gospodarskih organizacij se praviloma zdravijo v svoji obratni ambulanti. V primeru, ko se zdravijo v drugem zdravstvenem zavodu, mora ta zdravstveni zavod o tem obvestiti obratno ambulanto.

Upravljanje obratne ambulante

6. člen

Obratno ambulanto upravlja upravni odbor.

Člane upravnega odbora imenuje ljudski odbor okraja (mesta, mestne občine s posebnimi pravicami) po predlogu delovnega kolektiva gospodarske organizacije.

V upravnem odboru mora biti vsaj polovica članov iz vrst delovnega kolektiva gospodarske organizacije.

7. člen

Upravnika obratne ambulante imenuje pristojni ljudski odbor po sporazumu s pristojnim zdravstvenim domom, upravnim odborom obratne ambulante in gospodarske organizacije.

Upravnik obratne ambulante mora biti zdravnik z opravljenim strokovnim izpitom; pri svojem strokovnem delu je samostojen.

Strokovno osebje

8. člen

Obratna ambulanta mora imeti vsaj enega zdravnika splošne prakse, ki je posebej usposobljen za delo v obratnih ambulantah, ali zdravnika-specialista za industrijsko higieno (obratni zdravnik), in ostalo potrebno zdravstveno osebje.

Obratne ambulante lahko za specialne preglede delavcev in uslužbencev honorarno namestijo tudi zdravnike-specialiste (okulista, otologa itd.).

Ureditev obratnih ambulant

9. člen

Obratne ambulante imajo lahko v svoji sestavi tudi zobno ambulanto in bolniški oddelek.

Obratna ambulanta mora imeti najmanj 1 prostor za ordinacijo, prostor za administracijo, čakalnice in pripadajoče sanitarne prostore. Natančnejše tehnične in strokovne pogoje za ureditev obratnih ambulant predpiše Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.

Nadzorstvo

10. člen

Strokovno nadzorstvo nad delom obratnih ambulant opravlja svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko pristojnega ljudskega odbora po strokovnjakih, ki jih za to določi.

Prehodne in končne določbe

11. člen

Obratne ambulante, ki že obstojajo, morajo prilagoditi svojo organizacijo in delo določbam tega zakona v roku šestih mesecev po objavi zakona.

12. člen

Natančnejše določbe za izvrševanje tega zakona predpiše po potrebi Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.

13. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Razvoj naše zdravstvene službe in same potrebe so povzročile, da so poleg splošnih ambulant gospodarske organizacije ustanovile 62 lastnih obratnih ambulant. Vendar obstoj in delokrog teh ambulant dosedaj pravno ni bil urejen. To dejstvo in tudi predpisi o družbenem upravljanju zdravstvenih zavodov nas silijo k pravni ureditvi, s katero se urejuje način ustanavljanja, finančno poslovanje in odnos do gospodarske organizacije, ljudskega odbora in zdravstvenega doma.

Osnovna značilnost tega predloga zakona je, da daje obratnim ambulantam v vsebinskem pogledu širše naloge. Dočim je bila dosedaj v obratnih ambulantah glavna vsebina dela zdravljenje že obolelih in deloma higiensko-tehnična zaščita, poudarja predlog zakona preventivo, to je preprečevanje obolenja in kvarnih vplivov okolja na delavca in v ta namen uvaja tudi patronažno službo. Zato bodo obratne ambulante opravljale prve preglede pred sprejemom na delo, periodične ter sistematske preglede, katerih namen je predlaganje pravilnejše razporeditve delavcev na posamezna delovna mesta v interesu delavca in gospodarske organizacije in proučevale obolenja sploh in poklicna obolenja. V isti namen in dopolnilo k temu pa naj bi obratne ambulante s patronažo zajele tudi delavčev dom.

Družbeno upravljanje obratnih ambulant, to je sestava upravnega odbora, kakor ga predvideva predlog zakona, pa zagotavlja, da bo obratna ambulanta lahko vršila svoje naloge v polnem obsegu, tako v korist delavca, kakor tudi gospodarske organizacije.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah

Zakonodajni odbor je na svoji 5. seji, dne 21. januarja 1955 razpravljal o predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah in ga v celoti sprejel.

Pri podrobni obravnavi je odbor sprejel naslednje amandmaje:

3. člen: V drugem odstavku naj se za »po posebnem programu« dostavi še beseda »del«.

4. člen: 1. točka naj se konča pri besedah: »... in uslužbenci obrata.«

Preostali tekst te 1. točke naj se loči in postavi kot nova točka 11 v naslednjem besedilu: »Najmanj dvakrat letno daje upravi obrata pismena poročila o ugotovitvah s področja svoje dejavnosti ter ustrezne predloge.«

V 2. točki naj se izpusti besedica »prvi«.

6. člen naj se spremeni takole:

»Obratno ambulanto upravlja upravni odbor, ki ga imenuje pristojni ljudski odbor.

V upravnem odboru mora biti vsaj polovica članov iz vrst delovnega kolektiva gospodarske organizacije, ki jih predlaga delavski svet.«

7. člen: 1. odstavek se spremeni takole:

»Upravnika ambulante imenuje pristojni ljudski odbor na predlog upravnega odbora obratne ambulante in po prejšnjem zaslišanju pristojnega zdravstvenega doma.«

8. člen: 2. odstavek se glasi takole: »Obratne ambulante lahko za specialne preglede delavcev in uslužbencev honorarno namestijo tudi druge zdravniške specialiste.«

Za sedanjim 11. členom se doda nov 12. člen, ki se glasi:

»Za pristojni ljudski odbor po 2., 6., 7. in 10. členu tega zakona se šteje ljudski odbor okraja, mesta in mestne občine s posebnimi pravicami.«

Dosedanji 12. in 13. člen postaneta 13. in 14. člen tega zakona.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog tega zakona.

Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Miha Berčič.

Št. R 53/1-55.

Ljubljana, dne 21. januarja 1955.

Poročevalec:

Miha Berčič l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarske organizacije

POROČILO

odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine
LRS k predlogu zakona o obratnih ambulantah

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev je razpravljaj o predlogu zakona o obratnih ambulantah na svoji seji dne 19. januarja 1955. Seji odbora je prisostvovala tudi tov. Mira Svetinova, ki je predlog zakona utemeljevala in obrazložila v imenu predlagatelja, to je odbora za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora.

V razpravi so člani odbora ugotovili, da bo s pravilnim izvajanjem tega zakona izboljšana tako zdravstvena služba kakor tudi pravilno razmeščanje delovne sile po podjetjih in da bodo delovni kolektivi imeli od dobro urejenih in upravljanih obratnih ambulant veliko korist tako glede dviga zdravstvene in higienske ravni vsakega posameznika in celega kolektiva, kakor glede

pobijanja škodljivih pojavov izrabljanja socialnega zavarovanja. S tem zakonom se bo še nadalje razširilo družbeno upravljanje in se bo povezala zdravstvena služba z delovnimi kolektivi, ki bodo sami predlagali člane upravnega odbora za svojo obratno ambulanto.

V odboru se je razvila obširna razprava o tem, ali naj se vnese v zakon določilo, po katerem naj bi imel samo zdravnik obratne ambulante posameznega podjetja pravico priznati bolniški dopust delavcu ali uslužbencu tega podjetja. Predlagatelji tega dodatka so svoj predlog utemeljevali s tem, da ima obratni zdravnik pregled nad delom in člani v posameznem delovnem kolektivu in zato objektivnejše in pravilnejše lahko presodi, ali je komu potreben bolniški dopust in za koliko časa.

Člani odbora so končno sklenili, da se te dopolnitve v zakon ne vnese, pač pa se naj določilo 5. člena predloga zakona o obratnih ambulantah (ki določa, da mora vsak drug zdravstveni zavod, v katerem bi se zdravili delavci in uslužbenci gospodarskih organizacij, obvestiti o tem obratno ambulanto delovnega kolektiva, katerega član je bolnik) v zvezi s 7. točko 4. člena (ki pravi, da obratna ambulanta nadzoruje potek zdravljenja delanezmožnih zavarovancev tudi v primerih, če se zavarovanci zdravijo pri drugem zdravstvenem zavodu) tolmači tako, da mora zdravnik v obratni ambulanti nadzorovati zdravljenje v drugem zdravstvenem zavodu tudi z vidika, ali je to zdravljenje sploh potrebno, kako dolgo mora trajati in ali je bolniški dopust upravičen ter za koliko časa.

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev je predlog zakona o obratnih ambulantah sprejel v podrobnostih in v celoti in zato predlaga, da ga Ljudska skupščina LRS sprejme v besedilu, ki ga predlaga odbor za zdravstvo in socialno politiko Republiškega zbora.

Za poročevalca je bil določen član odbora **Jože Klanšek**.

Št. P 18/1-55.

Ljubljana, dne 20. januarja 1955.

Poročevalec:

Jože Klanšek l. r.

Predsednik:

Ivan Gorjup l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah

Zakonodajni odbor je na 4. seji, dne 21. januarja 1955 razpravljal o predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah in ga v načelu sprejel.

Odbor se strinja z ugotovitvami odbora za zdravstvo in socialno politiko, da samostojnost obratnih ambulant ne bo kvarno vplivala na razvoj naše zdravstvene službe, temveč bo povečala zainteresiranost delovnih kolektivov

za to zdravstveno ustanovo, ker predlog zakona poudarja skrb za preventivno in patronažno službo, ki je bila doslej zanemarjena, deloma zaradi pomanjkanja zdravstvenega kadra, deloma pa zaradi omejenosti samo na zdravljenje že obolelih.

Pri podrobni obravnavi je odbor sprejel naslednje amandmaje:

3. člen: V drugem odstavku naj se za »po posebnem programu« dostavi še beseda »del«.

4. člen: Prva točka naj se konča pri besedah: »... in uslužbenci obrata.«

Preostali tekst te 1. točke naj se izloči in postavi kot nova točka 11 v naslednjem besedilu: »Najman dvakrat letno daje upravi obrata pismena poročila o ugotovitvah s področja svoje dejavnosti ter ustrezne predloge.«

V 2. točki naj se izpusti besedica »prvi«.

6. člen naj se spremeni takole:

»Obratno ambulanto upravlja upravni odbor, ki ga imenuje pristojni ljudski odbor.

V upravnem odboru mora biti vsaj polovica članov iz vrst delovnega kolektiva gospodarske organizacije, ki jih predlaga delavski svet.«

7. člen: 1. odstavek se spremeni takole:

»Upravnika ambulante imenuje pristojni ljudski odbor na predlog upravnega odbora obratne ambulante in po prejšnjem zaslišanju pristojnega zdravstvenega doma.«

8. člen: 2. odstavek se glasi takole: »Obratne ambulante lahko za specialne preglede delavcev in uslužbencev honorarno namestijo tudi druge zdravniške specialiste.«

Za sedanjim 11. členom se doda nov 12. člen ki, se glasi:

»Za pristojni ljudski odbor po 2., 6., 7. in 10. členu tega zakona se šteje ljudski odbor okraja, mesta in mestne občine s posebnimi pravicami.«

Dosedanji 12. in 13. člen postaneta 13. in 14. člen tega zakona.

Odbor je zakonski predlog sprejel v podrobnostih in v celoti soglasno in predlaga Zboru proizvajalcev, da ga sprejme.

Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Mirko Lorger.

Št. P 18/2-55.

Ljubljana, dne 21. januarja 1955.

Poročevalec:

Mirko Lorger l. r.

Predsednik:

Danijel Lepin l. r.

PREDLOG ZAKONA O ZOBOZDRAVSTVENI SLUŽBI

I.

Splošne določbe

1. člen

Zobozdravstvena služba kot panoga splošne zdravstvene službe skrbi za napredek zobozdravstvenega stanja ljudstva s tem, da s sodobnimi znanstvenimi metodami in s sodobnimi tehničnimi sredstvi in pripomočki preprečuje in zdravi bolezni zob, ustne votline in čeljusti.

Zobozdravstvena služba mora posebno skrbeti za dobro zobozdravstveno stanje predšolske in šolske mladine ter nosečih žen in porodnic.

Zobozdravstvena služba širi zdravstveno prosveto in utrjuje zdravstveno zavest ljudstva, organizira zdravstveno-prosvetne akcije in sodeluje z državnimi organi, družbenimi organizacijami in strokovnimi društvi pri delu za napredek zdravstvenega stanja ljudstva.

2. člen

Zobozdravstvena služba se izvršuje v zobozdravstvenih zavodih.

II.

Zobozdravstveni zavodi

3. člen

Zobozdravstveni zavodi so:

1. zobne ambulante,
2. predšolske zobne ambulante,
3. šolske zobne ambulante,
4. zobne poliklinike,
5. zobotehnični laboratoriji.

4. člen

Zobozdravstvene zavode lahko ustanavljajo ljudski odbori, gospodarske in družbene organizacije ter zavodi.

Za ustanovitev zobozdravstvenega zavoda morajo imeti gospodarske in družbene organizacije ter zavodi poprejšnjo pritrditev okrajnega (mestnega) ljudskega odbora, na katerega območju bo sedež zavoda.

5. člen

Zobna poliklinika je samostojen zdravstveni zavod, drugi zobozdravstveni zavodi so lahko samostojni ali pa so v sestavi drugega zdravstvenega zavoda.

6. člen

Zobozdravstveni zavod se lahko ustanovi v kraju oziroma za območje, kjer to narekujejo krajevne potrebe in če je zagotovljeno potrebno zobozdravstveno osebje in če so izpolnjeni tudi drugi predpisani pogoji.

7. člen

Vodja zobozdravstvenega zavoda mora biti praviloma zdravnik specialist za zobne in ustne bolezni ali zobozdravnik.

Vodja predšolske oziroma šolske zobne ambulante mora biti praviloma pedontolog oziroma ortodont.

Vodja zobotehničnega laboratorija mora biti zobotehnik z opravljenim strokovnim izpitom.

8. člen

Kolikor ni s tem zakonom drugače določeno, veljajo za ustanavljanje, upravljanje, finansiranje in delo samostojnih zobozdravstvenih zavodov predpisi, ki veljajo za druge zdravstvene zavode.

9. člen

Zobna ambulanta ima tele naloge:

1. zdravi bolezní zob, ustne votline in čeljusti;
2. sodeluje z drugimi zdravstvenimi zavodi pri ugotavljanju primarnih in sekundarnih obolenj, ki se manifestirajo v organih navedenih v prejšnji točki;
3. opravlja vsa zobotehnična dela;
4. širi zdravstveno prosveto;
5. opravlja sistematične preglede prebivalstva, zlasti mladine;
6. skrbi za strokovno spopolnjevanje svojih strokovnih uslužbencev.

V krajih, kjer ni predšolske ali šolske zobne ambulante, opravlja zobna ambulanta tudi delo predšolske oziroma šolske zobne ambulante; to delo pa mora opravljati ločeno od drugega dela in ob posebej za to določenih dnevih ali urah.

10. člen

Predšolska oziroma šolska zobna ambulanta ima praviloma glede predšolske oziroma šolske mladine poleg nalog iz 1. do 4. in 6. točke 9. člena tega zakona še tele naloge:

1. pregleduje predšolske otroke oziroma učence vseh šol svojega območja, registrira stanje posameznika in določi obseg potrebnega zdravljenja zobovja in ustne votline, obvezno pa pregleda enkrat na leto učence v prvem in četrtem razredu osnovnih šol in srednjih šol;
2. daje ob pregledih poseben pouk o higieni ust in zob.

11. člen

Zobna poliklinika daje splošno zobozdravstveno in specialistično zobozdravstveno pomoč bolnikom iz okraja, kjer je njen sedež in neposredne okolice in ki jo določi državni organ, ki je pristojen za zadeve in naloge zavoda; bolnikom iz drugih okrajev pa daje samo specialistično zobozdravstveno pomoč na podlagi napotnic, ki jih izdajo pristojne zobne ambulante ali predšolske oziroma šolske zobne ambulante.

12. člen

Zobotehnični laboratorij izdeluje na podlagi odtiskov terapevta (zdravnik specialist za zobne in ustne bolezni, zobozdravnik in dentist) vsa protetična dela v snemni, nesnemni (fiksni), ortodonski in čeljustno-travmatološki protetiki.

13. člen

Zobna ambulanta, predšolska oziroma šolska zobna ambulanta mora imeti najmanj enega terapevta in eno zobarsko asistentko.

Zobna poliklinika mora imeti najmanj pet terapevtov, izmed katerih morata biti praviloma najmanj dva zdravnika specialista za zobne in ustne bolezni ali zobozdravnika.

14. člen

Vsaka zobna ambulanta, predšolska oziroma šolska zobna ambulanta in zobna poliklinika mora imeti ordinacijsko sobo, čakalnico in sanitarije ter vso predpisano opremo.

Pri zobni polikliniki se lahko ustanovi bolniški oddelek (stacionarij).

Kakšno opremo morajo imeti posamezne vrste zobozdravstvenih zavodov, predpiše Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.

15. člen

Vsaka zobna ambulanta, predšolska oziroma šolska zobna ambulanta in zobna poliklinika mora praviloma imeti svoj zobotehnični laboratorij.

Če zobna ambulanta, predšolska oziroma šolska ambulanta nima svojega zobotehničnega laboratorija, opravlja zanjo zobotehnična dela zobotehnični laboratorij, ki ga določi svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko okrajnega (mestnega) ljudskega odbora.

III.

Zobozdravstveno osebje

16. člen

V zobozdravstvenih zavodih opravlja strokovno delo samo kvalificirano strokovno osebje, ki ima predpisano izobrazbo za svoj naziv.

S posebnimi predpisi je določeno, kako se pridobi strokovna izobrazba za posamezne nazive v zobozdravstveni službi.

17. člen

Zdravnik specialist za zobne in ustne bolezni opravlja vsa zobozdravstvena dela (konservativa, protetika, čeljustna kirurgija, travmatologija, ortodontija, paradentoza itd.).

Zobozdravnik opravlja vsa zobozdravstvena dela iz prvega odstavka tega člena, razen velike čeljustne kirurgije, v travmatologiji pa sme nuditi le prvo pomoč.

Dentist (zobar) opravlja konservativno zdravljenje, protetična dela, običajna dela ortodontije, zdravljenje paradentoze in ekstrakcijo zob ter nudi prvo pomoč v travmatologiji.

Zobotehnik izvršuje vsa dela mostovne protetike (vse vrste prevlek in kron ter vse vrste mostičev v kovini in akrilatih), vsa dela snemne protetike (parcialne in totalne proteze) in enostavna ortodonska dela v laboratoriju. Kovinske proteze, keramična dela, ortodonske, travmatološke in maksilofacialne aparate lahko izvršuje samo zobotehnik, ki je za ta dela usposobljen.

Zobarska asistentka (instrumentarka) instrumentira terapevtu pri vseh zobozdravstvenih posegih, neguje aparate in instrumentarij, vodi zobozdravstveno administracijo ter dnevno in mesečno statistiko.

18. člen

Zdravnik splošne prakse lahko izdira zobe in nudi prvo zobozdravstveno pomoč.

19. člen

Strokovno nadzorstvo nad zobozdravstvenim zavodom opravlja svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko okrajnega (mestnega) ljudskega odbora po strokovnjakih, ki jih za to določi. Vsak zobozdravstveni zavod mora biti pregledan vsaj enkrat na leto.

Vrhovno nadzorstvo nad zobozdravstvenimi zavodi opravlja Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.

20. člen

Okrajni (mestni) ljudski odbor dovoljuje zasebno zobozdravstveno prakso, če je zmogljivost zaposlitve zobozdravstvenih delavcev v javnih zobnih ambulantah že polno izkoriščena in dosežena potrebna kvaliteta, če so za zasebno prakso delovni prostori in oprema urejeni po predpisih, ki veljajo za zobne ambulante in če se ugotovi, da je poleg javne zobne ambulante še krajevna potreba za zasebno prakso. O tem odloča ljudski odbor po prosti presoji.

Strokovno nadzorstvo nad delom terapevta, ki izvršuje zasebno zobozdravstveno prakso, opravlja svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko okrajnega (mestnega) ljudskega odbora po strokovnjakih, ki jih za to določi.

IV.

Kazenske določbe

21. člen

Zaradi prekrška se kaznuje z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev ali z zaporom do 30 dni zobozdravstveno osebje:

1. če izvršuje zasebno zobozdravstveno prakso brez dovoljenja;
2. če prekorači obseg svojega dela (17. člen);
3. če prepreči ali ovira izvršitev strokovnega pregleda (19. in 20. člen).

V.

Prehodne in končne določbe

22. člen

Zdravniki splošne prakse, ki so se po prej veljavnih predpisih posebej usposobili za zobozdravstvena dela in so izvrševali zobozdravstveno prakso, lahko v mejah konservativnega zobozdravstva še nadalje opravljajo ta dela.

23. člen

Natančnejše določbe za izvrševanje tega zakona predpiše po potrebi Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.

24. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati začasni pravilnik o organizaciji in delovanju oddelkov za javno zobozdravstveno službo (zobozdravstvenih zavodov) pri zdravstveno-zaščitnih zavodih (Uradni list LRS, številka 75-277/46).

25. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Zobozdravstvena služba je bila do sedaj urejena samo zasilno z zastarelimi predpisi (»Začasni pravilnik o organizaciji in delovanju oddelkov za javno zobozdravstveno službo pri zdravstveno zaščitnih ustanovah« iz leta 1946, Uradni list LRS, št. 75/46). Glede na vedno večji pomen zobozdravstvene službe za zdravje človeka in glede na to, da je zelo obsežna in samostojna veja v zdravstvu, pa tudi zaradi vedno večjega pomena preventive tudi v tej panogi, je pravna ureditev nujna.

Predlog zakona razvršča zobozdravstveno strokovno osebje glede na njegovo strokovno usposobljenost in razmejuje njegovo dejavnost. Dalje določa tipizacijo in delokrog zobozdravstvenih zavodov vseh vrst, ureja strokovno nadzorstvo nad celotno zobozdravstveno dejavnostjo in poudarja skrb za stalno dviganje kvalitete storitev.

Prav tako nalaga zobozdravstveni službi dolžnost, da izvaja zdravstveno prosvetne naloge in v sodelovanju z družbenimi organizacijami in strokovnimi društvi skrbi za napredek zdravstvenega stanja ljudstva.

Predlog zakona daje ljudskim odborom konkretnije določbe, pod katerimi pogoji lahko dovoljujejo zasebno prakso zobozdravstvenemu kadru.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in uprave

POROČILO

odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine
LRS k predlogu zakona o zobozdravstveni službi

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je razpravljajal o kazenskih določbah predloga zakona in ugotovil, da je višina kazni za prekrške v skladu z določili temeljnega zakona o prekrških.

Odbor se je strinjal s predlogom, da je treba v zakonu točno določiti, kateri ljudski odbori so v smislu tega zakona pristojni ljudski odbori. Zato je sprejel nov 23. člen, ki naj se glasi:

»Za pristojni ljudski odbor po drugem odstavku 4. člena in po 19. ter 20. členu tega zakona se šteje ljudski odbor okraja, mesta, mestne občine s posebnimi pravicami.«

Odbor je soglasno sprejel ta določila predloga zakona in določil za svojega poročevalca ljudskega poslanca **Tineta Remškarja**.

Št. R 52/1-55.

Ljubljana, dne 20. januarja 1955.

Poročevalec:
Tine Remškar l. r.

Predsednik:
Vlado Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o zobozdravstveni službi

Zakonodajni odbor je na svoji 5. seji dne 21. januarja 1955 razpravljajl o predlogu zakona o zobozdravstveni službi in ga v celoti sprejel, ker sodi, da je potreben, saj se z njim izpopolnjuje še zelo pomanjkljiva zdravstvena zakonodaja.

Pri podrobni obravnavi je odbor sprejel naslednje amandmaje:

4. člen: 2. odstavek naj se glasi takole:

»Za ustanovitev zobozdravstvenega zavoda morajo imeti gospodarske in družbene organizacije ter zavodi poprejšnjo pritrnitev pristojnega ljudskega odbora, na katerega območju bo sedež zavoda.«

6. člen: V drugi vrsti naj se izpusti beseda »in« in mesto nje postavi vejica.

9. člen: 2. točka naj se spremeni takole: »Sodeluje z drugimi zdravstvenimi zavodi pri ugotavljanju primarnih in sekundarnih obolenj zob, ustne votline in čeljusti.«

11. člen naj se spremeni takole:

»Zobna poliklinika daje splošno zobozdravstveno in specialistično zobozdravstveno pomoč bolnikom iz kraja, kjer je njen sedež, in iz neposredne okolice. Okoliš določi državni organ, ki je pristojen za zadeve in naloge zavoda. Bolnikom iz drugih krajev daje samo specialistično zobozdravstveno pomoč na podlagi napotnic, ki jih izdajo pristojne zobne ambulante ali predšolske oziroma šolske zobne ambulante.«

15. člen: Odpade naj celotni drugi odstavek.

17. člen: V 4. odstavku naj se zadnji odstavek spremeni takole: »Kovinske proteze, ortodontske, travmatološke in maksilofacialne aparate izdeluje in izvršuje keramična dela lahko samo zobotehnik, ki je za ta dela usposobljen.«

V 3. odstavku naj se zamenja beseda »ekstrakcijo« zob z besedo »izdiranje« zob.

V 5. odstavku naj se črtajo besede »dnevno in mesečno«.

19. člen: V 1. odstavku naj se izpustita besedi »okrajnega (mestnega)« in vstavi beseda »pristojnega«.

Zadnji odstavek se spremeni takole: »Nadzorstvo nad celotno zobozdravstveno službo v Ljudski republici Sloveniji opravlja Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS.«

20. člen: Na začetku naj se izpusti besedi »okrajni (mestni)« in nadomesti z besedo »pristojni«, enako se popravi sedanji drugi odstavek.

Za 1. odstavkom naj se doda nov 2. odstavek, ki se glasi:

»Pristojni ljudski odbor lahko odvzame dovoljenje za opravljanje zasebne zobozdravstvene prakse, če preneha kateri od pogojev iz 1. odstavka tega člena.«

Za 22. členom naj se doda nov 23. člen, ki se glasi:

»Za pristojni ljudski odbor po drugem odstavku 4. člena in po 19. ter 20. členu tega zakona se šteje ljudski odbor okraja, mesta in mestne občine s posebnimi pravicami.«

Dosedanji 23., 24. in 25. člen naj postanejo 24., 25. in 26. člen tega zakona.

Odbor predlaga, da Republiški zbor sprejme predlog tega zakona z navedenimi spremembami.

Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Jože Tramšek.

Št. R 52/2-55.

Ljubljana, dne 21. januarja 1955.

Poročevalec:

Jože Tramšek l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

PREDLOG ODLOKA O USTANOVITVI SVETA UMETNIŠKIH AKADEMIJ

Da bi se začasno, dokler ne bo izdan republiški zakon o umetniških akademijah, uredilo vodstvo umetniških akademij v skladu s temeljnimi načeli splošnega zakona o univerzah, je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na seji Republiškega zbora 29. januarja 1955 na podlagi četrtega odstavka 136. člena poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS v zvezi s prvim odstavkom 43. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije sprejela

o d l o k

o ustanovitvi Sveta umetniških akademij

I.

Ustanovi se Svet umetniških akademij kot skupni organ za splošno vodstvo Akademije za glasbo, Akademije upodablajočih umetnosti in Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani.

Posamezne akademije vodijo organi akademij, ki so določeni po dosedanjih predpisih, in sicer akademski svet in rektor akademije.

II.

Svet umetniških akademij sestavlja 11 članov, in sicer:

šest članov, ki jih imenuje Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izmed umetnikov, kulturnih in prosvetnih ter drugih javnih delavcev;

en član, ki ga izvoli izmed svojih odbornikov Mestni ljudski odbor Ljubljana;

rektorji vseh treh umetniških akademij;

en član, ki ga izvolijo izmed sebe študenti vseh treh akademij.

Študenti volijo svojega zastopnika v svet neposredno in tajno z listki.

III.

Svet umetniških akademij ima te naloge:

potrjuje izvolitve profesorjev, docentov in znanstvenih sodelavcev umetniških akademij;

daje mnenje k predračunom umetniških akademij in jih pošlje Izvršnemu svetu;

sprejema sklepe in priporočila, ki imajo skupen pomen za vodstvo vseh treh umetniških akademij ter za organizacijo pouka in umetniškega dela;

potrjuje sklepe akademij o ustanovitvi, združitvi ali odpravi ustanov posameznih akademij;

voli in razrešuje člane disciplinskega sodišča II. stopnje za profesorje in docente umetniških akademij;

izdaja predpise o disciplinski odgovornosti študentov; voli in razrešuje člane disciplinskega sodišča II. stopnje za študente;

obravnavajo splošna vprašanja gmotnega stanja študentov;

daje pritrditev k pravilom študentskih društev na umetniških akademijah;

opravlja splošno nadzorstvo nad uporabo splošnega ljudskega premoženja, s katerim gospodarijo umetniške akademije.

Član sveta umetniških akademij, ki so ga izvolili študenti, ne glasuje o potrditvi profesorjev in docentov, o volitvah in razrešitvah članov disciplinskega sodišča za profesorje in docente ter o sklepih in priporočilih glede učnih načrtov.

IV.

Svet umetniških akademij prouči vprašanje bodoče ureditve umetniških akademij, da v tej zvezi svoje predloge Izvršnemu svetu in sodeluje pri pripravi republiškega zakona o umetniških akademijah.

V.

Svet umetniških akademij si izvoli izmed sebe predsednika s tajnim glasovanjem.

Predsednik sklicuje in vodi seje sveta. Sejo mora sklicati, če to zahteva tretjina članov sveta ali pa akademski svet posamezne akademije.

VI.

Svet umetniških akademij dela kot celota in samo na sejah izvršuje pravice, ki mu pripadajo.

Seja sveta je sklepčna, če je navzočih nad polovico vseh članov. Sklepe sprejema svet z večino glasov navzočih članov.

Sklepe sveta umetniških akademij podpisuje predsednik sveta.

VII.

Svet umetniških akademij lahko imenuje za proučevanje posameznih vprašanj iz svoje pristojnosti komisije izmed svojih članov in drugih strokovnjakov.

VIII.

Sklepi sveta umetniških akademij so za organe vseh treh umetniških akademij obvezni.

Akademski svet posamezne akademije lahko ugovarja pri Izvršnem svetu, če misli, da kakšen sklep sveta umetniških akademij ni v skladu z zakonom. Svoj ugovor poda akademski svet predsedniku sveta umetniških akademij; ta ga mora s poročilom predložiti Izvršnemu svetu. Svet umetniških akademij pa lahko na podlagi ugovora svoj sklep tudi sam spremeni ali razveljavi.

IX.

Pisarniško delo za svet umetniških akademij opravlja administracija tiste umetniške akademije, ki jo določi svet umetniških akademij.

Ta akademija da tudi na razpolago svetu umetniških akademij potrebne prostore za njegovo delo.

Svet umetniških akademij ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru predračuna Sveta za prosveto in kulturo LRS. Odredbodajalec za izvrševanje predračuna Sveta umetniških akademij je predsednik sveta.

X.

Akademski svet vsake akademije izvoli tričlansko disciplinsko sodišče prve stopnje za profesorje in docente in tričlansko disciplinsko sodišče prve stopnje za študente. En član disciplinskega sodišča za študente mora biti študent ustrezne umetniške akademije.

XI.

Rektorji umetniških akademij določijo v sodelovanju z univerzitetnim odborom Zveze študentov Jugoslavije, kako volijo študenti svojega zastopnika v svet umetniških akademij, in poskrbijo, da bo izvoljen zastopnik študentov v svet umetniških akademij najpozneje v enem mesecu po uveljavitvi tega odloka.

XII.

Ta odlok začne veljati z dnem objave v Uradnem listu LRS in velja do izdaje zakona o umetniških akademijah.

OBRAZLOŽITEV

Po 63. členu splošnega zakona o univerzah se izdajo v skladu s temeljnimi načeli tega zakona o družbenem vodstvu na univerzah in fakultetah republiški zakoni o umetniških akademijah in podobnih učnih zavodih.

V Ljudski republiki Sloveniji obstojajo tri umetniške akademije, in sicer Akademija za glasbo, Akademija upodabljaljajočih umetnosti in Akademija za igralsko umetnost.

Ker so še nerazčiščena nekatera važna vprašanja bodoče ureditve umetniških akademij, zlasti vprašanje, ali naj obstojajo našteje akademije še za naprej kot samostojne umetniške akademije ali pa naj se združijo v eno akademijo, predlaga Izvršni svet kot prvi korak v smeri vpeljave družbenega vodstva na umetniških akademijah, da se ustanovi svet umetniških akademij kot skupen organ za splošno vodstvo vseh treh akademij. S tem se zaenkrat ne posega v samostojnost obstoječih umetniških akademij in tudi ne v vodstvo teh akademij. To vprašanje bo urejeno z republiškim zakonom o umetniških akademijah.

Po ustanovitvenih uredbah vodita vsako umetniško akademijo rektor in akademski svet. Svet za prosveto in kulturo ima vrhovno nadzorstvo nad njihovim delom. Akademski svet sestavljajo rektor ter redni in izredni profesorji in docenti akademije. Učno osebje postavlja na predlog akademskega sveta Svet za prosveto in kulturo. Svet za prosveto in kulturo imenuje tudi upravno in strokovno osebje akademije. V praksi pa že danes volijo akademski sveti profesorje in docente umetniških akademij, Svet za prosveto in kulturo pa te izvolitve potrjuje.

Po predlogu odloka naj bi imel svet umetniških akademij smiselno enake pravice in dolžnosti, kot jih ima po 35. členu univerzitetnega zakona univerzitetni svet. Posebna naloga sveta umetniških akademij je, da proučuje vprašanja bodoče ureditve umetniških akademij, da da v tej zvezi Izvršnemu svetu svoje predloge in da sodeluje pri pripravi republiškega zakona o umetniških akademijah. Ker ostanejo umetniške akademije še naprej samostojne, v predlaganem odloku ni predviden organ, ki bi ustrezal univerzitetni upravi. Svet umetniških akademij naj bi sestavljalo 11 članov. Sestava sveta je podobna, kot je sestava univerzitetnega sveta po 34. členu univerzitetnega zakona, s to razliko, da je po osnutku predvideno, da imenuje 6 članov sveta Izvršni svet in ne Ljudska skupščina LRS, kot je določeno za univerzitetni svet v univerzitetnem zakonu.

Ker gre v tem primeru za ureditev vprašanja zakonske narave, naj bi predlagani odlok sprejel Republiški zbor Ljudske skupščine LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu odloka o ustanovitvi Sveta umetniških akademij

Odbor za prosveto in kulturo je na svoji 5. seji dne 18. januarja 1955 obravnaval predlog odloka o ustanovitvi Sveta umetniških akademij in ga soglasno v celoti sprejel brez sprememb.

Odbor se strinja z ugotovitvijo Izvršnega sveta, da vprašanje bodoče ureditve umetniških akademij ni še dovolj proučeno, da bi se mogel izdati zakon o umetniških akademijah. Da bi se moglo uvesti tudi na akademijah družbeno upravljanje, je Izvršni svet predložil ta odlok.

Po tem predlogu imajo vse tri akademije en svet. Večino članov tega sveta imenuje Izvršni svet izmed umetnikov, kulturnih in prosvetnih ter drugih javnih delavcev. Naloga sveta so v odloku taksativno naštetje.

Glede kompetenc zastopnika študentov v Svetu umetniških akademij so bili nekateri člani odbora za prosveto in kulturo mnenja, da naj bi zastopnik študentov imel pravico glasovati tudi o učnih načrtih, ki so osrednja naloga svetov na naših visokih šolah in bi bil večji interes študentov prav v tem vprašanju doprinesel k izboljšanju učnih načrtov. Ker pa je to vprašanje, ki zadeva celotno ureditev naših visokih šol, je bil odbor mnenja, da sprejme predloženi

predlog odloka brez sprememb, a da sproži to vprašanje takrat, ko bo obravnavan republiški zakon o ureditvi visokih šol.

Odbor predlaga, da Ljudska skupščina sprejme ta odlok, ki pomeni prvi korak k ureditvi umetniških akademij v smislu splošnega zakona o univerzah. Za poročevalca je bil določen član odbora **Ivan Bratko**.

Št. R 49/1-55.

Ljubljana, dne 18. januarja 1955.

Poročevalec:

Ivan Bratko l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

PREDLOG ODLOKA O USTANOVITVI FILMSKEGA SVETA

Na podlagi četrtega odstavka 22. člena ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v zvezi s 109. členom uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Uradni list FLRJ, št. 51-424/53) je Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na sejah Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 22. januarja 1955 sprejela

o d l o k

o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav-film

1.

Pri podjetju Triglav film se ustanovi filmski svet.

2.

Filmski svet:

1. sporazumno z upravnim odborom in delavskim svetom podjetja sestavlja program filmskih del;

2. opravlja splošno nadzorstvo nad tem, ali podjetje pravilno in smotrno uporablja sredstva, ki so mu bila dana kot dotacija.

3.

Če med filmskim svetom in delavskim svetom pri sestavi programa filmskih del ne pride do sporazuma, odloči Svet za prosveto in kulturo LRS.

4.

Filmski svet šteje pet do petnajst članov.

Člane filmskega sveta imenuje Izvršni svet Ljudske skupščine LRS izmed kulturnih, znanstvenih, prosvetnih, gospodarskih in drugih javnih delavcev.

Direktor podjetja je po svojem položaju član filmskega sveta.

5.

Člani filmskega sveta se imenujejo za dve leti. Izvršni svet pa jih lahko razreši že pred potekom te dobe in imenuje namesto njih druge člane.

6.

Filmski svet si izvoli izmed sebe predsednika.

Predsednik pripravlja, sklicuje in vodi seje sveta.

Seje sklicuje predsednik sam od sebe ali na zahtevo tretjine članov sveta ali direktorja podjetja. Če predsednik ne skliče seje sveta, jo lahko skliče tisti, ki je to zahteval.

Filmski svet sklepa veljavno, če je navzočih nad polovico članov, sklepe pa sprejema z večino glasov navzočih članov.

7.

Izvršni svet izda po potrebi natančnejše predpise za izvršitev tega odloka.

8.

Ta odlok velja z dnevom objave v Uradnem listu LRS.

OBRAZLOŽITEV

Po uredbi o ustanavljanju podjetij in obrtov (Uradni list FLRJ, št. 51/1953) se šteje za gospodarsko dejavnost, s katero se ukvarjajo podjetja, tudi izdelava filmov (10.f točka 10. člena). Po temeljni uredbi o finančno samostojnih zavodih (Uradni list FLRJ, št. 51/1953) se ne morejo ustanavljati taki zavodi, ki bi se ukvarjali z gospodarskimi delavnostmi iz 10. člena omenjene uredbe, torej tudi ne zavodi za izdelavo filmov. Glede na značaj filmskih in založniških podjetij pa že uredba o ustanavljanju podjetij in obrtov (109. člen) nakazuje, da bodo izdani posebni zvezni predpisi, v katerih bodo lahko drugačne odločbe kot v tej uredbi.

Pripravljen je osnutek zveznega zakona o založniških in časopisnih podjetjih, ki je že v razpravi pri skupščinskih odborih. Glede načina upravljanja založniških podjetij je osnutek zakona sprejel koncept delavskega upravljanja, kombiniranega z družbenim upravljanjem. Organ družbenega upravljanja je založniški svet, ki ga postavlja ustanovitelj podjetja, ki sestavlja in skupno z delavskim svetom soodloča pri določitvi programa založniških del.

Ker so filmska podjetja po svojem namenu in pomenu podobna založniškim podjetjem, se je pokazala nujna potreba, da se tudi pri filmskih podjetjih — v Sloveniji je eno samo tako podjetje, Triglav film — uvede družbeno upravljanje, in sicer na podoben način, kot predvideva osnutek zveznega zakona za založniška podjetja.

Ker gre pri tem za posamezno vprašanje iz področja temeljne zakonodaje, predlaga Izvršni svet, naj bi to vprašanje za čas, dokler ne bo urejeno z neposrednim zveznim predpisom, uredila Ljudska skupščina LRS z odlokom.

Po predlogu odloka naj bi se kot organ družbenega upravljanja pri Triglav filmu ustanovil filmski svet, ki bi ga imenoval Izvršni svet izmed filmskih in drugih javnih delavcev. Njegova naloga naj bi bila, da sporazumno z delavskim svetom in upravnim odborom podjetja sestavlja program filmskih del in da kontrolira uporabo dotacij. Če med filmskim svetom ter med delavskim svetom in upravnim odborom podjetja ne bi prišlo do sporazuma glede filmskih del, ki naj pridejo v program, naj bi odločil o spornih vprašanjih Svet za prosveto in kulturo LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za prosveto in kulturo

POROČILO

odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju »Triglav-film«

Odbor za prosveto in kulturo je na svoji 5. seji dne 18. januarja 1955 obravnaval predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju »Triglav-film« in ga soglasno v celoti sprejel brez sprememb.

Podjetje »Triglav-film«, ki po svoji vsebini dela ni proizvodno podjetje, ampak je podobno založniškim podjetjem, za katera so sedaj v razpravi predpisi o založniških in časopisnih podjetjih, nima še družbenega upravljanja. Praksa je pokazala, da je nujno uvesti tudi v tej panogi družbeno upravljanje. Predlog odloka predvideva ustanovitev filmskega sveta, katerega naloga naj bi bila, da sporazumno z delavskim svetom in upravnim odborom podjetja sestavlja program filmskih del in kontrolira uporabo dotacij.

Odbor se strinja z amandmajem, ki ga je sprejel odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev k 6. točki predloga odloka in ki se glasi:

»Direktor podjetja ne more biti predsednik filmskega sveta.«

Ta odlok je začasnega značaja, ker bodo pozneje izdani zvezni predpisi. Do tedaj pa se bo družbeno upravljanje razvijalo po določilih tega odloka.

Odbor predlaga, naj ljudska skupščina sprejme predlagani odlok.

Za poročevalca je bil določen član odbora Bogomil Vižintin.

Št. R 50/1-55.

Ljubljana, dne 18. januarja 1955.

Poročevalec:

Bogomil Vižintin l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo
oblasti in uprave

POROČILO

odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine
LRS k predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju
»Triglav-film«

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji 7. seji dne 20. januarja 1955 obravnaval predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju »Triglav-film« in ga z amandmajem k 6. členu, ki se glasi: »Direktor podjetja ne more biti predsednik filmskega sveta«, v celoti sprejel.

Odbor soglaša s predlogom Izvršnega sveta, da se to vprašanje že sedaj začasno uredi s tem odlokom, dokler ne bo urejeno z neposrednim zveznim predpisom. Odbor je mnenja, da bo to pripomoglo tako h gospodarskemu kot k programskemu razvoju »Triglav-filma«. Zato odbor predlaga, naj ljudska skupščina predlagani odlok sprejme.

Za poročevalca je bil določen ljudski poslanec Tine Remškar.

Št. R 50/2-55.

Ljubljana, dne 22. januarja 1955.

Poročevalec:

Tine Remškar l. r.

Predsednik:

Vlado Krivic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarske organizacije

POROČILO

odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS k predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju »Triglav-film«

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev je na svoji 7. redni seji dne 19. januarja 1955 obravnaval predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav-film. Odbor je ugotovil potrebo, da se nad izdelavo filmov, glede na značaj in pomen te vrste proizvodnje, izvaja družbena kontrola in da se pri tej vrsti delavnosti uvede družbeno upravljanje.

Osnutek odloka, ki ga je predložil Izvršni svet, uvaja v podjetje »Triglav-film« družbeno upravljanje na podoben način, kot to že predvideva osnutek zveznega zakona za založniška podjetja, ki so po svojem namenu in pomenu podobna filmskim podjetjem. Tega načina se je predlagatelj poslužil zato, ker zaenkrat še ni niti zveznih niti republiških predpisov, ki bi take specifične vrste delavnosti, kot je izdelava filmov, podrobneje urejali, čeprav že uredba o ustanavljanju podjetij in obrtov nakazuje, da bodo izdani posebni zvezni predpisi za filmska podjetja.

V razpravi o predlogu odloka je odbor soglasno ugotovil, da je iz programskih in finančno materialnih razlogov potrebno uvesti družbeno kontrolo nad delom slovenskega filmskega podjetja in ustanoviti filmski svet, ki naj bi sporazumno z delavskim svetom in upravnim odborom podjetja sestavljal program filmskih del in kontroliral uporabo dotacij.

Pri podrobni obravnavi predloga odloka odbor predlaga dostavek k prvemu odstavku 6. točke, in sicer:

»Direktor podjetja ne more biti predsednik filmskega sveta.«

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS zato predlaga, da Zbor proizvajalcev sprejme predlog odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju »Triglav-film« z dodatkom k 6. točki predloga.

Za poročevalca odbora je bil izvoljen ljudski poslanec Ivan Curk.
Št. P 16/1-55.

Ljubljana, dne 19. januarja 1955.

Poročevalec:
Ivan Curk l. r.

Predsednik:
Ivan Gorjup l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za vprašanja dela
in socialnega zavarovanja

POROČILO

odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev
Ljudske skupščine LRS glede vprašanja finansiranja in organizacije socialnega
zavarovanja

Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji 6. seji dne 4. decembra 1954 sklenil, da naj odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja tega zbora prouči načrt uredbe o organizaciji in finansiranju socialnega zavarovanja, zavzame do tega načrta svoje stališče in zboru o njem poroča. Glede na ta sklep je naš odbor razpravljajal na svoji 3. redni seji dne 11. januarja 1955 o vprašanih finansiranju in organizacije zavodov za socialno zavarovanje in načrtu ustreznih uredb. Seji so, razen članov odbora, prisostvovali zvezni ljudski poslanec Tone Fajfar, član Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Matija Maležič, sekretar Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS Lojze Piškur in zastopniki Zavoda za socialno zavarovanje LRS s predsednikom upravnega odbora tega zavoda.

Predstavniki Zavoda za socialno zavarovanje LRS je dal poročilo o sedanjem stanju finansiranja in organizacije socialnega zavarovanja, obrazložil osnutke novih predpisov s tega področja, kakor tudi stališče skupščine Republiškega zavoda za socialno zavarovanje in obrazložitev tega stališča.

Socialno zavarovanje v Jugoslaviji je bilo postavljeno v letu 1952 na samoupravno bazo ter na bazo samostojnega finansiranja s prispevki zavarovancev. Pravna podlaga tej ureditvi je uredba o ustanovitvi zavodov za socialno zavarovanje in o začasnem gospodarjenju s sredstvi socialnega zavarovanja iz sredine leta 1952 ter poznejša uredba o finansiranju socialnega zavarovanja, ki je izšla pod konec leta 1953. V sredini leta 1953 je izdal Zvezni izvršni svet še odlok o ustanovitvi podružnic zavodov za socialno zavarovanje, s katerim je bila uvedena nova organizacijska oblika podružnice kot nekake vmesne oblike med okrajnim zavodom in njegovo izpostavo.

V tem ko je bila do leta 1952 organizirana služba socialnega zavarovanja kot ena od vej državne uprave, je postala z zgoraj omenjeno uredbo samoupravna, in sicer v tem smislu, da jo upravljajo zavarovanci sami po svojih izvoljenih predstaviških organih, to je skupščin, upravnih odborov in nadzornih odborov zavodov za socialno zavarovanje.

Brez dvoma je pomenila ta nova oblika samoupravljanja na področju ene od najvažnejših družbenih služb velik korak naprej v splošni decentralizaciji našega družbeno političnega in ekonomskega sistema. Ko se je pojavila potreba po nadaljnji preobrazbi tega sistema in po osnovanju komun kot osnovnih celic vsega družbenega, gospodarskega in kulturnega življenja, se je pojavilo vprašanje prilagoditve tudi službe socialnega zavarovanja novim oblikam ter nje vključitve v komunalno skupnost.

Organi samouprave socialnega zavarovanja v Sloveniji so že pred časom pričeli proučevati problematiko nadaljnje decentralizacije službe socialnega zavarovanja v zvezi s formiranjem komun in so videli v sedanjih podružnicah zavodov za socialno zavarovanje, ki zajemajo približno področja predvidenih komun, bodoče komunalne organe socialnega zavarovanja. Seveda bi se morala dati tem organom večja samostojnost v opravljanju poslov socialnega zavarovanja ter pravica vsaj do delno samostojnih fondov. Kar pa se tiče finansiranja socialnega zavarovanja, so organi samouprave, predvsem pa skupščina republiškega zavoda za socialno zavarovanje. 13. novembra 1954, ugotovili, da mora ostati socialno zavarovanje kot sedaj tudi v bodoče finančno vezano na lokalno in republiško gospodarsko skupnost in da bi se sleherna centralizacija fondov socialnega zavarovanja v zveznem merilu nujno pokazala kot destimulativna za racionalno gospodarjenje s sredstvi socialnega zavarovanja.

Novi osnutki predpisov o organizaciji in finansiranju socialnega zavarovanja, ki jih je izdelal sekretariat Zveznega izvršnega sveta za socialno zavarovanje, niso šli v korak z zgoraj nakazanim razvojem našega družbeno političnega in gospodarskega življenja, temveč so izbrali nasprotno pot, to je pot ponovne centralizacije tako glede organizacijskih oblik kakor glede finansiranja socialnega zavarovanja. Predvidena je bila namreč ustanovitev novega, centralnega organa, to je Zveznega zavoda za socialno zavarovanje, ki naj bi prevzel v pretežni večini tudi finansiranje socialnega zavarovanja v državi iz centralnih skladov (fondov). Po drugi strani ti predpisi ne upoštevajo potrebe po povezavi službe socialnega zavarovanja z drugimi družbenimi dejavnostmi v komuni, temveč predvidevajo še nadalje od komunalnih in drugih organov oblasti (okraj, republika) povsem ločeno, samostojne zavode.

Na soglasno odklonitev teh osnutkov s strani samoupravnih organov socialnega zavarovanja v Sloveniji, pa tudi drugod, je sekretariat za socialno zavarovanje v mnogočem spremenil svoje stališče ter upošteval nekatere načelne pripombe tako glede organizacije kakor tudi glede finansiranja socialnega zavarovanja.

Dne 10. januarja 1955 je bil pri tovarišu Kardelju, podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta, sestanek z zastopniki izvršnih svetov ljudskih republik in direktorji republiških zavodov za socialno zavarovanje po vprašanih organizacije in finansiranja socialnega zavarovanja ter so bila sprejeta naslednja načela:

Glede organizacije in finansiranja socialnega zavarovanja je bilo izraženo načelo, da je treba v socialnem zavarovanju najti tak sistem, ki bo zainteresiral ne le zavode same, temveč tudi gospodarske organizacije in komune. Socialno zavarovanje naj se načelno finansira samo iz lastnih sredstev, tudi kadar gre za večje trošenje iz objektivnih razlogov. Kadar pa je zavod deficiten iz subjektivnih razlogov, naj to pokrije komuna oziroma skupnost komun.

V finansiranju naj se čimveč kompetenc prepusti republiškim oziroma lokalnim zavodom socialnega zavarovanja, in sicer:

1. Razdelitev prispevne stopnje na posamezne panoge zavarovanja izvrši skupščina republiškega zavoda ob potrditvi republiškega Izvršnega sveta.

2. Namesto večinskega prelivanja sredstev zdravstvenega zavarovanja preko posebnega republiškega fonda naj se za kritje eventualnih primanjkljajev lokalnih zavodov, ki so nastali iz objektivnih razlogov, formira poseben sklad za rezavarovanje. Pogoje za dodeljevanje sredstev iz tega sklada in višino prispevka določi skupščina republiškega zavoda v sporazumu z Izvršnim svetom.

3. V primeru, če se izdatki zavoda ne morejo pokriti niti z diferencirano stopnjo niti z rezavarovanjem, jih pokrijejo zavodi solidarno, kolikor so podani objektivni razlogi, o čemer odloča republiška skupščina socialnega zavarovanja.

4. Če so deficiti nastali iz slabega poslovanja ali drugih subjektivnih razlogov, se pokrijejo s kreditom, za katerega jamči okraj oziroma republika, ki je dolžna ukrepati v cilju sanacije zavoda.

5. Vsi realizirani presežki dohodkov nad izdatki ostanejo zavodom.

V organizaciji socialnega zavarovanja pa so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Zvezni zavod za socialno zavarovanje naj bo vrhovni družbeni organ socialnega zavarovanja, ki naj pa nima finančnih kompetenc, razen kolikor se tiče izvrševanja konvencij. Zvezni zavod naj ima tudi svojo skupščino, ne le upravni odbor. Vsklajevanje prakse zavodov naj opravlja skupščina. Zavod pa nima nobenih funkcij državne uprave ter ne more samostojno izdajati tolmačenj zakonov, temveč le v sporazumu z Zveznim izvršnim svetom.

2. Ustanavljanje podružnic v komunah je lahko instrument za vključitev socialnega zavarovanja v komune. Podružnice imajo lahko večjo ali manjšo finančno samostojnost, kar se določi s statutom okrajnega zavoda. Prenos določenega dela rizika socialnega zavarovanja na same komune pa za sedaj še ne bi bil primeren, ker so komune šele v nastajanju ter se bodo tako v svojih kompetencah kot tudi teritorialnem obsegu šele ustalile.

Po poročilu predstavnika zavoda za socialno zavarovanje LRS so člani odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja razpravljali o nakazanih vprašanih finansiranja in organizacije socialnega zavarovanja s stališča celotnega družbenega razvoja pri nas, poudarjajoč uspehe, ki so bili doseženi pri izvajanju socialnega zavarovanja s tem, da se je reševanje posameznih vprašanj preneslo tja in reševalo tam, kjer ta vprašanja nastajajo. Odbor je ugotovil, da je gospodarjenje s finančnimi sredstvi tako v zdravstvenem kakor pokojninskem zavarovanju zelo napredovalo, odkar pri njem sodelujejo zavarovanci sami. Zato naj bi se to samoupravljanje, zlasti glede na formiranje komun, še bolj okrepilo, upoštevalo pri tem krajevne razmere. Zavodom za socialno zavarovanje je potrebno dati čim močnejšo samostojno materialno osnovo. Vsak drug način organizacije socialnega zavarovanja bi pomenil odstopanje od že uspešno pričete poti, s tem pa tudi politično in materialno škodo tako koristim zavarovancev kakor celotni družbi. S centralizacijo bi se izdatki za socialno zavarovanje ne zmanjšali, temveč celo povečali, ker bi se s tem zmanjšala družbena kontrola nad izdatki. Glede osnovanja zveznega zavoda za socialno zavarovanje je odbor osvojil stališče, naj bi se tak zvezni zavod osnoval,

vendar naj bi imel le koordinativni in reprezentativni značaj nasproti inozemstvu.

V diskusiji je sodelovalo sedem ljudskih poslancev, člani odbora in trije zastopniki Zavoda za socialno zavarovanje LRS. Vsi poslanci so soglasno zastopali zgoraj navedena stališča in jih podrobneje utemeljevali.

Glede na diskusijo je odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev sprejel tele sklepe, ki jih podaja Zboru proizvajalcev LS LRS glede na sklep tega zbora na 6. seji dne 4. decembra 1954. leta:

1. Odbor sprejme na znanje poročilo Zavoda za socialno zavarovanje LRS, dano o problemih organizacije in finansiranja socialnega zavarovanja.

2. Odbor soglaša z ugotovitvami in sklepi IV. skupščine Zavoda za socialno zavarovanje LRS v zvezi z razpravo o osnutku nove uredbe o finansiranju socialnega zavarovanja, ko se je skupščina zavoda soglasno izjavila proti ponovnemu formiranju centralnih fondov pri bodočem zveznem zavodu za socialno zavarovanje, ker bi to slabilo smisel za racionalno gospodarjenje s fondi socialnega zavarovanja ter bi v vzporeditvi z ostalim našim družbeno gospodarskim razvojem pomenilo korak nazaj; prav tako izraža odbor soglasnost s stališčem upravnega odbora Zavoda za socialno zavarovanje LRS ob razpravi o osnutku nove organizacije socialnega zavarovanja v smeri nadaljnje decentralizacije socialnega zavarovanja in njega prilagoditvi organizaciji bodočih komun kot osnovnih celic družbeno političnega, gospodarskega in kulturnega življenja.

3. Odbor sodi, da je skladno z našim splošnim družbenim razvojem težiti k nadaljnji decentralizaciji socialnega zavarovanja; k dajanju večje samostojnosti v opravljanju zadev socialnega zavarovanja in večje finančne zainteresiranosti podružnicam zavodov za socialno zavarovanje, ki predstavljajo zametek zavodov za socialno zavarovanje na področjih bodočih komun.

Za poročevalca odbora je bil določen ljudski poslanec Rudi Peperko.

Št. P 19/1-55.

Ljubljana, dne 17. januarja 1955.

Poročevalec:

Rudi Peperko l. r.

Predsednik:

Lojze Ocepek l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarske organizacije

POROČILO

odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS o potrditvi pravil Stokovnega združenja kovaških in kovinskih podjetij v Ljudski republiki Sloveniji

Odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je prejel 19. novembra 1954 v potrditev pravila Stokovnega združenja kovaških in kovinskih podjetij v LRS. Združenje je pravilom priložilo izjavo Zvezne industrijske zbornice v Beogradu, da pristane na ustanovitev zdru-

ženja. Odbor za gospodarske organizacije je na svoji seji dne 19. januarja 1955 ta pravila obravnaval in povabil na sejo tudi zastopnika strokovnega združenja.

V obravnavi je odbor ugotovil, da so bila v predloženih pravilih pomanjkljivo rešena oziroma obdelana razna vprašanja, zlasti naloge združenja, ki so deloma prekoračevale okvir, ki ga daje uredba o združevanju gospodarskih organizacij strokovnim združenjem, in ki so v formulaciji, kakor so bila predložena, preveč spominjala na naloge birojev in zastopništev, pa tudi nekdanjih direktij. Razen tega so bila nekatera določila nejasna in jih je bilo treba vskladiti z zakonitimi predpisi in precizirati, manjkala so tudi nekatera določila, ki jih je bilo treba v pravila vnesti, ker jih uredba o združevanju gospodarskih organizacij predpisuje. Glavne pripombe odbora pa so se nanašale na določila o organih združenja ter njihovi pristojnosti, ki jih je bilo treba vskladiti z zakonitimi predpisi in družbenim razvojem.

Odbor je v soglasju z zastopnikom združenja te pomanjkljivosti popravil tako, da so sedaj pravila v redu.

Odbor za gospodarske organizacije zato predlaga Zboru proizvajalcev, naj sprejme tale sklep:

Na podlagi 23. in 25. člena uredbe o združevanju gospodarskih organizacij (Uradni list FLRJ, št. 54/53) se potrdijo pravila Strokovnega združenja kovaških in kovinskih podjetij v LRS.

Za poročevalca odbora je bil izvoljen ljudski poslanec Franc Jeraj.

Št. P 17/1-55.

Ljubljana, dne 19. januarja 1955.

Poročevalec:

Franc Jeraj l. r.

Predsednik:

Ivan Gorjup l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Mandatno-imunitetni odbor

POROČILO

mandatno-imunitetnega odbora Zbora proizvajalcev

Mandatno-imunitetni odbor Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 28. januarja 1955 obravnaval predlog Okrajnega sodišča II. v Ljubljani z dne 25. januarja 1955, naj se ljudskemu poslancu Viktorju Gromu, nameščencu iz Stare Vrhine št. 4 odvzame poslanska imuniteta in sodišču dovoli sprožitev kazenskega postopka zaradi kaznivega dejanja razžalitve.

Odbor je po proučitvi vloge predlagateljice in zaslišanju mnenj vseh članov odbora

sklenil,

da se sprožitev kazenskega postopka zoper člana tega zbora ljudskega poslancu Viktorja Groma ne dovoli.

Glede na vsebino vloge Okrajnega sodišča II. v Ljubljani kakor tudi iz vloge tožilke Julije Mesec izhaja, naj bi se sprožil proti ljudskemu poslancu

kazenski pregon zaradi osebnih razčiščevanj in trenj. Odbor je mnenja, naj se zaradi takih malenkostnih prekršitev ne odvzame poslanska imuniteta. Poslanska imuniteta naj bi se po mnenju odbora odvzela le v težjih primerih, kjer bi bil ljudski poslanec obdolžen bodisi kriminala, bodisi gospodarskega kriminala ali špekulacije, bodisi političnih prestopkov.

Za poročevalca odbora je bil določen član odbora Jože Prebil. Odbor daje to svoje poročilo zboru s predlogom, da ga potrdi.

Št. P 25/1-55.

Ljubljana, dne 28. januarja 1955.

Poročevalec:
Jože Prebil l. r.

Predsednik:
Andrej Stegnar l. r.

PREDLOG SKLEPA
O RAZREŠITVI SODNIKOV VIŠJEGA
GOSPODARSKEGA SODIŠČA LRS,
OKROŽNEGA GOSPODARSKEGA SODIŠČA
IN OKROŽNEGA SODIŠČA

Na podlagi 58. in 59. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 31/54) in 77. ter 78. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 29. januarja 1955

razrešeni

Anton Jakopič, kot sodnik Višjega gospodarskega sodišča v Ljubljani;
Anton Bele, kot sodnik okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani;
Alojz Juvanc, kot sodnik okrožnega sodišča v Novem mestu;
Savo Šifrer, kot sodnik okrožnega sodišča v Novem mestu.

PREDLOG SKLEPA
O IZVOLITVI SODNIKOV OKROŽNEGA
SODIŠČA IN O IZVOLITVI SODNIKOV
OKROŽNEGA GOSPODARSKEGA SODIŠČA

Na podlagi 49. člena zakona o sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 30/54) in 30. člena zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list FLRJ, št. 31/54) so bili na skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije dne 29. januarja 1955

izvoljeni

za sodnike:

I. pri okrožnem sodišču v Ljubljani:

1. Alojz Juvanc, sodnik okrožnega sodišča v Novem mestu,
2. Savo Šifrer, sodnik okrožnega sodišča v Novem mestu;

II. pri okrožnem sodišču v Mariboru:

1. Milko Golob, sodnik okrajnega sodišča I. v Mariboru,
2. Franc Miklavčič, sodnik okrajnega sodišča I. v Ljubljani;

III. pri okrožnem sodišču v Novem mestu:

1. Anton Bele, sodnik okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani,
2. Stanislav Modic, sodnik okrajnega sodišča v Novem mestu;

IV. pri okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani:

1. Adolf Dobovišek, višji referent pri Carinarnici v Ljubljani,
2. Bogdan Salberger, sodnik pri okrajnem sodišču II. v Ljubljani.

LJUDSKA SKUPŠČINA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

odbora za volitve Ljudske skupščine LRS k predlogu za izvolitev sodnikov okrožnih sodišč v Ljubljani, Novem mestu in Mariboru, k predlogu za izvolitev sodnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani, k predlogu za razrešitev sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS ter k predlogu za razrešitev sodnikov okrožnega sodišča v Novem mestu in sodnika okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani

Odbor za volitve Ljudske skupščine LRS je na svoji 4. seji dne 24. januarja 1955 obravnaval predlog Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o izvolitvi sodnikov okrožnih sodišč v Ljubljani, Novem mestu in Mariboru, o izvolitvi sodnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in o predlogu državnega sekretarja za pravosodno upravo za razrešitev sodnika Višjega gospodarskega sodišča LRS, sodnikov okrožnega sodišča v Novem mestu in sodnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Ljubljani in po podrobni obravnavi posameznih kandidatov sprejel predloge v celoti brez sprememb.

Odbor je v razpravi ugotovil, da delo na sodiščih stalno narašča in da se zaradi pomanjkanja sodnikov ne morejo pravočasno reševati sporni primeri. Pomanjkanje sodnikov je najboljčutnejše pri prvostopnih senatih, okrožnih sodiščih tako v civilnih kakor tudi v kazenskih zadevah. Pomanjkanje je razvidno tudi iz sistematizacije števila sodnikov; tako ima okrožno sodišče v Ljubljani sistemiziranih 24 mest, zasedenih 19, okrožno sodišče v Mariboru sistemiziranih 21 mest, zasedenih 16, okrožno sodišče v Novem mestu sistemiziranih 10 mest, zasedenih 8 mest.

Predlog za izvolitev sodnikov je bil obravnavan z vsemi pristojnimi organi v smislu določila 50. člena zakona o sodiščih in 31. člena zakona o gospodarskih sodiščih in so bili upoštevani tudi družinski razlogi posameznih kandidatov.

Vsi sodniki, ki bodo premeščeni na druga okrožna sodišča, so živeli že več kot leto dni ločeni od svojih družin, zato je odbor mnenja, da je njihova premešitev tudi iz teh razlogov utemeljena.

Odbor je obravnaval tudi predloge za razrešitev in ugotovil, da so razlogi za razrešitev podani ter jih je soglasno sprejel.

Odbor predlaga, naj ljudska skupščina sprejme predložene sklepe.

Za poročevalca odbora je bil določen ljudski poslanec Franc Belšak.

Št. LS 26/1-55.

Ljubljana, dne 24. januarja 1955.

Poročevalec:

Franc Belšak l. r.

Predsednik:

Alojz Ocepek l. r.

**LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

Predsednik

Miha Marinko

Podpredsednika

Dr. Ferdo Kozak

Jakob Mojšker

Tajnik

Dr. Miha Potočnik

**ODBORI IN KOMISIJE
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik

Ivo Svetina, tajnik

Jože Gričar

Feliks Razdrih

Andrej Stegnar

ODBOR ZA VOLITVE

Lojze Očepek, predsednik

Franc Krese, tajnik

Franc Belšak

Dušan Bole

Inž. Vilma Pirkovič

KOMISIJA ZA RAZLAGO ZAKONOV

Josip Rus, predsednik

Danijel Lepin, tajnik

Ivan Bratko

Dr. Anton Melik

Jože Eberl

Dr. Miha Potočnik

Vinko Hafner

Inž. Adolf Tavčar

Ignac Voljč

KOMISIJA ZA LJUDSKE ODBORE

Vlado Krivic, predsednik

Anton Peternelj, tajnik

Mavricij Borc

Stane Rebernak

Bogdan Knaflič

Ivan Vodovnik

Vinko Šumrada

REPUBLIŠKI ZBOR

Predsednik

Josip Rus

Podpredsednik

Angelca Ocepek

Zapisnikarji

Dušan Bole

Ančka Globačnik

Anton Peternelj

ODBORI REPUBLIŠKEGA ZBORA**ODBOR ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVE**

Vlado Krivic, predsednik

Ignac Voljč, podpredsednik

Vinko Hafner, tajnik

Stane Bobnar

Janez Petrovič

Cvetka Vodopivec

Stane Brečko

Nina Pokorn

Mirko Zlatnar

Alfonz Grmek

Tine Remškar

Tone Zupančič

Franc Pirkovič

Stane Škof

Jakob Žen

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Ivan Maček, predsednik

Viktor Avbelj, podpredsednik

Ivan Janžekovič, tajnik

Inž. Karmelo Budihna

Franc Lubej

Tone Bole

Inž. Gašper Muha

Bela Brglez

Janez Pirnat

Mihaela Dermastia

Mirko Remec

Albin Dujc

Lojzka Stropnik

Matevž Hace

Karel Štrukelj

Miran Košmelj

Viktor Zupančič

Viktor Kovač

Martin Žugelj

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

Josip Vidmar, predsednik

Vlado Majhen, podpredsednik

Dušan Bole, tajnik

Branko Babič

Alfred Janko

Aleksander Pirher

Mirko Bračič

Dr. Ferdo Kozak

Tine Remškar

Ivan Bratko

Dr. Anton Melik

Vinko Šumrada

Ervin Dolgan

Dr. Heli Modic

Bogomil Vižintin

Rudi Janhuba

Gabrijela Vrhovšek

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

Viktor Avbelj, predsednik
Dr. Marjan Ahčin, podpredsednik
Mira Svetina, tajnik

Ivan Bertoncely	Albin Medved
Lovro Cerar	Jože Molek
Ančka Globačnik	Alojz Murn
Jože Gričar	Jože Petejan
Franc Krese	Mirko Remec
Vlado Krivic	Franc Skok
Tone Kropušek	Ivo Skerlovnik
Alojz Lukač	Olga Vrabič

ODBOR ZA PRORAČUN

Branko Babič, predsednik
Inž. Karmelo Budihna, podpredsednik
Andrej Babnik, tajnik

Miran Cvenk	Alojz Mlakar
Franc Ficko	Anton Peternelj
Martin Greif	Franc Podvratnik
Alfred Janko	Franc Skok

ZAKONODAJNI ODBOR

Jože Petejan, predsednik
Dr. Miha Potočnik, podpredsednik
Ivan Bratko, tajnik

Miha Berčič	Dr. Heli Modic
Alojz Colarič	Stane Nunčič
Vinko Hafner	Jože Tramšek
Dr. Anton Melik	Bogomil Vižintin

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Stane Bobnar, predsednik
Cvetka Vodopivec, tajnik

Albert Jakopič	Franc Rant
Anton Šušteršič	

ODBOR ZA PREDLOGE IN PRITOŽBE

Anton Šušteršič, predsednik
Mica Marinko, tajnik

Franc Černe	Anton Dolgan
Leopold Maček	

ZBOR PROIZVAJALCEV

Predsednik

Mavricij Borc

Podpredsednik

Inž. Vilma Pirkovič

Zapisnikarji

Pepca Jež

Milan Lacko

Inž. Boris Pipan

ODBORI ZBORA PROIZVAJALCEV**ODBOR ZA GOSPODARSTVO**

Anton Labura, predsednik

Anton Truden, podpredsednik

Avgust Brezavšček, tajnik

Milan Dimnik

Inž. Anton Koželj

Milan Lacko

Jakob Mojškerc

Julka Padežnik

Štefan Pavšič

Jolanka Peterka

Inž. Boris Pipan

Inž. Vilma Pirkovič

Jakob Pogačar

Stane Šmid

Jože Štrukelj

ODBOR ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Ivan Gorjup, predsednik

Anton Hafner, podpredsednik

Ivan Curk, tajnik

Rudolf Ganziti

Viktor Grom

Franc Jeraj

Jože Klanšek

Martin Mozetič

Peter Naglič

Franc Rožanc

Milan Šimec

ODBOR ZA VPRAŠANJA DELA IN SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Lojze Ocepek, predsednik

Rudi Peperko, podpredsednik

Pepca Jež, tajnik

Jože Benedičič

Karel Grm

Ivan Hercog

Terezija Kovačič

Jože Leban

Feliks Razdrih

Stane Rebernak

Ivan Žagar

POSLANCI
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Republiški zbor

Ahčin dr. Marjan	Jensterle Albin	Pirkovič Franc
Avbelj Viktor	Kavčič Stane	Podvratnik Franc
Babič Branko	Kerin Franc	Pokorn Nina
Babnik Andrej	Kimovec Franc	Polič Zoran
Belšak Franc	Kocijančič Boris	Popit Franc
Berčič Miha	Koprivnikar Stane	Potočnik dr. Miha
Bertoncelj Ivan	Košmelj Miran	Rančigaj Ivan
Blejc Anton	Kovač Viktor	Rant Franc
Bobnar Stane	Kozak dr. Ferdo	Remec Mirko
Bole Dušan	Kraigher Boris	Remškar Tine
Bole Tone	Krese Franc-Čoban	Rogelj Franc
Borštinar Jože	Krivec Alojz	Rus Josip
Božičnik Zalka	Krivic Ada	Skerlovnik Ivo
Bračič Vladimir	Krivic Vlado	Skok Franc
Bratko Ivan	Kropušek Tone	Sotlar Stane
Brecelj dr. Marijan	Lesjak Janez	Stropnik Lojzka
Brečko Stanko	Lubej Franc	Svetina Ivo
Brglez Bela	Lukač Alojz	Svetina Mira
Budihna inž. Karmelo	Maček Ivan	Šilih Niko
Cerar Lovro	Maček Leopold	Škof Stane
Colarič Alojz	Majhen Vlado	Štrukelj Karel
Cvenk Miran	Maležič Matija	Šumrada Vinko
Černe Franc	Marinko Mica	Šušteršič Anton
Dermastia Mihaela	Marinko Miha	Tramšek Jože
Dolgan Anton	Medved Albin	Turnšek Jože
Dolgan Ervin	Melik dr. Anton	Verdev Bogomir
Dujc Albin	Mlakar Alojz	Vidmar Josip
Ficko Franc	Modic dr. Heli	Vipotnik Janez
Fram Vilko	Molek Jože	Vižintin Bogomil
Globačnik Ančka	Muha inž. Gašper	Vodopivec Cvetka
Goršič Milko	Murn Alojz	Vodovnik Ivan
Greif Martin	Novak Ivan	Voljč Ignac
Gričar Jože	Nunčič Stane	Vrabič Olga
Grmek Alfonz	Ocepek Angela	Vrhovšek Gabrijela
Hace Matevž	Ovčarič Anton	Zalaznik Franc
Hafner Vinko	Pavlica Zlato	Zlatnar Mirko
Hojnik Franc	Petijan Jože	Zupančič Anton
Jakopič Albert	Peternelj Anton	Zupančič Viktor
Janhuba Rudi	Petrovič Janez	Žen Jakob
Janko Alfred	Pirher Aleksander	Žugelj Martin
Janžekovič Ivan	Pirnat Janez	

Zbor proizvajalcev

Benedičič Jože	Jež Pepca	Padežnik Julka
Bera Franc	Keber Stanislav	Pavšič Štefan
Bizjak Stane	Kermavner Janez	Peperko Rudi
Borc Mavricij	Klančnik Gregor	Peterka Jolanka
Boštjančič Leopold	Klanšek Jože	Pfajfar Matija
Brezavšček Avgust	Knaflič Bogdan	Pintarič Viktor
Curk Ivan	Korošec Pavel	Pipan inž. Boris
Dimnik Milan	Kovačič Terezija	Pirkovič inž. Vilma
Dragan Franc	Koželj inž. Anton	Pogačar Jakob
Eberl Jože	Labura Anton	Prebil Jože
Ferjančič Anton	Lacko Milan	Razdrih Feliks
Ganziti Rudolf	Leban Jože	Rebernak Stane
Garzarolli Marjan	Lepin Danijel	Rožanc Franc
Golja Ivan	Lorger Mirko	Stakolič Jože
Gorjup Ivan	Lukač Jože	Stegnar Andrej
Grm Karel	Lukan Janko	Stupan Franc
Grom Viktor	Marinček Vinko	Svetek Andrej
Grosman Štefan	Marinko Franc	Šimec Milan
Habjan Franc	Mejak inž. Miran	Šmid Stane
Hafner Anton	Mojškerc Jakob	Štrukelj Jože
Hercog Ivan	Mozetič Martin	Tavčar inž. Adolf
Ivanuša Maks	Naglič Peter	Truden Anton
Jakomin Ivan	Ocepek Lojze	Zidar Milan
Jeraj Franc	Omladič Milica	Žagar Ivan

POSLANCI, IZVOLJENI V ZVEZNO LJUDSKO SKUPŠČINO

Jože Borštnar, dr. Marijan Breclj, Boris Kraigher, Vlado Krivic, Ivan Maček,
Vlado Majhen, Zoran Polič, Niko Šilih, Josip Vidmar, Olga Vrabič.

IZVRŠNI SVET
LJUDSKE SKUPŠINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Boris Kraigher

Člani:

Dr. Marijan Brecelj, Jože Borštnar, Milko Goršič, Stane Kavčič, Franc Kimovec, Boris Kocijančič, Ada Krivic, Matija Maležič, Zoran Polič, Franc Popit, Niko Šilih, Janez Vipotnik.

VRHOVNO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Dr. France Hočevar

Člani:

Jože Baričevič, dr. Ivan Bele, Jože Černe, Matej Dolničar, dr. Milko Gaber, Alojz Hartman, Stanko Hribar, dr. Albin Juhart, Karel Košenina, Henrik Kužnik, Karel Mejak, Silverij Pakiž, dr. Alojz Peric, dr. Bogdan Petelin, Marko Simčič, dr. Jakob Svet, Albin Torelli, Martin Žalik.

VIŠJE GOSPODARSKO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Jernej Stante

Člani:

Dr. Ivan Dougan, Dušan Jaklič, Anton Jakopič*, dr. Jože Juhart, dr. Ciril Jurca, Franc Kobler, Stane Kovač, dr. Marjan Mehle, Viljem Muc, Franc Špendal.

* Razrešen na 8. seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 29. januarja 1955.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Ahčin dr. Marjan: 27	Košmelj Miran: 5
Berčič Miha: 12, 22, 26	Maležič Matija: 26
Bobnar Stane: 34	Modič dr. Heli: 20
Bratko Ivan: 31	Nunčič Stane: 20
Brecelj dr. Marijan: 5, 6, 8	Petejan Jože: 13, 22, 26
Cvenk Miran: 11, 17	Remškar Tine: 17, 27, 32
Dolgan Anton: 7	Stropnik Lojzka: 4
Greif Martin: 11	Tramšek Jože: 27
Kimovec Franc: 20, 31 32	Vižintin Bogomil: 17, 32
Kocijančič Boris: 18	

Zbor proizvajalcev

Bizjak Stane: 67	Ocepek Lojze: 37
Curk Ivan: 68	Pavšič Štefan: 38, 39, 43, 49, 54, 63
Garzarolli Marjan: 49	Peperko Rudi: 68
Grm Karel: 58, 59, 60, 61	Petejan Jože: 67
Jeraj Franc: 69	Pirkovič inž. Vilma: 50
Kermavner Janez: 43	Polič Zoran: 38, 39, 42, 43, 47, 48, 49, 50, 53, 56, 59, 60, 61, 63
Klančnik Gregor: 55, 56	Prebil Jože: 69
Klanšek Jože: 67	Razdrih Feliks: 42
Lorger Mirko: 67	Tavčar inž. Adolf: 40, 42
Marinček Vinko: 57, 63, 66	Zidar Milan: 47, 48, 49, 50
Mejak inž. Miran: 51, 59	

Skupna seja obeh zborov

Belšak Franc: 130	Polič Zoran: 88
Brecelj dr. Marijan: 71	Ribičič Mitja: 97
Piškur Lojze: 104	Vodopivec Vlado: 117

VSEBINA

Republiški zbor

8. seja — 27. in 28. januarja 1955

Pred dnevnim redom:

	Stran
1. Odsotnost ljudskih poslancev	3
2. Čitanje in odobritev zapisnika 7. seje	3
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	3
4. Določitev dnevnega reda	4

Dnevni red:

1. Volitve podpredsednika in zapisnikarjev Republiškega zbora	4
Govornik:	
Predlagatelj Lojzka Stropnik	4
2. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955	5
Govorniki:	
Poročevalec Miran Košmelj	5
Dr. Marijan Breclj	5—8
Anton Dolgan	7
3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955	11
Govornik:	
Poročevalec Miran Cvenk	11
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955	11
Govorniki:	
Poročevalec Martin Greif	11
Miha Berčič	12
Jože Petejan	13
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1953	17
Govornik:	
Poročevalec Miran Cvenk	17
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper	17

	Stran
Govorniki:	
Poročevalec Tine Remškar	17
Poročevalec Bogomil Vižintin	17
Boris Kocijančič	18
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad	20
Govorniki:	
Poročevalec dr. Heli Modic	20
Poročevalec Stane Nunčič	20
Franc Kimovec	20
8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah	22
Govorniki:	
Poročevalec Miha Berčič	22, 26
Poročevalec Jože Petejan	22, 26
Matija Maležič	26
9. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o zobozdravstveni službi	27
Govorniki:	
Poročevalec Tine Remškar	27
Poročevalec Jože Tramšek	27
Dr. Marjan Ahčin	27
10. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi sveta umetniških akademij	31
Govorniki:	
Poročevalec Ivan Bratko	31
Franc Kimovec	31
11. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film	32
Govorniki:	
Poročevalec Bogomil Vižintin	32
Poročevalec Tine Remškar	32
Franc Kimovec	32
12. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora	34
Govornik:	
Poročevalec Stane Bobnar	34

Zbor proizvajalcev

7. seja — 27. in 28. januarja 1955

Pred dnevnim redom:		Stran
1. Odsotnost ljudskih poslancev		35
2. Čitanje in odobritev zapisnika 6. seje		35
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda		35
4. Določitev dnevnega reda		36
Dnevni red:		
1. Volitve predsednika, podpredsednika in zapisnikarjev Zbora proizvajalcev		36
Govornik:		
Predlagatelj Lojze Ocepek		37
2. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955		37
Govorniki:		
Poročevalec Štefan Pavšič		38—54
Zoran Polič		38—56
Inž. Adolf Tavčar		40, 42
Feliks Razdrih		42
Janez Kermavner		43
Milan Zidar		47—50
Marijan Garzarolli		49
Inž. Vilma Pirkovič		50
Inž. Miran Mejak		51
Gregor Klančnik		55, 56
3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955		56
Govornik:		
Poročevalec Vinko Marinček		57
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955		57
Govorniki:		
Poročevalec Vinko Marinček		57, 63
Karel Grm		58—61
Zoran Polič		59—63
Inž. Miran Mejak		59
Štefan Pavšič		63
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1953		66
Govornik:		
Poročevalec Vinko Marinček		66

	Stran
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah	67
Govorniki:	
Poročevalec Jože Klanšek	67
Poročevalec Mirko Lorger	67
Stane Bizjak	67
Jože Petejan	67
7. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi filmskega sveta pri podjetju Triglav film	68
Govornik:	
Poročevalec Ivan Curk	68
8. Poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS o vprašanju finansiranja in organizacije socialnega zavarovanja	68
Govornik:	
Poročevalec Rudi Peperko	68
9. Obravnava in sklepanje o potrditvi pravil Strokovnega združenja kovaške in kovinske industrije v LRS	68
Govornik:	
Poročevalec Franc Jeraj	69
10. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora	69
Govornik:	
Poročevalec Jože Prebil	69

Skupna seja

Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

7. seja — 27. januarja 1955

Pred dnevnim redom:

Stran

1. Odsotnost ljudskih poslancev	71
2. Čitanje in odobritev zapisnika 6. seje	71
3. Določitev dnevnega reda	71

Dnevni red:

1. Obravnava o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955	71
Govornik:	
Dr. Marijan Brecelj	71

8. seja — 28. januarja 1955

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	88
2. Odsotnost ljudskih poslancev	88
3. Čitanje in odobritev zapisnika 7. seje	88
4. Določitev dnevnega reda	88

Dnevni red:

1. Obravnava o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955 s proračunom za leto 1955	88
Govorniki:	
Zoran Polič	88
Mitja Ribičič	97
Lojze Piškur	104
Vlado Vodopivec	117
2. Volitve in razrešitve sodnikov	130
Govornik:	
Poročevalec Franc Belšak	130

Priloge

	Stran
1. Predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1955	131
Amandmaji odbora za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev	176
Poročilo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora	178
Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	184
2. Predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1955	190
Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	192
Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	195
3. Predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1953	197
Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	198
Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	201
4. Predlog odloka o začasnem finansiranju republiških potreb v januarju 1955	201
Obrazložitev	202
Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	202
Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	202
5. Predlog zakona o volitvah ljudskih poslancev v Ljudsko skupščino LRS na območju okraja Koper	203
Obrazložitev	204
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	204
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	205
6. Predlog zakona o podeljevanju Prešernovih nagrad	205
Obrazložitev	207
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	208
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	208
7. Predlog zakona o obratnih ambulantah v gospodarskih organizacijah	209
Obrazložitev	212
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	212
Poročilo odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev . .	213
Poročilo zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev	214
8. Predlog zakona o zobozdravstveni službi	215
Obrazložitev	220
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	220
Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	221
9. Predlog odloka o ustanovitvi sveta umetniških akademij	222
Obrazložitev	224
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	225
10. Predlog odloka o volitvi filmskega sveta	226
Obrazložitev	227
Poročilo odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora	228
Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	228
Poročilo odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev . .	229

	Stran
11. Poročilo odbora za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev	230
12. Poročilo odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev	233
13. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Zbora proizvajalcev	234
14. Predlog sklepa o razrešitvi sodnikov Višjega gospodarskega sodišča LRS, okrožnega gospodarskega sodišča in okrožnega sodišča	235
15. Predlog sklepa o izvolitvi sodnikov okrožnega sodišča in o izvolitvi sodnikov okrožnega gospodarskega sodišča	235
Poročilo odbora za volitve Ljudske skupščine LRS	236
16. Ljudska skupščina LRS	238
Odbori in komisije	238
17. Republiški zbor	239
Odbori	239
18. Zbor proizvajalcev	241
Odbori	241
19. Poslanci Ljudske skupščine LRS	243
Poslanci izvoljeni v zvezno ljudsko skupščino	244
20. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	245
21. Vrhovno sodišče LRS	245
22. Višje gospodarsko sodišče LRS	245
23. Seznam govornikov	246

Urednik:

Milan Megušar-Borut

Natisnila

tiskarna »Toneta Tomšiča«

v Ljubljani

junija 1993

Obseg 256 strani

Izdala in založila

Ljudska skupščina LRS

